

Møte torsdag den 12. juni kl. 10.30

President: Å g o t V a l l e

D a g s o r d e n (nr. 39):

1. Innstilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om forslag fra stortingsrepresentant Øystein Hedstrøm om lov om endring i lov 11. juni 1993 nr. 65 om konkurranse i ervervsvirksomhet (konkurranse-loven) (ny § 3-12) (Innst. O. nr. 109 (2002-2003), jf. Dokument nr. 8:99 (2002-2003))
2. Innstilling fra familie-, kultur og administrasjonskomiteen om lov om endringer i pengespill- og lotteri-lovgivningen (Innst. O. nr. 124 (2002-2003), jf. Ot.prp. nr. 44 (2002-2003))
3. Innstilling fra næringskomiteen om lov om endringer i rettsgebyrloven mv. og i selskapslovgivinga (kunn-gjeringsreglar) (Innst. O. nr. 119 (2002-2003), jf. Ot.prp. nr. 61 (2002-2003))
4. Innstilling fra næringskomiteen om lov om endringer i lov 9. juni 1903 nr. 7 om Statskontrol med Skibes Sjødygtighed m.v. og Sjømannslov 30. mai 1975 nr. 18 (Innst. O. nr. 112 (2002-2003), jf. Ot.prp. nr. 73 (2002-2003))
5. Innstilling fra næringskomiteen om lov om overtakelse av formuesposisjoner mv. ved endret ansvarsfordeling i matforvaltningen (Innst. O. nr. 120 (2002-2003), jf. Ot.prp. nr. 90 (2002-2003))
6. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om lov om endringer i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova). Om større lokal handlefridom i grunnopplæringa (Innst. O. nr. 126 (2002-2003), jf. Ot.prp. nr. 67 (2002-2003))
7. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om tillegg til Ot.prp. nr. 33 (2002-2003) om lov om frittstående skolar (friskolelova) (Innst. O. nr. 127 (2002-2003), jf. Ot.prp. nr. 80 (2002-2003))
8. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om lov om endringer i lov 29. november 1996 nr. 72 om petroleumsvirksomhet (Innst. O. nr. 116 (2002-2003), jf. Ot.prp. nr. 46 (2002-2003))
9. Referat

S a k n r . 1

Innstilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om forslag fra stortingsrepresentant Øystein Hedstrøm om lov om endring i lov 11. juni 1993 nr. 65 om konkurranse i ervervsvirksomhet (konkurranse-loven) (ny § 3-12) (Innst. O. nr. 109 (2002-2003), jf. Dokument nr. 8:99 (2002-2003))

Presidenten: Etter ønske fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 15 minutter, og at taletida blir fordelt slik på gruppene: Arbeiderpartiet 15 minutter, Høyre 15 minutter, Fremskrittspartiet 10 minutter, Sosialistisk Venstreparti 10 minutter, Kristelig Folkeparti 10 minutter, Senterpartiet 5 minutter, Venstre 5 minutter og Kystpartiet 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringa innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Eli Sollied Øveraas (Sp) (ordfører for saka): Representanten Øystein Hedstrøm peikar i Dokument nr. 8-forslaget på at då Noreg er eit lite land, vert norske og norsk-kontrollerte bedrifter oppkjøpte av eller fusjonerte med større internasjonale konsern, og at på grunn av privat kapitalmangel kan ikkje norsk eigarskap i store selskap som har stor betydning for vekst og utvikling i Noreg, sikrast. Det vert vidare vist til at norske bedrifter vanlegvis er ein del av ein innanlandsk marknad, men at dei også er ein del av ein nordisk og ein europeisk marknad.

Forslagsstillaren peikar på den endringa og den omstruktureringa som har skjedd innanfor den norske kraftbransjen, og at Statkraft som den desidert største aktøren i den norske marknaden er svært liten sett i nordisk og europeisk samanheng.

Forslagsstillaren meiner at Noreg må kunne utviklast til å bli det han karakteriserer som «energistormakten i Europa», sett på bakgrunn av dei naturgitte føresetnadene vi har innanfor energi.

Dagens konkurranselov set grenser for at Statkraft kan føreta vidare oppkjøp, dersom det ikkje vert selt unna andre verksemdar.

Forslagsstillaren meiner Statkraft må få høve til å bygge seg opp til å verte ein stor nordisk eller europeisk aktør i energibransjen, og meiner at konkurranse-lova derfor må endrast, slik at norske bedrifter får høve til å bygge seg opp som norsk-kontrollerte aktørar i desse marknaden.

Fleirtalet i komiteen, Arbeidarpartiet, Framstegspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, stør forslaget frå representanten Hedstrøm. Eg går ut frå at mindretalet vil leggje fram sitt syn.

Debatten kring Oslo kommune sitt planlagde sal av Hafslund-aksjar har aktualisert problematikken kring nasjonal eigarskap i energisektoren. Fleirtalet er samde i at å regulere Statkraft med utgangspunkt berre i den norske marknaden vert for snevert, og meiner at Statkraft må få større olbogerom for å kunne vekse i den norske marknaden. Skal dette kunne verte ein realitet, må dagens konkurranselov endrast.

Komiteefleirtalet stør derfor forslaget til lovendring og gir òg uttrykk for at lovendringa skal tre i kraft straks.

Konsekvensen av lovendringa vil verte at Konkurransetilsynet ikkje skal gripe inn dersom det ligg føre ein vel-fungerande nordisk eller europeisk marknad.

Det er derfor med undring eg les Finansavisen av 6. juni 2003. Med atterhald om at alle intervjuar er rett siterte, vil eg seie at det verkar som om dette er ei ikkje-sak for departementet og Konkurransetilsynet. Statsråd Ansgar Gabrielsen uttalar ifølgje avisa at ei eventuell endring i lova må takast opp med konkurransemyndigheite. Ifølgje same avisa uttalar informasjonssjef i Konkurransetilsynet, Kleven, at det er statsråd Victor D. Norman, ikkje Stortinget, som skal instruere Konkurransetilsynet.

Eg ventar at når Stortinget gjer eit vedtak, vert vedtaket følgt opp. Etter voteringa i dag er konkurranse-lova endra, og Konkurransetilsynet si oppgåve vert å handle i tråd med det som er vedteke.

Sylvia Brustad (A): Jeg er glad for at det er et flertall her i dag som gir et klart signal om at vi ønsker et sterkt og robust Statkraft, og at vi ikke lenger skal la konkurransemyndighetene styre energi- og kraftpolitikken, slik vi nå har sett eksempler på.

Jeg må også slutte meg til det saksordføreren sa om Regjeringa og regjeringspartienes spesielle opptreden i denne saken. Jeg mener at Regjeringa her driver en utstrakt seigpining av Statkraft ved at for det første næringsministeren, ifølge Dagens Næringsliv, ikke svarer på brev – og det har gått seks måneder – om spørsmålet om økt tilførsel av egenkapital, og for det andre at statsråd Victor D. Norman, ifølge Dagens Næringsliv, gjør det han kan ved hjelp av et advokatfirma her i Oslo, etter-som jeg skjønner, for å trenere det et flertall i Stortinget faktisk vil.

Jeg har også hørt fra representanter fra regjeringspartiene at dette vedtaket vil føre til høyere strømpriser. Det mener jeg er fullstendig feil, for vi har ikke et norsk kraftmarked, vi har et nordisk, og vi har snart et nord-europeisk kraftmarked. Jeg vil også si at hadde jeg tilhørt denne regjeringa, ville jeg gått meget stille i dørene i forhold til å snakke om økte strømpriser, når en har gjort så lite for å gjøre noe med det som er hovedproblemet, nemlig å sørge for at vi får mer kraft.

Regjeringa må, som saksordføreren påpekte, ta innover seg at det er et flertall her i Stortinget som faktisk ikke ønsker at Norge skal bli et filialland også innenfor energisektoren. Vi må prøve å beholde det vi kan på norske hender, og da må Statkraft få lov til å vokse.

Vi mente fra Arbeiderpartiets side det var helt feil når Regjeringa lot Konkurransetilsynet få bestemme at for at Statkraft skulle få kjøpe seg opp i Agder Energi, måtte de kvitte seg med Hedmark Energi, Trondheim Energiverk og E-CO i Oslo. Det blir feil så lenge vi har et nordisk og et nordeuropeisk kraftmarked, og ikke et norsk, slik som Regjeringa og konkurransemyndighetene later som at vi har. Hele utviklinga innenfor kraftsektoren handler om å spise eller å bli spist. Derfor er det viktig at Statkraft får vokse, bli mer robust og mer konkurransedyktig i forhold til kraftselskaper i andre land.

Når Arbeiderpartiet selvfølgelig støtter det vi her gjør, er det selvfølgelig fordi vi mener at det er avgjørende viktig at vi greier å bevare mest mulig på norske hender. Det gjelder Hafslund. Det betyr også at de prosesser som er i gang i forhold til Hedmark Energi, Trondheim Energiverk og E-CO, nå bør reverseres, fordi konkurranse-loven i løpet av kvelden kommer til å bli endret, og fordi at vi gjennom det kan hindre at deler av disse havner på utenlandske hender, hvilket sannsynligvis hadde vært tilfellet, i hvert fall for deler av Hedmark Energi. For vi vet at det er betydelig fare for at det ikke er så mye norsk kapital tilgjengelig innenfor kraftsektoren til å kjøpe disse eierandelene.

Etter mitt syn er Regjeringas pålegg først og fremst et uttrykk for at Regjeringa ønsker å svekke Statkraft, ønsker å svekke det offentlige eierskapet i kraftsektoren. Det er ikke overraskende, når vi vet at Regjeringa mener at staten skal eie minst mulig – men det er ikke å være en aktiv eier.

Med det vedtaket Odelstinget kommer til å gjøre senere i kveld, bør Regjeringa omgjøre det vedtaket. Jeg mener det er en klar selvfølge at når et flertall i Stortinget har talt, må vi regne med, og forvente, at Regjeringa faktisk følger opp det, og ikke fortsetter den seigpining av Statkraft som vi så langt har sett.

Sonja Irene Sjøli (H) (komiteens leder): At Dokument nr. 8-forslaget fra Øystein Hedstrøm og Fremskrittspartiet får flertall, er en svært dårlig nyhet. Det er en dårlig nyhet for forbrukerne, det er en dårlig nyhet for norsk næringsliv, og det er en dårlig nyhet for Stortinget. Det eneste man kan glede seg over med dette forslaget, er at det er så dårlig utformet og så lite gjennomtenkt at det kan ende opp med ikke å ha den effekten som Fremskrittspartiet hadde tenkt seg.

Forslaget forutsetter at det nordiske kraftmarkedet er velfungerende. Men det vet vi jo at det ikke er i store deler av året, på grunn av flaskehals i kraftoverføringen. Når Fremskrittspartiet da vil la Statkraft få lov til å vokse til å bli en dominerende aktør, kan forbrukerne begynne å forberede seg på høyere kraftpriser, ikke minst gjelder det strømkundene i de områdene som er rammet inn av flaskehals, som f.eks. deler av Sørlandet. Jeg kan vanskelig se for meg at denne kraftsosialismen og høyere priser fra Fremskrittspartiets side vil bli særlig festlig å forsvare for partiets representanter fra Agder-fylkene til vinteren.

Forslaget er også triste nyheter for næringslivet. Næringslivet er selvsagt også forbrukere av strøm, og Fremskrittspartiet vil gi næringslivet dyrere strøm og dårligere rammebetingelser. Det som likevel er verre for norsk næringsliv, er at utenlandske investorer naturligvis vil merke seg hva slags syn et flertall i Stortinget dessverre har på utenlandske investeringer og utenlandsk næringsliv i Norge. Og de vil nok også merke seg hvordan Stortinget skalter og valter med lovgivningen og med rammebetingelsene for næringslivet for å sikre kortsiktig politisk gevinst. Resultatet blir at utenlandske investorer vil oppleve terskelen for å satse på norsk næringsliv og arbeidsplasser i Norge som enda høyere.

Selv om dette forslaget kun omhandler Statkraft, så er det jo en generell lovendring et flertall vil foreta her i dag. Og det vil jo gjelde for alle markedsområder – ikke bare for strøm. Dessuten sies det i lovteksten: «aktører på det norske marked». Det kan jo like godt være utenlandsk eid.

Hva om Vattenfall kjøper seg opp i Norge? Skal bestemmelsen også gjelde for dem?

La meg avslutte med å si at jeg synes det er dårlige nyheter for Stortinget og norsk politikk at dette forslaget får flertall. «Med lov skal land bygges, og ikke med ulov ødes», heter det i våre gamle skrifter. Jeg synes derfor det er trist at et flertall i Stortinget med viten og vilje velger å overse at det allerede er lagt fram en NOU om ny konkurranselov, og at Regjeringen har varslet at den vil fremme en proposisjon om en helt ny konkurranselov over sommeren. Jeg synes det er trist at Stortingets flertall velger å bryte sin egen utredningsinstruks, og at opposisjonen nok en gang vedtar en lovendring rett over bordet, uten utredning av konsekvensene for forbrukerne, for familiene og næringslivet, og uten at forslaget har vært ute på offentlig høring i det samfunnet som loven er til for å bygge opp.

Jeg synes det er trist at Arbeiderpartiet nok en gang er med på en slik lemfeldig behandling av norsk lov, men finner en viss trøst i at dette nok skyldes at Arbeiderpartiets mangel på seriositet betyr at de åpenbart har gitt opp tanken på regjeringsmakt for lang, lang tid framover. For dette hadde Arbeiderpartiet aldri vært med på hvis de hadde hatt regjeringsmakt eller vært i nærheten av det.

Presidenten: Presidenten forstår det slik at det skal tas opp et forslag.

Sonja Irene Sjøli (H): Jeg vil ta opp det forslaget som er inntatt i innstillingen.

Presidenten: Representanten Sonja Irene Sjøli har tatt opp det forslaget hun har referert til.

Øystein Hedstrøm (FrP): Først noen kommentarer til representanten Sjøli, som tilhører det såkalte næringsvennlige Høyre.

Den sittende regjering, med Høyre, er snart den eneste vestlige regjeringen som ikke har oppfattet at ved siden av gode, generelle rammebetingelser må man ha en aktiv næringspolitikk. Og jo mer Regjeringen fortsetter på denne måten, jo mer riktig blir det å betegne den som næringsfiendtlig og partiet Høyre som et næringsfiendtlig parti.

Vi opplever i økende grad at norske bedrifter sakker akterut i forhold til virksomheter i konkurrerende land. Selv i bransjer hvor Norge har et naturlig fortrinn, mangler nødvendige utviklingsmuligheter. Et slikt område er kraftsektoren med de store muligheter særlig vannkraften i form av fornybar energi kan gi oss. En av utfordringene er å møte den situasjonen som nå er aktuell.

Vi har i dag mer enn hundre enheter i denne bransjen hovedsakelig med offentlige eiere, hvor mange vurderer

salg. Utenlandske aktører er på banen, mens få norske henger med i oppkjøpskonkurransen på grunn av svak lønnsomhet og mangel på kapital. I denne alvorlige og viktige situasjonen for energisektoren domineres debatten av Statkrafts størrelse i forhold til markedet, mens vi kommer på defensiven nasjonalt.

Fremskrittspartiet ønsker at energibransjen fortsatt skal være et av de solide fundamentene i norsk næringsliv som kan gi velstand til fremtidige generasjoner nordmenn, slik tilfellet har vært for dagens nordmenn.

For at vi skal ha mulighet til å utvikle vår egen fremtid gjennom å gi muligheter for et betydelig norsk innslag i energibransjen, er det helt nødvendig at vi har noen store selskaper som kan måle seg med store nordiske og europeiske selskaper. Ved konkurranse i det samme marked blir det feil at norske selskaper skal pålegges begrensninger som deres konkurrenter i det samme marked ikke har, og når i tillegg konkurrentenes hjemlige myndigheter ofte fører en aktiv næringspolitikk, mens vi har en regjering som kun ønsker å sitte på gjerdet, sier det seg selv at vi lett kan tape i denne konkurransen.

De endringer vi har foreslått i konkurranselov-givningen, og fått med et flertall på, betyr at konkurransemyndighetene fortsatt skal overvåke konkurransen i det norske markedet, men det skal legges et større geografisk område til grunn når markedsforholdene vurderes. Det er derfor vi har foreslått denne endringen. Lovendringen vil være et skritt på veien for å nå målet om å realisere det potensialet Norge har innen energisektoren i internasjonalt marked.

Både Konkurransetilsynet, Forbrukerrådet og kraftkrevende industri har vært skeptiske til forslaget, med noe ulik begrunnelse. Men de er enige i at uten bedre kraftnett blir det dyrere strøm.

Jeg vil understreke at forutsetningen i forslaget er at det skal foreligge en fungerende konkurranse i nordisk sammenheng. Videre er det selvfølgelig et mål å redusere problemene med flaskehals til et minimum, gjennom å utvikle et mer kostnadseffektivt kraftnett. Det som er det famøse, er at praksisen innen konkurranselov-givningen og den særnorske flaskehalsdebatten har vokst helt ut av proporsjon til de faktiske utfordringer i kraftsektoren.

Jeg vil komme inn på dette noe mer detaljert. Uenigheten mellom Statkraft og Konkurransetilsynet i sakene med Agder Energi og Trondheim Energiverk gikk ikke på hyppigheten av flaskehals mellom Norge og utlandet. Uenigheten bestod i synet på hvordan det nordiske markedet fungerer i perioder med flaskehals. Eksistensen av disse flaskehalsene betyr i seg selv ikke at markedet ikke fungerer, men bare at man bør se nærmere på fundamentale tilbuds- og etterspørselsforhold. Det er påvist at i nærmere tre fjerdedeler av tiden med flaskehals var forbruket i Norge så lavt at andre nordiske produsenter og import lett kunne ha dekket etterspørselen i Norge, uten bidrag fra Statkrafts produksjon. De øvrige flaskehals-situasjoner var heller ikke preget av særlig knapphet.

Konkurransetilsynet har hele tiden stått steilt på at alle flaskehals nærmest er ensbetydende med at markedet ikke fungerer. Tilsynet har gjennom et teoretisk regne-

eksempel forsøkt å vise at dette er problematisk for konkurransen. Problemet med dette eksempelet er imidlertid at en kombinasjon av markedsandel for Statkraft og prisforskjell til utlandet, som kunne føre til svekket konkurranse, forekommer uhyre sjelden i praksis. Statistikken viser at dette har skjedd i bare 1 promille av tiden. Denne typen lettvinnt argumentasjon er altså blitt avgjørende for vår konkurransepolitikk i kraftsektoren, og det skjer uten at man tar hensyn til hva det betyr for den samlede norske verdiskaping at vi faktisk har aktører som kan hevde seg i internasjonal energihandel.

Mens man i øvrige europeiske land er opptatt av å utvikle konkurransekraftige nasjonale energiselskaper, er det Statkrafts størrelse som dominerer debatten her hjemme. Til orientering har Statkraft en energiproduksjon som er om lag en sjettedel av franske EDF, en tredjedel av tyske RWE og E.ON, en tredjedel av italienske Enel og svenske Vattenfall og litt mindre enn finske Fortum. Det er også verdt å merke seg at alle disse selskapene har langt større andeler av produksjonskapasiteten innenfor egne nasjonale grenser.

Så vidt jeg har brakt i erfaring, fylte Statkraft ellers sin rolle til punkt og prikke under vinterens turbulente markedsforhold. Foretaket hadde langt høyere magasin-fylling ved inngangen til tørkeperioden enn de fleste andre norske produsenter hadde, noe som muliggjorde svært høy produksjon i vinter, da markedet og nasjonen faktisk trengte det. Uten Statkrafts velfylte magasiner og høye produksjon i vinter ville det ha blitt betydelig høyere priser. Selskapet har opptrådt ansvarlig og har utnyttet sitt produksjonsapparat på en måte som tjener både markedets, eiernes og forbrukernes interesser.

Ellers skjer det svært mye når det gjelder krafthandel også øst og sør for Svinesund. Den paneuropeiske handel med kraft vokser med ca. 6 pst. hvert år. Markedsbasert krafthandel og nye kraftbørser er under utvikling overalt. I Norden alene utgjør denne handelen 3 000 TWh pr. år. Rundt 300 aktører fra tolv forskjellige land handler på den nordiske kraftbørsen om en samlet «turnover» på mer enn 400 milliarder kr. I fjor var dette en større omsetning på Nord Pool enn på Oslo Børs. Nord Pool har full innsikt, betydelig kompetanse og et utmerket apparat for markedsovervåking. Dette apparatet vil sørge for at Statkraft, Vattenfall, Sydkraft, Fortum eller andre aktører ubønhørlig vil bli avslørt ved en utilbørlig atferd eller ved forsøk på manipulasjon i kraftmarkedet.

I Norge er det Statkrafts størrelse som har vært i fokus, og ikke mulighetene vi har som nasjon til å realisere det potensialet energisektoren har i et internasjonalt marked. I denne debatten må vi spørre oss om Norge er tjent med en fragmentert nasjonal energiforsyning, hvor kompetanse og ressurser smøres tynt ut over en rekke mindre selskaper i et gradvis mer internasjonalt integrert og konkurranseutsatt energimarked. Vi bør ta et oppgjør med dagens industrielle logikk for kraftsektoren, hvor de næringspolitiske aspektene drukner i snevre, akademiske øvelser rundt virkelige og innbilte flaskehalsar i det norske nettet, og hvor perioder med marginale forskjeller i områdepriser får uforholdsmessig mye oppmerksomhet.

Ola T. Lånke (KrF): Det er en spesiell sak vi har til behandling i dag. Sjelden har jeg i min stortingstid sett en liknende saksbehandling av et lovforslag. Mangelen på forarbeid til denne innstillingen er jo nærmest skrikende. Jeg mener også det vil være tvil om hvorvidt saken kan sies å ha vært underlagt lovteknisk vurdering i departementet, slik som vanlig praksis er når det kommer private lovforslag fra representantene. På bakgrunn av dette vil jeg også si at hadde en slik sak kommet fra Regjeringen, måtte vi ha sendt den tilbake. Det er uforståelig at seriøse partier vil være med på en slik hastebehandling av en så viktig sak, særlig når vi vet at det rundt hjørnet kommer en proposisjon til Stortinget om konkurranse-loven.

Det er god grunn til å kalle dette forslaget til lovendring «lex Hafslund». Det kunne vel også ha vært kalt «lex Hedstrøm», men la gå. Flertallet i komiteen argumenterer også med dette i sine merknader i innstillingen:

«Komiteens flertall ... viser til at debatten om å sikre nasjonalt eierskap i kraftproduksjonen er blitt aktualisert gjennom Oslo kommunes planlagte salg av sine aksjer i energiselskapet Hafslund. Den siste tids debatt viser at det er sterk politisk vilje til å sikre nasjonalt eierskap i kraftproduksjonen.»

Jeg vil ikke kalle dette private lovforslaget for forsøk på panikklovgivning, men jeg mener det er overilt.

Jeg synes forslagsstilleren beskriver behovet for en god konkurranselovgivning i bakgrunnsomtalen av lovforslaget:

«Når en stor dominerende aktør har kontroll på store deler av markedet, betyr dette også vanligvis at denne aktøren kan ta ut en større del i avkastning enn hva man kan gjøre i et marked hvor det fungerer en tøff konkurranse mellom aktørene.»

Det er etter denne intensjonen dagens konkurranselovgivning fungerer. Det er også derfor Konkurransetilsynet har pålagt Statkraft å selge seg ut av to kraftproduksjonsselskaper etter at de kjøpte seg inn i Agder Energi. Statkraft kontrollerer i dag, med oppkjøpte andeler i andre selskaper, 40 pst. av norsk kraftproduksjon. Mener virkelig forslagsstillerne, i lys av sin egen argumentasjon, at Statkraft skal bli større? Og hvis formålet med denne lovendringen er å hindre at Hafslund havner på finske hender, hvorfor vil man da lage en lov som åpenbart favoriserer Statkraft? Vi vet jo f.eks. at det er andre nasjonale interessenter inne i bildet som kjøpere av kraftproduksjonsdelen av Hafslund.

Jeg mener det ville være klargjørende hvis flertallet i komiteen avklarte om formålet med lovendringen er en styrking av Statkraft eller om det er nasjonalt eierskap som er formålet. Kristelig Folkeparti er nemlig interessert i en størst mulig grad av nasjonal kontroll over kraftproduksjonen, men vi ser det ikke som noe hovedpoeng at Statkraft skal bli så mye større enn det er i dag.

Det er oppsiktsvekkende at forslagsstillerne foreslår en endring i konkurranselovgivningen som vil innskrenke konkurransen, noe som i sin tur vil gå ut over norske forbrukere gjennom faren for økte strømpriser. Det er ingen garanti for at norsk eierskap i kraftsektoren fører til

lavere strømpriser. Dette er en stor misforståelse, og det må bygge på en manglende forståelse for hvordan kraftmarkedet fungerer.

Selve lovforslaget er i seg selv også så selvmotsigende at det sannsynligvis ikke vil få noen betydning for hvordan Konkurransetilsynet vil se på Statkraft og deres dominerende markedsposisjon i enkelte områder. Vi har ikke i dag et velfungerende marked som gjør at vi kan se på Norden som ett marked. Som også representanten Sjøli nevnte, er det i perioder flaskehals i nettet som innskrenker både produksjon og omsetning av kraft. Det gjør at vi til tider kan oppleve at enkelte aktører, som Statkraft, blir for dominerende i markedet og vil få mulighet til å opptre som en monopolist. Dette vil gå ut over kundene, som får en høy strømpris. Det kan ikke være flertallets intensjon. Det beste konkurransefremmende virkemiddel er å samarbeide med de andre nordiske landene om å bygge ned disse flaskehalsene. Inntil vi har gjort det, er det etter Kristelig Folkepartis mening galt å vedta en slik lovendring som vil gå ut over kundene.

Vi er opptatt av å sikre mest mulig nasjonalt eierskap i kraftsektoren. Dette sikres ikke gjennom denne lovendringen som nærmest vedtas over bordet, men gjennom et bredt politisk samarbeid for å skape rammevilkår som gjør norsk kraftsektor interessant for norske investorer. Vi er gjerne med på en slik prosess.

Statsråd Victor D. Norman: Jeg skal være relativt kort.

Det forslaget til tillegg til konkurranse-loven som Odelstinget i dag har til behandling, er så forstemmende at det hadde vært morsomt hvis det ikke hadde vært alvorlig ment.

For det første er selve lovarbeidet mildt sagt mangelfullt. Hvis dette tillegget til loven vedtas, vil det plutselig midt i loven bli brukt uttrykk og begreper, som f.eks. «dominerende» stilling og «velfungerende» marked, som ikke er definert, som ikke har forankring i loven for øvrig, og som står i et uklart forhold til lovens øvrige begreper. Dette vil gjøre både lovfortolkning og lovanvendelse vanskelig.

For det andre er lovforslaget så tvetydig og så selvmotsigende at hvis det leses alene, må det karakteriseres som meningsløst. Slik det er formulert, sier forslaget at Konkurransetilsynet ikke skal gripe inn mot et konkurransehennende oppkjøp dersom oppkjøpet ikke er konkurransehennende og derfor ikke har skadelige virkninger for norske forbrukere. Men hvis det er tilfellet, har ikke Konkurransetilsynet hjemmel til å gripe inn i dag heller. I beste fall er lovforslaget derfor et overflødig tillegg til dagens lov, noe jeg gjorde komiteen oppmerksom på i mitt brev om saken.

Om forslaget i seg selv er tvetydig – og det er mitt tredje og viktigste poeng – er til gjengjeld premissene, slik de kommer til uttrykk i flertallsmerknadene fra komiteen, helt utvetydige. De innebærer at norske kraftkunder skal salderes bort til fordel for økt markeds-makt for Statkraft, og de innebærer samtidig at Statkraft skal

fortrinnsbehandles i forhold til andre norske og utenlandske kraftprodusenter. I klartekst betyr det at komiteflertallet vil ha staten til å bruke sin lovgivende myndighet til å gi sitt eget selskap fordeler på andre selskapers og forbrukernes bekostning. Dette er klart i strid med alle gode prinsipper for ryddighet i måten det offentlige skal opptre på. Det er etter stor sannsynlighet også i strid med diskrimineringsreglene i EØS-avtalen, og det kan også reises spørsmål om forholdet til statsstøttereglene i EØS-avtalen.

Jeg håper i det lengste at Odelstinget ikke vil vedta et lovforslag som er så dårlig forbredt, så tvetydig, og så tvilsomt når det gjelder premissene som tilfellet er her.

Skulle forslaget allikevel bli lov, er det Regjeringens og Konkurransetilsynets plikt å tolke loven i tråd med dens ordlyd, forarbeider og de internasjonale rettsforpliktelser Norge har. Jeg går ut fra som en selvfølge at det ikke vil være Odelstingets intensjon at norske myndigheter skal handle i strid med EØS-avtalen. Slik jeg vurderer det, innebærer det at loven må forstås ut fra sin ordlyd, mens man på grunn av EØS-avtalens bestemmelser må se bort fra de føringene som ligger i komiteens flertallsmerknader hva angår Konkurransetilsynets atferd i forhold til Statkraft.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Sylvia Brustad (A): Jeg synes det er ganske oppsiktsvekkende at statsråd Norman ennå ikke ser ut til å ha tatt innover seg hva et flertall i Stortinget faktisk ønsker, mener og kommer til å vedta i kveld. Jeg forventer faktisk at statsråden sørger for at dette vedtaket blir satt ut i livet, etter Odelstingets vilje. Det tror jeg ikke det bør herske noen som helst tvil om.

Så har jeg lyst til å si til argumentene både fra statsråd Norman og fra Sonja Irene Sjøli når det gjelder dette med skremselspropagandaen i forhold til høye strømpriser, at det er en teoretisk tilnærming hvis vi hadde hatt et norsk marked. Men det har vi ikke. Vi har et nordisk og snart et nordeuropeisk marked. Det er også slik at de flaskehalsene som av og til oppstår, må løses uansett. Spørsmålet er om vi ønsker å ha et Statkraft som kan konkurrere, og om vi ønsker å beholde mest mulig på norske hender.

Mitt spørsmål er ganske enkelt: Kan vi nå være sikre på at statsråden faktisk sørger for at det Odelstinget vedtar i kveld, blir fulgt opp og satt ut i livet?

Statsråd Victor D. Norman: Ut fra representanten Brustads replikk kunne man nesten bli fristet til å tro at hun mente at konkurranse-lovgivningen burde avskaffes, fordi konkurranse øyensynlig ikke har noen betydning for prisene. Det kunne også ut fra representanten Brustads spørsmål virke som om hun mente at Konkurransetilsynet burde nedlegges, siden representanten Brustad åpenbart har bedre kunnskaper om markedsavgrensning og markedsanalyse enn det man har i Konkurransetilsynet. Jeg tar det til orientering.

Når det gjelder det konkrete spørsmålet, vil Regjeringens selvfølgelig sørge for at lover som vedtas, blir gjen-

nomført i tråd med lovens innhold, forarbeider og de internasjonale rettsforpliktelser Norge har påtatt seg. Det betyr – med mindre Stortinget vedtar at vi skal bryte EØS-avtalen – at vi også må ta hensyn til de begrensningene som ligger der, i tråd med det jeg sa i mitt hovedinnlegg.

Øystein Hedstrøm (FrP): Statsråden har forberedt seg godt til denne debatten, så jeg hadde i grunnen ventet et lengre og mer ildfullt innlegg. Han har brukt egne ressurser i departementet i svarbrevet til komiteen. Han har nå også fått en hasteutredning, leser jeg i Dagens Næringsliv av i dag, for å kunne være ekstra godt forberedt, og jeg føler at kanskje noe av hensikten er å bryte ned dette forslaget og dermed undergrave intensjonen som stortingsflertallet har, nemlig at norsk industri- og næringslivspolitikken skal være konkurransedyktig fremover.

Jeg vil gripe fatt i noe i brevet. Der står det i svaret fra statsråden at lovparagrafen – altså den vi behandler – ikke ville hatt betydning i forhold til Statkrafts erverv av Trondheim Energiverk og Agder Energi. Betyr det at statsråden, i likhet med hva representanten Brustad sa, vil unnlate å endre praksis i tråd med intensjonen fra Stortingets flertall?

Statsråd Victor D. Norman: Som jeg sa i mitt hovedinnlegg: Slik jeg vurderer det, innebærer de forpliktelsene vi har under EØS-avtalen, at man må se bort fra de føringene som ligger i komiteens flertallmerknader hva angår Konkurransetilsynets atferd i forhold til Statkraft. Vi skal selvfølgelig sørge for at loven blir gjennomført. Loven sier, slik jeg tolker den, at Konkurransetilsynet ikke skal gripe inn mot fusjoner og oppkjøp dersom Konkurransetilsynet ikke ville ha grepet inn før denne paragrafen kom. Og det skal jeg sørge for at Konkurransetilsynet fortsetter å gjøre.

Trond Giske (A): Enhver lovtekst må tolkes. Statsråden sier at denne lovteksten kan tolkes på ulike måter. Hans tolkning er at den ikke endrer Konkurransetilsynets praksis. Men, sier han, hvis en leser forarbeidene, nemlig det Dokument nr. 8-forslaget og innstillingen fra komiteen som ligger til grunn for lovendringen, må praksis tolkes dit hen at det må endres.

Så sier statsråden at han velger å se bort fra det forarbeidet. Det må jeg si er en oppsiktsvekkende uttalelse fra en statsråd. Selvsagt skal det forarbeidet, den innstillingen som ligger til grunn, den meningen Stortinget har med denne lovendringen, være det som ligger til grunn for tolkningen framover.

Så henviser statsråden til EØS. EØS er ikke et overnasjonalt system som endrer norske lover. Vi innarbeider EØS-regelverket i norsk lov. Det er norsk lov, det Stortinget har ment med norsk lov, som ligger til grunn for tolkning og praksis, og jeg ønsker at statsråden bekrefter at det også blir fulgt opp.

Statsråd Victor D. Norman: Som jeg sa i mitt hovedinnlegg, går jeg ut fra at det ikke er Odelstingets inten-

sjon at Regjeringen og embetsverket skal bryte EØS-avtalen. Selvfølgelig, hvis det skulle være slik at representanten Giske eller Arbeiderpartiet eller andre i Stortinget skulle ønske at vi skulle bryte EØS-avtalen, og gir klart uttrykk for det gjennom et flertallsvedtak i dertil egnede fora i Stortinget, er det klart Regjeringen vil bøye seg for det. Men så lenge det ikke er Stortingets intensjon at vi skal bryte EØS-avtalen, må vi tolke lovene innenfor rammen av de internasjonale rettsforpliktelser som Norge har påtatt seg, og de internasjonale rettsforpliktelsene innebærer at vi ikke kan fortrinnsbehandle et enkelt selskap. Og det betyr at de føringene som ligger i komite-merknadene, ikke kan legges til grunn ved tolkning og anvendelse av loven.

Carl I. Hagen (FrP): Noen korte spørsmål til statsråden:

Medfører det riktighet at statsråden har hyret advokatfirmaet Wiersholm, Mellbye & Bech til å komme med en utredning? Hvis svaret er ja, hva kostet den utredningen? Og hvorfor ble ikke Justisdepartementets lovavdeling, som normalt brukes, benyttet til dette?

Et annet spørsmål: Når ble ESA fratatt myndigheten til å sørge for at EØS-avtalens bestemmelser blir overholdt? Jeg trodde det var ESA som hadde det oppdraget, og at en norsk statsråd følger norsk lov og respekterer de klare – skal vi si – føringene som kommer fra lovgiver, når det gjelder hvordan en lov skal forstås. Her er det et Dokument nr. 8-forslag med tekst, her er det en innstilling, hvor flertallets tekst selvsagt er det avgjørende, og det er fra denne talerstolen innlegg fra flertallet, som egentlig gir de retningslinjer statsråden skal følge. Vil han følge disse?

Statsråd Victor D. Norman: Det er ikke politiet som har ansvaret for at jeg etterlever norsk lov når jeg går på gaten eller kjører i trafikken; det er jeg som har ansvaret for det. Politiet har ansvar for å gripe inn hvis jeg ikke følger reglene. På samme måte er det Norges ansvar å følge de internasjonale rettsforpliktelsene som vi har, men vi har organer som har ansvar for å gripe inn dersom vi ikke gjør det. Det fratar ikke Norge plikten til å etterleve på egenhånd og på eget initiativ de internasjonale rettsforpliktelser vi har påtatt oss.

Så reiste det seg et vanskelig spørsmål i forbindelse med dette lovforslaget. Det var spesielt forholdet til EØS-avtalen. Jeg brukte på vanlig måte embetsverket til å vurdere spørsmålet om hvordan forarbeidene til dette lovforslaget stod i forhold til EØS-avtalen. Deres konklusjon var krystallklar: Dette var i strid med EØS-avtalen. For å være på den sikre siden før jeg skulle gi til kjenne noe syn i Stortinget, mente jeg det var riktig også å innhente en uavhengig vurdering fra de kompetansmiljøer i Norge som faktisk også finnes utenfor offentlig sektor. Det finnes en del kompetanse i Norge i næringslivet, noe flere i Stortinget har sagt. Derfor innhentet jeg en betenkning fra et uavhengig advokatfirma som representerer den fremste konkurransekompetanse utenfor staten i Norge.

Trond Giske (A): Statsråden sa i sitt opprinnelige innlegg at han håpet at Odelstinget ikke ville vedta denne loven, med de forarbeidene som foreligger. Jeg antar at Odelstinget kommer til å vedta denne loven med de forarbeidene som foreligger. Det betyr at statsråden ikke har fått det som han ønsket – Odelstinget får det som vi vil. Da er det selvsagt de forarbeidene som ligger til grunn.

Så kan vi være uenige om hvorvidt det er i strid med EØS-avtalen. Statsråden snakker om forskjellsbehandling. Vi snakker ikke om at dette bare skal gjelde norske selskap. Dette vil gjelde alle selskap som opererer i Norge. Hvis det var Vattenfall som hadde tilsvarende posisjon i Norge, og som opererte i et nordisk marked som var velfungerende, ville samme lovhjemmel komme til anvendelse. Selvsagt må dette bety at bl.a. den saken som gjaldt Trondheim Energiverk og Statkraft, må vurderes på nytt i lys av den nye lovbestemmelsen og de forarbeidene som foreligger. Så får vi se om det er noen som klager saken inn for ESA, om det blir en omgjørelse der. Det mener Odelstinget at det ikke er noe grunnlag for. Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og SV, som står bak dette forslaget, utgjør flertall i denne salen, og det er det som gjelder.

Statsråd Victor D. Norman: Jeg må minne representanten Giske på at det i komitemerknadene står at dette «tilsier endret adferd fra Konkurransetilsynet når det gjelder oppkjøp som Statkraft foretar». Det er ikke noen referanse til andre selskaper. Det er en klar diskriminering som vi ikke kan følge opp. Men vi skal selvfølgelig sørge for at loven gjennomføres, gitt de forarbeider som finnes, og gitt de internasjonale rettsforpliktelser som finnes. Det skal vi selvfølgelig gjøre, noe annet ville være veldig rart. Selv dårlige lover har vi ansvaret for at blir gjennomført. Men vi må gjennomføre dem innenfor de rammer som gjelder for lovanvendelser generelt, herunder de internasjonale forpliktelsene vi har.

Presidenten: Replikordskiftet er avsluttet.

Trond Giske får ordet til en åpenbar misforståelse.

Trond Giske (A): Bare kort til en åpenbar misforståelse. Når statsråden henviser til det som står om Statkraft, er det *et eksempel* på en sak. Det ville selvsagt også komme til anvendelse i tilsvarende saker for andre selskap.

Statsråd Victor D. Norman: Det står ingenting om noe eksempel. Det står utelukkende om Statkraft, og det står uttrykkelig at Konkurransetilsynet skal endre sin adferd når det gjelder Statkraft, ikke når det gjelder Statkraft eller andre selskaper.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Carl I. Hagen (FrP): Igjen litt om forarbeider.

Det virker som om statsråden ikke følger alle de regler som alle andre i dette hus alltid har gjort. Når man vurde-

rer forarbeider til en lov, er det lovforslaget og teksten der – det er i dette tilfellet Dokument nr. 8-forslaget. For det annet er det innstillingen, og da er det alltid innstillingen bak lovforslaget, ikke synspunktene til mindretallet som er imot lovforslaget. Lovgiver er de som stemmer *for* forslaget – det er altså flertallsinnstillingen i denne sak.

Det neste i forarbeider er innlegg i odelsting og lagting fra talspersoner som støtter lovforslaget, det er ikke fra dem som er uenig i lovforslaget.

Når det klargjøres at statsråden tar feil når man leser innstillingen, hvor Statkraft er nevnt som et eksempel, og det opplyses at det er et eksempel, da bør statsråden legge det til grunn. Dette lovforslaget gjelder ikke bare energimarkedet. Det er et generelt lovforslag som gjelder alle bransjer, alle selskaper, der markedet er – statsråden prøvde å gjøre narr av ordet – velfungerende. De fleste som kan norsk, skjønner hva velfungerende er. Selvsagt skal det i de enkelte tilfeller vurderes av de relevante myndigheter, som ikke er statsråden eller departementet, men som i første omgang er Konkurransetilsynet, og senere, etter dagens system, departementet, og så eventuelt en domstol – som selvsagt kan benyttes. Hvis det blir uenighet mellom selskaper i en bransje, hvor de mener at det er adgang til eventuelt å kjøpe seg opp, fordi det er et velfungerende nordisk marked, selv om de da får en dominerende posisjon i Norge – så lenge det er åpent for nyetableringer og åpent for konkurranse og det altså er et velfungerende nordisk marked – da vil det være domstolene som avgjør dette til slutt.

Jeg synes det er merkelig at mindretallet kritiserer saksbehandlingen – hastverk og slike ting – istedenfor innholdet. Når det er et velfungerende nordisk marked i en bransje, er det da virkelig mindretallets mening at man allikevel skal hindre et norsk selskap i å kunne få en størrelse som gjør at det kan delta i dette nordiske markedet? Er det slik at man fra mindretallets side synes det er helt greit at Norge skal bli et filialland, at vi skal late som om ikke globaliseringen skjer, at vi ikke skal tilpasse oss virkelighetens verden, men tro at Norge er omtrent det eneste landet i verden? Jeg er forundret over mindretallets argumentasjon.

Berit Brørby (A): For snart et år siden tok jeg i Nordisk Råd opp med de nordiske samarbeidsministrene hvilke tanker de hadde gjort seg omkring Fortum, Vattenfall og Statkraft, og muligheter for å f.eks. lage en nordisk gigant på energisektoren som motvekt til den struktureljustilpasningen som skjer på det europeiske markedet for øvrig. Jeg fikk ikke noe svar. Det var for så vidt ikke så overraskende, men allikevel.

I motsetning til regjeringens partienes representanter har altså de svenske og finske politikere en bevisst holdning til sine energiselskap. De ser det som en nødvendighet å ha store aktører. Statseide og statsdominerte Vattenfall eier store deler av det svenske kraftmarkedet, men man kan ikke hevde, synes jeg, at fordi den svenske stat eier Vattenfall, er energiprisen for høy i Sverige og til ugunst for forbrukerne. Mens her i Norge skremmes det altså med at om Statkraft får mulighet til å hevde seg bedre i

den nordiske og europeiske konkurransen, er det til ugunst for forbrukerne. Det er mildt sagt sterkt villedende å si til forbrukerne at dersom vi får et mindre Statkraft, går strømprisen ned. Skal man følge det resonnetet, kan man si at fordi Statoil er stort i Norge – lite i verden som selskap, men stort i Norge – er oljeprisen høy, og bensinprisen er høy, og at dersom vi gjorde Statoil mindre, ville oljeprisen gå ned og bensinprisen gå ned. Dette er resonnementer som ikke henger sammen.

Alle vet at en høy strømpris skyldes stor unnfallenhet fra Stortinget gjennom flere år, nemlig at vi ikke har bygd ut ny og nok energi, at vi har for lite energi produsert, og at vi bruker for mye. Det går ikke an å skylde på at det er fordi Statkraft er stort i Norge at vi har flaskehals i strømforsyningen. Flaskehalsene må jo fjernes uavhengig av hvem som eier produksjonsselskapene. Det burde være klart for noen og enhver.

For meg og for mange andre i denne salen, og heldigvis også for flertallet, handler dette nå verken om pris eller flaskehals. Dette handler rett og slett om at et flertall av oss ønsker å ta statens eierinteresser på alvor og sørge for at vi i Norge, energinasjonen Norge, også kan ha et stort energiselskap, som kan hevde seg i den nordiske og den europeiske konkurransen. Det er rett og slett det det handler om, om vi skal ha et stort energiselskap som vi skal være stolte av å videreutvikle, eller om vi skal gjøre som Regjeringen vil, gjøre det mindre og mindre og til slutt ubetydelig.

Statsråd Victor D. Norman: Jeg har lyst til å rette opp en åpenbar misforståelse.

Det er ingen som vil hevde at vi har flaskehals i det nordiske kraftmarked fordi Statkraft er stort. Derimot sier Konkurransetilsynet at det er grenser for hvor stort et selskap kan være i det norske marked så lenge vi har flaskehals. Det er heller ingen som mener at det er noe galt at et selskap blir stort i seg selv. I mange sammenhenger kan det være veldig bra at selskaper blir store, men det er ikke bra hvis de blir store i et avsondret marked, med det resultat at vi får tilnærmet monopol. Jeg er veldig overrasket, jeg, over at så mange i salen synes å gi uttrykk for at monopoler ikke er skadelige. Jeg er ikke så sikker på at norske forbrukere deler det synet. Men jeg tar til orientering at mange her i salen synes å se det som helt greit at forbrukerne er prisgitt bedrifter som har betydelig markedsrett. Jeg er i så fall glad for at vi fremdeles har en konkurranselov, slik at det synet ikke er det jeg som forbruker skal være underlagt.

En annen sak jeg har lyst til å peke på, er: Representanten Hagen sa at alle vet jo hva et velfungerende marked er. Ja, i vanlig språkbruk vet man selvfølgelig det. Men de vanlige krav til en lovtekst er at man er litt mer presis og litt klarere i sin ordbruk. Det er de manglende forarbeidene til denne loven som gjør at i tillegg til intensjonen, og i tillegg til de merkelige formuleringene generelt, er denne saken forstemmende.

Carl I. Hagen (FrP): Når jeg hører statsråden, må jeg si at det eneste som mangler omtrent i hans argumen-

tasjon, er det formelle kabinettsspørsmålet. Jeg får et beklemmende inntrykk av at statsråden i realiteten overfor Odelstinget sier at dette – unnskyld uttrykket, men det er det jeg legger i det statsråden sier totalt – dette makkverket av et lovvedtak som Odelstinget sannsynligvis vil treffe senere i dag, det vil ikke få noen betydning. Jeg får inntrykk av at statsråden nærmest formidler et budskap til Konkurransetilsynet om ikke å endre praksis og ikke ta dette alvorlig.

Det må bety at statsråden etter Lagtingets behandling og etter at sanksjoneringen er skjedd og lovforslaget er blitt lov, ikke akter å følge det. Han prøver faktisk å gi inntrykk av at han har tenkt å sabotere lovvedtaket. Det blir ganske oppsiktsvekkende overfor lovgiver fra en statsråds side. Jeg skulle derfor ønske at statsråden avklarte sin egen posisjon ved å klargjøre at han akter – som enhver statsråd har plikt til å gjøre – å sørge for at et lovvedtak blir satt ut i livet, og at i hvert fall ikke statsråden gjør noe for å hindre at relevante norske myndigheter innretter seg etter lovvedtaket.

Jeg skjønner at statsråden er uenig. Det aksepterer jeg. Det skjer mange ganger. Men det skjer ikke mange ganger at en statsråd på en måte saboterer lovvedtak, slik som han nå gir inntrykk av, for det er, slik som jeg har sagt – jeg kunne spørre om statsråden er enig i det – Dokument nr. 8-forslagets tekst, det er flertallets innstilling, og det er det flertallets talspersoner har sagt fra denne talerstol, som er forarbeidene. Er statsråden innforstått med det? Og vil han legge disse utsagnene også til grunn for sin egen holdning til loven når den er vedtatt?

Sylvia Brustad (A): Først må jeg få gjenta det som må være en åpenbar misforståelse, det statsråd Norman flere ganger nå har sagt, både i andre sammenhenger og fra denne talerstolen i dag, at vi har et norsk kraftmarked. Nei, vi har ikke det. Vi har et nordisk kraftmarked, og vi har snart et nordeuropeisk kraftmarked. Dette er i endring hele tida, og det er jo derfor flertallet mener at det blir feil med den tolkinga som Konkurransetilsynet og Regjeringa har foretatt i forhold til å nekte Statkraft å få lov til å vokse.

Det er som representanten Hagen sa veldig klart, meget overraskende at statsråden ennå ikke ser ut til å ha tatt innover seg hva flertallet i denne salen vil. Jeg mener det må være helt klart hvor vi vil, og hva vi vil, og da må vi altså kunne forvente at statsråden følger opp Odelstingets vilje og også formidler det til Konkurransetilsynet. I det ligger det også, fordi dette ikke bare dreier seg om Statkraft og Hafslund, men også om de selskapene som Konkurransetilsynet og Regjeringa påla Statkraft å selge seg ut av, Hedmark Energi, Trondheim Energi og E-Co, at de prosessene nå kan reverseres med denne endringen, for de står også i fare for å havne på utenlandske hender. Det er det denne saken dreier seg om.

Jeg forventer, i likhet med representanten Hagen, at vi nå kan få et klart signal om at statsråden vil følge dette opp og ikke fortsette med bortforklaringer som ikke hører hjemme i denne saken.

Eli Sollied Øveraas (Sp): Som ordfører for saka må eg seie at det er med undring eg har følgd delar av denne debatten.

Eg trudde at det var vanleg kutyme at statsrådar, same kven som sit i regjering, følgde innstillinga frå Stortinget og Odelstinget, samstundes som det vart lytta til innlegg som kom frå fleirtalet i salen. Det som står i innstillinga frå fleirtalet når det gjeld dagens konkurranselovgeving, er:

«Hensikten har vært å sikre nasjonalt eierskap til slike selskap. Statkraft er imidlertid nå pålagt av Konkurransetilsynet å selge seg ned fordi selskapet er blitt for dominerende i det norske markedet.»

Og så seier dokumentet ganske konkret at vi skal endre lova slik at lova vert tilpassa situasjonar der det ligg føre ein velfungerande nordisk eller europeisk marknad.

Statsråden er i sin fulle rett til å meine at sjølve lovformuleringa kan vere uklar, men slik som eg har oppfatta innlegga frå fleirtalet i salen, er det ingen tvil om kva fleirtalet ønskjer. Eg må spørje statsråden: Er ikkje statsråden og departementet villige til å følgje det synet som fleirtalet i Odelstinget har i denne saka?

Statsråd Victor D. Norman: Først vil jeg minne representanten Brustad om at Konkurransetilsynet mener at vi ikke har et fullintegrert, velfungerende nordisk marked hele tiden, og det har vært avgjørende for Konkurransetilsynets holdning i sakene.

Så til spørsmålet om jeg stiller kabinettsspørsmål. Nei, det gjør jeg selvfølgelig ikke! Jeg har gitt uttrykk for at jeg synes dette er et tåpelig og dumt lovforslag. Men jeg har samtidig sagt – la meg bare gjenta det helt uttrykkelig – at skulle forslaget bli lov, er det Regjeringens og Konkurransetilsynets plikt å tolke loven i tråd med dens ordlyd, forarbeider og de internasjonale rettsforpliktelser Norge har. Det vil vi selvfølgelig gjøre.

Vi har i tillegg gjort Stortinget oppmerksom på vår vurdering av hva noen av de internasjonale rettsforpliktelsene setter av begrensninger. Og så har jeg sagt at hvis Stortinget ønsker at vi skal bryte disse, får Stortinget gi oss beskjed om å gjøre det, og så skal vi selvfølgelig gjøre det også. Men da må Stortinget be oss om å bryte EØS-avtalen.

Presidenten: Presidenten vil bemerke at å omtale Odelstingets vilje som «tåpelig» neppe er i tråd med god parlamentarisk språkbruk.

Øystein Hedstrøm (FrP): Jeg har vært i dette storting i noen år, og vi har behandlet en del eierskapsmeldinger. Så vidt jeg husker, var det to–tre stykker på 1990-tallet, og så hadde vi én i fjor vår. I de fleste av disse meldingene konkluderer regjeringen og stortingspartiene med at vi må satse på de områdene der Norge har naturlige fortrinn, f.eks. energisektoren, biomarin sektor og andre sektorer der dette er mulig.

Men jeg får liksom i denne debatten inntrykk av at Regjeringen nå heller føler presset fra at Statkraft vokser, og at dette markedet ikke fungerer på grunn av flaske-

halsproblematikk og annen problematikk, noe som er det motsatte av hva de fleste andre vestlige land gjør på energisektoren og innenfor andre sektorer. Jeg ble veldig overrasket her om dagen da jeg så at konkurransedirektøren var ute i mediene og foreslo at man skulle splitte opp Statkraft i mindre enheter, altså at Norge skulle gå i helt motsatt retning av hva andre vestlige land gjør.

Mitt spørsmål til statsråden blir derfor: Er dette et syn som departementet deler, at vi skal fragmentere det profesjonelle Statkraft til å bli en lilleputt i europeisk sammenheng?

Berit Brørby (A): Statsråden har nå fått en rekke muligheter til å bekrefte – si ja eller nei – om han vil følge opp Odelstingets vilje og vedtak i denne saken.

Og jeg spør igjen: Vil statsråden legge til grunn det som er flertallets vilje, som er nedfelt i flertallsmerkningene i denne innstillingen, i det framlagte dokumentet og i forslaget til endringer av lov? Kan statsråden nå svare ja eller nei på dette spørsmålet. Vil han følge opp Stortingets vilje?

Statsråd Victor D. Norman: Selvfølgelig vil jeg følge opp Stortingets vilje. Vedtas dette som lov – selv om jeg har gitt uttrykk for at jeg ikke er begeistret for den, for å si det slik – vil jeg, som jeg har sagt flere ganger, selvfølgelig sørge for at den blir satt ut i livet og etterlevd.

Men det jeg har presisert, er at Stortingets vilje omfatter flere ting. Den omfatter lovteksten, den omfatter det som er nedfelt i komitemerkningene, men den omfatter også det faktum at det i dette stortinget er et stort flertall for at vi skal etterleve EØS-avtalen. Inntil jeg eventuelt får beskjed om det motsatte, må Regjeringen, Konkurransetilsynet og jeg tolke loven i tråd med alle disse tingene. Og så har jeg gitt uttrykk for hva det innebærer når det gjelder tolkningen. Dette går ikke på spørsmålet om vilje eller uvilje til å gjennomføre Stortingets ønsker, og de synspunkter som er kommet til uttrykk i Stortinget, men det går på at vi skal etterleve alle de ønsker og synspunkter som Stortinget gir uttrykk for. Det er derfor jeg har sagt at inntil Stortinget eventuelt sier at vi her skal bryte EØS-avtalen, kan ikke jeg gå inn for å bryte EØS-avtalen på dette området.

Oddvard Nilsen (H): Det er en del ting i denne debatten jeg gjerne vil kommentere.

Representanten Hedstrøm hadde et innlegg knyttet til en negativ omtale av Høyres næringspolitikk. Det må stå representanten Hedstrøm fritt å ha det, men samtidig vil jeg understreke at både representanten Hagen og representanten Hedstrøm gav uttrykk for at vi lever i en globalisert verden. Ja, det gjør vi så absolutt. Det betyr at Norge som investeringsland er viktig, på den måten at vi må legge forholdene til rette for at investorer fra andre land vil være interessert i å komme til vårt land og investere her. For å få dette til, må det ligge forutsigbarhet i vårt rammeverk.

Når det gjelder prosessen i akkurat denne saken, synes jeg det er viktig å understreke nettopp denne delen. Det at vi – som normalt – ikke har hatt høringsprosesser for næringslivsinteresser og det som måtte være, slik at de kan melde tilbake sine synspunkter, slik at vi sitter inne med de nødvendige prosessene og forutsigbarheten som skal til før vi foretar oss slike ting som her, må jeg si jeg synes er uheldig. Man burde hatt en prosess når det gjelder dette, av den enkle grunn at man da ville ha skapt forutsigbarhet, man ville ha fått normale prosesser på plass, og vi ville vært ganske sikre på at det vi nå gjør, er korrekt. Nettopp av den grunn vil jeg understreke at det vi snakker om her, er forutsigbarhet for andre nasjoner og andre investorer som ønsker å komme til Norge. De må være sikre på at norske rammebetingelser er forutsigbare og holdbare over tid, og at det ligger «normale» prosesser til grunn for noe så vesentlig som konkurranselovgivning.

Presidenten: Carl I. Hagen har hatt ordet to ganger i denne debatten og får nå ordet til en kort merknad.

Carl I. Hagen (FrP): I og med at statsråden ikke har skjønt det vi har sagt, så la meg være helt klinkende klar.

Det er ikke vårt syn i hvert fall at det gjeldende lovforslag som vi regner med blir lov, er i strid med Norges internasjonale forpliktelser i EØS-avtalen. Vi har en annen vurdering enn statsråden, som han heller ikke har dokumentert overfor Stortinget. Vi mener at denne loven ikke på noen måte vil være i strid med EØS-avtalen, og vi regner med at statsråden legger flertallet hos lovgiveren til grunn for sin atferd fremover. Jeg vil gjerne også der ha en bekreftelse.

Men i og med at han utfordrer Stortinget: Vi mener dette ikke er i strid med EØS-avtalen. Det er dette lovvedtaket som skal legges til grunn for statsrådets videre arbeid, ikke noe annet.

Presidenten: Sylvia Brustad har også hatt ordet to ganger i denne debatten og får nå ordet til en kort merknad.

Sylvia Brustad (A): Jeg hører også fortsatt en statsråd som sier: Ja, men ...

Jeg vil bare slutte meg til det representanten Hagen sa. Det er heller ikke vår oppfatning at dette er i strid med EØS-avtalen, og derfor legger vi til grunn at statsråden, som vi nå har sagt det utallige ganger, følger opp Stortingets og Odelstingets vilje.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se side 984)

S a k n r . 2

Innstilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om lov om endringer i pengespill- og lotterilovgivningen (Innst. O. nr. 124 (2002-2003), jf. Ot.prp. nr. 44 (2002-2003))

Presidenten: Etter ønske fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 15 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 15 minutter, Høyre 15 minutter, Fremskrittspartiet 10 minutter, Sosialistisk Venstreparti 10 minutter, Kristelig Folkeparti 10 minutter, Senterpartiet 5 minutter, Venstre 5 minutter og Kystpartiet 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra hovedtalerne fra partigruppene og fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Karin S. Woldseth (FrP) (ordfører for saken): Det var uenkelig ganske spennende å følge den debatten som gikk forut for denne, for de to sakene berører svært mange av de samme punktene. Det skal jeg komme tilbake til i innlegget mitt.

I dag skal vi behandle endringer i pengespill- og lotteriloven, en lov som med de endringer som er foreslått, innfører enerett på gevinstantomater i Norge, som gir de ti store humanitære organisasjonene en sikker inntekt i framtiden. Det blir også mer forskning på spillavhengighet, for å nevne noe.

Jeg skulle ønske at jeg som saksordfører hadde følt meg litt mer sikker på at den saken vi skal behandle her, hadde vært tilstrekkelig opplyst, og at vi hadde hatt en bedre saksbehandling, som jeg kunne stått inne for og kalt forsvarlig. Men så er dessverre ikke tilfellet.

Først vil jeg gi en liten orientering om datoene for denne hastesaken i komiteen. For at dette er en hastesak, kan det neppe være tvil om. Jeg spør meg selv: hvorfor? Innføringen av eneretten skal, etter hva som står i proposisjonen, ikke fullstendig innføres før 2006. Allikevel er Norsk Tipping godt i gang med planleggingen og gjennomføringen. Eneretten skal gradvis innføres fra 2004, men alle som har konsesjon i dag, og som må fornye denne konsesjonen i 2004, kan neppe forvente fornyelse. Hvorfor skulle ellers Norsk Tipping allerede være i gang med kjøp av automater? Når vi i tillegg vet at prosjektavdelingen på Hamar allerede er på rundt 20 mann, og det før vi engang har vedtatt lovendringen, så må det være lov å stille seg spørsmålet: Hvorfor haster det slik?

Men altså: Den 18. mars la Regjeringen saken fram for Stortinget. Den 3. april ble saken av en enstemmig – og, president, jeg ber presidenten merke seg enstemmig – komité vedtatt utsatt til høsten. Så var det ikke noe møte i komiteen før den 29. april, hvor en ny framdriftsplan ble vedtatt, mot Fremskrittspartiets stemmer, hvor saken ble besluttet avgitt 5. juni. Men det må legges til at statsråden i mellomtiden hadde drevet en aktiv lobbyisme og ringt rundt til medlemmer av komiteen for å få saken realitetsbehandlet i vårsesjonen. I tillegg ble jeg syk, og var

sykmeldt i to uker, noe som på nytt gjorde at jeg fremmet et utsettelsesforslag, men det var nok en gang bare Fremskrittspartiet som støttet utsettelsen. Vi hadde planlagt et besøk til Sverige og Danmark for å se på ulike former for løsninger på eierskap innen gevinstautomater. I Sverige har man innført monopol, og i Danmark har man innført en delt løsning. Reisen ble avlyst på grunn av tidsmangel.

Dette er ingen liten sak. Det handler om en næring med ca. 15 milliarder kr i omsetning. Det handler om å innføre monopol og frata en hel bransje livets rett med et pennestrøk. Og kanskje ikke minst så handler det om vår anelse internasjonalt.

Vi hørte debatten her tidligere, hvor statsråd Victor Norman sa noe om at det var viktig å få utenlandske investorer til Norge. Ja, men hvordan i himmelens navn skal vi få investorer, som vi så sårt trenger, til et land uten forutsigbare rammebetingelser, hvor verken investeringer eller arbeidsplasser tilsynelatende betyr noen verdens ting? Vi snakker om å avvikle 900 arbeidsplasser, noe som i seg selv er en skandale, i hvert fall når vi vet hvordan arbeidsledigheten brer seg i landet.

I tillegg skulle det vært framlagt en brukerundersøkelse fra SIRUS der man sier noe om spill og spilleavhengighet i Norge. Men komiteen hadde ikke engang tid til å vente til den kom den 10. juni. Så det vi fikk, var bare en foreløpig konklusjon, som gav oss kjennskap til noen av de tingene som brukes som virkemidler for å sette i verk tiltak bl.a. for å bekjempe spilleavhengighet.

Det har vært så vanskelig å være saksordfører i denne saken at jeg faktisk flere ganger har vurdert seriøst å kaste inn håndkleet. Når jeg allikevel står her som saksordfører i dag, er det fordi jeg synes det er på sin plass at Stortinget blir kjent med den måten denne saken har vært behandlet på. Det skulle ikke være vanskelig å forstå at etter min oppfatning som saksordfører har dette resultert i at denne saken ikke har fått den tiden den hadde trengt.

Jeg vet at toget er gått nå, men la meg likevel få påpeke et par ting: Det har underveis i behandlingen i komiteen kommet fram stadig nye momenter som enten direkte eller indirekte har gitt komiteen indikasjoner på at denne saken hadde trengt en grundigere behandling. Det har framkommet strateginotater fra Norsk Tipping som viser at de hadde tenkt å doble antallet spillere fra 500 000 til én million. Reelle anbudsrunder har ikke vært avholdt, til tross for at det her er snakk om å kjøpe utstyr på tett opp til 1 milliard kr. ESA har varslet at de vil se på saken så snart vedtak er fattet. Og til tross for at det samme departementet, den samme regjeringen og den samme statsråden som nå legger fram forslag om en enerett for Norsk Tipping, har pålagt bransjen i forskrift å bytte ut maskinene sine, har ikke bransjen blitt lovet full kompensasjon for de utleggene de har hatt i forbindelse med utskiftingen.

De frivillige lag og organisasjoner vet lite om hva framtiden vil bringe, med unntak kanskje av de ti store humanitære organisasjonene, som gjennom dette grepet får en trygg og sikker inntekt. Men jeg tror jeg kan si at aldri i hele min politiske karriere har jeg fått flere henvendelser i en sak enn i denne. Jeg hadde tenkt å ta med

meg trallen med alle dokumentene, men jeg regner med at jeg ville blitt stoppet før jeg kom til døra. Jeg kan ikke vise hvor mye det egentlig er, men jeg kan fortelle det. Over 2 000 frivillige lag og organisasjoner har sendt meg mail og brev! Mange andre, flere hundre, har ringt meg og bedt om hjelp – og da tar jeg forsiktig i. Grunnen er usikkerheten og tvilen om konsekvensene av de endringene som det i dag legges opp til at man skal gjøre i lotteriloven.

Så til realitetene i saken. Fremskrittspartiet er enig i at spilleavhengighet ikke er av det gode. Derfor ønsker vi bedre og mer forskning på området. Men å tilpasse et helt samfunn etter det svakeste leddet, blir nok så uholdbart. Hvis man skulle legge seg på den malen når det gjelder andre ting i samfunnet, ville vi måtte tilpasset ganske mye. Vi ville bl.a. ha måttet kjøpe ølet vårt på polet, osv. Vi ønsker selvsagt kontroll med at den allerede innførte 18-års grensen overholdes. Vi ønsker ikke at mindreårige verken gjennom gevinstautomater, Oddsens eller andre spill skal utvikle spilleavhengighet. Men her er forskjellen mellom Fremskrittspartiet og de andre partiene på Stortinget: Fremskrittspartiet er nemlig overbevist om at bransjen hadde greid å gjennomføre de tiltak som var nødvendige, gjennom forskrifter, og gjennom at Lotteritilsynet hadde utført det nødvendige tilsynet bransjen trenger.

Å innføre enerett for ett statseid selskap i 2003 kan virke som en noe gammeldags måte å løse utfordringer på. Men dette føyer seg pent inn i rekken av andre forbud og reguleringer som kommer fra denne regjeringen. Dette gir svært uheldige signaler til utenlandske investorer som ønsker å investere i Norge. De vet ikke når eller om Regjeringen også for andre bransjer kan finne påskudd for å innføre monopol. Men det som bekymrer oss aller mest, er de tusenvis av frivillige lag og organisasjoner som får inntektsgrunnlaget sitt revet bort – dagsentra i regi av lokale lag som ikke lenger vet om de kan drive, og idrettslag som ikke lenger vet om de kan betale en trener eller om de må tilbake til ulønnet idealisme.

Jeg er ikke ferdig, så jeg ber om å få tegne meg til en treminutter.

Jeg tar opp de forslag Fremskrittspartiet er alene om, og det forslag vi er medforslagsstiller til. Ellers kommer vi til å stemme imot innstillingen.

Presidenten: Representanten Karin S. Woldseth har tatt opp de forslag hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Magnar Lund Bergo (SV): Det er tydelig hvem sakens ordfører, representanten Woldseth, er bekymret for, nemlig dem som driver næring og de tusen organisasjonene.

Det som er bakgrunnen for våre forslag i innstillingen, er nettopp de spilleavhengige. Det er der fokuset bør være. Og det forundrer meg ganske mye at saksordføreren, etter å ha satt seg inn i denne saken, lest bunkevis med dokumenter og gått gjennom denne innstillingen, klarer å

bruke ti minutter på talerstolen uten å fokusere på de spilleavhengige overheadet.

Karin S. Woldseth (FrP): Da har ikke representanten Lund Bergo hørt så veldig godt etter. Representanten vet like godt som meg at vi faktisk er med på et forslag om en økning, fra 0,5 til 1 pst., til forskning når det gjelder spilleavhengighet. I tillegg til det: Vi er bekymret for de spillavhengige. Det er 50 000 mennesker som er eller har vært spilleavhengige i Norge.

Siden jeg synes det var så mye som manglet av andre ting, foretrakk jeg altså å fokusere først på saksbehandlingen. Men selvsagt er de spilleavhengige viktige.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Eirin Faldet (A): Gjennom flere hundre år har spill med penger vært forbudt ifølge norsk lov, men det har likevel blitt åpnet for avgrensede tillatelser for å skaffe midler til samfunnsnyttige formål. I 2001 spilte nordmenn for 22 milliarder kr. Veksten i pengespillaktiviteten har vært særlig stor for de såkalte gevinstautomater. I 2001 var det ca. 19 000 gevinstautomater oppstilt rundt omkring i hele Norge. Oppstillingsplassene har vært på kjøpesenter, kafeer, bussholdeplasser og alle tenkelige offentlige steder der det ferdes mange mennesker, ja, der hvor vi alle ferdes. Automatene kombinerer lyd, bilde og premieutbetaling, som gjør at mange trekkes mot automatene for å prøve lykken. Mange barn og unge er flittige brukere av gevinstautomatene, og erfaring viser at det er vanskelig å overholde aldersgrensen for spill på disse automatene.

Jeg vil nå gi Regjeringen og statsråd Svarstad Haugland ros for å ha fremmet denne proposisjonen. Regjeringens hovedbegrunnelse for forslaget er å få ryddet opp i et automatmarked som snart er uten kontroll, og bekjempe spilleavhengighet og forebygge kriminalitet. Pengespill kan forårsake problemer, ja tragedier, for mange mennesker – ikke bare for den enkelte som rammes, men for hele familien. Jeg tenker først og fremst på barna. En jeg snakket med her om dagen, sa det slik: Jeg tar med meg penger for å kjøpe mat til helgen, men når jeg kommer i matbutikken, står det noen blinkende djevler som roper imot meg, og jeg blir viljeløst dratt mot automaten og spiller bort alt jeg har med meg. Slik har jeg mistet familien, huset og jobben. Hjelp meg – fjern i det minste automatene fra matbutikken min!

Odelstinget gjør noe med dette i dag. Når det er sagt, vil jeg påpeke at det er nødvendig å finne en balanse mellom ansvarlighet og sikker kontroll og finansiering av gode formål.

Arbeiderpartiet er opptatt av at mest mulig av spilleinntektene skal gå til gode formål og ikke i lommen på private aktører.

Stortinget har vedtatt endringer av tippenøkkelen. Fordelingen av inntektene fra spilleautomatene vil fra 2006 fordeles med 45,5 pst. til idretten og 36,5 pst. til kulturformål. Samfunnsnyttige og humanitære formål får de resterende 18 pst., som fordeles på ti nasjonale huma-

nitære organisasjoner og til lag og foreninger som kompensasjon for bortfall av inntekter fra spilleautomater. Når Norsk Tipping nå overtar ansvaret for automatene, vil f.eks. idretten få 314 mill. kr fra automatoverskuddet. Disse pengene skal gå til aktiviteter for barn og ungdom på lokalt nivå. Og disse pengene kommer i tillegg til penger fra tippenøkkelen. Det betyr at nå går midlene til gode formål til beste for fellesskapet og ikke til private aktører. Nå kan enda flere barn og unge få mulighet til idrettsglede og kulturelle aktiviteter.

Arbeiderpartiet mener at det økende antall spilleautomater har kommet helt ut av kontroll de siste årene. Jeg er glad for at Norsk Tipping nå får kontrollen, og vil få mulighet til å knytte alle automatene sammen i et nettverk slik at man får full kontroll med pengestrømmen. Når nå 9 000 automater skal fjernes, må det skje med effektiv kontroll når oppstillingstillatelsene opphører. Dette er meget viktig for å unngå at de gamle automatene havner på det illegale markedet. Dette pålegger Lotteritilsynet et stort ansvar.

Jeg er trygg på at Norsk Tipping vil klare den nye oppgaven meget bra. Mennesker har ulikt behov for spenning, og Arbeiderpartiet er positive til de tiltak som foreslås og mener dette er et skritt i riktig retning for å få bukt med problemene som pengespill forårsaker.

Jeg er glad for at et flertall i komiteen, alle partier bortsett fra Fremskrittspartiet, har uttrykt følgende:

« Flertallet mener Norge har god erfaring med Norsk Tipping AS som spilleoperatør, og at Norsk Tipping AS vil kunne ha en oversiktlig styring av gevinstautomatene.»

Da står det igjen å ønske Norsk Tipping lykke til med oppgaven.

Geir-Ketil Hansen hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Karin S. Woldseth (FrP): Det var påfallende, og jeg begriper det ikke, men Arbeiderpartiet, som har stått på denne talerstolen og kritisert Regjeringen for avvikling av arbeidsplasser, var ikke i nærheten av å nevne dette i det hele tatt. Arbeiderpartiet går nå med åpne øyne inn for å avvikle og nedlegge 900 arbeidsplasser. Det står i merknadene, med bakgrunn i det som kom fram i høringen, at Norsk Tipping skulle vurdere å ta vare på 41 arbeidsplasser på Fagernes. Da må jeg med all respekt spørre representanten fra Arbeiderpartiet: Tror hun at det er mulig å instruere et AS? Tror virkelig Arbeiderpartiet at arbeidsplassene på Fagernes er reddet, og hva med de minst 850 andre?

Eirin Faldet (A): Jeg er sannelig svært glad for at Fremskrittspartiets representant er opptatt av arbeidsplasser. Og jeg må jo si at hvis Fremskrittspartiets representant hadde engasjert seg i arbeidsplasser generelt ellers i budsjettssammenheng, hadde jeg vært veldig glad for det.

Når det er sagt: Disse arbeidsplassene har skutt i været på bakgrunn av at veksten i antall automater har kommet helt ut av kontroll. Vi er bekymret for arbeidsplasser og ikke minst distriktsarbeidsplasser. Nettopp derfor har vi også en merknad spesielt når det gjelder Fagernes, men – det er helt riktig – vi kan ikke instruere en bedrift i detalj om hvordan den skal styre. Det trodde jeg Fremskrittspartiet var veldig enig med meg i. Når det gjelder arbeidsplasser, må vi sikre disse, men vi må foreta en avveining, for bakgrunnen for hele proposisjonen er jo redselen for at det skal bli enda flere spilleavhengige.

Karin S. Woldseth (FrP): Jeg hørte representanten fra Arbeiderpartiet nå si at automatmarkedet er helt ute av kontroll. Det er vel ikke helt riktig, for det må jo gis konsesjon for å få automater, så automatmarkedet er neppe ute av kontroll.

Så til en annen ting: Vet representanten hvor mye idretten får fra automatene i dag, siden hun kommer med dette tallet på ca. 315 mill. kr? Vet hun hvor mye de får i dag? Når man reduserer – ikke med 7 000, men med 9 000 automater – er de tallene som representanten kom med, tall etter reduksjonen eller er det ut fra dagens marked?

Eirin Faldet (A): Det er godt mulig at jeg ikke er noen pedagog, i hvert fall ikke noen filolog. Men når jeg sier at det har gått fullstendig av skafet når det gjelder kontrollen på dette, er det i erkjennelse av at det har dukket opp så mange spilleautomater – riktignok får de konsesjon, men det har vært lett å få konsesjon. Det vi vet, er at det blir stadig flere spilleavhengige, og vi vet også at det er mange private aktører som stikker pengene i egen kasse. Er det ikke veldig flott hvis vi nå får et system som gjør at dette går til felles gode formål?

Det trodde jeg faktisk at også representanten Woldseth var interessert i. Hun var jo blant dem som sammen med Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti var med og fikk endret tippenøkkelen, som også er et bidrag til fellesskapet for ikke minst å oppmuntre barn og unge til enda bedre fritidsaktiviteter.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Sonja Irene Sjøli (H) (komiteens leder): Først har jeg lyst til å si at jeg er dypt uenig i at denne saken ikke har blitt grundig nok behandlet. Saken har vært behandlet på vanlig måte på grunnlag av en forsvarlig utredning hvor alle relevante fakta er blitt lagt fram for Stortinget. Alle partier, unntatt Fremskrittspartiet, er enig i at beslutningsgrunnlaget er godt og forsvarlig, og det er betryggende. En utsettelse av saken nå ville ha vært et signal om at vi ikke tar utfordringene om spilleavhengighet på alvor, for det ville føre til at den eksplorative utviklingen innen området ville kunne fortsette uten en forsvarlig kontroll. En utsettelse ville ha vært alvorlig sett i lys av at de tiltak som vi nå foreslår, likevel ikke kunne gjennomføres med full effekt før fra 2006.

I dette lovendringsforslaget tar Regjeringen fatt i et viktig og alvorlig problem som har utviklet seg i vårt land. Lovendringsforslaget er motivert av et sterkt følt behov for å få kontroll over spilleautomatene.

Dette markedet har gjennom de siste årene vist en eksplosiv utvikling i negativ retning. Skremmende rapporter om dramatisk økning i spilleavhengighet og en omfattende bruk av spilleautomater blant barn og unge har vist at det nå er nødvendig å sette i verk innskjerpende tiltak.

Det viktigste tiltaket Regjeringen har foreslått, er å gi Norsk Tipping AS enerett til drifting av spilleautomater.

Nå er det slik at Høyre tradisjonelt er lite tilhenger av monopoldannelser. Hensynet til kontroll, ikke bare av spillene som sådanne, men også av utviklingen innenfor markedet, tilsier imidlertid at dette er en akseptabel løsning i denne konkrete sammenhengen.

Spilleautomatmarkedet bringes gjennom eneretten inn i et selskap der staten har full kontroll. Den til enhver tid sittende statsråd vil på en enkel måte kunne følge med i utviklingen og gripe inn dersom utviklingen viser at det er nødvendig.

Høyre er ikke tilhenger av en forbudslinje når det gjelder spill. Vi lever i en åpen verden der spill er godt etablert, både i andre land og her hjemme. Forbud fører lett til ulovlig virksomhet, ikke minst er spillområdet særlig utsatt for dette. Internasjonalisering og nye spill basert på Internett legger verden åpen for spillentreprenørene. I lys av denne utviklingen mener Høyre det må være riktig at kontrollerbare norske aktører slipper til for å demme opp mot presset utenfra.

Lovforslaget, og særlig spørsmålet om innføring av enerett, har vakt til dels sterke reaksjoner fra mange hold. Spill er store penger, det er arbeidsplasser, ikke minst, det er viktige økonomiske bidrag til hele den frivillige sektor og til de humanitære organisasjonene. De foreslåtte omlegginger fører naturlig nok til usikkerhet blant mange av disse.

Slik forslaget nå ligger, mener Høyre at Regjeringen har funnet fram til et akseptabelt balansepunkt mellom de motstridende hensyn som her gjør seg gjeldende. Selv med de betydelige innskjerpingene som er foreslått, vil det også i fremtiden bli store beløp til fordeling mellom dem som til nå har hatt spilleinntekter. At disse tilskuddene for fremtiden legges inn som en andel av tippenøkkelen, betyr også et mer robust grunnlag for inntektene.

La det være klart at Høyre har stor forståelse for at denne omleggingen som det nå legges opp til, fører til usikkerhet. Høyre støtter derfor komitemerknaden fra flertallet der det legges opp til en evaluering etter fem år. Vi vil da vite mer om hvordan økonomien under de nye premisene har satt seg, og dermed ha et bedre grunnlag for å gjøre en helhetlig vurdering av dette.

Det er gledelig at Regjeringen har fått bred tilslutning til hovedpunktene i sitt opplegg. Alle partier, unntatt Fremskrittspartiet, slutter opp om de grep Regjeringen har valgt for å ta kontroll med spillmarkedet. Jeg legger ikke skjul på at dette har vært en vanskelig sak der viktige hensyn skulle avveies, men jeg mener Regjeringen og komiteflertallet har funnet fram til en løsning som ivare-

tar et akseptabelt balansepunkt mellom de ulike hensyn. Jeg vil gi statsråden honnør for at hun har hatt mot – og handlekraft – til å ta fatt i denne utfordringen, og jeg ønsker lykke til med gjennomføringen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Karin S. Woldseth (FrP): Det flyr så mange påstander i luften her at jeg kunne godt tenke meg å få vite hvor representanten Sonja Sjøli har «en eksplosiv utvikling» i spilleavhengighet fra.

Men jeg har også et annet spørsmål. Representanten fra Høyre er medlem av et parti som tradisjonelt har hatt liten tro på offentlig næringsvirksomhet og monopoler. Med unntak av Fremskrittspartiet har knapt noe parti markert seg som en sterkere tilhenger av markedsbaserte løsninger på samfunnets utfordringer. Senest i en artikkel i april i år argumenterer statsråd Per-Kristian Foss på Høyres nettside for markedets fortrefelighet. Han tar et oppgjør med troen på at statlige løsninger skal være bedre enn private. Hvordan kan da Høyre gå inn for en statlig monopolisering av et privat drevet marked?

Sonja Irene Sjøli (H): Det virker underlig på meg at de undersøkelsene som har blitt gjort i forbindelse med spilleavhengighet, og de inntektene som har kommet fram, ikke har nådd fram til representanten Woldseth. Hun har jo vært saksordfører og har hatt like mye tilgang til denne informasjonen som noen annen av oss som sitter i komiteen. Jeg kan bare henviser til NOVA, SIRUS osv., og ikke minst til summen det dreier seg om. Jeg leste i proposisjonen at ungdom under 18 år spiller for mer enn 170 mill. kr pr. år.

Det er riktig, som representanten Woldseth påpeker, at Høyre tradisjonelt ikke er tilhenger av monopoldannelse – det var jeg også inne på i mitt innlegg – men ikke bare hensynet til kontroll av spillene, også utviklingen innenfor spillmarkedet gjør at vi ser det som en akseptabel løsning i denne konkrete sammenhengen.

Karin S. Woldseth (FrP): Den undersøkelsen som er gjort av SIRUS, som representanten Sjøli bl.a. viste til, har egentlig bare kommet med en foreløpig konklusjon, som sier noe om at det er rundt 50 000 spilleavhengige, og at utviklingen ikke har vært så eksplosiv som man trodde.

Men jeg må spørre representanten fra Høyre om en annen ting. I en merknad som gjelder bingo, sier flertallet at man synes bingoen er et sosialt treffpunkt og et underholdningssted. Likevel sier de at «Norsk Tipping AS overtar oppstillingen av automater dersom større deler av inntektene enn det som normalt vil være for en ordinær oppstillingsplass, går til de lokale foreninger som bingoen spiller til inntekt for». Hva med de bingohallene som har normal inntekt? Og hva mener egentlig flertallet med denne merknaden?

Sonja Irene Sjøli (H): Vi mener det som står der. Vi mener at bingo på mange måter er et viktig sosialt møte-

sted, og at erfaring fra andre land tyder på at bingospill vil utvikle seg også i framtiden og være et sosialt treffpunkt til underholdning for mange. Det aksepterer vi selvsagt. For de frivillige organisasjonene ligger det her også betydelig inntektspotensial i tillegg til automatene.

Vi aksepterer at Norsk Tipping overtar oppstillingen av automatene dersom en større del av inntektene går til lokale foreninger som bingoen spiller til inntekt for. Denne andelen bør være slik at bingo totalt sett kommer ut med inntekter på 2001-nivå. Vi er innforstått med at et regelverk i tråd med dette vil kunne føre til flere automater enn de 10 000 Regjeringen har lagt opp til. Men vi mener allikevel at vi nå ser en utvikling som krever modernisering av de vilkår som gjelder for den tradisjonelle bingovirksomheten, og at det blir en større fleksibilitet i forhold til sidespillene.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Magnar Lund Bergo (SV): For et drøyt år siden hadde vi her i salen en debatt om pengespill og avhengighet med utgangspunkt i et forslag fra SV. Debatten den gangen viste at det ikke var noe flertall på Stortinget for å gjøre omfattende endringer på spillmarkedet, med bakgrunn i at det da var varslet en samlet gjennomgang av spill og lotterier. Vi valgte å vente og bli med på det. Det vi har fått, er etter min mening ikke en samlet gjennomgang av spill og lotterier – som kunne vært ønskelig, men den kan komme senere – men en god gjennomgang av det som har med de såkalte gevinstautomatene å gjøre, eller kanskje et riktigere navn ville være «tapsautomatene», for det er jo det de er for dem som spiller på dem.

Det som har skjedd det siste året, er at det har vært en stor endring i opinionen. Fokus i aviser og media har vist oss hva spilleavhengighet og problemer i den forbindelsen, særlig med automater, fører til av personlige tragedier. Derfor er jeg nå meget godt fornøyd med den innstillingen som foreligger. Bortimot alle de forslagene som vi hadde i Stortinget i fjor, samler denne gangen flertall i salen. Jeg vil i den sammenhengen berømme Høyre, som er med på en løsning med et statlig monopol. En trenger ikke engang være SV-er for å skjønne at det koster. Men nettopp det at Høyre har fått innsikt og tatt innover seg undersøkelsene og de kunnskapene vi har fått det siste året som fører til en slik konklusjon, gjør at jeg skulle ønske det var andre som også hadde evne til å suge til seg opplysninger på samme måten. Riktignok ønsker vi i SV å gå lenger på noen punkter, og det skal jeg komme tilbake til senere.

Jeg vil berømme statsråd Svarstad Haugland for å ha gjort en god jobb. Statsråden har vist at hun tar problemene med spilleavhengighet på alvor, og at løsningene som er valgt, etter vår mening viser både stor kreativitet og god innsikt.

For å komme problemene til livs er det noen ting som er helt nødvendige.

For det første, kontroll med markedet. Her er løsningen med Norsk Tipping og statlig monopol helt korrekt. Når forskningen fortsetter og vi får ny og bedre innsikt,

vil det også gjøre det mye enklere å kunne gjøre nye endringer raskere. Vi får færre automater. Riktignok ville vi gå noe lenger, men det er klart at en halvering av antall automater i Norge er et riktig grep. Å få automatene vekk fra butikker og handlesentre og der ungdom og folk flest ferdes, er et helt korrekt og riktig grep. Det er i tråd med SVs linje å innføre en 18-årsgrense som virker. Vi har 18-årsgrense, men den har ikke virket. Nå er det snakk om å få den effektiv, og det er veldig bra.

Det som også har skjedd, som ikke er med nå, er opprettelsen av en kontakttelefon for dem som sliter med spill. Det er flott, og helt i tråd med tidligere forslag fra oss. Det er viktig at det sørges for at dette følges opp med muligheter for behandling. Det er jeg trygg på kommer til å skje.

Vi har bak oss to større undersøkelser, fra NOVA og SIRUS, som viser hvor omfattende dette problemet er. Særlig den som gjelder ungdom, synes jeg er skremmende. Den viser at mellom 11 000 og 20 000 ungdommer i Norge under 19 år sliter med spilleavhengighet. 6 000 av disse kan kobles mot forskjellig typer kriminalitet. Om det er pengespill som fører til kriminalitet, eller kriminalitet som gjør at de fristes til pengespill, det er høna og egget, men det henger i hvert fall sammen. Hele 3 000 av disse ungdommene har vurdert selvmord som en løsning. Når en sitter inne med slike tall, må den innsikten få konsekvenser, og det må gjøres noe med dette markedet.

Har vi løst problemene? Nei, men vi er et godt stykke på vei. Det viktigste, mener jeg, er forståelsen som nå ligger til grunn. Slik jeg ser det, betyr det at et flertall i Stortinget vil følge utviklingen videre nøye. Forskningen på området må fortsette, og jeg har god tro på at man vil ta ytterligere grep om dette hvis det viser seg nødvendig. Som det står i innstillingen:

«Flertallet» – alle unntatt Fremskrittspartiet – «mener at dette er skritt i riktig retning for å få bukt med problemene som pengespill forårsaker.»

Og videre:

«Flertallet mener likevel dette må sees på som et første skritt».

Dette lover bra for fremtiden!

Vi i SV mener likevel det er grunn til å sette spørsmålsteget ved denne formen for finansiering til gode formål, og da snakker vi om lotteri- og spillvirksomhet. I utgangspunktet er det forbudt, og det er unntak fra loven som gjør dette mulig. Pengespill blir noen ganger omtalt som frivillig skatt. Ja, hvor frivillig er det nå egentlig? Et annet skattepolitiske prinsipp er at de som har bredest skuldre, skal bære den tyngste børen. Vi vet at i forbindelse med pengespill er dette en statlig pengeinnsamlingsmåte der vanlige folk betaler en høyere prosentandel enn rike. Det er de med små inntekter som bruker en uforholdsmessig mye større del av lønnen sin på pengespill enn de som tjener godt.

Norge vil etter de endringene som kommer til å skje her i dag, fortsatt være en versting. Norge er fremdeles meget liberalt når det gjelder pengespill. Vi er fremdeles verre enn de aller fleste andre vi kunne ha lyst til å sammenligne oss med. Vi har fremdeles altfor mange auto-

mater, de er altfor hissig, de gir for store gevinster. For eksempel i Danmark og Finland gir automatene en gevinst på 300 kr. I Norge kan du vinne 2 000 kr, på noen maskiner mer.

Vi ønsker også en vurdering av aldersgrenser. Vi kunne ønske at det ble vurdert en generell aldersgrense på 18 år, med unntak for kontrollerte spill. Der har vi ikke noe konkret forslag, men vi mener at det bør i hvert fall utredes og vurderes. Vi har hatt en slik grense tidligere. Vi ville vel heller ha som en regel at det var en streng grense, og at vi åpnet for de spillene som vi vet ikke trigger avhengighet. Med den forskningen som nå er mulig å framskaffe, bør det være mulig å finne slike typer spill.

Så har vi Internett, og det var nevnt tidligere. Når det gjelder det som ligger i innstillingen, lar jeg meg forundre over at da ser det ut som om innsikten hos Høyre og andre glipper, fordi de vil åpne for spill på Internett. Internasjonale undersøkelser viser at Internett er noe av det som trigger spilleavhengighet hardest. Det ble sagt at det flommer innover oss. Vi må sørge for at norske aktører kommer på banen.

Nå er det slik at den beste løsningen ville være ikke å ha pengespill på Internett. Så er det antydning at det er umulig. Vi ønsker en utredning av om det faktisk er mulig. Vi vet at slike lovforslag ligger på bordet i USA. Det er riktignok ikke blitt vedtatt, men lovforslaget er der. I utgangspunktet er det forbudt med spill på Internett i USA. I Australia er det det samme. Der er det forbudt for australiere å spille, men australske selskaper spiller på Internett mot andre, f.eks. Norge. Jeg synes vi må bruke ressurser på å finne ut om det faktisk er mulig å skjerme oss fra dette, for ved siden av automatene er det å spille på Internett sannsynligvis, viser forskning, den verste måten å spille på.

Jeg mener også vi bør stille spørsmål ved om inntektene til organisasjoner og gode formål skal opprettholdes på det nivået det er i dag. Hvis vi ønsker det, og det kan vi godt bli med på, mener vi at vi må sannsynligvis se oss om etter andre finansieringsmåter. Det å øke antall spill, slik som f.eks. Norsk Tipping foreslår – de mener at de kan få enda flere til å spille spill på en ufarlig måte – vil jeg nå tygge litt på først. Da tror jeg vi må ta i bruk litt forskning for å se om det faktisk er mulig. Er det mulig, skal jeg bli med på det. Jeg mener ellers at vi kanskje må se på andre finansieringsformer. Kanskje må vi se på om noe av dette skal finansieres over skattedelen.

Vi burde sette opp et samfunnsregnskap over spilleavhengighet. Hva koster det å ha 50 000 spilleavhengige? Hva koster rekrutteringen til kriminalitet? Hva koster oppløste familier? Hvis vi setter opp et samfunnsregnskap over det, som selvfølgelig er umulig å gjøre, er jeg usikker på om den ca. 1 milliard kr som i dag går til gode formål, strekker til. Det bør vi gjøre når vi skal bestemme om det er penger til spill som skal finansiere dette.

Det er viktig i fremtiden at Norsk Tipping blir fulgt med argusøyne, samtidig som de må få tillit til å gjøre den jobben de skal gjøre, og at vi har en løpende dialog.

Jeg velger å avslutte med SVs utgangspunkt og grunnholdning til dette: Vi kan ikke samle inn penger til gode formål på en måte som skader andre mennesker.

Jeg tar opp SVs forslag.

Presidenten: Representanten Magnar Lund Bergo har tatt opp de forslag han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Karin S. Woldseth (FrP): Representanten fra SV ønsker ikke automater. For ham er søkelyset rettet mot de spilleavhengige. Det forstår jeg, og det er jeg kjent med. Men hvordan kan det ha seg at han da støtter at Norsk Tipping skal få eneretten på drift av 10 000 gevinstautomater, når de gang på gang under denne saksbehandlingen har vist at de er svært aggressive aktører? De har planer om f.eks. å doble antall spillere. Og selv om det ikke heter det, går de også inn for spill på kreditt. Det heter ikke det, men «cashless», som likevel i realiteten er spill på kreditt. Hvordan kan SV gå inn for dette, med tanke på at man prøver å ivareta 50 000, mens Norsk Tipping i sine strategier hadde 1 million spillere?

Magnar Lund Bergo (SV): Hvis representanten Karin S. Woldseth tar seg tid til å lese gjennom innstillingen, vil hun se at vi har ganske mange kritiske kommentarer til Norsk Tipping. Som jeg sa, er vi kritiske også til Norsk Tipping. Men i forhold til dem som Karin S. Woldseth vil ha på banen – ja ...

Karin S. Woldseth (FrP): Jeg skal ikke bruke opp replikken min på å kommentere den aller siste setningen som ble hengende i luften etter SV, men det burde ikke komme fra denne talerstolen.

Jeg vil henlede oppmerksomheten på et annet forhold. Representanten fra SV viser til at det er en dramatisk økning i antallet spilleavhengige. Han viser til forskning. Han viser til utredninger som er gjort. Da vil jeg spørre om det er slik at det faktisk holder med én undersøkelse. Holder det at vi har én, nemlig Fekjær, som har skrevet noe som støtter Magnar Lund Bergos syn? Er det nok? Eller synes Lund Bergo at det er på tide at vi får flere vinklinger på ting, og at det blir reell forskning, ikke bare det som foreligger nå, fire empiriske undersøkelser fra Norge?

Magnar Lund Bergo (SV): Den forskningen som kan overbevise Fremskrittspartiet til å endre standpunkt i denne saken, tror jeg ikke det er mulig å framskaffe. Vi hadde en runde på dette i fjor også. Det er klart at vi og alle andre partier, unntatt Fremskrittspartiet, på Stortinget var i fjor klar over at det finnes masse kunnskap og forskning om dette, som gjør det lett å gå inn for de endringsforslagene som er foreslått. Det er klart at et parti som så sent som i 1999 omtalte dette som «dette såkalte problemet», som påpekte viktigheten av at voksne mennesker tar et selvstendig ansvar for egne liv, som «stiller seg tvilende til» karakteristikken «uten at det foreligger en troverdig utredning, undersøkelse eller analyse av det-

te såkalte problemet», et parti som for to år siden ikke ville ha noen aldersgrense, ikke ville ha noe tak på antall automater og som ville åpne for kasinovirksomhet i Norge, har ingen troverdighet.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Ola T. Lånke (KrF): Vi kjenner alle begrepet «det lekende menneske» eller «homo ludens». Slik begrepet ofte blir brukt, beskriver det lysten til å drive med spill og lek som en slags nedarvet tilbøyelighet hos menneskene. Det er neppe en fruktbar tilnærming å prøve å underkjenne disse mer underliggende behovene i livet, som om det i utgangspunktet er noe negativt eller mindreverdige. Det antas å være med dette som med svært mye annet, at dersom man ikke klarer å utøve det innenfor kontrollerte rammer, kan det gå galt, svært galt.

Det er ikke tvil om at når det gjelder utviklingen på pengespillmarkedet, er det det som har skjedd. Det er nok å vise til at spillmarkedet på bare ett år, fra 2001 til 2002, økte i brutto omsetning med ca. 32 pst. Det vil si at nordmenn økte sin spilleaktivitet totalt sett fra ca. 22 milliarder kr til ca. 29 milliarder kr på ett år, og av denne økningen står de såkalte gevinstautomatene for hele 6 milliarder kr eller 67 pst.

Skadevirkningene av dette har etter alt å dømme heller ikke uteblitt. Etter denne nærmest eksplosjonsartede økning i omsetningen på spilleautomater er også antall spilleavhengige personer blitt langt større. Det synes derfor å være en dokumenterbar sammenheng mellom økning i utplasserte aggressive spilleautomater og antallet ulykkelige mennesker og familier som blir rammet av spilleavhengighet.

Fra institusjoner som tilbyr behandling til spilleavhengige, rapporteres det om økt pågang av personer som ønsker å gjøre noe med sin spilleatferd. Dette stemmer også med internasjonal forskning som tyder på at automatene har en større tiltrekning på problemspillere enn andre spill.

På denne bakgrunn er det på høy tid at det tas et effektivt grep for å tvinge spilleautomatvirksomheten inn i sunnere former. Kulturministeren og departementet fortjener stor honnør for å ha vist både politisk mot og kreativitet for å finne fram til en hensiktsmessig modell. Det er gledelig at den også har fått oppslutning fra alle politiske partier i komiteen, unntatt Fremskrittspartiet.

Honnør skal også de store humanitære organisasjonene, med Røde Kors og Redningsselskapet i spissen, ha som har innsett nødvendigheten av å ta dette grepet. Disse organisasjoner har basert store deler av sin drift på inntekter fra spill lenge før det ble utviklet aggressive, problemskapende automater av den type vi har sett i de senere årene.

Kristelig Folkeparti har tro på at vi med etableringen av en enerettsmodell, slik våre naboland Sverige og Finland har gjort, skulle ha håp om å snu en svært negativ utvikling. Med Norsk Tipping som ansvarlig operatør og Lotteritilsynet som overvåkende instans vil kontrollen med denne utviklingen kunne håndteres på en forsvarlig måte.

(Lånke)

På tross av dette er det all grunn til å følge utviklingen både på spill- og lotterimarkedet for øvrig med argusøyne. Etter alt å dømme bidrar også andre spilleformer enn automatspillene til spilleavhengighet. Allerede har vi konstatert at Norsk Tipping har truffet tiltak for å redusere eventuelle negative konsekvenser når det gjelder Oddsens. Det er ikke minst også viktig å holde et våkent øye med bruken av reklame for spill og ikke minst framskaffe mer kunnskap om reklamens virkning i denne sammenheng.

I Norge er det etter loven kun én forutsetning for å kunne drive med spill og lotteri. Det er at overskuddet går til humanitære og samfunnsnyttige formål. Fra Kristelig Folkepartis side har vi i alle år vært svært opp-tatt av rammevilkårene for det frivillige arbeidet i lag, foreninger og organisasjoner. Vi kan vise til at vi har fremmet en rekke saker for å hjelpe det frivillige arbeidet til bedre kår. Noe av det siste i så måte var skattefritak for gaver til frivillige organisasjoner.

I denne sammenheng må vi imidlertid erkjenne at vi har sett det nødvendig å stramme inn betraktelig for å imøtekomme dem som er kommet, eller vil kunne komme i en svært ulykkelig situasjon fordi de ikke lenger kan kontrollere sin spilleaktivitet. Vi er for øvrig overbevist om at de ordninger som det nå legges til rette for, fortsatt vil bidra til at frivillige lag og organisasjoner kan motta svært betydelige ressurser til sitt arbeid.

Likevel kan ikke alle regne med å få beholde inntekter på det nivået de hadde det aller siste året. Strømmen av protestbrev som har kommet til oss fra ulike foreninger og klubber som er engstelige for å miste sine inntekter, har vært enorm. På en måte er jo det forståelig. Men svært mange av disse er slike som i første rekke fikk en kraftig økning i sine inntekter etter at markedet begynte å ta helt av. Vi håper og tror likevel at de som steller med frivillig arbeid utover landet, etter hvert vil innse nødvendigheten av det grep som nå blir tatt.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Karin S. Woldseth (FrP): Det kan virke som om jeg er møteplager, men jeg er altså alene fra Fremskrittspartiet i komiteen akkurat nå og er den som kan denne saken. Derfor blir det jeg som går opp og ned hele tiden.

Jeg må likevel få lov til å spørre representanten fra Kristelig Folkeparti om noe som jeg faktisk lurer på. I Sem-erklæringen står det at dere støtter tredje sektor. Vi hørte selv at representanten Lånke sa fra talerstolen at frivillige organisasjoner og lag, både samfunnsnyttige og humanitære, var Kristelig Folkepartis hjertebarn. Hvordan kan dere da forsvare at de mister inntektsgrunnlaget sitt? Og jeg lurer på: Er det slik at dere går inn for dette og lar Norsk Tipping få monopol fordi det har noe å gjøre med at det er synd å spille på pengespill?

Ola T. Lånke (KrF): Det er riktig som representanten Woldseth sa, at Sem-erklæringen understreker at vi ønsker å støtte frivillig arbeid i stor utstrekning. Men det

er også en motsetning i at frivillige organisasjoner på en måte skal skumme fløten av et spillmarked som har tatt av på de ulykkelige, spilleavhengige menneskers bekostning. Det er det som er problemet.

I en tid da omsetningen på spillmarkedet har tatt helt av, har også veldig mange frivillige lag og foreninger utover landet blitt spilleavhengige. Det er nettopp det vi må innse, at det går grenser for hvor langt vi kan strekke oss i forhold til de frivillige organisasjonene når det går ut over andre svake mennesker.

Når det gjelder synd og bruk av Norsk Tipping, for å ta det til slutt, tror ikke jeg det har noe med synd å gjøre. Vi har valgt en enerettsmodell med Norsk Tipping fordi vi tror at det gir størst mulighet til å kontrollere dette, få ned omsetningen og få den inn i sunne former, ikke fordi det er synd, men fordi det er synd på mange mennesker.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Eli Sollied Øveraas (Sp): Det er vel knapt noko land som har hatt ein så liberal speleautomatpolitikk som vi har hatt i Noreg. Cirka 19 000 automatar i eit land med omtrent 4,5 millionar innbyggjarar er eit høgt tal.

Eg vil særleg peike på ein viktig grunn for å endre dagens lov som går på det som fleire har vore innom, førebygging og hindring av speleavhengigheit.

Den nye modellen som Regjeringa legg fram, inneber ein reduksjon frå om lag 19 000 til omtrent 10 000 automatar. Oppstillingspolitikken vert endra, slik at aldersgrensa på 18 år vert lettare å overhalde. Automatane vert mindre aggressive, og dei vert knytte saman i eit datanett som skal gi kontroll over pengestraumen. Så kan ein stille spørsmålet: Har vi nokon vinnar med den nye modellen?

Intensjonen til fleirtalet i Odelstinget er at dei speleavhengige og ikkje minst familiane deira skal verte vinnarane. Gjennom høyringar har vi vorte vitne til tragiske historier som nok har skaka dei fleste av medlemene i komiteen. Det gjer djupt inntrykk på mange av oss når det ein kan kalle ansvarlege familieforsørgjarar, på veg til helgas handletur lét seg stoppe av ein lokkande og aggressiv automat, og dei pengane som skulle nyttast til innkjøp av daglegvarer, i staden forsvinn gjennom automaten.

Eg har eit presseklipp frå Sarpsborg Arbeiderblad den 31. mai framfor meg, der det står om yngstemann, ein ni-åring, som har søkt hjelp for speleavhengigheit. Han er så langt den yngste som vi veit om, som har søkt hjelp på krisetelefonen. Det er ein nystarta telefon, og den får meir enn 30 førespurnader i døgnet, der skakande lagnader vert avdekte.

Det vert omsett for om lag 30 mill. kr i året på spel to-talt. I Sunnmørsposten onsdag den 11. mai viser ein til to ferske rapportar som syner at omtrent 11 000 tenåringar er det vi kan kalle avhengige. Cirka 49 000 nordmenn har vore avhengige. Det kan også skjule seg ei rekkje mørketal der, fordi ikkje alle har svart på undersøkinga. Rapportane viser vidare til at det gjerne startar med at ungane «låner» pengar av foreldra før dei går laus på

bankkontiane, og nokre er så smarte at dei tømmer Visa-kontiane. Nokre ungdommar spelar opp studielåna sine og jobbar ved sidan av skulegangen for å finansiere spel. Ifølgje omtalen i Sunnmørsposten den 11. juni har vi også eksempelet med to unge herrar som reiser landet rundt, tek inn på hotell og fyller døgnnet med å knekkje automatar. Så brukar dei gevinsten på å spele vidare.

Eg vil gi ros til statsråden for at ho har vist mot og vilje til å gjere noko med det automatsystemet vi har i dag.

Gjennom mange år har automatinntektene gått til gode formål. Millionar av kroner har gått til humanitært og samfunnsnyttig arbeid. Dei tre såkalla store organisasjonane, Røde Kors, Redningsselskapet og Norsk Handikapforbund, vil framleis få øyremerkte tilskot. Det er mange som oppfatar dette som urimeleg og urettferdig, særleg i høve til dei sju andre store, men lat oss ikkje gløyme at dei tre nemnde organisasjonane har drive med automatar sidan 1960-tallet – Redningsselskapet starta vel opp i 1935 – og at om lag 70 pst. av bruttoinntekta deira i dag kjem frå automatane. Lat meg understreke at det også er viktig at dei sju andre vert sikra ein føreseieleg økonomi.

Når det gjeld resten av fordelinga, har Senterpartiet vore oppteke av å ta vare på dei mange små lokale lag og foreningar som kan kome til å falle ut av fordelinga. Vi er difor nøgde med at eit breitt fleirtal har samla seg om innstillingas B, der Regjeringa vert beden om å utarbeide forskrifter som sikrar desse kompensasjon. Vi er også nøgde med at det same fleirtalet ber Regjeringa om å vurdere å sjå på tildelingsordninga for lag og organisasjonar som ikkje har drive med automatspel.

Det er bra å få ei evaluering etter fem år.

Det negative som gir grunn til uro, er at mellom 700 og 900 arbeidsplassar kan kome til å forsvinne. Når det gjeld den kompetansen ein sit inne med på Fagernes, ventar eg at det blir lagt vekt på å forsøkje å sikre dei arbeidsplassane i størst mogleg grad.

Så ei stemmeforklaring: Senterpartiet støttar innstillinga og vil stemme mot alle forslaga frå mindretallet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Karin S. Woldseth (FrP): Senterpartiet støtter også innføringen av enerett til Norsk Tipping – dette til tross for at mange av de 900 arbeidsplassene som blir borte, ligger i distriktene, og til tross for at det er svært mange samfunnsnyttige og humanitære lag og organisasjoner som holder til i distriktene, og som ikke har annet inntektsgrunnlag enn gevinstautomater i distriktene sine.

Synes Senterpartiet dette er god distriktpolitikk? Vet Senterpartiet hvor stor prosent av den norske befolkning som er spilleavhengig?

Eli Sollied Øveraas (Sp): Eg deler fullt ut representanten Woldseth si uro når det gjeld dei mange hundre arbeidsplassane. Når vi snakkar om speleavhengigheit og set det opp mot dei 700-800-900 arbeidsplassane det er snakk om, er det ei avveging som har gått i favør av dei speleavhengige. Så får vi heller finne andre tiltak som

gjer at vi får behalde og får nye arbeidsplassar rundt om i distrikta.

Når det gjeld prosentdelen som speleavhengige utgjør, kan eg ikkje svare representanten. Men dei to heilt ferske rapportane som vart lagde fram på ein konferanse i Førde tysdag den 10. juni, fortel om dei 11 000 avhengige tenåringane og om dei totalt 49 000 nordmennene som er eller har vore avhengige. Det er høge tal for meg, og om ikkje eg kan gjengi dei i prosent, synest eg at dei tala er så høge at dei isolert sett talar for seg.

Karin S. Woldseth (FrP): Det er faktisk ikke lov for mindreårige å spille på automater. Hadde man sørget for at man hadde full kontroll med de automatene som ble drevet, hadde ikke de 11 000 vært der. I tillegg er de implementert i de 49 000 som er eller har vært spilleavhengige, og det utgjør ca. 0,6 pst. av den norske befolkning.

Eli Sollied Øveraas (Sp): At mindreårige ikkje har lov til å spele, men at dei likevel gjer det, er det som er problemet for oss. Om det er mindreårige eller om det er personar over 18 år, 16-åringar, 18-åringar, 20-åringar – saka er den at det er mange som er ute å køyre. Om det er 0,6 pst. eller 1,6 pst. – eg synest ikkje det er så viktig. At vi brukar 30 milliardar kr i året, og at det er fleire tusen som er avhengige, og av desse er det veldig mange barn og unge under 18 år, synest eg er eit stort nok problem.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Trine Skei Grande (V): Det er slik at de fleste partiene er enige om at Regjeringa har gjort en god jobb i forhold til å ta grep på dette området. Jeg er veldig glad for å ha en statsråd som er så oppriktig engasjert i forhold til spilleavhengighet, og som har vært villig til å gjøre noe med det. Spilleavhengighet vet vi er et stort problem, og vi ser nå at det også holder på å bli et problem for barn. Det har vært et samfunnsproblem fra tidenes morgen, vil jeg tro. Jeg vil også påpeke at det nok ikke kan bevises at det bare er automatene som utgjør et problem. Det kan også reises en debatt om reklame knyttet til spill, og statsråden åpner for en debatt knyttet til det. Vi ser i dag en meget offensiv reklame knyttet til spill, som ikke er knyttet til de idealistiske formålene, men gjerne til at lottomillionærer ikke er som andre millionærer.

Vi ser i dag at man har funnet en ordning med at Norsk Tipping overtar automatvirksomheten. Vi i Venstre er ikke skeptisk til statlig monopol, i hvert fall ikke når det gjelder slike ting. I dag er kanskje Norsk Tipping den eneste som kan ivareta en slik rolle på så kort tid. Vi ønsker likevel å bemerke at det gir Norsk Tipping en enormt viktig og stor rolle som samfunnsaktør, som de må ta på alvor. Når dette skal evalueres, ber vi om at statsråden kikker på modeller som er i Finland, der man har delt dette i ulike statlige selskap, der spilleautomatene har et eget, for å unngå at én aktør får så stor påvirkning på en så viktig ting i samfunnet.

Så er jeg veldig glad for at Regjeringen og statsråden har åpnet for mange andre små spill i tillegg, for jeg deler

nok ikke SVs grunnleggende negative syn på alle typer spill. Jeg tror det er veldig mange småjenter som har gått fra dør til dør med loddbok, som har bidratt med mye positivt for lokalsamfunnet sitt, og at det ikke bare er negativt. Jeg er veldig glad for at Regjeringen går inn for at den type smålotteri – med tenåringer og loddbok – fortsatt kan skje på en enkel og grei måte.

Jeg er også veldig glad for merknadene komiteen har i forhold til bingodrift, for spilleautomater griper også inn der. Bingo er en type aktivitet som i stor grad går på de lokale organisasjonenes drift, og jeg er veldig glad for at komiteen har funnet en god løsning i forhold til det.

Så må jeg bare ha en liten bemerkning til slutt i forhold til SVs syn på spill. Jeg er enig i at vi fokuserer på spilleavhengighet, noe vel alle har tatt opp i innleggene sine, og at det er veldig viktig. Men i vår fokusering på å gjøre noe med det, må vi ikke miste det de små lotteriene har ført til.

Jeg vil avslutte med at jeg en gang vurderte en 4H-oppgave fra en tiåring som hadde vært på fisketur med pappa. Han hadde laget regnskap for turen. Der stod det: Ny sluk 50 kr, ferjebillett 15 kr, inntekt fra knipsekassa på ferja 18 kr – sum for tur 47 kr.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Karin S. Woldseth (FrP): Det forbauser meg ikke at Venstre også er med på dette forslaget.

Jeg håper at de kan støtte oss i det forslaget vi har om å endre § 3, så man i hvert fall sikrer at ikke også lotterier av annen type blir pålagt avgift.

Det ser ut som om vi faktisk endrer lov om pengespill og lotteri av hensyn til 0,6 pst. av den norske befolkning. Det synes jeg er oppsiktsvekkende. Jeg må da få spørre Venstre, siden det er langt flere som plages av biltrafikk, og som er konstant syke på grunn av det, enten i form av astma eller andre åndedrettsproblemer, om vi nå kan vente at Venstre følger opp med å forby biltrafikk også?

Trine Skei Grande (V): Jeg er glad for at Fremskrittspartiet ikke er forundret over Venstres stemmegivning, og at vi her er forutsigbare. Det er vel i og for seg Fremskrittspartiet også, som ikke har ønsket noen begrensninger på dette, og som, bortsett fra en liten 0,5 pst. i dag, ikke har hatt noe engasjement i forhold til de problemene dette fører til. Vi ønsker å gå inn for dette, også fordi det lager modeller og strukturer som sørger for at markedet ikke blir for kreativt i forhold til å få inn penger. Vi i Venstre syns, som jeg sa, at Regjeringen har gjort en bra jobb i forhold til småspillene. Jeg tror det er akkurat de smågrepene i forhold til de lokale foreningene som virkelig betyr noe. Og der er vi veldig glad for at Regjeringen gjør det riktige.

Magnar Lund Bergo (SV): Representanten Skei Grande får det til å høres ut som om jeg representerer gledesdreperpartiet. Det gjør jeg på ingen måte. Vi har som et av våre gamle mottoer: Del godene. Og en del av det å dele godene er også å dele gledene. Vi ønsker selv-

følgelig at folk skal kunne få lov å spille. Ikke minst det som Skei Grande er mest opptatt av, lotterier og den type virksomhet, har det aldri vært i våre tanker å forby. Men pengespill er i utgangspunktet forbudt, og det er det gode grunner til. Det gjelder ikke bare i Norge, men i de aller fleste land. Så fins det regler for unntak, og det som er viktig, er at vi må vite hva vi gjør når vi gjør disse unntakene. Vi må kontrollere, slik at de spillene som vi tillater, ikke har negative konsekvenser.

Trine Skei Grande (V): Jeg er absolutt enig i det siste innlegget, så egentlig klarte jeg kanskje med mitt innlegg å framprovosere litt mer klarhet fra SV, for jeg synes det var veldig dystert. Jeg vet at SV også arrangerer lotteri, jeg har personlig vunnet en heks i et lotteri fra SV. Så det er sikkert at vi har et felles engasjement her. Men vi må ikke nødvendigvis se på alle lotterier som grunnleggende negative. Jeg tror at både det å ha lotterier, smågevinster og de inntektene som lotteriene fører til, også har brakt mye glede.

Magnar Lund Bergo (SV): Ja, det var jo hyggelig at vi fikk rettet opp det meste. Ellers håper jeg at Skei Grande er enig i at når det gjelder de såkalte gode formålene, er det tvilsomt om vi kan putte de politiske partiene inn i den båsen. Meg bekjent er SV det eneste partiet som ikke har automater stående ute til inntekt for seg selv ved et lokallag. Jeg håper at Skei Grande er enig i at partier ikke bør ha slike inntekter.

Trine Skei Grande (V): Jeg mener at partier også er idealistiske organisasjoner, med idealistiske mennesker som bruker fritida si på dette. Jeg har som sagt personlig kjøpt lodd av SV – Namsos SV gjør en bra jobb mange ganger, så jeg synes de fortjente de kronene. Og jeg synes det er helt greit at de kan gjøre det. Jeg mener at politiske partier ikke bør være de mest aggressive på dette, men å drive smålotteri på markedet for å finansiere en bod der man leverer partiinformasjon, synes jeg var helt rett av Namsos SV å gjøre.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Trond Giske (A): Det er nok riktig som det er sagt i ganske mange replikker her tidligere i dag, at spillegalskap er et begrenset problem. Det er få i Norge som er rammet av det, heldigvis, kanskje ikke flere enn stemmetallet til foregående talers parti. Men likevel er det et alvorlig problem for dem som rammes, på samme måte som det er et alvorlig problem når folk får astma eller allergi eller blir overkjørt i trafikken. Og akkurat som vi prøver å lage begrensninger og regler som hjelper dem, er det selvsagt at vi bør gjøre alt vi kan for å hjelpe dem som rammes av spillegalskap, og unngå at flere rammes av det.

Det er klart at med mange titalls, ja kanskje hundre forskjellige aktører i et spillemarked, blir det veldig vanskelig å få oversikt over det, og det blir vanskelig å kontrollere det. Det systemet som komiteen går inn for i

sin innstilling, vil bli et ryddigere system. Så kan man være enig eller uenig i om det hadde vært mulig å få et like ryddig system med et privat spillmarked, men det er i hvert fall helt sikkert at det systemet som nå foreslås, vil bidra vesentlig til en opprydding.

Dette betyr selvsagt at de som har hatt dette som sin virksomhet i ulike private bedrifter, må omstille seg og finne andre arbeidsområder. Nå har en del av disse bedriftene andre arbeidsområder allerede. Her vil jeg fra Arbeiderpartiets side bestemt si at det vesentligste er å få rimelige overgangsordninger, slik at de investeringene som er gjort i veldig mange selskaper, gir en rimelig avkastning i en overgangsfase, og at man får utfaset de ulike maskinene og konsesjonene på en sånn måte at det ikke virker urimelig for dem det rammer. Da får man også den tiden man trenger til å omstille sin virksomhet, så dette ikke får uheldige utslag for arbeidsplassene og arbeidstakerne.

Vi har også vært særlig opptatt av de arbeidsplassene som er i Valdres. Det er mange arbeidsplasser i en liten bygd. Hvis man sammenligner med en by som Oslo, hadde det blitt mange tusen arbeidsplasser i forhold til innbyggertallet. Vi hadde nettopp en svær diskusjon om noen tilsyn som skulle flyttes, og de 900 arbeidsplassene i Oslo vi var opptatt av i den forbindelse. Nå gjør vi nye vedtak, som har påvirkning på arbeidsplasser i en liten kommune.

Her har vi kommet fram til gode formuleringer i innstillingen, at Norsk Tipping skal bruke det miljøet og den kompetansen som fins på Fagernes. Det forutsetter jeg at statsråden som generalforsamling i Norsk Tipping sørger for blir gjennomført.

Så er vi også opptatt av bingoautomater. Det har vært en spesiell sak, fordi det her ikke egentlig er det normale automatmarkedet vi snakker om. Vi snakker om den samme aktiviteten som foregår i lokale bingoer, bare at istedenfor at den foregår på papirlapper og med opprop, foregår den på automater. Det skulle la seg gjøre å få en avtale mellom Norsk Tipping og de ulike bingoarrangørene som sørger for at en vesentlig del av formålspengene fra disse automatene tilfaller det formålet som bingoen opererer for. Det er klart at Norsk Tipping, som skal ha disse automatene og operere dem, må ha betalt for det og kanskje også ha en avanse på det, men det må sørges for at det vesentlige av formålspengene faktisk tilfaller det lokale bingoformålet. Alternativet vil sannsynligvis være at det ikke blir noen bingoautomater, men at all bingo foregår på gamlemåten, for å si det sånn. Det har ikke noen praktisk betydning verken for samfunnet eller Norsk Tipping, annet enn at de får litt mindre mulighet til å spille bingo i det lokalet. Så det forutsetter vi løses.

Også de ulike bingoarrangørene må få en rimelig tid, fram til 2005, med å avvike og utfase de eksisterende maskiner. Det er gjort store investeringer, og det er både samfunnsøkonomisk nyttig og lønnsomt og også praktisk for oss at det skjer på en sånn måte at det gis rimelig fleksibilitet i utfasingen.

Så til slutt noen ord om forskning. Det skal settes av mye penger til forskning. Jeg forutsetter at statsråden

braker de gode forskningsmiljøene som fins i Norge. Vi hørte på en konferanse om spill det miljøet som er i Trondheim i forhold til dette, som har internasjonal kompetanse på det. Det er viktig at det i debatten er flere gode, dyktige forskningsmiljøer som kommer med rapporter. Det bør ikke være såpass ensidig forskningsmateriale som media har fokusert på, fra kanskje ett miljø, men vi må få flere gode internasjonalt kvalifiserte miljøer på forskningssiden. Vi skal bruke mye penger på dette, og det er viktig at pengene brukes riktig.

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Innstillinga frå komiteen og debatten i Odelstinget i dag er veldig gledeleg. Ein samla komite med unntak av Framstegspartiet har stilt seg bak Regjeringa sitt forslag om at Norsk Tipping bør ha ansvaret for drifta av gevinstautomatane. Fleirtalet har med det valt å prioritera dei menneskelege og sosiale omsyna i spelepolitikken framfor dei reint næringsmessige og økonomiske omsyna. Når ein veit kor sterke motkreftene har vore, er eg spesielt glad for at fleirtalet no sluttar seg til ei historisk innstramming, som tek speleproblema på alvor. Som leiar for eit parti der dei varige verdiane og respekten for det enkelte mennesket står i sentrum, meiner eg dette ein stor siger, ikkje berre for mitt parti og for den regjeringa som eg er med i, men òg for Stortinget og heile det politiske systemet.

Prosessen fram til den politiske støtta vi får i dag, har vore lang og komplisert. Bondevik I-regjeringa gjorde i si tid innstrammingar i reglane for gevinstautomatar, som seinare vart omgjorde etter pålegg frå justiskomiteen på Stortinget. Justiskomiteen si grunngeving for å gå imot innstrammingane bygde den gongen på omsynet til organisasjonane sine inntekter.

Dei siste åra har vi sett nokre alvorlege konsekvensar av vedtaket. Omsetninga på gevinstautomatar spesielt har eksplodert. Utrekningar viser at slike automatar omsette for 15 milliardar kr i fjor. Dette er i så fall ein auke på 67 pst. samanlikna med Lotteritilsynet sine tal for 2001. Vi spelar årleg på automatar tilsvarande tre–fire kulturbudsjett. Konkurransen mellom ulike operatørar har gitt ein uheldig kamp om å laga automatar med høgast mogleg inntening, og det har ført til ein uheldig kamp om dei beste oppstillingsplassane. Dette har ført gale av stad.

Det forslaget som no har fått støtte frå nesten heile komiteen, tek omsyn til denne utviklinga. Forslaget er blitt til ved ei grundig utgreiing og gjennom eit godt samarbeid mellom departementet og dei største samfunnsnyttige og humanitære organisasjonane. Motstanden frå dei reint kommersielle interessene i spelemarknaden har likevel vore stor heile vegen, og han er kanskje ikkje over, trass i at Stortinget no stiller seg bak forslaget. Fleire av aktørane ville tent fleire hundre millionar kroner på ei utsetjing av saka, og milliardar på ei avvising av saka. Eg vil takka komiteen for at dei har handsama saka på ein god måte utan å lata seg pressa utanfrå. Fleire av aktørane i dagens marknad har alt signalisert at dei vil bringa saka inn for rettsapparatet. Alt no ligg det to klagar over forslaget frå marknadsaktørane til handsaming hos

EFTAs kontrollorgan, ESA, i Brussel. ESA vil handsama klagane når Stortinget har gjort sine vedtak. Både eg og Regjeringa sine ekspertar er likevel overtydde om at forslaget ligg innafør det rommet for nasjonal sjølvråderett som EØS-avtalen opnar for.

Regjeringa meiner einerettsmodellen er ein føresetnad for ei mest mogleg forsvarleg innretning av speleautomatmarknaden i Noreg. Einerett for Norsk Tipping vil gi optimal kontroll og gjer at automatane sin funksjon raskt kan bli endra etter kvart som kunnskapen aukar om kva for faktorar som gir auka risiko for speleproblem. Dette gjer oss i stand til å gjera endringar for å ta speleavhengigheit på alvor mykje raskare enn i nokon annan modell. Såleis vil ein einerettsmodell på ein betre måte førebyggja skadeverknader. Denne modellen vil også gi rasjonaliseringsgevinstar som kan sikra Regjeringa si målsetjing om reduksjon av talet på automatar frå 18 000–19 000 til 10 000, og sikra ein vesentleg nedgang i den totale omsetninga i automatane, samstundes som overskotet til dei samfunnsnyttige og humanitære formåla framleis kan haldast på 2001-nivå.

Personleg må eg seia at det varmar hjarta mitt når det no vil bli mogleg å gjera ei slik innstramming. I lang tid har eg nærast dagleg motteke brev og e-post frå speleavhengige eller pårørande som er i ein tragisk livssituasjon på grunn av økonomiske tap og gjeld i samband med pengespel. Diskusjonar kring speleproblema kan fort bli ein diskusjon om talet på avhengige. Men bak tala finn vi enkeltmenneske og pårørande med store økonomiske og personlege problem. Eg er glad for at vi no kan gi desse mange eit svar som eg trur på. Sjølv om problema ikkje er løyste med dette, vil vi no få automatane bort frå daglegvarebutikkane og dei opne romma i kjøpesentra. Det vil også vera staten sjølv som er direkte ansvarleg for dei spela som ligg ute på desse automatane. I det trur eg det for mange ligg eit håp om ei moderert og meir forsvarleg utvikling i tida som kjem. Eg kan lova at eg iallfall vil gjera mitt for at vi no får ei heilt anna utvikling i denne marknaden.

For organisasjonane inneber einerettsmodellen at inntektene frå automatane vil liggja på eit stabilt nivå tilsvarende nivået frå 2001. Frå 2006 vil desse inntektene koma via det samla speleoverskotet til Norsk Tipping. At automatinntekta og overskotet frå Norsk Tipping sine andre spel blir samla i éin pott, vil etter mi meining visa seg som ein stor fordel i åra som kjem. I proposisjonen er det gjort framlegg om at Raudekrossen, Redningssselskapet og Norges Handikapforbund skal få ein fast del av overskotet. Eg har òg merka meg at komitefleirtalet ynskjer å sikra også dei sju andre største humanitære organisasjonane ei form for tryggleik i tildeling av midlar.

Den nye ordninga inneber at dei samfunnsnyttige og humanitære organisasjonane i framtida ikkje vil vera så knytte opp til lotteriinntekter frå automatar som dei har vore til no. Dette vil både for Norsk Tipping og dei politiske styresmaktene gjera det enklare å utvikla det samla speletilbodet i ei ansvarleg retning, fordi spel med store skadeverknader lettare kan byggjast ned og bli erstatta av spel med lågare risiko, utan at dei samla inntektene blir

reduserte. Det er nemleg ikkje slik i den norske pengespeltradisjonen at det til kvar tid skal givast løyve til dei mest innbringande pengespela, snarare tvert imot. Etter norsk lov er spel om pengar forbode. Dette har vore eit prinsipp i norsk lovgiving i fleire hundre år. Dei pengespela og lotteria som samfunnet opnar for, er difor unnatak frå hovudprinsippet. Heilt frå Stortinget vedtok ei lov om lotteri og lukkespel i 1851, har dei moralske omsyna vore berande i lovgivinga for spel og lotteri. Det har seinare vore brei politisk semje om at spelelysta best kan kanalisert gjennom eit offentleg selskap, fordi dette gir full offentleg kontroll og innsyn. I motsetnad til private kommersielle selskap kan eit statleg non-profit-selskap også spela ei betre rolle i høve til å førebyggja og i høve til å unngå dei pengespela som gir dei mest uheldige sosiale konsekvensane. Slik framstår Norsk Tipping som eit spelepolitisk instrument i gjennomføringa av ein spelepolitikk som vi er samde om.

Desse særlege omsyna blir også spegla i grunngevinga for at pengespel delvis er unnatekte frå prinsippa om fri konkurranse innafør EU/EØS-området. Organisering av pengespel gjennom offentlege selskap er difor også hovudmodellen i ei rekkje europeiske land. Departementet vil no i tråd med merknadene frå komitefleirtalet og i samarbeid med Norsk Tipping og Lotteritilsynet gå laus på arbeidet med å gjennomføra dette i Noreg. I dette arbeidet vil vi ta omsyn til dei mange lokale lotteritilboda som gir inntekt til ideelle lag og organisasjonar. Eg er difor glad for det ekstra fokuset som komiteen har sett m.a. på bingo som eit sosialt treffpunkt og underholdningstilbod. Det vil bli lagt vekt på at dei laga og organisasjonane som har inntekter frå bingoverksemd, også skal kunna halda desse oppe på 2001-nivå.

I høve til gjennomføringa av einerettsmodellen kan eg også leggja til, på bakgrunn av spekulasjonar i media i den siste tida, at Norsk Tipping sine innkjøp av automatar og anna utstyr vil skje i samsvar med gjeldande reglar for offentlege innkjøp. Delar av Norsk Tipping si automatverksemd vil også bli lagde til Fagernes, med håp om at ein kan dra nytte av delar av den kompetansen ein finn der i samband med Norsk Lotteridrift si eksisterande verksemd. Eg må også leggja til at trykket frå komiteen har kome særleg frå regjeringsspartia og SV i denne saka, og ikkje frå Arbeidarpartiet, sjølv om det var dei som trekte det fram i innlegget.

Dei vedtaka Stortinget er i ferd med å gjera om pengespel, gjeld ikkje berre automatar og bingoverksemd. E-handel med pengespel har skapt nye utfordringar for dei nasjonale pengespelmarknadene i heile Europa. Ikkje noko land har til no funne eit effektivt vern mot kommersielle tilbod på Internett. Teknologisk utvikling og bruk av Internett har endra distribusjonen av spel og lotteri og utviklinga av dei. Bruk av Internett og digitalteknologi opnar for interaktive spel, som særleg appellerer til kommande generasjonar spelarar. Ei meiningsmåling som Lotteritilsynet fekk laga i desember 2002, viste at 4 pst. av dei spurde over 18 år svara at dei i løpet av siste året hadde delteke i pengespel på Internett. 4 pst. av befolkninga over 18 år utgjer ca. 140 000 personar. I tillegg

svara om lag like mange at det er sannsynleg at dei vil delta i pengespel på nettet i 2003, slik at talet på Internett-spelarar kan bli dubla på ca. eit år. Målinga viste også at det i 2002 var eit fleirtal av dei spurde som svara at dei berre spelte på utanlandske nettstader. Blant ei rekke europeiske land synest haldningane å vera at den sikreste strategien mot kommersielle pengespel via Internett er å byggja opp sikre og nasjonale tilbod med trygge spel og trygg betalingsformidling.

Men dette er ein vanskeleg balansegang. Eg ser ein klar skilnad på spel der Internett meir blir nytta som distribusjonskanal, og der trekningane skjer nokre gonger i veka, samanlikna med spel ein kan spela på heile tida. Eg ynskjer difor å vera tilbakehalden med å godkjenna nye pengespel skreddarsydde for Internett og andre elektroniske kanalar. Eg er glad komitefleirtalet stør meg i dette. Når det gjeld utviklinga med internasjonale spel via m.a. Internett, vil både departementet og Lottertilsynet arbeida for å påverka utviklinga. Både i nordisk og europeisk samanheng er det den siste tida teke initiativ som gir von om ei betre samordning og kontroll med det internasjonale pengespelet. Mellom anna har eg nyleg saman med kollegaer i dei andre nordiske landa teke direkte kontakt med den britiske kulturministeren, fordi britane no arbeider med eit forslag som vil opna for at ein kan tilbyda pengespel frå britisk jord via Internett til andre land, i strid med dei prinsippa som har vore gjeldande til no. Her er det sterke kommersielle krefter som ligg bak, så kampen om styringa av slike pengespel i framtida vil bli hard.

Eg er også glad for at komitefleirtalet er samd i at ein ikkje bør gi løyve til kasinoverksemd i Noreg. Dette er eit standpunkt som det vil bli halde fast ved iallfall så lenge eg er kultur- og kyrkjeminister. Det er vel heller ingen som hadde venta noko anna frå ein leiar i Kristeleg Folkeparti.

Eit av hovudbodskapa i proposisjonen frå departementet er at private lag og organisasjonar framleis bør få høve til på eiga hand å skaffa pengar gjennom lotteriverksemd. Eg er glad for komiteen si støtte til den administrative forenklinga av lotterilova, som gjer at fleire lokale lag og organisasjonar kan få halda smålotteri og basarar utan løyve. Å utvida krinsen av organisasjonar og foreningar som skal få ha lotteri, sikrar mangfaldet i organisasjonslivet.

Når det gjeld lokale smålotteri, vil no alle kunna halda kakelotteri og andre basarar så lenge verdien av den enkelte gevinsten ikkje overstig 5 000 kr. For andre smålotteri vil omsetningsgrensa bli auka frå 100 000 kr til 150 000 kr. Sist, men ikkje minst, vil vi gjennomføra lette i rekneskaps- og revisjonsplikta etter lotterilova for organisasjonar med lotteriinntekter under 100 000 kr.

Desse forenklingane vil gjera det enklare å skaffa frie midlar til mykje av det lokale og regionale frivillige arbeidet som blir drive.

Eg vil også takka for støtta til prinsippet om at pengespel på norske skip i rute mellom norsk og utanlandsk hamn skal vera underlagt dei same reglane som pengespel på land.

Til slutt er det grunn til å streka under at spelemarknaden har endra seg kraftig både nasjonalt og internasjonalt dei siste åra. Teknologien opnar for nye spel og nye måtar å distribuera spela på. Så langt har utviklinga svekt den samla styringa med speletilbodet i Noreg. Avisene melder stadig oftare om personar som har spelt bort både heim og familieliv frå datamaskina heime eller på jobben. Ved valet av strategi for å møte denne utviklinga må ein ikkje gløyma at målet for norsk spelepolitikk er ei moderat speleutvikling. I ein situasjon med auka speletilbod frå utlandet via Internett og andre kanalar må vi unngå at vi møter den nye konkurransen med like aggressive speletilbod som dei tilboda vi vil verna oss mot utanfrå. Historia har gjennom fleire hundre år vist at speletilbodet i visse periodar grip om seg, for så å bli stramma inn på grunn av dei uheldige konsekvensane som kjem til syne. Det er mi tru at det internasjonale speletilbodet, slik vi ser det, på sikt vil koma inn i meir regulerte former, når konsekvensane av utviklinga blir betre kjende. Når den tida kjem, er det viktig at vi i Noreg ikkje sit med like aggressive spel som dei vi ynskjer forbod mot. Den nye einerettsmodellen som no blir etablert av eit breitt fleirtal i Stortinget, gir oss den nødvendige spelepolitiske handkrafta til betre å styra utviklinga dit vi ynskjer.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Eirin Faldet (A): Jeg vil kun be statsråden bekrefte dette med forskningsbiten. Arbeiderpartiet er helt enig med statsråden i at det skal settes av 0,5 pst. til forskning. Men vi er litt opptatt av de forskningsmiljøene som statsråden velger, for vi er jo opptatt av at midlene går til forskning og ikke til behandling, og at det tas i bruk de beste forskningsmiljøene både nasjonalt og internasjonalt.

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Det er opplagt at når vi får meir midlar som vi kan bruka på forskning, på informasjon og på behandling, må det store behandlingstilbodet likevel gå gjennom dei vanlege helsestenestene vi har, ikkje gjennom denne prosenten. Om vi kan ha noko aktivitet gjennom denne halve prosenten, får vi sjå på. Men vi kan òg velja nye forskningsmiljø og fleire forskningsmiljø – eg kjenner sjølv til miljøet i Trondheim som Giske nemnde, og det finst andre internasjonalt. No kan vi få moglegheit til det fordi vi har pengane til det. Då kan vi òg vera meir målretta i forhold til kva vi gjer med Norsk Tipping sin aktivitet, dersom vi ser at det kanskje er andre spel som er endå farlegare, eller at nokre er mindre farlege og mindre aggressive i forhold til utvikling av fleire speleavhengige. Vi kan gripa raskare inn med den einerettsmodellen som vi legg til rette for i dag.

Karin S. Woldseth (FrP): Vi hørte statsråden si at ved innkjøp følger Norsk Tipping gjeldende lover og regelverk. Statsråden har lagt mye prestisje i denne saken, gjennom både sine offentlige uttalelser om saken og sitt press på stortingsrepresentantene. Det blir litt forunderlig, siden statsråden baserer sin strategi på at hun visst-

nok har så god kontroll med hva Norsk Tipping gjør, at det i dag gikk et brev fra Næringsdepartementet til Kulturdepartementet som konkluderer med at Norsk Tipping er underlagt statens innkjøpsregler, og har forbrutt seg mot disse. Har statsråden egentlig så god kontroll med underliggende virksomhet som hun gir uttrykk for, og hva har statsråden tenkt å gjøre med hensyn til konklusjonene fra Næringsdepartementet?

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Hadde det endå vore slik at statsrådar frå ei mindretalsregjering berre kunne pressa på stortingsrepresentantane og så hadde dei fått viljen sin, hadde eg vore overlykkeleg – nei, eg veit ikkje om eg egentleg hadde vore det – men slik er det ikkje.

Fleirtalet i komiteen har faktisk fått nok informasjon. Eg sjølv har jobba med saka sidan eg vart statsråd. Det var noko av det fyrste eg greip fatt i. Så her har ein brukt lang tid på forarbeid før ein la fram denne proposisjonen. Her har det ikkje vore eit hastverksarbeid, som representanten Woldseth har sagt.

Når det gjeld Norsk Tipping, har dei hittil, etter avgjerd frå Nærings- og handelsdepartementet, vore unntakne reglane om offentlege innkjøp. Men når Norsk Tipping får einerettsområde, blir heile sektoren deira utvida, og Nærings- og handelsdepartementet har i brev til oss, som òg representanten Woldseth nemnde, konkludert med at Norsk Tipping no bør omfattast av anbudsregelverket. Denne vurderinga er vi i Kultur- og kyrkjedepartementet heilt einige i. Det vil òg bli formidla til Norsk Tipping. Men dei har ikkje vore omfatta av det før.

Magnar Lund Bergo (SV): Det er to typer spill som er på forsøksstadiet. Det er spill på mobiltelefon, og det er spill på Internett. I innstillingen ligger det forslag om å utrede muligheten for å etablere det på norsk basis. Men vi vet at internasjonalt er det flere land som prøver å skjerme seg mot dette, og prøver å innføre forbud. Jeg tror det vil være mye vanskeligere å få et forbud. Dersom vi tillater norske selskaper, tror jeg det vil være vanskelig å prøve å hindre utenlandske selskaper. Jeg tror at det vil være en riktig strategi å hindre denne typen spill på Internett. Vi har lagt fram et forslag om å utrede muligheten for dette. Vil statsråden kunne følge opp et slikt forslag?

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Dette er ein del av speletilbodet som vi kjem til å følgja veldig nær. Som eg sa i innlegget mitt, har eg alt teke kontakt med den britiske kulturministeren for å unngå at dei prøver å lura seg inn på den norske marknaden via sine kanalar. Det er ein internasjonal marknad her. Men eg kan lova Lund Bergo at vi kjem til å følgja dette nøye. Dersom vi ser at dette er eit speletilbod som kanskje blir eit større problem eller eit like stort problem som automatane, kjem vi til å gjera det vi kan for å avgrensa tilgjenge. Eg trur òg at Lund Bergo har lese i proposisjonen at vi er ganske kritiske, men å forby det har vi ikkje foreslått. Vi veit heller ikkje om vi kan det, men vi ynskjer iallfall å

følgja dette nøye. Så får vi sjå kva vi på sikt er nøydde til å gripa fatt i av tiltak, dersom det blir nødvendig.

Karin S. Woldseth (FrP): Nå sa statsråden det igjen: lure seg inn. Hun snakket i innlegget sitt om motkrefter. Jeg antar at det var bransjen statsråden snakket om som motkrefter. Mener virkelig statsråden at en bransje med 900 ansatte er motkrefter? Og har ikke statsråden noen som helst forståelse for at en bransje med 900 ansatte faktisk kjemper en desperat kamp for sitt liv?

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Er ikkje Karin S. Woldseth klar over at lotteriverksemd aldri var meint å vera ei næringsverksemd? Det er eigentleg forbode i Noreg å driva med pengespel. Men vi tillèt det dersom og når det kan gå til samfunnsnyttig arbeid. Det var aldri meint å vera ei næringsverksemd. Vårt lovverk har opna for det, og vi har sett konsekvensane av det. Eg seier ikkje at dei har gjort noko ulovleg. Men vi er òg klare over at dei som no blir fråtekne retten til å driva automatar, mistar milliardinntekter, og då blir motkreftene store. Eg skjønar dei godt, eg, dei kjempar for sine inntekter. Men spelemarknaden og lotteriverksemda er aldri meint å vera ei næringsverksemd. Og no ryddar vi opp i dette.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Karin S. Woldseth (FrP): Jeg ble som kjent ikke ferdig i sted, så da må jeg si nå det jeg har behov for.

Først til det representanten fra Arbeiderpartiet sa om at Fremskrittspartiet var med på å støtte Arbeiderpartiet og SV i å få igjennom tippenekkelen. Det er en sannhet med visse modifikasjoner. Det var faktisk Fremskrittspartiets Dokument nr. 8-forslag som fikk støtte av Arbeiderpartiet og SV. Men grunnen for at vi gikk inn for det, var jo de frivillige lag og organisasjoner.

Som jeg avsluttet det forrige innlegget mitt med, så er det de tusenvis av frivillige lag og organisasjoner som får inntektsgrunnlaget sitt revet bort, som bekymrer oss. Det bekymrer oss at alle disse organisasjonene nå blir kastet inn i en usikkerhet – om man skal få penger av Kulturdepartementet, eller om man må gå tilbake til ulønnet idealisme. Og Fremskrittspartiet kimser ikke av idealismen, den tar vi faktisk på alvor. Det er svært få – om ingen – som driver så effektivt for hver krone de får, som de som driver på ekte engasjement og idealisme. Jeg håper at de andre politiske partiene faktisk kjenner konsekvensene av hva de gjør, for det tror jeg ingen av de frivillige lag og organisasjoner vet ennå.

Når man innfører monopol på gevinstautomater og tror at man ved å gjøre det forhindrer mennesker fra å bli spilleavhengige, og særlig når man da vet at strategien til Norsk Tipping var å doble antall spillere, så synes jeg det er et naivt utgangspunkt. Hadde man fjernet gevinstautomater, så hadde jeg forstått intensjonene, men å bruke spilleavhengige for å la staten få kloa i store inntekter,

synes jeg er mer enn forunderlig. Ikke bare blir det som var litt snuskete, småkriminelt og vanedannende – skal man tro proposisjonen – straks legitimt og ufarlig når staten overtar det hele. Flere organisasjoner som selv ikke var med i automatmarkedet da det var en privat bransje, varsler nå at de kan tenke seg å søke om midler fra overskuddet. Jeg skjønner det ikke! Blir penger fra spilleautomater legitime og hvite fordi de kommer fra staten og Kulturdepartementet? Jeg bare spør. Blir det straks mer legitimt å motta penger fra overskuddet hvis pengene har vært hvitvasket gjennom statseide monopoler, når pengene etter alt å dømme kommer fra de samme spillerne som de andre partiene i dag ønsker å verne?

Hva med alle de lag og organisasjoner som kanskje mister de par tusen kronene (presidenten klubber) som de fikk fra sine lokale automater, og som kanskje ikke hadde denne inntekten i 2001, men har fått den etterpå?

President, jeg får komme tilbake, for jeg ble ikke ferdig nå heller.

Berit Brørby (A): Jeg har bare lyst til å uttrykke en viss glede i dag, for i tillegg til at en får ryddet godt opp i pengespillmarkedet, er det en gledens dag i Valdres.

Norsk Lotteridrift AS etablerte seg for få år tilbake, på Fagernes, og det ble fort en viktig arbeidsplass i Nord-Aurdal kommune, ja, faktisk for hele Valdres, og det i et område av Oppland hvor nye arbeidsplasser ikke akkurat stod i kø.

Bedriften er nå en del av Valdres Næringshage, og de besitter viktig kompetanse som Norsk Tipping *må* – ikke bare *bør*, men *må* – dra vekslers på. Det er derfor med stor glede vi fra Oppland konstaterer at Stortinget mener det er viktig at Norsk Tipping viderefører spillerelatert virksomhet på Fagernes. Og av det jeg har sett av Norsk Lotteridrifts AS' produktutvikling og brede kompetanse, må dette kunne benyttes av Norsk Tipping, slik at arbeidsplasser sikres og videreutvikles på Fagernes.

Jeg synes det skal være unødvendig å si at det er ikke nødvendig å finne opp alt kruttet på nytt hver gang.

Det er en god dag for Valdres i dag, og jeg hadde bare lyst til å gi disse kommentarene.

Magnar Lund Bergo (SV): Ja, det er en god dag for Fagernes og Valdres, ikke minst takket være SV og regjeringspartiene, som gjorde avklaringer på dette på et tidlig tidspunkt, og også under høringen. Så da vi så i avisene i Oppland at Arbeiderpartiet jobbet for fullt på Stortinget for å få til en løsning for Fagernes, var løsningen allerede i boks. Det visste de godt – men det gjør seg godt i avisen.

Det jeg er kritisk til i forbindelse med det som foreligger, er at det blir tatt utgangspunkt i inntektsnivået for 2001. Når jeg mener at det er uheldig, er det fordi nesten alle fagfolk mener at det er et tidspunkt da spillmarkedet allerede var ute av kontroll. Jeg mener at det inntektsnivået er for høyt. Jeg skjønner grepet som er gjort for at de gode formål skal sikres på en måte som er til å leve med. Det vil vi også være med på – selvfølgelig. Men det må kunne la seg gjøre å diskutere det nivået. For hvis vi går

litt lenger tilbake, til før 1995, var inntektsnivået for de aller fleste organisasjoner, ikke minst de ti største, et helt annet. Så det er noen som har lært seg til å leve i veldig store sko fra 1995 og fram til nå, og jeg synes ikke det er noen selvfølge at den skostørrelsen skal bli med inn i framtiden. Det bør vi i hvert fall kunne ta en prat om.

Hva skal styre det med pengespill? Er det inntekten, altså behovet for penger til gode formål, som skal bestemme? Eller skal vi ta utgangspunkt i undersøkelsene og ta problemene som disse viser, seriøst, la problemene rundt det styre mengden av spill? Og så må vi finne ut om det er en manko mellom det vi kan få inn på en forsvarelig måte på pengespill, og det som er behovet hos organisasjonene. Så må vi diskutere: Er det andre måter å finansiere dette på?

Noe annet som jeg er betenkt over, er at det tas et godt grep med hensyn til antall automater, men det hjelper lite når vi ikke gjør noe med automatene. For de trigger også spilleavhengighet. Det er ingen grunn til at de norske automatene skal være vesentlig hissigere med tanke på omsetningshastighet. Du kan putte inn en 500-lapp. Stort sett vil du tape den på 75 sekunder. I Finland har de bare myntinnkast. Det foreslår vi. Det har vært antydning kredittkort, som jeg håper vi kan få en bekreftelse på at ikke vil bli aktuelt.

Det andre er gevinstenes størrelse, der Norge opererer med 2 000 kr og oppover, mens Finland og Danmark klarer seg med 300 kr. Jeg ser at det kan redusere inntektsnivået, men jeg mener at det er også nødvendige tiltak for å komme spilleavhengigheten til livs.

Karin S. Woldseth (FrP): Vi hørte statsråden si at hun er glad for at fergeederienes automater nå får de samme reglene som automater på land. I proposisjonen er det også et avsnitt om at fergeederier også skal inngå i denne lovendringen. Det betyr at ferger både i innenriks- og utenriksfart rammes av denne lovendringen. Konsekvensene av dette blir jo at man gir norske fergeederier dårligere konkurransevilkår enn det de som seiler under utenlandsk flagg, har.

Ved å innføre særnorske bestemmelser for gevinstautomater om bord i norske båter svekkes også inntektsgrunnlaget. Norske rederier bruker mye penger på å markedsføre Norge som turistmål, og de norske fergeederiene bidrar til at det flyter ganske mye penger inn i dette landet gjennom turistene.

Det som kanskje er enda verre når det gjelder å ta fra rederiene et inntektsgrunnlag, er at de ikke har fått være med i prosessen. De hadde faktisk ikke blitt hørt før vi hadde høring i Stortinget. Man kan mistenke departementet for å ha vært på danmarkstur mens man skrev denne proposisjonen, og kommet på at man hadde glemt noen automater.

De andre partiene har skrevet en merknad der man sier noe om at rederinæringen skal få være med når forskriftene lages. Men jeg har svært vanskelig for å tro at dette har å gjøre med noe annet enn å blidgjøre rederinæringen. Det er varslet at dette er dråpen som får beget til å renne over for fergeederiene, og at noen av rede-

riene nå faktisk vurderer seriøst å flagge ut. Og da er det jeg spør om noen av de andre partiene er klar over konsekvensene av hva de holder på med.

Per Sandberg (FrP): Jeg har fulgt debatten med interesse. Det er selvfølgelig for sent å få noen i denne saken til å snu, og det er jo trist.

Jeg fulgte debatten med interesse fordi undertegnede i forrige periode var saksordfører for det som vi kalte frivillighetsmeldingen. Det er utrolig hvor fort enkelte partier, enkelte stortingsrepresentanter og enkelte statsråder kan glemme det de på en måte la vekt på da vi behandlet frivillighetsmeldingen.

Jeg har lyst til å sitere fra den innstillingen, der et mindretall i komiteen viste til

«den beskjedne oppmerksomheten omkring det forhold at staten har tatt over og monopolisert store deler av organisasjonenes eget inntektsgrunnlag. ... mener statens engasjement på spillemarkedet sammen med store og tunge nasjonale, og også etter hvert internasjonale, organisasjoner» støvsuger «inntektsgrunnlaget for frivillige lag og organisasjoner.» Komiteen «mener derfor det er en alvorlig utvikling når populære, ukontroversielle inntektskilder ser ut til å havne på staten, mens organisasjonene og frivilligheten sitter igjen med diskutabile og omstridte tiltak som skaper debatt om spilleavhengighet.»*

Her gjøres akkurat det motsatte. Dette handler i utgangspunktet ikke om spilleavhengighet – dét er et stort problem – men om å ta knekken på dugnadsånden i Norge. For det er det som blir resultatet av dette. Små lag og organisasjoner, syforeninger, revylag og idrettslag fratras muligheten til å skaffe seg inntekter for å jobbe for barn og unge. De fratras den muligheten nå. Det blir statliggjort ved at statsråd Svarstad Haugland skal sitte og bestemme moralistisk hvem som fortjener en krone i støtte eller ikke. Det er det som skjer.

Det er utrolig at Arbeiderpartiet går i den fellen og legger seg på den moralistiske linjen som Regjeringen gjør i denne saken, for det er det det handler om. Spill er en vederstyggelighet for Kristelig Folkeparti, og da bruker statsråden denne saken til å få et flertall til å ta knekken på en hel masse frivillige lag og organisasjoner.

Jeg er skremt over den utviklingen vi ser her. Og jeg er klar over at her blir det også en debatt videre – utover det vedtaket som blir gjort i dag. Vi vil nok sannsynligvis få se hva denne regjeringen, med statsråd Svarstad Haugland i spissen, virkelig ønsker i forhold til sine taktiske disponeringer i slike saker som dette. Det som er mest skremmende, er at Arbeiderpartiet her står i spissen for å angripe frivillige organisasjoners egen ideologi.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2. (Votering, se side 984)

S a k n r . 3

Innstilling fra næringskomiteen om lov om endringer i rettsgebyrloven mv. og i selskapslovgivinga (kunngjeringsreglar) (Innst. O. nr. 119 (2002-2003), jf. Ot.prp. nr. 61 (2002-2003))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 10 minutter til Arbeiderpartiet, 5 minutter til de øvrige gruppene og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt anledning til replikker etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Aud Gaundal (A) (ordfører for saken): Denne saken kunne vært enkel, da komiteen i hovedsak slutter seg til de endringene som Regjeringa foreslår i Ot.prp. nr. 61 for 2002-2003.

Komiteen er enig i at gebyrene for tjenester fra Brønnøysundregistrene ikke lenger skal være koblet til rettsgebyret. Vi ser at dette kan gi større fleksibilitet når en skal fastsette gebyrkostnadene for de enkelte tjenestene, uavhengig av om en holder fast ved inntektskravene til Brønnøysundregistrene.

Det blir videre foreslått å ta inn alternative gebyrhjemler i de lovene som regulerer tjenestene de ulike registrene i Brønnøysund utfører, dvs. foretaksregisterloven og tinglysingsloven, og at dagens hjemler i rettsgebyrloven blir opphevet. Det vil bli fastsatt en felles gebyrforskrift for alle registrene i Brønnøysund.

Komiteen har merket seg at høringsinstansene er positive til omlegginga.

Komiteen slutter seg også til at man i gebyrfastsettninga i framtida skal følge et prinsipp om at inntektene skal dekke kostnadene ved drift og utvikling, og at registrene blir vurdert gruppevis etter hvilke kunder de yter tjenester til. Også på dette området kommer det forskrifter.

Komiteen har merket seg at særlig Foretaksregisteret har vært kritisert for at gebyrene er for høye. Det gjelder særlig gebyrene for nyregistrering av foretak. Det viser seg imidlertid at dagens overskudd i Brønnøysundregistrene stort sett stammer fra gebyr som er knyttet til tinglysing/registrering i Løsøreregisteret, ikke registreringer i Foretaksregisteret. Komiteen tar dette til etterretning, og vi slutter oss som sagt til hovedelementene i proposisjonen.

Det er på ett område komiteen er delt, og det gjelder nedleggelse av papirdelen av Norsk lysingsblad. Mindretallet, bestående av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, mener det er uriktig å nedlegge papirdelen uten at de praktiske og økonomiske konsekvensene er avklart. Vi vil derfor at den delen av proposisjonen som omhandler dette, skal utredes nærmere, slik at konsekvensene blir avklart og dagens anbudsinnhaver og departementet kan komme fram til akseptable løsninger. Ikke minst gjelder det å få klarhet i hva konsekven-

* Merknaden er ikke fra komiteen, men fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre.

sene av dette blir når det gjelder databasen for offentlige anskaffelser i Norge, DOFFIN, da finansieringen er knyttet opp til dagens ordning for Norsk lysingsblad.

Likeså er det store spørsmål ved departementets påstand i proposisjonen om at kunnngjøringene fra Brønnøysundregistrene i Norsk lysingsblad koster over 32 mill. kr. Beløpet som Brønnøysundregistrene betaler, er en overføring til Finansdepartementet, der Norsk lysingsblad bare får beholde en tredjedel av andelen av de totale kunnngjøringskostnadene som gjelder statens hjemlede kunnngjøring.

Flertallet i komiteen, bestående av regjeringspartiene og Fremskrittspartiet, sier også i sitt forslag at de vil ha en nærmere beskrivelse av de praktiske og økonomiske konsekvensene for Norsk lysingsblad i forbindelse med budsjettet for 2004. Det er derfor i realiteten en samlet komite som uttrykker usikkerhet om konsekvensene. Det vi helt sikkert vet i dag, er at 27 arbeidsplasser står i fare for å forsvinne.

I brev datert 28. mai 2003 fra statsråden til komiteen heter det:

«Totaløkonomien i Norsk Lysingsblad har ikke vært noe sentralt tema for mitt departements arbeid med denne proposisjonen.»

Det er derfor vanskelig å skjønne at regjeringspartiene og Fremskrittspartiet ikke kan ta seg tid til å se på realiteten i saken, og gi de ansatte i Nor-Trykk bedre tid til omstilling. Det er det de ber om. Det blir også noe hult i argumentasjonen når vi vet at bedriften for kort tid siden hadde besøk av finansminister Per-Kristian Foss, og han da skrøt av bedriften og den teknologiske utviklingen i Nor-Trykk. Så reiser han tilbake til Oslo, for så i Regjeringen å bestemme at det over natten skal være stopp.

Det er slik at næringslivet lever sitt eget liv ut fra de rammebetingelsene som vi i Stortinget fastsetter. I disse dager føler i hvert fall vi i mindretallet, Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet, fortvilelse over at arbeidsledigheten stiger så mye. I denne saken kunne vi konkret ha hindret at nesten 30 personer blir uten arbeid. I Narvik betyr dette enormt, også for hele regionen Ofoten, siden mange av de ansatte er kvinner. Når totaløkonomien ikke har vært noe sentralt tema, hvorfor har da Regjeringa og regjeringspartiene slikt hastverk? Jeg oppfordrer derfor statsråd Gabrielsen til i sitt innlegg å klargjøre hvordan Regjeringa rent praktisk skal håndtere saken. Det har ikke minst ledelsen og de ansatte krav på.

Så tar jeg opp mindretallets forslag, gjengitt på side 3 i innstillinga.

Presidenten: Representanten Aud Gaundal har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Ivar Kristiansen (H): Jeg konstaterer at det er en stort sett samlet komite som slutter seg til hovedprinsippene i proposisjonen.

Det denne saken handler om, er at gebyrinntektene til registrene for fremtiden, ut fra en felles målsetting i hele Stortinget, i utgangspunktet ikke skal dekke mer enn kostnadene ved driften av registrene. Vi vet alle sammen

at tilfellet i dag er at inntektene er langt større enn kostnadene. Denne saken fører oss et skritt i retning av å spare norsk næringsliv for gebyrkostnader og skal gjøre det lettere å ha kontakt med de registrene som er satt til å føre oversikt over de oppgavene som er omtalt i proposisjonen. Derfor er det gledelig at hele Stortinget er med på å sørge for å bidra til at vi kan få redusert gebyrkostnadene. Samtidig vet vi at ved overgangen til elektronisk kunnngjøring vil vi nå – og det har vi fått dokumentert – et langt større antall kontaktpunkter, brukere, kunder, enn det vi, slik utviklingen har vært, har vært i stand til å nå med en papirutgave. Vårt utgangspunkt er at disse innsparte kostnadene skal komme næringslivet til gode gjennom reduserte gebyrer.

Det forhold at Norsk lysingsblad nå mister en stor kunde, er selvfølgelig beklagelig, men jeg tror at det som saksordføreren er kommet i skade for, er å snu denne saken fullstendig på hodet. Jeg tror at det å fremstille dette som om dette er en sak som berører Stortingets forhold til en bedrift, egentlig er tatt ut av sin sammenheng. Der som Nor-Trykk som bedrift må legges ned på grunn av dette vedtaket, må man stille spørsmålet: Hvilke andre faktorer er det i så fall som skal være med og bidra til at denne bedriften legges ned? I forhold til at det henvises til at dette vedtaket vil medføre at 27 arbeidsplasser forsvinner, må man stille spørsmålet til den store kunden til Nor-Trykk om hvordan eieren ønsker å praktisere sin hovedoppgave i tiden fremover. Og man må gå inn og se på realitetene rundt den avtalen, opsjonsavtalen, som er inngått mellom A-pressen og Schibsted, som innebærer at det ligger an til at den største kunden til Nor-Trykk, nemlig deres eget blad, flytter trykkingen fra Narvik til Harstad, som en del av en større omstrukturering som foretas i denne regionen.

Det denne saken handler om, er at Nor-Trykk, som trykker Lysingsbladet, har en anbudsavtale som har vart fra 1998 til 31. desember 2002, med en opsjon på fem nye år, og som fornyes ett år om gangen, der det uansett vedtak i Stortinget ikke ligger noen garanti for at Nor-Trykk vil være i stand til å vinne kommende anbudsrunder, om det skulle skje at man skulle videreføre papirutgaven. Uansett ville man ikke for denne delen av jobben til Lysingsbladet ha vært i stand til å få større sikkerhet, slik som dagens avtaleverk er, enn ett år om gangen.

Når det gjelder det forholdet som går på garanti for videre virksomhet, konstaterer jeg at det ikke er noen som foreslår å gi noen garanti med hensyn til papirutgaven av Lysingsbladet for fremtiden. Jeg ser at mindretallet nøyer seg med å be om en konsekvensutredning. Jeg tror at dette er gjort av rene bekvemmelighetshensyn, fordi man vet så vel svaret på de spørsmålene man ønsker å stille. At dette er blitt en bekvemmelighetssak i Narvik, som utnyttes av en ordfører og en redaktør som burde ha stilt langt mer kritiske spørsmål til eieren av Nor-Trykk enn dem man tillater seg å stille til det norske storting, får vi bare ta til etterretning.

Til slutt har jeg et spørsmål til statsråden, når han skal håndtere dette stortingsvedtaket. Det går på overgangsordningen, om det oppfattes slik at dette vedtaket skal

iverksettes med øyeblikkelig virkning, og om det skal håndheves med hard hånd. Mitt spørsmål er: Hvordan vil statsråden praktisere dette, og hva legger han i begrepet «overgangsordning» i denne saken?

Øystein Hedstrøm (FrP): Brønnøysundregistrene gir staten gode inntekter. Fjorårets gebyroverskudd var på 145 mill. kr. Dette var 6 mill. kr mindre enn i 2001, da registrene satt igjen med en nettogevinst på 151 mill. kr. Nedgangen forklares med at det ble sendt inn færre meldinger, bl.a. til Foretaksregisteret, enn året før. Samtidig har gebyrene økt, men ikke like mye som kostnadene. Til sammen har Brønnøysundregistrene tatt en overpris på drøyt 720 mill. kr de siste fem årene. I snitt har gebyroverskuddet i forhold til selvfinansiering, dvs. drifts- og investeringskostnader, ligget på 145 mill. kr hvert eneste år.

Fremskrittspartiet har betraktet gebyroverskuddet som en ekstraskatt for næringslivet. Vi har en rekke ganger fremmet forslag om at gebyrene skal innarbeides i tråd med selvfinansieringsprinsippet. De høye gebyrene har vært en slitsom ekstrautgift, særlig for de mange mindre bedrifter, og har i tillegg vært en solid melkeku for staten. Jeg er skuffet over at det ikke langt tidligere har vært mulig å samle et politisk flertall for å gjøre noe med det. Saken er en gammel travet, og det trengs ingen lange utredninger for å rydde opp i disse forholdene. Statsråden har gitt uttrykk for at han ønsker å gjøre noe med det skyhøye gebyrnivået, slik at det blir bedre samsvar mellom det som betales inn, og hva tjenestene faktisk koster. Fremskrittspartiet ser derfor proposisjonen som et ledd i det arbeidet departementet skal igjennom for å endre gebyrpolitikken i Brønnøysundregistrene. Før de forventede gebyrreduksjoner kan gjennomføres, må det foretas endringer i lov- og forskriftsverket. Regjeringens forslag innebærer endringer i rettsgebyrloven og i selskapslovgivingen.

Fremskrittspartiet ser positivt på den løypa som trekkes opp for å nå målet om forenklinger og gebyrreduksjoner. Gebyrene i Brønnøysundregistrene blir frikoblet fra rettsgebyret. Forslaget om en felles gebyrforskrift for alle registre er fullt ut i samsvar med tanken bak «Et enklere Norge»-prosjektet. En slik systematikk vil gjøre det enklere for kundene og brukerne av registrene i Brønnøysund å finne frem til riktig gebyr. Det vil også gjøre det lettere for departementet å justere beløpsstørrelsen, da det kun vil være nødvendig med endringer i en gebyrforskrift og ikke i flere særlover. Vi støtter også forslagene til endringer i bestemmelsen om kunngjøringer for Brønnøysundregistrene. Det er imidlertid en forutsetning at man opprettholder kunngjøring i lokale aviser i samme omfang som nå. Det legges opp til at de innsparte kostnader for kunngjøring skal gi en tilsvarende reduksjon av registreringsgebyrene. Ved bortfall av kostnadene til kunngjøring i papirutgaven av Norsk lysingsblad oppnås en besparelse i størrelsesorden 32 mill. kr. Dette betinger en engangskostnad på 400 000 kr for videreutvikling av Brønnøysundregistrene. Driften av kunngjøringsbasen

blir ikke mer kostnadskrevenne enn i dag som følge av omleggingen.

Videre får de næringsdrivende en effektiviseringsgevinst gjennom bedret informasjonstilgang og søkemuligheter. Overgangen for næringslivet til lovfestet kunngjøring elektronisk i stedet for Norsk lysingsblad vil innebære betydelige kostnadsbesparelser. Prisen i Lysingsbladet er 7 kr pr. spaltmillimeter, mens kunngjøring i Brønnøysundregistrene vil ha en lavere kostnad.

Forslaget til nye kunngjøringsregler er en utvikling i retning av Fremskrittspartiets politikk og mangeårige forslag om selvfinansiering av ovennevnte registre, og hilses velkommen.

Helt til slutt vil jeg, ut fra det av vi er veldig utålmodige, benytte anledningen til å spørre statsråden: Når kan vi forvente neste skritt? Dette å gjøre noe med lovveien og få en felles forskrift er første skritt, og vi forutsetter også at den gevinsten vi nå oppnår, bidrar til å redusere gebyrene generelt sett. Men det er jo en lang vei igjen.

Jeg husker at da statsråden var opposisjonspolitiker, hadde han det som et av sine hovedmål å fjerne denne ekstraskatten for næringslivet. Nå sitter han i regjering, i det regjeringsbærende partiet, og jeg håper han kan gi klare signaler fra talerstolen i dag om når vi kan forvente neste skritt med hensyn til en ytterligere bedring for de mange små og mellomstore bedriftene som sliter i dagens Norge.

Åsa Elvik (SV): Sidan saksordføraren hadde eit godt innlegg, og sidan den eine halvdel av innlegget til representanten Kristiansen var godt, skal eg ikkje bruke så veldig mykje tid på å snakke om det som vi alle saman er einige om. Eg vil berre presisere at det er ein samla komite som ønskjer desse endringane, og heller ikkje for SV er det noko mål at denne forma for gebyr skal bidra til gigantiske overskott for staten. Vi støttar denne omlegginga.

Det som det ikkje er semje om, som saksordføraren var inne på, er nedlegginga av papirdelen av Norsk lysingsblad og konsekvensane for dagens anbodsinnhavar.

Det har i løpet av behandlinga vore reist ein del spørsmål om departementet sitt avgjerdsgrunnlag, og vi føler at vi framleis ikkje har gode nok svar til at vi kan vere sikre på kva slags konsekvensar dette vil ha. Derfor ber vi altså her om å få ein ny gjennomgang og ei ny sak før ein går vidare.

Eg registrerer at regjeringspartia i komiteen og Framstegspartiet også gjerne vil vite konsekvensane, men først etterpå, og det synest eg kanskje er litt spesielt. Når representanten Kristiansen snakkar om «bekvemmelighetshensyn», lurar eg på om det er nettopp dette ein vartek med fleirtalet sin merknad i så måte.

Responser frå Narvik på behandlinga av denne saka har vore veldig sterke, og eg forstår ikkje korfor ikkje regjeringspartia og Framstegspartiet kan vere med på at ein her får ein ny gjennomgang.

Eg registrerer samtidig at dei nemnde partia ikkje er spesielt populære i Narvik for tida. Då kan ein gjerne

skylde på ordførarar og redaktørar, men ansvaret for kva ein gjer på Stortinget, må ein i alle fall ta, same kva.

Eg synest det er noko spesielt at partiet Høgre først sender finansministeren til Narvik og jublar over suksessen med Nor-Trykk og det arbeidet ein har gjort der, og uttalar noko sånt som at dette beviser at konkurranseutsetjing fungerer, og så sender næringsministeren til eit mindre blidt møte med den same bedrifta og det same lokalsamfunnet.

I Narvik opplever ein det som eit paradoks at staten er med på å overføre arbeidsplassar frå ei privat bedrift til ein statleg institusjon. Det treng ikkje ha vore føremålet til departementet i dette arbeidet, men det er iallfall sånn dei opplever det i dette lokalsamfunnet, og det synest eg vi skal ta innover oss. Det synest eg ein skal ta ansvaret for, og så får redaktørar og ordførarar gjere den jobben dei er sette til å gjera, og så får vi gjere den jobben vi er sette til å gjere.

Eg trur at regjeringspartia og Framstegspartiet ville ha stått seg på å be om ei ny og grundigare behandling og så kome tilbake med ei ny sak. Det er ein altså ikkje interessert i, og det synest eg er dumt. Men så får vi alle saman ta ansvaret for dei vedtaka vi er med på å fatte.

Olaf Gjedrem (KrF): I budsjettet for 2002 blei det orientert om at departementet ville koma tilbake til Stortinget med ei samla vurdering av gebyrpolitikken for Brønnøysundregistra i statsbudsjettet for 2003. Det blei i den samanhengen gjeve ei generell framstilling av dei problemstillingane som departementet arbeider med, og vist til at saka skulle sendast på høyring. Det er gjort, og no blir saka lagd fram for Stortinget.

Forslaget går ut på at gebyra for tenestene frå Brønnøysundregistra ikkje lenger skal vera kopla til rettsgebyret. Dette vil gje større fleksibilitet når ein skal fastsetja gebyr for dei einskilte tenestene, uavhengig av om ein held fast ved inntektskrava til Brønnøysundregistra.

Grunnen til at ein gjer noko med gebyra, er at dei har vore utsette for kritikk frå næringsorganisasjonar, politikarar og media. Denne kritikken har framfor alt gått ut på at Brønnøysundregistra totalt sett går med overskot.

Dagens heimlar i rettsgebyrloven blir oppheva, og heimlane blir tekne inn i dei lovane som regulerer tenestene dei ulike registra i Brønnøysund utfører.

For ei rekkje av dei registreringane som Føretaksregisteret gjer, er det kunnjingeringsplikt. Etter dagens regelverk skal kunnjingeringane stå i Norsk lysingsblad, i tillegg til at ein del forhold òg skal kunnjingjerast i aviser.

Etter EU sitt fyrste selskapsdirektiv er det plikt til å kunnjingjera ein del selskapsrettslege forhold i «The National Gazette». Desse reglane har vore tolka sånn at denne publikasjonen skulle ha vore papirbasert. I juni 2002 fremja EU-kommisjonen eit forslag til endringar i fyrste selskapsdirektiv som eksplisitt opna for elektroniske kunnjingeringsløyisingar. Dette tyder at EØS-reglane ikkje er til hinder for arbeidet med å gå over til ei elektronisk kunnjingeringsløyising. Dermed blir det foreslått ei omlegging til elektronisk kunnjingering på Internett ved hjelp av databasane i Brønnøysundregistra. Det vil bli gjennom-

ført ved lovendringar i alle dei ulike lovane som i dag pålegg Foretaksregisteret eller bedriftene sjølve å kunnjingjera i Norsk lysingsblad.

Dei endringane som det er gjort framlegg om i kunnjingeringsreglane, sluttar me oss til, og me ser at brukarane på denne måten vil få eit minst like godt tilbod som i dag, samtidig som gebyra i Foretaksregisteret kan reduserast.

Overgangen til elektronisk kunnjingering medfører ei innsparing, som i sin tur kan brukast til å redusera gebyra i registra. Samtidig er det kome informasjon frå Narvik-bedrifta Nor-Trykk AS, som står for produksjon og drift av Norsk lysingsblad i papirutgåve og elektronisk utgåve, som belyser sider av saka som ikkje tidlegare har vore framme i høve til reell innsparing, forenklingar, arbeidsplassar og distriktpolitikk. Denne bedrifta, som vann dette anbodet, får ein vanskeleg situasjon om dette trykkingsoppdraget forsvinn.

Konsekvensane av dette frafallet i inntektsgrunnlaget for Norsk lysingsblad gjer at me har funne det nødvendig å be Regjeringa i samband med statsbudsjettet for 2004 koma tilbake med ei nærare beskriving av dei praktiske og økonomiske konsekvensane for Norsk lysingsblad ved overgang til elektronisk kunnjingering. Denne løysinga er me godt nøgde med.

Kristeleg Folkeparti går ut frå at departementet her vil vera i tett kontakt med Nor-Trykk, for at denne overgangsfasen skal kunna nyttast til konstruktivt samarbeid for å få til ei nødvendig omstilling.

Odd Roger Enoksen (Sp): Den saken vi har til behandling i dag, er en sak hvor Regjeringen faktisk kunne ha vist seg offensiv i forhold til konkurranseutsetting av offentlige tjenester.

Flere har referert til Per Kristian Foss' uttalelser i Narvik den 2. mai i år. Sjelden har jeg lest en mer rosende beskrivelse av en privat bedrifts gjøren og laden enn det Per Kristian Foss gav uttrykk for i Narvik den dagen. Lite ante vel de ansatte på Nor-Trykk at det var døds-kysset finansministeren kom for å gi dem den dagen.

Bedriften går en usikker framtid i møte. Men det er ikke bare bedriften som går en usikker framtid i møte. Situasjonen for virksomheter som vi må opprettholde på en eller annen måte, er heller ikke avklart i den proposisjonen som Regjeringen legger fram, og da snakker jeg bl.a. om databasen for offentlige anskaffelser, den såkalte DOFFIN.

Istedenfor å være opptatt av privatisering av skolen, av helsevesenet og av eldreomsorgen, kunne næringsministeren ha vist handlekraft og sagt som så: Dette er en suksesshistorie, der en privat bedrift over lang tid har vist evne til å utføre offentlige oppgaver på en fremragende måte. Han kunne videre ha sagt at Regjeringen ville bygge opp under slike suksessbedrifter ved å tilføre dem oppgaver, ikke ta oppgaver fra private bedrifter og gi dem til statlige etater, slik Regjeringen nå gjør – stikk i strid med det som er Samarbeidsregjeringens egne erklæringer om hvordan man ønsker å jobbe. Vi får ta til etterretning at det er viktigere å privatisere skole, helsevesen

og eldreomsorg enn den type oppgaver som private bedrifter med fordel kan utføre.

Ivar Kristiansen anklager mindretallet for at man tar stilling til en sak ut fra rene «bekvemmelighetshensyn». Det er for så vidt en typisk måte for Ivar Kristiansen å debattere saker på, men det blir ikke mer rett av den grunn. Jeg vil si at det er rett og slett uhørt å beskyldne sine politiske motstandere for den type motiver når man tar stilling til en sak.

Vi ser også at elektronisk kunnngjøring vil komme til å overta, og på et eller annet tidspunkt må overta, for papirutgaven. Men mindretallet mener altså at de økonomiske og praktiske konsekvensene for Nor-Trykk burde vært avklart før man gjorde det grep som man nå gjør.

Som jeg har sagt tidligere i mitt innlegg: Man burde faktisk ha sett på om man kunne ha tilført denne bedriften oppgaver som gjorde at man kunne opprettholde virksomheten, og fortsette denne suksesshistorien, ved å ta andre statlige kunnngjøringsoppgaver og utføre dem på den samme tilfredsstillende måten som man har gjort så langt.

Det er også slik at bl.a. Statens forvaltningstjeneste bestrider de besparelsene som det opereres med fra Regjeringens side. Det er nesten ikke til å tro at det skal være mulig å utføre alle de tjenestene som nå utføres ved Nor-Trykk i Narvik, uten at det skal koste én krone i drift, ved å overføre dem til Brønnøysundregisteret. Det gjensstår å se.

Som jeg også sa, er konsekvensene for DOFFIN, databasen for offentlige anskaffelser, heller ikke avklart i det forslaget som Regjeringen har framlagt.

Trine Skei Grande (V): Det denne saken egentlig gjelder, er det vel bred enighet om. Den omleggingen som det er snakk om, støtter Venstre av hele sitt hjerte i forhold til å gjøre det lettere for bedrifter, og spesielt for småbedrifter, å etablere seg, og der dette faktisk betyr noe.

Vi er ikke representert i komiteen, og av og til blir debatten litt rar i forhold til det vi leser i innstillingen. Slik vi har oppfattet saken, gjelder det en fullmakt til Regjeringa. Vi har også hatt stort påtrykk fra våre lokalt i forhold til de arbeidsplassene det her er snakk om i Narvik. Men slik jeg leser innstillingen, dreier det seg ikke om noen direkte nedleggelse eller om en dato for nedleggelse. Jeg leser den slik at det handler om en fullmakt til Regjeringa.

Derfor ønsker jeg å spørre statsråden hvordan han har tenkt å utvise det ansvaret. SV prøver å late som om det er å ta mye ansvar å ikke ta ansvar, mens jeg syns at det å gi en fullmakt til noen, til å ta det ansvaret, faktisk er det å ta ansvar.

Da er spørsmålet: Hvordan utviser man det ansvaret? Hva slags prosess legger man opp til som gjør det mulig for en bedrift å omstille seg, og som også gjør det mulig for andre deler av bedriften å ikke bruke dette som et påskudd for å nedlegge så mange arbeidsplasser i en kommune?

Statsråd Ansgar Gabrielsen: Det er nesten en litt uvirkelig debatt, må jeg si. Vi jobber med forenkling langs mange linjer. Vi har i Ot.prp. nr. 61 for 2002-2003 lagt frem noen forslag som har det til felles at de skal gjøre det enklere for norsk næringsliv, og de skal spare kostnader for norsk næringsliv.

Mitt utgangspunkt har vært hvordan vi kan redusere kostnadene for norsk næringsliv gjennom de registreringene som de er lovpålagt å ta i Brønnøysundregistrene. Dette gjør vi på mange måter for å drive så effektivt som mulig.

I tillegg har jeg en langsiktig ambisjon om at vi skal komme i den situasjon, som representanten Hedstrøm sa, at de inntekter man har i Brønnøysundregistrene, skal dekke de kostnadene man har når det gjelder drift av Brønnøysundregistrene. Det skal ikke være en beskatning av norsk næringsliv. Da er det slik at man må angripe dette langs mange linjer. Og det vil jo være veldig rart hvis det skulle bli slik at man ikke skal kunne gjøre forenklinger, fordi det i første omgang vil kunne gå ut over noen. Det er klart at i det øyeblikk man gikk over fra å bruke blekkhus til å bruke kulepenn, gikk det ut over dem som produserte blekkhus. Når papir er blitt avleggs for å formidle det som man skal formidle til norsk næringsliv, vil det kunne gå ut over trykkerier, og det vil kunne gå ut over papirprodusenter. Da journalistene begynte å skrive direkte på PC, istedenfor at man hadde folk som gjorde dette i bly, gikk det selvfølgelig ut over noen.

Jeg har et påtrykk hele tiden, føler jeg, fra et samlet norsk næringsliv i 434 kommuner, som går på: Hvordan kan vi forenkle? Min oppgave, slik jeg har lest Stortinget, er å maksimere det antall stillinger som kan fjernes i norsk næringsliv når det gjelder å drive innrapportering. Jeg nådde ikke mitt mål om å redusere med 100 årsverk i 2002 – jeg tror vi kom opp i 96 årsverk. Det er jo ikke slik at disse 96 menneskene nå går rundt og bare venter på at fellesferien skal begynne. Nei, de er i jobb. Selvfølgelig er de det!

Jeg har ikke oppfattet det slik at Stortinget ønsker at vi istedenfor et enklere Norge skal få det slik som en kunne få forståelsen av fra Arbeiderpartiet, at vi nå må lage det så komplisert som mulig, for at flest mulig skal kunne sitte og jobbe med oppgaver som strengt tatt ikke er nødvendige, men som allikevel skattebetalere og norsk næringsliv er nødt til å betale. Og det er fullstendig feil det SV-representanten sa, og likeledes Enoksen, når det gjelder å overføre arbeidsoppgaver og stillinger til det offentlige. Det er nemlig ikke slik at man trenger én stilling i tillegg for å gjøre dette. Man slutter å annonsere i Norsk lysingsblad. Det overfører ikke stillinger noe sted. Man har dette på et elektronisk system, hvor man, som jeg skriver i proposisjonen, har en engangskostnad på 400 000 kr.

Jeg skjønner jo selvfølgelig ansatte i enhver bedrift som mister jobben. Jeg skjønner ordføreren i enhver kommune som har en bedrift hvor noen mister jobben. Jeg har selv vært ordfører i en kommune hvor noen mistet jobben. Men vi som skal prøve å ha en prinsipiell til-

nærming til dette, lage en kostnadseffektiv offentlig sektor som skal pålegge norske skattebetalere og norske bedrifter minst mulig kostnader, må ikke bruke 90 pst. av tiden til det som saken egentlig ikke dreier seg om, for det saken dreier seg om, er, som sagt, hvordan vi skal gjøre forenklinger.

I de høringsrundene vi hadde, syntes samtlige norske næringslivsorganisasjoner at dette var en strålende idé. Det er det vi gjør.

Så har finansministeren vært i Narvik og gitt «døds-kysset», som Enoksen refererte til, og som jeg ikke så fant sted. Det skal jeg ikke kommentere. Men at bedriften er strålende, betviler jeg ikke. Det er jo ikke det som er årsaken til at vi eventuelt skal slutte å bruke trykkeri, men det er for å spare 34 mill. kr.

Så er jeg fullstendig innforstått med at gjennomføringen av dette vil medføre noen praktiske konsekvenser for en bedrift. Jeg skal ikke være urimelig når det gjelder en overgangsordning, men treffe tiltak som vil gjøre smerten minst mulig. Derom er det ingen tvil. Jeg regner med at det vil være snakk om både ett og halvannet års overgangsordning for å få disse tingene til. Det skal ikke være snakk om å kutte av en navlestreng over natten, og at man ikke skal kunne få tid til å områ seg. Jeg tror definitivt det vil være mulig å slå to fluer i én smekk. Bedriftene vil få anledning til å omstille seg, og vi vil få et mer konkurransedyktig norsk næringsliv, som skal betale inn en mindre kostnad.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3. (Votering, se side 986)

S a k n r . 4

Innstilling fra næringskomiteen om lov om endringer i lov 9. juni 1903 nr. 7 om Statskontrol med Skibes Sjødygtighed m.v. og Sjømannslov 30. mai 1975 nr. 18 (Innst. O. nr. 112 (2002-2003), jf. Ot.prp. nr. 73 (2002-2003))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 991)

S a k n r . 5

Innstilling fra næringskomiteen om lov om overtakelse av formuesposisjoner mv. ved endret ansvarsfordeling i matforvaltningen (Innst. O. nr. 120 (2002-2003), jf. Ot.prp. nr. 90 (2002-2003))

Olaf Gjedrem (KrF) (ordfører for saka): Ot.prp. nr. 90 for 2002-2003 legg fram eit forslag til ny lov som skal sikra det nødvendige rettslege grunnlaget for at staten i samband med matforvaltingsreforma kan overta formuesposisjonar frå kommunane og kommunalt åtte selskap i tråd med dei prinsippa som blei lagde til grunn ved Stortingets behandling av St.prp. nr. 1.

Dette fører til at fleire oppgåver som i dag blir utførde av kommunale og interkommunale næringsmiddeltilsyn,

skal overførast til staten ved Mattilsynet frå 1. januar 2004. Det er meir konkret snakk om

- næringsmiddeltilsyn, som i dag er eit kommunalt ansvar, herunder tilsyn med drikkevann
- næringsmiddeltilsyn og kjøttkontroll, som i dag er eit statleg ansvar, men som blir utført av kommunale og interkommunale næringsmiddeltilsyn etter delegert fullmakt frå SNT

Når det gjeld det økonomiske oppgjeret, vil det ha tre hovudelement:

- overføring av personell som er sett til å løysa dei oppgåvene som staten skal overta
- overføring av eigardelar som er skaffa for å løysa dei oppgåvene som staten skal overta
- utgifter til drift

Ein vil anvenda reglane for overdraging av verksemder etter arbeidsmiljøloven for overføring av personell frå kommunane og kommunalt åtte selskap til Mattilsynet. I forhold til eigardelar skal det som hovudprinsipp leggast til grunn at staten har rett og plikt til å taka over eigarskapen til dei formuerettslege posisjonane som blir nytta for å løysa dei oppgåvene som staten skal taka over. Dette gjeld rettar eller plikter etter ulike typar avtalar som skal overdragast til staten, så lenge dei hovudsakleg kan knytast til dei oppgåvene som staten tek over. Det vil også vera slik at staten ikkje skal vera forplikta til å yta særskild godtgjersle for dei formueposisjonane som staten tek over, men at det økonomiske oppgjeret skal skje ved at kommunane si gjeld og andre forpliktingar knytte til dei formuegjenstandane som blir tekne over, blir overdregne til staten. Når det gjeld det økonomiske oppgjeret, skal dette skje etter forhandlingar, og talet på årsverk som skal først over frå kommunane til staten, er omfatta av det økonomiske oppgjeret. Avtale om årsverksramme mellom partane, eller avgjerd om dette ved tvisteløysing, skal ikkje kunna svekkja dei rettane som den enkelte arbeidstakar har etter arbeidsmiljølovens føresegner om overdraging av verksemder.

Når det gjeld forslaget om tvisteløysing, er det semje i komiteen om at ei uavhengig nemnd vil kunna sikra legitimitet for dei avgjerdene som blir tekne i dei tilfella der det oppstår tvistar. Me er samtidig opptekne av at det økonomiske oppgjeret blir gjennomført utan unødig bruk av ressursar.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5. (Votering, se side 992)

S a k n r . 6

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om lov om endringer i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova). Om større lokal handlefridom i grunnopplæringa (Innst. O. nr. 126 (2002-2003), jf. Ot.prp. nr. 67 (2002-2003))

Presidenten: Etter ønske fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen vil presidenten foreslå at debatten

blir begrenset til 55 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 10 minutter, Høyre 10 minutter, Fremskrittspartiet 10 minutter, Sosialistisk Venstreparti 5 minutter, Kristelig Folkeparti 5 minutter, Senterpartiet 5 minutter, Venstre 5 minutter og Kystpartiet 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra hovedtalerne fra hver partigruppe og fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Første taler er Ursula Evje, som får ordet i stedet for sakens ordfører, Arne Sortevik.

Ursula Evje (FrP): Ot.prp. nr. 67 gjelder endringer i opplæringsloven med undertittel «Om større lokal handlefridom i grunntilrettelegging», en tittel som forteller at dette gjelder kommunen som eier, og ikke brukeren av tilbudet.

Saken omhandler flere forhold.

Forslag om organisering av opplæringen i yrkesfaglige studieretninger får bred støtte. Det dreier seg om at det åpnes for at en større del av opplæringen kan gjennomføres i bedrift, og at opplæringen kan veksle mellom bedrift og skole.

Forslag om lovendring, slik at statstilskudd til skolefritidsordningen kan innlemmes i rammetilskuddet, er en oppfølging av tidligere vedtak om at slik endring skal gjennomføres fra 1. august 2003. Uenig eller ikke – her har det ikke vært omkamp, selv om partiene markerer sine syn på finansiering og retningslinjer for SFO.

Spørsmål om skoleledelse og rektorkrav omhandles også. Her var det både klare og klart ulike synspunkter ved behandlingen i komiteen. I departementets høringsbrev ble det foreslått å føre videre krav om faglig, pedagogisk og administrativ ledelse, men å oppheve de formelle kompetansekravene som i dag må oppfylles for å kunne bli rektor. Forslaget er blitt møtt med mange innsigelser. Regjeringen har derfor etter høringsrunden fremmet forslag som ivaretar disse innsigelsene.

Opplæring i skolen skal ledes av en rektor, og rektorer skal holde seg fortrolige med den daglige driften. Felles rektor for flere skoler blir mulig, men med begrensning. Jeg overlater til partiene selv å omtale sine ulike syn på skoleledelse og rektorkrav.

Hovedspørsmålet i saken gjelder organisering av elever i grupper.

Opplæringsloven § 8-1 til og med § 8-4 har regler om hvor mange elever det kan være i ulike klasser. Regjeringen foreslår at detaljerte regler skal erstattes av bestemmelser om at organisering skal foregå på en måte som er pedagogisk og sikkerhetsmessig forsvarlig.

Lovbestemmelsene i nåværende opplæringslov er en ressursikringsregel. Mange av høringspartene har understreket det, både i skriftlige høringsrunder til departe-

mentet og i muntlig høring med komiteen. Også de høringspartene som er positive til endringen, understreker at endringen ikke skal brukes som et redskap for ressurskutt. Dette skal ikke være en blankofullmakt for storstilte skolekutt i norske kommuner.

I komiteen er det bred enighet om at økt fleksibilitet i ressursbruken er bra, og det er bred enighet om at en bør oppheve bestemmelsene om klassedelingstall.

Også ønsker om – og vektlegging av – sikringstiltak er det bred enighet om. Men det er ulike syn på hvordan en slik betryggende sikring kan og bør gjennomføres. Regjeringspartiene har sammen med SV funnet en løsning som de synes å være godt tilfreds med. Fremskrittspartiet har en sikringsløsning knyttet til ikrafttredelse av lovendringen. Arbeiderpartiet ber konkret om at nåværende § 8 foreløpig opprettholdes.

Jeg går over til å behandle Fremskrittspartiets syn i denne saken.

La meg igjen understreke at Fremskrittspartiet er positivt til endring av lovtekst som åpner for mer fleksibel ressursbruk og større styringsrom for skoleeier og skoleledelse. Men Fremskrittspartiet anbefaler at man venter med ikrafttredelsen av ny lov til Stortinget har behandlet to viktige skolesaker som er på vei hit: ressursmeldingen og den nye rapporten fra Kvalitetsutvalget, som ble lagt fram 5. juni 2003.

Fra Fremskrittspartiet side er det viktig å understreke at vi er opptatt av å se disse to viktige sakene i sammenheng med denne lovendringen, for å sikre en avklarende og utdypende beskrivelse av kvalitet i undervisningen. En slik avklaring og utdyping av hva som er «pedagogisk forsvarlig» og «sikkerhetsmessig forsvarlig», er etter Fremskrittspartiets mening nødvendig for å sikre elevers og foresattes interesser.

En avklaring og utdyping av hvilke retningslinjer, rammer og sikringstiltak som skal gi elevene god kvalitet i undervisningen og godt læringsutbytte, er viktig av to hovedgrunner: Den ene grunnen er å kunne gi foreldre og elever innsyn i organisering og ressursbruk. Den andre grunnen er å gi tilsynsmyndighet basis for å kunne drive «oppegående» tilsyn.

Fremskrittspartiet peker også på følgende: Hastverket i denne saken er etter vår mening unødvendig, fordi både dagens lovverk og den omfattende forsøksvirksomheten som preger norsk skole, åpenbart gir grunn for at elever også kan organiseres på andre måter enn i klasser. Derfor er det beklagelig at foreldre og elevers interesser settes til side i et unødvendig heseblesende hastverksarbeid. Når tempo er viktigere enn innhold, kan en ledes til å tro at sparehensyn er viktigere enn kvalitetshensyn.

Fremskrittspartiet er tilhenger av økte fartsgrenser i veitrafikken. Bruker vi et slikt bilde i denne saken, blir det som å erstatte et skilt med 50 km fartsbegrensning med et skilt der alle oppfordres til å kjøre svært hensynsfullt.

Til slutt vil jeg si at Fremskrittspartiet kommer til å stemme for sine egne forslag, for de forslagene vi i henhold til innstillingen danner flertall for og imot andre for-

slag. Jeg tar opp de forslagene der vi er medforslagsstiller, og de forslagene vi står alene om.

Å s a E l v i k hadde her teke over presidentplassen.

Presidenten: Representanten Ursula Evje har teke opp dei forslaga ho refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Eva M. Nielsen (A): Fremskrittspartiet har et forslag her som jeg vil starte med, og det er det forslaget som går på ikrafttredelse av loven. Jeg må spørre representanten fra Fremskrittspartiet: Betyr det at loven skal behandles på nytt etter at disse forutsetningene er gjennomført? Eller betyr det at ikrafttredelsesdatoen skal fastsettes i forhold til deres forslag?

Videre: Fremskrittspartiet har i sine merknader understreket at et tilsynssystem aktivt skal følge med skoleeier som oppnår dårlige resultater i kvalitetsvurderingen. Og så sier Fremskrittspartiet at de ønsker at det skal etableres sanksjonsmidler, sanksjonsmuligheter mot de skoler som ikke får bedre resultater i kvalitetsvurderingen. Jeg vil be Fremskrittspartiet om å klargjøre hva man konkret mener med sanksjonsmuligheter?

Ursula Evje (FrP): Representanten Nielsen stilte først et spørsmål om vårt forslag knyttet til ikrafttredelse av loven. Så vidt jeg kan se, har Arbeiderpartiet et tilnærmet identisk forslag, og jeg vil tro vi mener relativt likt med våre forslag, altså at når vi har den hele og fulle oversikt over hva dette betyr, så skal lovens flertallsvedtak tre i kraft – ikke før og ikke senere.

Når det så gjelder tilsynsmyndigheten, er det nettopp det vi har sagt meget lenge, og som vi også sa i forrige sak vi diskuterte her i Stortinget, at for oss var det riktig å få en sammenhengende kvalitetskontroll av hele utdanningskjeden fra seksåringer til doktorander. Det er slik i dag at vi har vedtatt et tilsynsorgan for høyere utdanning, men grunnutdanningen kan være akkurat så dårlig som den har lyst til å være, for den finnes det ingen kontroll med.

Jan Olav Olsen (H): Jeg må si at jeg har vært noe forvirret over hva Fremskrittspartiet egentlig har ment når det gjelder klassedelingstallet, og jeg må bare beklage, men den forvirringen har økt etter representanten Evjes svar på replikken fra Eva M. Nielsen. Jeg ser store forskjeller på Arbeiderpartiets forslag og Fremskrittspartiets forslag, så mitt spørsmål til Ursula Evje er: Ønsker egentlig Fremskrittspartiet å gi denne pedagogiske frihet til skolene? De sier at de vil stemme for å oppheve klassedelingstallet nå, men de vil ikke sette det i kraft, og det står i et av forslagene at de vil at det skal komme en egen lovproposisjon. Har ikke Fremskrittspartiet tillit til at den enkelte skoleeier skal kunne bruke denne pedagogiske frihet på en god måte?

Og for å holde meg til trafikkbildet: Det Fremskrittspartiet gjør her, er egentlig å kjøre på begge sider av

veien samtidig. På den ene siden kjører de innenfor fartsgrensene, og på den andre siden så krabber de.

Ursula Evje (FrP): Jeg fikk et spørsmål om vi ikke ønsket å oppfylle løftet om pedagogisk frihet. Det vil vi veldig gjerne, men vi vil først vite hva som ligger i dette ordet. Vi vil først ha en felles forståelse, en definisjon av hva dette er. For uten en felles forståelse, vet vi ikke om vi mener det samme, og veldig ofte viser det seg, så sent som med hundeloven, at man slett ikke mener det man sier, og det man gjør.

Vi ønsker for barnas skyld – framtiden til dette landet er barna av i dag – at vi har en felles forståelse og kan feste en kvalitetsvurdering til nettopp det.

Og når det gjelder å kjøre på begge sider av veien: Denne veien er så smal at vi er nok nødt til å bruke både veivendere og hele veibanen.

Rolf Reikvam (SV): Fremskrittspartiets veier er uransakelige. Da vi behandlet denne saken, forelå det forslag om å utsette den, nettopp fordi vi skulle få bedre tid. Ursula Evje gjorde det til et hovedpunkt at dette er hastverk, at dette går for fort. Men det var jo nettopp Fremskrittspartiet som drev igjennom at vi skulle behandle denne saken så kjapt, på den måten som vi nå har gjort. Derfor er det litt vanskelig å få tak i hva som er deres poeng. Det hadde vært flertall for å utsette saken, slik at vi hadde fått mer tid til å drøfte den og se den i sammenheng med en del andre saker.

Jeg er også nødt til å prøve å få tak i hva som ligger i Fremskrittspartiets forslag om utsettelse og iverksettelse. Gjennom sitt forslag har Fremskrittspartiet skapt litt tvil, i og med at de har gått ut i en pressemelding med at de foreslår å utsette saken. Men det er ikke noe utsettelsesforslag som foreligger her. Etter dette forslaget vedtar en noe, men iverksettelsen skal skje på et senere tidspunkt. Det er veldig viktig at vi får det klarlagt. En vedtar å kutte ut delingstallet, kutte delingstallet som ressursgrunnlag, og så skal vi iverksette det på et senere tidspunkt, for det skal vi vedta helt konkret. Mitt spørsmål til Ursula Evje er: Er det en riktig oppfatning? Det må vi få greie på her.

Ursula Evje (FrP): Til representanten Reikvams innledning om at Fremskrittspartiets veier er uransakelige, så vil jeg replisere med å si at på seg selv kjenner man kanskje andre. Det vil vi komme tilbake til i neste sak.

Så over til hastverket, som jeg brukte en del av innlegget til å poengtere. Ja, det er helt korrekt. Dette har vært diskutert i komiteen opptil flere ganger, vi har faktisk også votert over det to ganger, og Fremskrittspartiet kom til at vi allikevel ville være med og behandle saken. Hvorfor skal det være så vanskelig å forstå dette med ikrafttredelsen, hvis man ser det i sammenheng med vårt forslag:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem egen sak om organisering av godkjenning og tilsyn med alle grunnskoler og videregående skoler.»

(Evje)

Dette forslaget ser dessverre ikke ut til å få flertall. Det er egentlig for oss rimelig klart, selv om SV har et problem.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Eva M. Nielsen (A): Det er ikke lett å være engasjerte foreldre i dag. Media har gitt oss et inntrykk av en skole som er i forfall. Politisk ledelse gjør sitt for å befeste det inntrykket: lese- og skrivevansker som ikke oppdages, mobbing, lærere som ikke kan rettskriving, eller som ikke har god nok utdanning

La det være sagt, bildet av situasjonen i den offentlige skolen er mangfoldig. Kartleggingen viser gode og dårlige resultater. Den offentlige skolen er god, men den er ikke god nok! Vi skal ikke være fornøyd!

Utdanningspolitikk handler mest av alt om å gi hver enkelt en sjanse til å strekke seg etter sine mål, å realisere sitt potensial og virkeliggjøre sine drømmer for framtida. Men utdanningspolitikk handler også om å ta ansvar.

Noen gir inntrykk av at fellesskolen, som Arbeiderpartiet har kjempet så for, bygger på at alle elever skal sikres like muligheter gjennom lik opplæring. Lik opplæring, det er feil. Tvert imot, et av Arbeiderpartiets viktigste prinsipper er å gi elevene tilpasset opplæring. Skal alle elever sikres likeverdig utdanning, må de enkelte behandles ulikt. Bare på den måten kan alle få en mulighet for læring og personlig utvikling. Men vi må bli enda flinkere til å bruke de mulighetene som finnes for å tilrettelegge opplæringen for den enkelte.

Ifølge statsråden skal ikke undervisningsgruppene være større enn det som er pedagogisk forsvarlig. Arbeiderpartiets svar til det er at det er viktig at skolen har mulighet og fleksibilitet til å prøve ut ulike forsøk for å få til en best mulig opplæring for elevene. Men skolene har jo i dag mulighet til dette. Flere og flere skoler, flere og flere lærere gir tilbakemeldinger om at de ikke oppfatter at det er noe problem å sette i gang forsøk. Problemet er at skolene mangler penger til å sette i gang det gode utviklingsarbeidet.

Statsråd Clemets forslag kan medføre at kommunene får større frihet til å skjære ned på ressursene til skolen. Vi vet at kommunene sliter nok som det er, med å klare å finansiere primær oppgavene. Det er viktig at ikke skolen blir en innsparingspost. Flertallets holdning om at klassedelingsstallet fortsatt skal fungere som en minstestandard, samtidig som man åpner for basisgrupper, oppfatter jeg som inkonsekvent. Arbeiderpartiets standpunkt er at dette ikke er forsikring god nok.

Klassen har stor verdi for fellesskapet til elevene, for tilhørighet og sosial trygghet. Klassen skal gi barna stabilitet. Statsrådens eneste krav er at gruppene ikke må være større enn det som er pedagogisk forsvarlig. Hva som er pedagogisk forsvarlig, skal bestemmes lokalt. Det er ikke godt nok. Her mener jeg at flertallets holdning om at Regjeringa må komme tilbake med en konkretisering, heller ikke er beroligende.

Gruppeundervisning fungerer ofte bra, og representerer sikkert for mange en god læring. Vi er opptatt av at barna skal få best mulig oppfølging i skolen. Vi vil at de skal være trygge, ikke bli mobbet, ha gode skolebygninger. Dette er viktig, og vi må kunne forvente at også kvaliteten, innholdet i skolen, skal være det beste.

Jeg mener at klassestyrerordningen er av stor verdi. Det har nær sammenheng med ønsket om å beholde klassen, men også fordi klasseforstanderen har en viktig funksjon både faglig og sosialt, både overfor foreldrene og overfor barna. Ordningen med elevkontakt i stedet for klassestyrer kan innebære at man mister klassens funksjon og verdi som et samlende miljø.

Jeg har merket meg et innlegg av en lærer som jeg har lyst til å sitere. Han sier: Den enkelte lærer har i dagens skole enorme utfoldelsesmuligheter. Det er ingen ting i rammeverket som i vesentlig grad begrenser lærerens pedagogiske frihet eller skaperkraft.

Jeg ser at Kristin Clemet ønsker å utjevne forskjellene i elevenes prestasjoner. Det handler om virkemidler og tiltak. Enkelte har hevdet at virkemidlene som statsråden bruker, kan føre til det stikk motsatte. I det øyeblikket dårlige resultater blir satt i fokus, uten at man hjelper skolen, foreldrene og elevene med å takle situasjonen og komme seg videre, er man kanskje i ferd med å gjøre vondt verre.

Nok en gang vil jeg presisere at kunne vi sett alle forslagene i sammenheng og behandlet dem under ett, som en helhet, da ville vi fått en bedre skole.

Jeg tar opp det forslaget som Arbeiderpartiet har fremmet, forslag nr. 1.

Presidenten: Representanten har teke opp det forslaget ho refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Søren Fredrik Voie (H): Arbeiderpartiets tro på sentralstyring og sentraldirigering er velkjent i mange sammenhenger, og det kommer også til uttrykk i denne saken. Arbeiderpartiet er imot å gi den enkelte skole og det enkelte kollegium, rektor og ledelse for øvrig ved skolen, lokal handlefrihet. Tror ikke Arbeiderpartiet at lokale myndigheter, lærere og skoleledere vil det beste for skolen? Tror ikke Arbeiderpartiet at de som styrer den lokale skolen, også er best på å ivareta organiseringen av skolen, slik at den gir best læringsutbytte? Og hva er det med dette lovforslaget som er til hinder for å beholde klassen, hvis det er det man ønsker lokalt og mener er det beste for elevene og for skolesamfunnet som helhet? Hva er til hinder for å beholde klassen?

Eva M. Nielsen (A): Det overrasker meg at representanten Voie spør om hva som er til hinder for å beholde klassen. Det står da vitterlig i innstillinga at det er intet til hinder for det, og Arbeiderpartiet har da heller ikke satt seg imot det, vi vil jo beholde klassen.

Videre vil jeg si om rektors kompetanse: Rektor skal være rådgiver, han eller hun skal være veileder for lærerne. Og det er viktig at man har en leder på skolen, som

kan faget, og som har undervisningskompetanse. Det er undervisningskompetansen Arbeiderpartiet har stått på for. Hvis man tar bort undervisningskompetansen, blir det som å sende Nils Johan Semb til å trene fotballaget uten at han har spilt på banen en eneste gang. Det er feil. Rektor må ha undervisningskompetanse.

Rolf Reikvam (SV): Jeg er noe overrasket over Eva Nielsens tolkning av de forslagene til vedtak som foreligger. Dette er første gangen at Stortinget eksplisitt sier noe om ressursrammene. Jeg kan iallfall ikke huske at det er sagt noe om det tidligere, det er iallfall ikke vedtatt tidligere. Nå skal vi vedta helt konkret at ressursrammene skal knyttes opp slik og slik, og det skal være minimum det. Og så sier Eva Nielsen at det nå blir lettere å skjære ned. Det greier ikke jeg å forstå. Tidligere har ressursene vært knyttet indirekte til andre bestemmelser. Nå sier vi helt eksplisitt hva ressursene skal være. Hva er det som gjør at kommunene nå kan skjære ned lettere enn det de har hatt muligheten til tidligere? Jeg vil våge den motsatte påstanden, at nå er det rett og slett ikke mulig. Nå kan fylkesmennene og utdanningsdirektørene gå ut i kommunene og si: Se her hva Stortinget har vedtatt i et konkret, eksplisitt vedtak, under der kan dere ikke gå! Hva er det som gjør at det blir lettere? Det forstår jeg rett og slett ikke.

Eva M. Nielsen (A): Det representanten Reikvam sier her, er ikke riktig. For man har sagt at klassesdelingsnormen skal være en ressursfordelingsnorm inntil man har fått avklart dette med pedagogisk trygghet og sikkerhetsmessige tiltak. Det som ligger i flertallsforslaget, som SV er med på, er bare en ordning som vil gjelde for en kort stund, inntil man har fått definisjonene definert. Og på den måten mener vi at det ikke er godt nok, for vi vil ha en langsiktig finansiering og et solid system for den norske grunnskolen. Ressursrammer er jo det som kommunene skal styre etter, som alle skoleeiere må styre etter. Derfor er det så trist at Stortinget i dag egentlig sier at vi synes det skal være slik i noen måneders tid, og så skal vi komme tilbake til høsten, kanskje neste vår, i forbindelse med Kvalitetsutvalgets innstilling.

Arne Lyngstad (KrF): Å argumentere mot å løse opp klassesdelingstallet ut fra ressurs hensyn er det mulig å gjøre. Men å argumentere mot det på pedagogisk grunnlag synes jeg er mer tvilsomt. Jeg opplevde at Eva Nielsen faktisk gjorde det siste. Og da må en se litt på hva det er flertallet ønsker å erstatte dette med. Vi ønsker fortsatt å beholde lærerkontakten, en fastlærer eller elevkontakt, som skal ta vare på det sosialpedagogiske arbeidet, rådgivning og elevoppfølging. Eleven skal fortsatt tilhøre en basisgruppe, som dermed gir både sosial tilhørighet, sosial trening og et trygt og stabilt læringsmiljø – de samme funksjonene som dagens klasse har.

Jeg lurer på: Er det viktigste argumentet for Arbeiderpartiet ressurs, og ikke det pedagogiske?

Eva M. Nielsen (A): Det er riktig det representanten Lyngstad sier, at klassesdelingstallet er viktig for Arbei-

derpartiet, for det er ressurstildelingsnormen som gjør at skoleeierne vet hvor mye penger de kan bruke på grunnskolen i sin kommune. Hvis vi går bort fra en slik norm før vi får noe som er bedre, på plass, gjør vi norsk skole en stor urett.

Lyngstad prøver å polemisere med elevkontakt og klassestyre. Han må være oppmerksom på at når Arbeiderpartiet har som sitt overordnede prinsipp at klassen skal bestå slik som i dag – vi skal ha et klassesdelingstall – vil et slikt standpunkt få følger, konsekvenser, for de øvrige paragrafene i loven. Vi har ikke i dag noen bedre ordning for å finansiere norsk grunnskole, enn gjennom klassesdelingsregelen, og da skal man ikke kaste den på båten før vi har sett en ordentlig modell – en bedre løsning enn den som ligger i flertallsforslaget.

Presidenten: Replikskordskiftet er slutt.

Jan Olav Olsen (H): En bedre skole – økt kvalitet i skolen – er en viktig målsetting for Høyre. Skal det lykkes, må det gjøres organisatoriske endringer for å gi skolene økt handlefrihet og større handlingsrom. Denne saken er et ledd, et viktig ledd, i dette arbeidet, og jeg konstaterer med stor tilfredshet at Regjeringens forslag får støtte av flertallet i denne sal.

Proposisjonen inneholder fire elementer, og jeg skal konsentrere meg om to av dem. Når det gjelder de to andre, vil jeg bare kort bemerke at forslaget om skolefritidsordningen er en oppfølging av vedtak i forbindelse med kommuneøkonomiproposisjonen for 2003, og forslaget om opplæringen i yrkesfaglig studieretning er en oppfølging av vedtak fra april i fjor i forbindelse med et Dokument nr. 8-forslag. Når det gjelder det siste, er Høyre og øvrige regjeringspartier med i flertallet som foreslår at fylkeskommunen skal stå fritt til å legge godkjenningmyndigheten for lærekontrakt eller opplæringskontrakt til det organ som er best egnet ut fra lokale forhold. Jeg vil peke på at flertallet forutsetter medvirkning i organet fra partene i arbeidslivet. Det er prinsippet om stor lokal handlefrihet som gjør at vi støtter dette forslaget.

Jeg vil så bruke resten av tida til de andre elementene. At det nå er flertall for å oppheve klassesdelingstallet, er svært gledelig. Sentralt gitte bestemmelser har for lenge og i for stor grad styrt virksomheten på den enkelte skole. Dette har vært til hinder for større mangfold i den offentlige skolen, og det har vært sterkt begrensende både pedagogisk og organisatorisk. Dagens vedtak vil åpne for stor pedagogisk og organisatorisk frihet for den enkelte skole. Dette burde faktisk bejubles rundt om på de enkelte lærerværelser. Jeg venter ikke at den store bølgen skal tas, men den burde vært tatt.

Motstanden mot å fjerne delingstallet er begrunnet med at skolen vil bli, eller kan bli, tappet for ressurser. Den frykten er uten grunnlag i forhold til de klare forsikringer og formuleringer som ligger i proposisjonen. Dette er nå i tillegg forsterket og utdypet i flertallsmerknadene. Dette har vært nødvendig for å gjøre det tydelig at dette ikke er, ikke skal være og heller ikke vil kunne bli et spa-

retiltak for kommunene. Det er jo ikke slik som Eva Nielsen sa, at dette med å sikre ressursene er bundet opp mot en utdyping av begrepene «pedagogisk forsvarlig» og «trygghetsmessig forsvarlig». Nei, det er bundet opp mot den meldingen som vil komme fra Regjeringen når det gjelder Kvalitetsutvalgets innstilling. Jeg har ingen tro på at kommunene ville ha brukt dette som et sparetiltak for skolen, for skolen er et høyt prioritert område i kommunene. Men med de forsikringer som ligger i flertallsmerkna-dene og det forslaget som flertallet fremmer, burde den siste rest av tvil være fjernet. Motstanden mot å fjerne klassedelingstallet er derfor uten begrunnelse. Når det i tillegg undertrykkes at basisgruppene skal være pedagogisk og trygghetsmessig forsvarlige, blir frykten for at elevene skal miste sin sosiale tilknytning, ubegrunnet.

Å fjerne klassedelingstallet gir skolene stor frihet samtidig som ressurstildelingen sikres. Det er bra for skolene, ikke minst er det bra for elevene.

Når det gjelder de endringer som må gjøres i loven for øvrig, ved at klassedelingstallet fjernes, støtter Høyre de forslag som framkommer i proposisjonen. Vi ser at vi vil komme i mindretall på dette punktet, og vi vil derfor subsidiært stemme for flertallsforslaget under II når det kommer til avstemning.

Til slutt: skoleledelse og krav til kompetanse for rektor. Vi er tilfreds med den åpning som nå kommer for at personer som mangler godkjent utdanning for tilsetning i undervisningsstilling, kan tilsettes som rektor. Dette er en viktig åpning. Og det er jo faktisk slik at det finnes forballtrenere som er meget dyktige trenere, selv om de ikke har spilt fotball på høyt nivå. Realkompetanse kan være et godt utgangspunkt for å bli en dyktig skoleleder, både i forhold til pedagogikk og ledelse. Samtidig er flertallet klart på at formell pedagogisk kompetanse er viktig, men etter min mening er det av stor betydning at vi nå får åpning for at også realkompetanse kan gi mulighet for å bli rektor ved en skole. Flertallet understreker også viktigheten av at skolelederutdanning vektlegges, og jeg vil i den forbindelse vise til debatten om melding om lærerutdanning for et år siden, der nettopp ønsket om en skolelederutdanning – en rektorskole – ble vektlagt. Skoleeier får nå mulighet til å vurdere på en bredere basis søkere til rektorstillinger, og kan i større grad tilsette ut fra de lokale ønsker og behov. Også på dette punkt åpnes det for større lokal handlefrihet. Også dette burde bejubles rundt om på lærerværelser og i den enkelte kommune. Jeg er svært glad for den åpningen som nå kommer, både som politiker og faktisk ut fra min bakgrunn som rektor i ungdomsskolen.

Dagens vedtak er et skritt videre for å gi skolen, den enkelte skole, muligheter for å utnytte egne ressurser på en best mulig måte og i forhold til egne behov. Det gir en bedre skole, en skole med økt kvalitet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Karita Bekkemellem Orheim (A): Vi hører at Høyre prøver å gjøre spørsmålet om å fjerne delingstallet til et spørsmål om tillit til våre lokalpolitikere.

Høyre vet at virkeligheten ute i Kommune-Norge er annerledes. I hvert fall ser vi daglige leserbrev og innlegg som beskriver en situasjon der det er nedskjæringer og kutt som preger bildet. Delingstallet er jo den eneste form for minstestandard vi har i dag. Og det er ikke kun Arbeiderpartiet som mener dette. I den høringsrunden som departementet har hatt, har vi hørt at alle de tunge høringsinstansene mener nettopp det samme.

Helt til slutt kan jeg ikke dy meg: Vi hører representanten Voie si her i dag at Arbeiderpartiet er for sentralstyring. Men det vil jeg si at også Høyre er, for er det noe disse to sakene vi har til behandling i dag, viser, så er det at Høyre er villig til å bruke staten for å sikre det som er viktig for dem. Når det gjelder å utbetale det statlige tilskuddet til private skoler, er staten viktig å ha. En har ikke den samme tilliten til kommunene. Dette er inkonsekvent.

Jan Olav Olsen (H): Når det gjelder friskolen, kan vi kanskje komme tilbake til det senere. Men å karakterisere det å gi pedagogisk frihet for den enkelte skole som «sentralstyring» synes jeg er ganske godt gjort. Jeg synes det er beundringsverdig å kunne tolke frihet for den enkelte kommune og skole til selv å organisere dette som «sentralstyring». Det er ganske imponerende.

Vi har tillit til lokalpolitikere, og det er klart at en kunne ønske mer penger til skolen og mer penger til mange andre ting. Min oppfatning er at kommunene prioriterer skolen. Det som er viktig, er at de nå får frihet til å bruke de store midlene som kommer til skolen, på en måte som er best egnet i forhold til egne behov og egne ønsker. Det gir denne endringen av klassedelingstallet rom for. Derfor er det en tillit til lokalpolitikere. Det er det motsatte av sentralstyring, det er å øke det lokale handlingsrommet.

Ursula Evje (FrP): Representanten Olsen hadde på vegne av Høyre en henvisning til ikrafttredelse som en kvalitetssikring av loven i forhold til det enkelte barn. Nå ønsker jeg å spørre Høyre: Hva er grunnen til at Høyre snakker om kvalitet og frihet, men ikke anser kvalitet som viktig nok til å ivareta barns krav til høy kvalitet på opplæringen, med egne forslag om objektive og etterprøvbare kvalitetssystemer og kontroller?

Jan Olav Olsen (H): Jeg synes kanskje det er litt utrolig at det sies at Høyre bare snakker om kvalitet. Er det noe som har vært med og særpregdet det halvannet året statsråd Clemet har sittet i departementet, er det at det har kommet en rekke tiltak som nettopp har økt kvaliteten i skolen. Dette har vært noe mer enn snakk. Det er jo det motsatte en egentlig er blitt kritisert for, nemlig at det har kommet for mange forslag for fort – det har stadig blitt etterlyst at en skulle utsette forslag, utsette behandling, fordi en skulle se ting i det som kalles for «en sammenheng». Så dette har ikke vært snakk, dette har vært konkrete tiltak. Det har vært gjort konkrete vedtak, satt i verk konkrete virkemidler, for virkelig å gi økt kvalitet.

Jeg mener at vi absolutt ikke har noe å skamme oss over. Her er det gjort utrolig mye, mye mer enn snakk.

Rolf Reikvam (SV): Jeg vil først gi ros til regjeringspartiene for viljen til å forhandle. I denne saken føler jeg at SV har fått både i pose og sekk, og så har regjeringspartiene fått i pose. Og sånn blir det i ulike sammenhenger. Vi har sikret større lokal frihet, vi har vært med på å sikre en spennende offentlig skole, som er det beste alternativet mot private skoler, som vi nå skal arbeide videre med. I tillegg har vi sikret ressursrammene, som vi har vært opptatt av, jf. det Dokument nr. 8-forslaget som vi hadde inne tidligere. Av den grunn vil jeg gjerne gi ros til regjeringspartiene for at de har vært med på akkurat denne biten.

Men jeg har et spørsmål til representanten Jan Olav Olsen. Det har vært litt tvil om forståelsen av vedtaket om ressursrammene. Jeg går ut fra at han tolker det på sammen måten som meg, at et vedtak her i Stortinget står inntil vi gjør et nytt vedtak, og et eventuelt nytt vedtak vil først bli gjort i forbindelse med de store meldingene som vi skal drøfte i tiden framover.

Jan Olav Olsen (H): Det siste representanten Reikvam tok opp, kan jeg bekrefte. Det jeg forsøkte å si ved

min henvisning til representanten Eva M. Nielsen, var at klassedelingstallet skal ligge der som et minstenivå. Det er ikke knyttet opp mot dette med «pedagogisk forsvarleg» og «tryggleiksmessig forsvarleg», men det er knyttet opp mot at Regjeringen skal vurdere ulike tilskuddsmodeller når vi får meldingen om Kvalitetsutvalgets innstilling.

Jeg synes det var en hyggelig replikk. Det er klart at regjeringspartiene er interessert i å forhandle, og vi forhandler gjerne når vi har – jeg holdt på å si – fornuftige forhandlingsmotparter.

Det er jo hyggelig å høre at SV synes de har fått i pose og sekk. Hvis det er slik at regjeringspartiene bare har fått i pose, vil jeg si at dette er en uhyggelig stor pose, og den er svært innholdsrik. Jeg tror at vi må si at ut fra det som nå ligger i innstillingen, og det som vil bli vedtatt, er regjeringspartiene godt fornøyd med innholdet og størrelsen på sin pose.

Presidenten: Replikkordskiftet er slutt.

Den reglementsmessige tida for formiddagsmøtet er straks omme. Presidenten vil foreslå at møtet blir avsluttet, og at nytt møte blir sett kl. 18. – Det er vedteke.

Møtet slutt kl. 15.

Møte torsdag den 12. juni kl. 18

President: Geir - Ketil Hansen

Dagsorden:

Sakene på dagens kart (nr. 39)

Man fortsatte behandlingen av

s a k n r . 6

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om lov om endringer i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregående opplæringa (opplæringslova). Om større lokal handlefrihet i grunnsopplæringa (Innst. O. nr. 126 (2002-2003), jf. Ot.prp. nr. 67 (2002-2003))

Rolf Reikvam (SV) (komiteens leder): Dette er en god dag for SV. Vi lovfester Dokument nr.8-forslaget vårt om alternative veier fram til fagbrev. Det er viktig for de elevene som sliter for å nå fram til fagbrevet innenfor 2 + 2-modellen.

I tillegg til å lovfeste presiserer vi fylkeskommunens ansvar. Vi understreker at fylkeskommunen har ansvar også for disse elevene som trenger lærekontrakt, dvs. de som går direkte ut i lære etter fullført grunnskole. Vi understreker at det er fylkeskommunen som skal ha ansvaret for teoribiten på grunnkurs og for VK I. Så sier vi at også for denne delen av opplæringen vil bedriftene være en god læringsarena. Det er viktig å få sagt dette og understreke fylkeskommunens ansvar nettopp fordi bedriftene kan vegre seg hvis de frykter å bli sittende med totalansvaret. Nå understreker vi veldig sterkt at fylkeskommunen har ansvar for denne biten, og de kan ikke skyve det fra seg. Derfor er også de merknadene vi har, viktige i den forbindelse.

Jeg tror dette skal bli en god bestemmelse – jeg er sikker på at det vil bli en god bestemmelse for de elevene som trenger denne formen for opplæring, dvs. å se sammenhengen mellom praksis og teori på en annen måte enn det en gjør innenfor 2 + 2-modellen.

Det beste bolverk mot privatskoler er en god offentlig skole. Kvaliteten på den offentlige skolen er avhengig av flere forhold. Vi ønsker økt mangfold, vi ønsker økt lokalt engasjement, vi ønsker større lokal frihet både på organisering og tilrettelegging, og vi understreker også veldig sterkt det som gjelder individuelle læreplaner. Den enkelte elev har rett til tilpasset opplæring med individuelle læreplaner. Det er det viktig å få sagt.

Klassedelingstallet som vi nå fjerner, er på mange måter et symbol på den tradisjonelle måten å tenke læring på. Det er noe vi har hentet fra den akademiske tradisjonen – den akademiske forelesningstradisjonen. Det er viktig at vi fjerner dette symbolet hvis vi ønsker å få til nye læringsarenaer, nye læringsformer og nye måter å organisere læringsarbeidet på. Dermed kan en ikke lenger dekke seg bak dette symbolet som klassedelingstall er, et symbol på en klasseorganisering.

Vi har sagt og understreket veldig sterkt at elevene skal tilhøre en basisgruppe. De skal ha lokal tilhørighet til noe. De skal sosialiseres inn i en gruppe – det er viktig. Og vi kaller det «basisgruppe» for også å understreke at én spesiell lærer skal ha et spesielt ansvar for de ulike elevene.

Samtidig som vi fjerner delingstallet, dette symbolet, greier vi å sikre en minstestandard. Jeg har tidligere gitt ros til regjeringspartiene for at de har vært med på å sikre ressursrammene. Når vi tar bort delingstallet som har ligget der som en nedre grense for hvor mye ressurser en kan bruke, som kanskje har vært den eneste grensen vi har hatt, sier vi at de skal fortsatt ligge der. De samme ressursrammene som en tidligere la til grunn, da man hadde delingstallet, skal ligge til grunn nå.

Det blir en stor oppgave for Regjeringen og fylkesmennene ved utdanningsdirektørene å påse at dette ikke blir en sparereform. Jeg er veldig opptatt av at statsråden tar dette alvorlig og går ut og instruerer utdanningsdirektørene og fylkesmennene om at det skal være en prioritert oppgave – så lenge dette vedtaket blir stående, inntil et nytt vedtak blir fattet – å påse at dette ikke blir en sparereform når vi får fjernet dette symbolet som klasseudelingstallet er. Jeg regner med at statsråden vil komme inn på det i sitt innlegg.

Vi foretar også endringer i forhold til kompetansekravet for rektorer. Jeg er glad for den presiseringen vi har lagt inn i innstillingen, der vi sier at det fortsatt skal være slik at rektorer skal ha formell pedagogisk utdanning, men at det kan gjøres avvik. Det kan ansettes rektorer som mangler den formelle utdanningen, men vi understreker veldig sterkt og veldig klart at formell pedagogisk utdanning bør og skal en rektor ha. Det er faktisk viktig at den som skal lede en slik virksomhet – lederen, rektoren, er helt sentral for å få til et godt utviklingsarbeid i skolen – og som har denne oppgaven, fortsatt har en formell pedagogisk utdanning. Men vi åpner for at også andre kan ansettes.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Vidar Bjørnstad (A): Fremskrittspartiet stemmer ifølge dem selv for et hastverksarbeid og holder seg for nesen. Da er det rørende å høre den totale enigheten mellom SV og regjeringspartiene. Noen får både i pose og sekk, og andre får i en stor pose.

Representanter for mange av dem som er i, eller har tilknytning til, skolen – lærere, foreldre – har vært mot at en skulle endre klassedelingsreglene nå, fordi en ikke har fått avklart bl.a. hva «pedagogisk forsvarlig» i forhold til organisering er. Det skolen minst trenger, er trygghet. Dette skal først avklares neste år. Vi skal altså vedta noe her i dag som vi ikke vet innholdet i. Er SV bare opptatt av ressurser og ikke kvalitet og pedagogisk innhold før endringer gjøres? Mener virkelig SV at de har fått i pose og sekk også på dette området?

Rolf Reikvam (SV): I forhold til det Dokument nr. 8-forslaget som vi la fram tidligere, som ble nedstemt her i

salen, har vi fått i pose og sekk. Vi har fått større lokal frihet, og vi har sikret ressursene. Det var det som lå til grunn for vårt forslag. Selvsagt skulle nivået har vært høyere. Sikkerhetssystemet skulle for all del ha vært høyere. Det skulle vi ønske. Men vi er sikret dagens nivå. Dermed mener jeg at vi har fått i pose og sekk.

Jeg er ikke så optimistisk at jeg tror at vi som sitter sentralt, er i stand til å lage regler for hva som er pedagogisk forsvarlig. Jeg er ganske imponert over dem som sitter her i Stortinget og tror at de kan si hva som er pedagogisk forsvarlig. Det er den enkelte skole som er i stand til å gjøre det. Verken representanten Bjørnstad eller jeg er i stand til det. Nå har vi sagt at skolene får frihet til å organisere dette slik de vil. Ikke minst er det forferdelig viktig å lage nye læringsarenaer, slik at vi kan utvikle en spennende og mangfoldig skole. Det er målet vårt. Det er skolene selv som er de beste til å definere hva som er pedagogisk forsvarlig. Vi skal sette visse mål, men skolene er de beste til å gjøre den jobben.

Jan Olav Olsen (H): Jeg hadde ikke tenkt å ta replikk på representanten Reikvam, for vi er jo rørende enige – men det var det han sa om skoleledelse, at merknaden betyr at rektorer bør og skal ha formell kompetanse. Jeg håper representanten Reikvam er enig med meg i at det er å trekke vår felles merknad noe langt. Vi sier at det er viktig med formell pedagogisk kompetanse, men vi åpner altså for at andre kan tilsettes som rektorer.

Er det ikke å gå litt langt å si at vi her har sagt at rektorer skal ha formell pedagogisk kompetanse?

Rolf Reikvam (SV): Jeg prøvde i innlegget mitt å understreke at vi har åpnet for at andre som mangler formell pedagogisk utdanning, kan ansettes. Det var en del av mitt innlegg. Det er mulig at jeg var for bombastisk, i og med at vi har åpnet for alternativer, dvs. for dem som ikke har en formell pedagogisk utdanning. Men vi understreker jo innledningsvis at formell pedagogisk utdanning er viktig, samtidig som vi åpner for at man kan ansette andre, som mangler det.

At SV og regjeringspartiene er «rørende enige», trenger i seg selv ikke være galt hvis vi har et felles mål om å skape en god skole, en skole med god kvalitet, en skole med mangfold. Der tror jeg faktisk at iallfall deler av regjeringspartiene og SV har et felles mål. At vi da klarer å finne sammen om en del formuleringer som alle er tjent med, ser jeg faktisk som en fordel.

Vidar Bjørnstad (A): Først et lite sidesprang, i den forstand at vi alle sikkert har vært invitert til klassefester og jubileumsfester tidligere. Etter i dag skjønner jeg at vi blir invitert til basisgruppefester!

Til Rolf Reikvam: Det pedagogiske innholdet og det trygghetsmessig forsvarlige skal nå ut til alle skoler og behandles der som om vi ikke skulle ha noen oppfatning om det. Da må jeg spørre: Hvorfor er det regjeringspartiene og SV selv som understreker at det er viktig at disse begrepene må defineres, utdypes og konkretiseres, og at man ber departementet behandle dette i meldingen til

Stortinget i forbindelse med oppfølgingen av Kvalitetsutvalgets innstilling? Jeg går ut fra at Rolf Reikvam ber departementet legge fram for Stortinget saker som Stortinget gjerne vil ha en mening om.

Rolf Reikvam (SV): Å opprettholde klassebegrepet for at man skal kunne holde fest i framtiden, synes jeg ville være ganske merkelig. Hva vi egentlig kaller det, bør være rimelig uinteressant.

Det som er poenget mitt, er at den enkelte elev skal tilhøre en gruppe, føle sosial tilhørighet med et visst antall medelever. Jeg har registrert at Kvalitetsutvalget har lagt fram en innstilling. Vi er jo i den situasjon at vi har forskuttert den innstillingen på dette området, så her har jo Stortinget gjort en god jobb allerede, slik sett. De foreslår tolv basisgrupper. Om dette er en detalj som vi skal si noe eksakt om, vet jeg ikke, men sosial tilhørighet er det viktige.

Når det gjelder pedagogisk forsvarlighet, miljømessig forsvarlighet osv., er det klart at vi skal sette mål. Vi skal si at elevene skal ha individuelt tilpassede opplæringsplaner, og at dette skal være obligatorisk for alle skoler. Men at vi her på Stortinget skal kunne sette oss ned og definere i detalj hva som ligger i «pedagogisk forsvarlig», regner jeg med at ingen i denne sal forventer at vi er i stand til å gjøre. Så mye erkjennelse håper jeg at det finnes blant oss.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

Arne Lyngstad (KrF): Dagens samfunn er i rask endring. Gjennom ny teknologi og medias påvirkning blir vi hele tiden føret med nye impulser og ny informasjon. Midt i dette står skolen og skal være en institusjon som på en best mulig måte skal lære våre barn og unge om den verden vi lever i. Skolen skal hele tiden være oppdatert og hjelpe våre barn til forståelse og gi dem nødvendig kunnskap og evne til mestring. Dette stiller store krav til både fleksibilitet og omstillingsevne. Som politikere har vi derfor en viktig oppgave i hele tiden å passe på at de ulike avtaler og regler vi vedtar, ikke blir stående i veien for at skolen får tilpasset seg en ny situasjon.

Kristelig Folkeparti mener det er av avgjørende betydning at den utdanningspolitikken vi fører, er dynamisk. Regjeringen fører en slik politikk. Skal kommuner og fylkeskommuner kunne ta ansvar for å få en best mulig skole, må de også ha mulighet til selv å velge å arbeide på nye måter. I dag fastsetter lover, læreplaner og forskrifter, i tillegg til arbeidsavtaler, grensene for organisering og arbeidsmetoder. Dette kan være et hinder for å utvikle kvaliteten på opplæringen. Samtidig er det allerede mange kommuner og fylkeskommuner som har søkt om og fått tillatelse til å gjøre forsøk med avvik fra lov, forskrift eller avtale. Det mangfoldet dette gir, tror Kristelig Folkeparti er positivt, og vi vil derfor gi enda flere denne muligheten.

Det lovforslag vi behandler i dag, skal gjøre sitt til å gi større lokal handlefrihet i skolen. Dette er en pedagogisk

reform som vil gi de enkelte skoler større mulighet til selv å finne de beste løsningene for sine elever.

Kristelig Folkeparti vil utvikle den lokale skolen. Det betyr å gi skolen større pedagogisk handlingsrom til å utvikle sine egne prosjekter og ideer og ulike måter å organisere skolearbeidet på. Kristelig Folkeparti ønsker at skolene blir bevisste og tydelige på sin egenart og sin samfunnsbyggende rolle. Vi ønsker vide rammer, enkle sentrale regler, mer fleksibilitet og utvidet handlingsrom for lokalt mangfold. Vi vil se på etablerte system med nye briller og korrigerer kursen når gode grunner tilsier det. Det synes jeg må være alles utgangspunkt nå når vi skal gå løs på debatten om Kvalitetsutvalgets innstilling.

Det er derfor vi nå gir skolene mulighet til selv å organisere elevgruppene etter sine behov gjennom at klassedelingstallet fjernes. Vi tror kommunene som skoleeiere kan finne den beste måten å bruke ressursene på. Dette mener vi vil gi bedre mulighet til tilpasset opplæring på den enkelte skole. Samtidig presiserer vi at gruppene ikke skal være større enn det som er pedagogisk og sikkerhetsmessig forsvarlig. Vi har bedt departementet om å komme tilbake med en vurdering av hva dette konkret betyr. Enkelte har hevdet at man ved å oppheve klassedelingstallet egentlig gjennomfører et innsparingstiltak, ved at kommunen da skal kunne ha mange elever i gruppen for å kunne ansette færre lærere. Det er ikke riktig. Det vil ikke være mulig å endre elevgruppene ut fra økonomiske hensyn. Ressursene i skolen sikres, slik at ulik organisering av elevgruppene kun kan gjøres ut fra pedagogiske prinsipper.

Det vil fortsatt bli stilt krav til hvilken kompetanse rektor skal ha. Formell kompetanse er viktig og nødvendig i en skoleledelse. Samtidig må ikke en slik formell kompetanse være til hinder for at personer med nyttig realkompetanse skal kunne ansettes. Det skal derfor være mulig å ansette personer med allsidig og god erfaring. Regelen om klassestyrer blir erstattet av en regel om en kontaktlærer for den enkelte elev. Hver elev skal være knyttet opp til en lærer eller kontaktlærer som har et særlig ansvar for de praktiske, administrative og sosialpedagogiske elementene som har med eleven å gjøre. Det opplever jeg er i samsvar med innstillingen fra Kvalitetsutvalget, som foreslår basisgrupper på tolv elever og en basislærer. Vi mener det er viktig for elevene, og ikke minst for foreldre-skole-samarbeidet, å ha én person å forholde seg til. Det gir både trygghet og en fast ramme.

Sammen med SV og Senterpartiet har Kristelig Folkeparti og de andre regjeringspartiene nå gitt et bidrag til å legge til rette for større mangfold i skolen. Derfor er jeg glad for de endringene som nå vedtas. Kristelig Folkeparti har vært opptatt av å gi større handlingsrom til den enkelte skole. Dette følger vi nå opp, også med konkrete tiltak. Vi sikrer en reform som ikke er en sparereform, men en pedagogisk reform.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Vidar Bjørnstad (A): Arbeiderpartiet mener at vi burde ha ventet og behandlet også dette spørsmålet om

klassedeling i forbindelse med oppfølging av Kvalitetsutvalgets innstilling. Min oppfatning har bare blitt forsterket etter den flertallsinnstillingen vi har på bordet i dag, fordi en del spørsmål knyttet til dette utsettes, en del bes det om ytterligere vurderinger og oppfølging av, og det skaper utrygghet.

Hvorfor har det vært så viktig for Kristelig Folkeparti å presse fram en endring akkurat i dette spørsmålet før en har fått svar på de uklarheter regjeringspartiene selv ber om i den foreliggende innstilling? Vi har hatt klasser i så lang tid at ett år fra eller til umulig kan være det viktige.

Så to enkle spørsmål om innhold: Er egentlig basisgruppe en mindre klasse? Hva er forskjellen på eventuelt en klassestyrer og en kontaktlærer?

Arne Lyngstad (KrF): Basisgruppene sikrer den sosiale enheten for elevene. Det vil være en fast ramme, og basisgruppene ledes av en lærer, en kontaktlærer eller en elevkontakt som tar ansvaret for hjem-skole-samarbeid, det sosialpedagogiske arbeidet, osv. Men denne kontaktlæreren har ikke eneansvar for undervisningen for disse gruppene. Det er det som er den viktige forskjellen i forhold til den klassiske klassestyrer som har hatt ansvar for mange fag i allmennlæren, og som har hatt sin undervisning. Nå er det allerede i dag mye mer fleksibelt også der, men det er i hvert fall flere som har ansvaret for opplæringen, enn bare den som er fastlærer.

Det har vært viktig for Kristelig Folkeparti å sikre ressursene når vi fjerner dette. Her synes jeg vi har hatt et godt og konstruktivt samarbeid i dialogen med SV, så vi er fornøyd med det vedtak som Stortinget nå fatter.

Rolf Reikvam (SV): Jeg har stor tillit til lokalpolitikere. Jeg tror at de er i stand til å få til et enda sterkere engasjement overfor sin skole enn det noen her i salen klarer overfor en skole ute i en kommune. Jeg synes at de aller fleste av oss skal erkjenne det. Likevel er mange av dem i en situasjon der de blir presset til å kutte innenfor offentlig sektor. Det er vi som legger rammene for dem, som gjør at de er nødt til å kutte innenfor offentlig sektor. Jeg tror ikke at det fins en eneste lokalpolitiker som synes det er noe særlig godt å begynne å kutte i skolebudsjettene. Men de kan jo føle at de blir presset til å gjøre det.

Dette er ikke en sparereform, men det er klart at hvis vi hadde fjernet delingstallet uten å legge inn noe annet – iallfall klart ut fra mitt synspunkt – ville det vært lettere for lokalpolitikere, en får nesten si i fortvilelse å gå løs på også utdanning og skole. Mitt spørsmål til Arne Lyngstad er: Er han enig i at det på mange måter har blitt bedre med det kompromisset som er inngått med SV, om å sikre ressursrammene, enn bare å fjerne delingstallet uten å legge inn den sikkerheten?

Arne Lyngstad (KrF): Jeg tror dagens vedtak er fornuftig for å skape sikkerhet for at ressursene skal beholdes. Jeg tror videre det er et klart signal til skoleeiere om de tilsynsoppgaver som skal gjøres. Men det har fra Regjeringens side ikke vært noen intensjon om å fjerne res-

sursur fra skolesektoren. Hvis representanten Reikvam mente at det var det som lå i proposisjonen, har han misforstått. Men det gir et ekstra styringssignal for tilsynet.

Så er det helt riktig det som representanten Reikvam peker på, at kommunene har en utfordring. Derfor må vi bedre kommuneøkonomien, og jeg mener at det kommuneopplegget som Regjeringen har lagt fram for neste år, er et godt bidrag på den veien. Men så har denne sal et ansvar for å skape realistiske forventninger i befolkningen om hva offentlig sektor kan løse av oppgaver. Her tror jeg også SV kan bidra.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Det var overraskende at det var ein replikk til overs.

Då vil eg nytta høvet til å følgja opp det siste spørsmålet frå representanten Reikvam. Det er då vitterleg slik at det frå statsråd Clemet blir skapt eit inntrykk av at det er rikeleg med ressursar i norsk skule. I lys av det ligg det nær å tru at det forslaget som kom frå Regjeringa om å fjerna klassesdelinga, nettopp var eit direkte grep for å kunna tildela noko mindre ressursar til skulane. Eg er glad for at eit fleirtal her slår så klart fast, som det no blir gjort, at det å fjerna klassesdelinga ikkje skal brukast til å redusera ressursane. Men eg reknar med at Lyngstad kan svara bekreftande på at han òg skjønar at nokon kan tenkja slik.

Arne Lyngstad (KrF): Jeg tror ikke man finner skrevet i stortingsdokumenter at fra Regjeringens side er dette noen sparereform. Det står ikke det i dokumentene som er lagt fram.

Når man hører noe, kan det hende at man hører det man vil høre. Mitt svar er at vi har en felles oppgave i ikke å pålegge kommunesektoren flere oppgaver enn at den har ressurser til å utføre de oppgavene. Det er utfordringen til denne sal. Det er det viktig å huske på når alle fagkomiteer holder på med sine områder, og det er også viktig at man klarer å ha et helhetsperspektiv på sektoren. Kristelig Folkeparti vil kjempe for at kommunesektoren skal få ressurser nok til å løse de oppgavene den har. I dag er det et gap mellom oppgaver og ressurser, og vi må gradvis tette det gapet. Det er utfordringen vi står overfor.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Senterpartiet meiner at skulen skal hjelpa elevane til å utfolda evner og fantasi og gi personleg vokster gjennom eit mangfaldig fellesskap. Alle som har hatt eit minstemål av innblikk i situasjonen til ein vaksen som slit med eigen kvardag, alle som lyttar til ein ungdom som ikkje kjenner seg trygg på eiga plattform, veit kva oppgåver skulen har for å sikra at den enkelte eleven blir gitt moglegheit til å sjå andre og til sjølv å bli sett. Det er dessverre eit aukande tal barn og unge som opplever ikkje å få dekt sine behov for vaksenkontakt.

Senterpartiet gjekk til val på at det skulle vera fleire vaksne i skulen. Vi vil ha færre, ikkje fleire elevar i klassane. Vi vil ha ei kraftig styrking, ikkje svekking av res-

sursane til skulen. Vi legg vekt på læraren som eit fast, trygt punkt i eit for mange omskiftande tilvære, og vi vil ha elevgrupper der lærarar kan utøva den oppgåva. Vi opnar gjerne for større lokal handlefridom. Vi er ikkje i tvil om at dei gode løysingane ofte blir til lokalt i den enkelte skulen og kommunen. Vi er likevel djupt ueinige i Regjeringa sin bit-for-bit-politikk for ein annleis skule enn den vi meiner er bra. Senterpartiet er djupt ueinig i den oppsplittinga av mange lokalmiljø Regjeringa no i lag med Framstegspartiet har opna for i den nye friskulelova. Vi er usamde i fokus på konkurranse mellom skulane for å få ein betre skule. Vi føler nok på at det frå Høgre si side til tider blir ei framstilling av den norske lærarstanden som ein udugeleg flokk pengeslukarar som ikkje leverer resultat. Vi veit at det føregår ei mengd flott utviklingsarbeid utført av samvitsfulle, ansvarsbevisste og fagleg dyktige lærarar, og det er ikkje alltid vi kjenner oss igjen i framstillingane i media og frå politisk hald, som skulle veta betre.

Forslaget om å ta vekk klassesdelingsregelen vekte ikkje udelt begeistring i Senterpartiet. Vi trur faktisk ikkje at det å ta bort uttrykket «klasse» og uttrykket «klassestyre» i seg sjølv gir ein betre skule. Vi veit at det betyr identitet og tilhøyring å kunna fortelja om «min klassestyre» og «min klasse». Men slik dette no har avteikna seg i komiteen, for det fyrste med eit eige vedtak som seier at delingstalet ikkje skal bli brukt som eit sparetiltak, og for det andre med ein merknad som understrekar at dei skulane som ynskjer det, kan halda fram med same nemningane som i dag, er vi likevel med på denne endringa. Så vil vi sikra elevar og foreldre medverknad. Det kjem òg fram i eit eige vedtak.

Å vera rektor er etter Senterpartiet sitt syn å inneha ei heilt spesiell leiarstilling. Vi meiner det er uhøyrst ikkje å krevja formell pedagogisk kompetanse. Ein rektor skal sjølv sagt ha administrativ kompetanse og kompetanse i høve til personalansvar, men er òg den som i mange tilfelle skal tilretteleggja det pedagogiske arbeidet. Vi har ein eigen merknad på akkurat det temaet, og i den samanhengen må eg få lov til å retta opp merknaden. Vi kjem til å stemma imot § 9-1 tredje ledd.

Så to tema til slutt. Rett til opplæring i anna mål enn det som kommunane har vedteke, er for Senterpartiet viktig. Det ligg fast. Det framgår av § 2-5, og vi stiller oss fullstendig uforståande til at Arbeidarpartiet i sin merknad finn grunn til å så tvil om akkurat det.

Så er vi glade for det som no blir føreslått når det gjeld organisering av opplæring i yrkesfaglege studieretningar. Det er ei oppfølging av tidlegare vedtak i Stortinget, og vi støttar fullt ut ein lovfesta rett til å ta heile eller ein større del av opplæringa i bedrift. Vi trur det betyr veldig mykje for moglegheita til å få meir tilpassa opplæring for dei som ynskjer yrkesfagleg utdanning.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Vidar Bjørnstad (A): Det er noen unaturlige konstasjoner her som gjør at en blir overrasket når en har mulighet til å ta replikk på Senterpartiet.

Jeg har lyst til å spørre om det som Senterpartiet og også et flertall sier ikke er avklart, begrepet «pedagogisk forsvarlig», som det er lagt vekt på som et viktig argument av dem som har sagt at vi burde ha avventet Kvalitetsutvalgets innstilling. Jeg oppfatter det slik at innstillingen fra Kvalitetsutvalget, bl.a. spørsmålet om størrelsen på grupper, nettopp understreker hvorfor vi egentlig burde kunne ha sett dette i sammenheng.

Da vil jeg høre om representanten Kleppa vil ha en oppfatning av hva «pedagogisk forsvarlig» er, når dette kommer tilbake som en oppfølging av Kvalitetsutvalget. Jeg oppfattet tidligere representanten Reikvam, som er med på de samme merknadene og det samme vedtaket som Senterpartiet, som egentlig bare å ville ha en målsetting, og jeg oppfattet en pedagogisk forsvarlig målsetting. Men vi må ha noe mer kjøtt på beina.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Eg takkar for moglegheita til å presisera eit punkt i innlegget mitt som gjekk litt fort innanfor mine 5 minutt, nemleg nettopp det som Vidar Bjørnstad no stiller spørsmål om, og som for oss er veldig viktig, kva vi til slutt kjem til å enda med når det gjeld vaksentettleik. For Senterpartiet er det eit mål med det vi er med på i dag, å sikra ein større vaksentettleik i skulen. Vi registrerer med stor glede at Kvalitetsutvalet då tilrår basisgrupper på tolv elevar. Vi synest det er ei veldig god oppfølging av noko som i proposisjonen framstår som svært så uklart, nemleg uttrykket «pedagogisk forsvarlig». Men – sidan eg har 6 sekund igjen – det er klart at vi i fellesskap må jobba for å styrkja ressurstilgangen til skulen utover det som t.d. no ligg frå Regjeringa.

Jan Olav Olsen (H): Jeg hadde i grunnen satt meg behagelig til rette, for om det ikke er samme rørende enighet mellom regjeringspartiene og Senterpartiet som med SV, er det tross alt enighet. Men i min behagelige sittestilling syntes jeg at representanten Meltveit Kleppa sa at det fra Høyre ble påstått at lærerne var udugelige, pengeslukende mennesker – jeg vet ikke engang om det var ordet menneske som ble brukt. Jeg går ut fra at representanten Meltveit Kleppa er enig i at det ikke er noe som er sagt fra Høyre-hold. Det må i tilfelle være hennes tolkning av hva hun muligens måtte kunne ha hørt. Jeg er selv lærer, og jeg ville ha store problemer med å kunne forsvare et parti som mener at jeg er et udugelig, pengeslukende menneske. Jeg føler at det må være en relativt fri tolkning fra representanten Kleppas side, og vil gjerne ha bekreftet at det er hennes tolkning av noe hun måtte ha hørt.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Det er rett at eg ikkje har noko direkte sitat med meg her. Men eg vil stilla eit motspørsmål: Kva inntrykk er det folk sit igjen med når det gong etter gong blir sagt at Noreg brukar svære ressursar på skulen utan å få tilsvarande igjen, og når det frå regjeringshald blir godteke utan motforestillingar at over halvparten av kommunane kanskje må kutta i noko så viktig som skuletilbodet? Så er det jo slik, det har vorte gjenteke seinast i dag, at det kommuneopplegget som

no ligg føre frå Regjeringa, blir framstilt som å vera nærast eit lyft for kommunesektoren. Det er jo ikkje tilfellet. Det må jo bety at Høgre står for ein skule der det skal brukast mindre pengar.

Trine Skei Grande (V): Venstre og Senterpartiet har ofte følt at vi har stått på samme lag når det gjelder lokale løsnings og tro på lokale folkevalgte. Men nå er jeg sanneligvis ikke sikker, for nå er det mye gammelsosialisme som kommer fram når man snakker om lokalt sjølstyre. Tror virkelig Senterpartiet at lokale folkevalgte og lokale lærere ønsker seg dårlige rektorer uten fagkompetanse som ikke er gode til å være sjefer? Tror Senterpartiet virkelig at lokale folkevalgte ønsker å ha dårligst mulig tilbud? Det blir jo ikke nødvendigvis noe mer penger av at man lager sentrale regler her på huset, det er pengebevilgningene det faktisk er snakk om. Men jeg har litt mer tro på de lokale folkevalgte. Har Senterpartiet mistet all den troen de før har hatt, all den tilliten de før har hatt, når det gjelder lokale folkevalgte og lokale løsnings, og at lærere lokalt er i stand til å finne gode sjefer sammen med de lokale folkevalgte?

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Det stemmer nok at Senterpartiet og Venstre står saman om viktige spørsmål som gjeld skule. Etter å ha høyrte Trine Skei Grande sitt innlegg om frittstående skular vil eg seia at det er nokre fundamentale forskjellar. Blant anna vart det hevda då at for Venstre var det viktig å få på plass denne lova for å leggja ned nokre offentlege grendeskular. Det tek Senterpartiet sterkt avstand frå.

Vi har tru på lokalmiljøet på den enkelte skulen. Vi har tru på vurderingane til dei lokale folkevalde, men vi har faktisk òg tru på at den beste løysinga for skulen er å ha rektorar som i tillegg til anna utdanning har pedagogisk kompetanse. Det har vi god erfaring med, og vi ser ingen grunn til å endra på det.

Presidenten: Replikskordskiftet er slutt.

Trine Skei Grande (V): Jeg skal la være å bruke tida mi på representanten Meltveit Kleppas evne til å lytte. Det har aldri vært Venstres intensjon å bruke friskoleloven til å legge ned grendeskoler, snarere tvert imot, hvis man går tilbake til det jeg sa.

Så til dagens tema: Jeg syns dette er en kjempeviktig dag. Faktisk er det en viktigere dag enn da vi holdt på med friskoleloven, da alle påstod at det var verdens viktigste dag, for dette angår flere. Dette er snakk om nytenkning og brudd med noen av de gamle strukturene som vi har hatt siden gutta laget skole i Athen, i forhold til å tenke på andre måter å jobbe på. Jeg er kjempeglad for at SV er med på laget, for med det har vi klart å lage en allianse mellom de partiene som faktisk tenker nytt, som faktisk er villig til å ta innover seg at samfunnet endrer seg, og at vi må endre skolen når alle de andre faktorene i skolen har endret seg.

For meg er dette en reform der vi viser at vi har tro på lærerne. Vi har tillit til de lokale folkene, og vi har tillit

til at lærerne er i stand til å finne de gode ordningene som passer godt rundt barna. Det å fjerne klassesdelingstallet og fokusere mye mer på tilpasset opplæring tror jeg kanskje er den viktigste reformen som må til for å tenke nytt i skolen. Jeg synes det er viktig å beholde prinsippene med hensyn til å høre hjemme og høre til – altså at du hører hjemme i en gruppe, og det er noen voksne du hører til. Jeg synes vel det er viktig å nevne i denne sammenheng at Søggen-utvalget har en utrolig spennende fokusering på dette i sin rapport. Det er veldig spennende det de har tort å si om tilpasset opplæring og spesialopplæring, som jeg tror kan åpne for noen debatter med hensyn til å finne løsninger som er mer tilpasset barna og ikke tilpasset byråkratiet.

I dag har vi et system rundt barn som trenger ekstra hjelp, der det bare blir fokusert på problemene hos barna. I alle prosessene blir det fokusert på det de ikke kan, og ikke det de kan. Vi bruker alle fagfolkene våre til å behandle papir, og så bruker vi pengene til å ansette assistenter uten fagopplæring som skal jobbe med de barna som har problemer. Jeg tror at det å bryte med noen av disse strukturene kanskje er det aller viktigste. Det å oppheve klassesdelingstallet åpner også for å bryte med at man skal gå sammen med de samme hele tida uansett fag og klassekull. En kan tenke seg at en begynner i en klasse når en er seks år, og så går ti år sammen med samme gjengen. Da kan du tenke deg hvordan du blir som menneske hvis du går i ti år i en gruppe på noen og tjue der du alltid er dummet – i alle sammenhenger er det alltid du som er dummet. Eller du kan tenke deg hvordan et menneske blir når en går i samme gruppa i ti år, fra en er seks til en er 16, og en alltid er lurest. Tenk å få en slik person inn på arbeidsplassen sin, en som alltid har vært lurest i klassen, i alle fagene hele tida. Jeg tror at alle unger for å kunne bli hele mennesker har behov for å oppleve at de kanskje er den som kan minst og den som kan mest i noen sammenhenger.

Så er det veldig stor redsel her – i hvert fall ifølge tabloidene – for å få store klasser med 60 elever og sånn. Jeg tror ikke dette blir noen revolusjon veldig fort. Grunnen til at dette ikke blir noen revolusjon veldig fort, er skolebyggene. Skolebyggene våre har veldig klare begrensninger for hvordan man kan organisere klassearbeidet. Og det at skolebyggene våre ikke kan revolusjoneres på kort tid, gjør at dette heller ikke blir en revolusjon over natta. Det er bare rike skoler som kan investere mye, som vil kunne oppleve å ha en klasse med 60 elever i noen timer, fordi de faktisk har plass til å ha 60 elever i noen timer.

Så en liten kommentar til slutt om SFO-oppdyddingen. Jeg synes at det gamle SFO-reglementet vi hadde, var et typisk eksempel på det nattlige flertall får til her på huset i forhold til innviklet regelverk om hvor plastilin, hvor husleie og hvor ekstraassistenten skal bokføres hen. Det er også en følge av andre vedtak her, men jeg synes at det SFO-vedtaket som nå ligger på bordet, faktisk i seg sjøl er ganske viktig for å rydde opp i et regelverk som er helt umulig å håndheve, i hvert fall på en helt riktig måte.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Eva M. Nielsen (A): Jeg synes sigarføringen begynner å bli litt vel høy når representanten Skei Grande ganske frimodig uttaler seg på vegne av alliansen av de partiene som tenker nytt. Da synes jeg vi skal stoppe opp et bitte lite øyeblikk. Og så skal vi liksom se etterpå. Jeg vil da påstå i samme ånd at det er de samme partiene som lever etter prinsippet fort og galt. Så jeg vil spørre representanten Skei Grande: Hva var det som var i veien for at Venstre kunne være med og vente på forslaget fra Kvalitetsutvalget, som vi har vært inne på flere ganger, er så bra, som er så flott? Når Søggen-utvalget nå legger fram sitt, hvorfor kunne ikke da Venstre være med Arbeiderpartiet og si: Vi vil se alt i helhet, vi vil ha en sammenheng i skolepolitikken?

Trine Skei Grande (V): Jeg kan berolige representanten med at jeg ikke røyker sigar.

Jeg lurer litt på, og stiller spørsmål tilbake: Hvor sakte skal vi gå fram da? Hvor lenge skal vi vente? Arbeiderpartiet har en merknad i denne saken om at ingenting skal vedtas før alt skal vedtas samtidig. Det er et rop i skolen etter å få til dette. Det er så mange forsøk på dette. Jeg møter så mange lærere hver dag som snakker om alle de reglene som gjør det vanskelig å tenke nytt og vanskelig å prøve nye ting. Vi vet hvor mange skoler som har søkt om forsøk for å bryte med akkurat dette, og de må da få slippe å kjøre gjennom hele forsøkssystemet med søknader og gode begrunnelser hver bidige gang, når vi ser at lærere lokalt utvikler bedre pedagogiske arbeidsmåter når de får friheten.

Jeg synes at Søggen-utvalget har mange spennende ting, men det har også mange store ting som må diskuteres. Hvis vi skal vente på alt, tror jeg at de lærerne som ser at de stanger hodet i et gammelt system, blir ganske oppgitt hvis vi ikke er villige til å gi dem den friheten.

Rolf Reikvam (SV): Trine Skei Grande forventer ikke revolusjon. Det gjør jeg. Jeg forventer at det ved mange skoler skal bli revolusjon i årene framover – kanskje ikke i morgen og over natta, og kanskje ikke bare på grunn av denne saken. Men jeg vil nok understreke at det finnes mange steder og mange skoler der det ville være godt med en revolusjon, med endringer, i forhold til dette med å skape nye læringsmiljøer, nye læringsarenaer og bryte opp mønster.

Så har jeg lyst til å si til Trine Skei Grande, som brukte skolebygningene som et argument mot endring av organisasjonen: Jeg har sett mange skoler som er veldig tradisjonelle, med klasserom på rekke og rad langsmed gangene. På de skolene har en gjort revolusjon. Den appellen kan gå til andre skoler, at det går an selv om en har en tradisjonell skolebygning, å få til gode endringer der en i større grad greier å tilpasse undervisningen, opplegget og organisasjonen til elevenes ønske. Så jeg venter revolusjon.

Trine Skei Grande (V): Som medlem av et liberalt og radikalt parti ser jeg også gjerne at det skjer revolusjoner på slike områder. Jeg tror at det er i ferd med å skje en revolusjon på skoler, men det er i ferd med å gå dette huset hus forbi. For lærere lokalt tar tak i ting, bringer fram ting og prøver ut ting som gjør at det er i ferd med å skje en lokal revolusjon i den norske skolen som vi ikke har tatt opp i oss. Og vi henger egentlig litt etter med det vedtaket vi holder på med i dag.

Poenget mitt var i forhold til noen tabloide oppslag om at nå kom alle klassene til å bli på 60 elever. Det tror jeg ikke går an. Jeg tror heller det er mer sannsynlig at man deler klasserommene i to, enn at man flytter alle ned i gymsalen i alle timene. Som tidligere lærer i videregående skole vet jeg at når en som historielærer har forelesningsbiten, kan en gjerne ha 60 elever, eller en kan ha 100. Men når man har gruppearbeid, er det et kjempeproblem å ha 28. Så det å tenke nytt med å bryte ned slike strukturer, tror jeg er veldig viktig for å tenke nye arbeidsmetoder. Men jeg tror ikke det er noen stor trussel at vi kommer til å se store haller med elever i tida framover.

Vidar Bjørnstad (A): Jeg er ikke bare opptatt av å ha som mål å tenke nytt, men også av at resultatet av tankene er gode. I forhold til at det ute ropes om at vi skulle endre klassesdelingsregelen, har ikke jeg oppfattet det slik. Det er godt mulig at en del har vært i kontakt med enkeltpersoner rundt omkring, men representantene for de store organisasjonene, de som representerer f.eks. foreldrene og lærerne, har ikke avvist å ta stilling til en mulig endring, men sier: Hvorfor kan vi ikke få svar på en del av de spørsmålene som regjeringspartiene selv stiller til sin egen regjering, og som de ikke kan svare på i dag? Det skapes altså en usikkerhet ute. Er det noe skolen trenger aller minst, er det utrygghet – usikkerhet om hva det er vi nå egentlig vedtar. Og som jeg har sagt: Klassen har vi hatt i så mange år at ett år fra eller til umulig kan spille noen rolle. Men det spiller en stor rolle for alle dem som representerer aktørene i skolehverdagen.

Trine Skei Grande (V): Problemet mitt er at jeg ikke ser hva Arbeiderpartiet har tenkt av nye tanker. Jeg ser ikke hva Arbeiderpartiet vil, annet enn å holde på det som er. Det kan godt hende at organisasjonene ikke har vært i front. Sjøl om organisasjonene ikke har vært skeptiske til dette i utgangspunktet, har de ikke vært i front for å få til endringer. Men den fronten finner man i antall fritakssøknader fra hver enkelt skole. Det er jo de lærerne som føler at de møter veggen når de skal tenke på nye måter, det er jo de lærerne som ønsker å jobbe på andre måter, som vi er forpliktet til å følge. Jeg syns i og for seg at når Arbeiderpartiet snakker om at alt skal gjøres samtidig, så har vel de arbeiderpartireformene som denne salen har trykt ned over hodet på skolesystemet uten at det var forberedt, kanskje ikke akkurat vært preget av større forberedelse.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Karita Bekkemellem Orheim (A): Evalueringen av Reform 97 viser at skolen får generelt god omtale både av elever, foreldre og lærere. Videre viser evalueringen at det er forskjeller mellom klasser og mellom skoler med hensyn til hvordan læreplanen praktiseres og hvordan skolemiljøet fungerer. Noe av dette forklarer forskjellene i de faglige resultatene til elevene. Vår utfordring er hvordan vi til enhver tid skal sikre god kvalitet i skolen.

Endelig fikk vi en evaluering som gav oss informasjon om innholdet i skolen, og som er et grunnlag for å utvikle gode og målrettede tiltak for å bedre kvaliteten i skolen. Forsøksarbeid i skolen er viktig for utvikling av kvalitet, spesielt i forbindelse med nye undervisningsmetoder.

Komitebehandlingen av forslag til endringer i opplæringsloven viser at det er forskjell på partienes utgangspunkt for å få til økt kvalitet i skolen. Arbeiderpartiet ønsker at de skoler som vil, skal kunne sette i gang forsøk. Det er viktig at skolen har frihet til å organisere undervisningen i store og små grupper. Videre er det enighet om at dette skjer og kan skje i dag med nåværende opplæringslov. Klassesdelingsreglene er en ressurs sikringsregel og kan ikke behandles uavhengig av et nytt finansieringssystem for skolen. Vi er enige i at minstenivået når det gjelder pedagogisk timebruk, kan brukes på en annerledes måte, men departementets forslag til endring av dette er ikke en fullgod erstatning.

Jeg har stor forståelse for bekymringen til en rekke høringsinstanser for at endringer i klassesdelingstallet kan medføre en mulighet til innsparing på skolens bekostning. Det har heller ikke blitt fremmet alternativer som kan gi trygghet for at grunnskolen sikres tilstrekkelige ressurser.

I tillegg mener jeg at det er vanskelig å sikre disse pedagogiske og sosiale formålene som klassesdelingstallet representerer, ved å erstatte klassesdelingstallet med et generelt krav om at organiseringen skal være pedagogisk forsvarlig, og at den skal ivareta elevenes sosiale tilhørighet. Uttrykket «pedagogisk forsvarlig» er for vagt definert. I en slik situasjon ønsker vi ikke å endre klassesdelingsreglene.

Jeg ønsker også å sette spørsmålsteget ved valg av tidspunkt for behandling av endringer i opplæringsloven og forslag til ny finansieringsordning for privatskoler.

Det fremmes nå forslag om endringer i regelverk og styringssystemer for grunnopplæringen, uten at de ulike tiltakene vurderes i sammenheng. Endringer som er relatert til hverandre, bør behandles under ett av Stortinget, spesielt som en oppfølging av arbeidet i Kvalitetsutvalget og stortingsmeldingen om ressurs situasjonen i grunnskolen. Derfor mener Arbeiderpartiet at endringer i klasseorganiseringen først kan vurderes når Stortinget får seg forelagt de nevnte meldinger. Inntil den tid mener disse medlemmer at dagens bestemmelse om klasseorganisering bør opprettholdes.

Den offentlige skolen er bærebjelken i samfunnet vårt. De endringer som foreslås og foretas, får store konsekvenser og bør derfor behandles sammen. Det handler

om å skape et likeverdig skoletilbud til alle elevene. Selv om det viser seg at skolen ikke er flink nok til å utjevne forskjeller, er det viktig å fokusere på at vi er med på å skape tiltak som bidrar til å slette ut forskjellene. Det handler om å ha et nødvendig styringsverktøy, som f.eks. evaluering, for å sikre kartlegging og informasjon om nivået i skolen. Men for å nå disse målene, er det viktig at vi støtter og iverksetter tiltak på alle nivåer.

Både lærer og rektor er viktig for utvikling i skolen. Internasjonal forskning viser at rektors funksjon er avhengig av faglige kvalifikasjoner. Rektor har en sentral rolle i utviklingen av skolen. Derfor mener vi at det bør være et ufravikelig krav at rektor har pedagogisk kompetanse og undervisningserfaring.

Skolens mål er å ruste barn, unge og voksne til å møte livets oppgaver og til å mestre utfordringer i samarbeid med andre. Opplæringen skal samtidig skape vekst og muligheter for den enkelte elev. For å lykkes med dette må lærerne kjenne hvert enkelt barn og hver ungdom og deres forutsetninger. Den enkelte skole og det enkelte lærested skal legge til rette for at endringer ikke bare blir kvantitative størrelser, men fører til en faglig og pedagogisk kvalitetshevning av alle opplæringstilbud. For at endringene skal bli noe mer enn retorikk, trengs en bred mobilisering av kreativitet, samarbeid og ikke minst entusiasme hos dem som skal gjøre jobben. Da er både lærere og rektorer helt sentrale. De må stimuleres og inspireres i arbeidet med å få til en ny giv for fellesskolen.

Statsråd Kristin Clemet: La meg starte med å berømme komiteen, og spesielt SV og regjeringspartiene, som ser ut til å ha hatt et meget konstruktivt samarbeid som leder frem til en etter min mening veldig god løsning. Etter min mening skal det fattes viktige vedtak her i dag. De er i hvert fall viktige dersom man ønsker skoleutvikling. La meg bare kommentere det viktigste.

Å endre klassedelingsreglene er etter min mening åpenbart fornuftig. Svært mange hevder at de klassedelingsreglene vi har, faktisk er det viktigste hinderet for skoleutvikling og kvalitetsutvikling i dag. Komitelederen snakket om at det var en reminisens fra en akademisk tradisjon. Man kan også si at det er en reminisens fra industrisamfunnet og tilhører så å si industrisamfunnets logikk, og at skolen selvfølgelig bør delta i kunnskapssamfunnet.

Vi gjør ikke dette for å etablere nye tradisjonelle klasser som er mye større. Vi gjør det av andre grunner. Vi gjør det for det første for å synliggjøre og utnytte den faktiske voksen- og lærertettheten på en konstruktiv måte, både til beste for elevenes læringsmiljø og til beste for lærernes arbeidsmiljø. Vi gjør det dessuten for å gjøre det mulig i større grad å virkeliggjøre visjonen om tilpasset opplæring for alle. Tilpasset opplæring for alle betyr at vi trenger variasjon, mangfold, ulikhet, differensiering og fleksibilitet – akkurat slik evalueringen av Reform 97 peker på. Da trenger vi også større fleksibilitet i organiseringen av opplæringen.

Vi gjør det også for å bringe oss litt bort fra regelstyringen av norsk skole og mer over på det man kan kalle

målstyring, i den forstand at vi ønsker å mobilisere til refleksjon, til engasjement og til ansvar for alle dem som har ansvar for skoleutvikling og elevenes beste. Og så gjør vi det fordi vi i grunnen på denne måten følger opp det vi allerede har fått av erfaringer med en rekke forsøk rundt om i norsk skole, også med forskningsmessige evalueringer av slike forsøk. Det jeg tror mange av oss opplever når vi er på skolebesøk rundt om i landet – og Vidar Bjørnstad var vel innom det – er at det største problemet er bursdagene. Det er faktisk ganske mange av dem som gjennomgår og endrer organiseringen, som sier at det største problemet er hvem man skal invitere i bursdag. Men det viser seg at de fleste har greid å løse det problemet også.

Egentlig hører jeg bare ett argument mot å endre klassedelingsreglene. Enkelte frykter at det vil bli brukt for å spare penger. Det er selvsagt ikke hensikten. Jeg mener at svært mye også taler mot at det vil skje. La meg nevne noen slike grunner.

For det første: Ressursbruken på skolene rundt om i kommunene er i gjennomsnitt langt over de kvantitative krav loven setter. Det viser at kommunene legger vekt på lovens skjønsmessige krav, som bl.a. er tilpasset opplæring.

For det andre er det ikke slik at klassedelingsreglene bare fjernes. Nei, de erstattes med et nytt krav, nemlig om grupper som skal være forsvarlige både pedagogisk og sikkerhetsmessig. Etter min mening er det et sterkere krav enn någjeldende klassedelingsregler, fordi man da må fokusere på elevenes behov, man må se den enkelte elev og den enkelte elevs behov, og man må fokusere mer på innhold enn på litt «intetsigende regler». Kravet til identitet og tilhørighet skal ivaretas ved at elevene skal organiseres etter grupper, som ofte kan være mindre enn den tradisjonelle klassen i dag.

For det tredje har jeg stor tiltro til lokalpolitikere. Jeg mener de har like mye omsorg for skolen som oss. Det er også et spørsmål om tillit til dem. Dersom de ikke er tilliten verdig, vil det sannsynligvis avsløres gjennom det nasjonale kvalitetsvurderingssystemet vi etter hvert får, og det kan presse frem et engasjement, eventuelt at man skifter ut lokalpolitikere.

Jeg registrerer at et samlet Kommunenes Sentralforbund, samtlige partier, støtter endringene i klassedelingsreglene. Vi legger også til grunn et mer målrettet og aktivt tilsyn. Jeg viser i den forbindelse til revidert nasjonalbudsjett og kan bekrefte overfor komitelederen at vi vil gå inn i en aktiv dialog med tilsynsapparatet om dette.

Alt dette blir i tillegg nå forsterket gjennom flertallsinnstillingen, og det synes jeg er bra. Det gir et viktig styringssignal som jeg er glad for å ha i ryggen. Jeg mener at forslaget til vedtak er veldig klart både overfor departementet, overfor tilsynsmyndigheten og overfor kommunene.

La meg til slutt si litt om rektorkompetanse. Det er en tendens til at yrkes- og utdanningsgrupper ønsker seg et formelt monopol på visse stillinger. Det er veldig utbredt og veldig vanlig. Men det er i strid med kompetansereformen og vårt syn på realkompetanse. Og det er et para-

doks at utdanningssystemet som skal forvalte systemer for dokumentasjon av realkompetanse, ikke selv anerkjenner begrepet. Formalkompetanse er ingen garanti for at man er egnet. Realkompetanse kan være en stor ressurs. Men hovedregelen vil uten tvil være at man også har formell bakgrunn. Jeg har ikke grunn til å tro eller mene noe annet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Eva M. Nielsen (A): Departementet har i proposisjonen konstatert at høringsinstansene har gitt bred støtte for at fylkeskommunen ved yrkesopplæringsnemnda skal kunne godkjenne hele eller deler av fagopplæringen innen bedriftene. Forslaget fikk altså bred tilslutning under høringene, men noen av høringsinstansene ønsket andre løsninger. Her var med andre ord ulike oppfatninger og mange momenter som departementet og Regjeringa har tatt stilling til.

Mitt spørsmål til statsråden er: Kan statsråden si noe om hvilke momenter som har vært avgjørende for at Regjeringa foreslår at fylkeskommunen ved yrkesopplæringsnemnda skal være det organ som skal ha denne godkjenningsmyndigheten?

Statsråd Kristin Clemet: Det kan føres argumenter i marken for og imot. Vi har alt i alt funnet det mest hensiktsmessig å foreslå det vi foreslår, men jeg ser at det i innstillingen er foreslått at et par ord tas ut, og at fylkeskommunen – hvis jeg nå erindrer dette riktig – har dette ansvaret. Departementet har ingen problemer med at fylkeskommunen tar ansvar og dermed også bestemmer hvordan dette skal skje.

Rolf Reikvam (SV): Et bærende prinsipp i våre læreplaner er at undervisningen skal tilpasses den enkelte elev. Og et av prinsippene er også at den enkelte elev skal ha en individuell læreplan. For hver enkelt elev i norsk skole skal det være en plan – hvilke mål han skal ha og hvordan han skal nå dem. Evalueringen av L97 viser at det er et område der vi ikke helt har fått det til. I slike individuelle læreplaner vil også læringsstrategier framgå.

Vil statsråden framover prioritere den delen av arbeidet, prioritere at skolene lager individuelle læreplaner, at elevene sammen med skolen utvikler mål og lager sine planer? Jeg tror det er veldig viktig at vi også får det på plass – det er jo på plass formelt, men at dette blir en realitet ute i skolene.

Så takker jeg statsråden for at hun vil følge opp overfor fylkesmennene i forhold til at de nå setter inn ressursene i høst, og påse at dette ikke blir en sparerreform, som det kan bli hvis vi ikke er aktive nå i forhold til dem som skal ha tilsynet.

Statsråd Kristin Clemet: Jeg kan bekrefte at vi har og vil ha en omfattende dialog med fylkesmennene, dels generelt om skole, siden dette er et nytt arbeidsområde

ettersom utdanningsdirektøren er integrert, men også spesielt om denne saken som vi behandler i dag.

Ja, tilpasset opplæring er den store visjonen, den viktigste utfordringen i norsk skole – det å redusere ulikhetene mellom elever, klasser og kanskje også skoler. Der spriker evalueringen av Reform 97 lite grunn.

Det er ytterst krevende, og det er på mange måter en visjon, men det som jeg synes er veldig spennende når jeg er rundt omkring i Skole-Norge og besøker skoler som organiserer seg mer fleksibelt, mer i tråd med det vi vedtar her i dag, er at det er en entydig tilbakemelding fra lærere og fra skoleledere, fra foreldre og fra elever om at de synes de får til bedre dette å legge til rette for at den enkelte elev kan realisere sine evner og talenter og strekke seg etter sine egne ressurser. Det må være målsettingen, fremfor at man bare konstaterer at man følger reglene og sitter i en klasse med 28 elever, som i noen tilfeller kan være helt uforvarlig, fordi det er altfor mange.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Det er rett som statsråden seier, at dei fleste kommunane prioriterer skulen langt utover det som er minstekravet. Likevel er det eit faktum at ein i svært mange kommunar ser seg nøydd til å kutta òg innan skulesektoren, og på område der dei slett ikkje ynskjer det, f.eks. når det gjeld den store nedlegginga av grendeskular som føregår. Eit døme på knappe ressursar er at det er kommunar som prøver å omgå § 2-5 fjerde ledd, det som gjeld rett til skriftleg opplæring på eit anna hovudmål enn det kommunane har vedteke. Der prøver Arbeidarpartiet no i ein merknad å så tvil om at den retten står ved lag.

Eg vil be statsråden stadfesta at det som er endringa, er grupper i staden for klassar, og at sjølve retten står fast. Og eg vonar òg at ho kan stadfesta at ho ikkje har nokon planar om å endra på den retten.

Statsråd Kristin Clemet: Det siste kan jeg bekrefte. Man kan si at en konsekvens av den hovedendringen vi gjør, er at vi enkelte steder må endre ordene, fra klassebegrepet til det nye begrepet. Men ellers er det ikke noen endring av den regelen i vårt forslag.

Når det gjelder kommuneøkonomien, så er det bare å erkjenne at den selvfølgelig er vanskelig, og at det rammer flere sektorer og også kan ramme skolen for tiden. Det er mitt inderlige håp at vi kan få til en varig og bærekraftig balanse i kommuneøkonomien. Det må skje på flere måter. Alle må ta et ansvar, både i kommunene og her i salen. Og her i salen tror jeg det i hovedsak dreier seg om to ting. Det ene er økonomien til kommunene, som vi selvfølgelig påvirker gjennom overføringer, og det andre er handlefriheten. Jeg synes det er litt rart at Senterpartiet stadig vekk tar det opp i denne sammenhengen. For så vidt jeg husker fra Senterpartiets landsmøte, ble det hevdet etterpå at hvis vi økte handlefriheten til kommunene, så kunne de spare mange milliarder kroner. Her er det et eksempel på at vi øker handlefriheten. Det er pedagogisk riktig, og det vil altså spare penger og styrke balansen i kommuneøkonomien.

Vidar Bjørnstad (A): Når SV har forventninger om å gjøre revolusjon sammen med Høyre, så blir jeg utrygg på retning.

Begrunnelsen fra Regjeringen i proposisjonen for disse endringene er både ut fra ressurstildelingshensyn og pedagogiske kvalitetshensyn. Det er åpenbart at Regjeringen i hvert fall argumenterte med at vi ville ha sluppet de store hoppene i ressursnivået med f.eks. nye elever ved enkelte skoler, så hensikten med ressursbesparing var nok der.

Nå er ressurs spørsmålet utsatt, og spørsmålet om det pedagogisk forsvarlige er utsatt. Hva var da hensikten med å presse fram denne saken når vi har en gylden anledning kanskje allerede til neste år? Jeg synes ikke det er et godt grunnlag når en får til en systemendring med et parti som mener at dette er et hastverksarbeid som ikke ivaretar elevenes og foreldrenes interesser – som Fremskrittspartiet sa tidligere i dag – der SV tydeligvis har gått inn på et kompromiss i forhold til at de fikk utsatt ressurs spørsmålet.

Statsråd Kristin Clemet: Jeg synes ikke dette er presset frem. Jeg har snart sittet i regjering i to år. Saken har vært på en helt ordinær høringsprosess. Det ligger et dokument i Stortinget som jeg faktisk selv synes er ganske bra, og det blir nå behandlet her, slik Stortinget har bestemt, og det er et spørsmål som etter min mening er overmodent i den forstand at veldig mange mener at dette og et par andre ting faktisk er de viktigste hindre for skoleutvikling i Norge. Og nå når Kvalitetsutvalgets innstilling foreligger, bør jo alle være beroliget. For Astri Søgne sa på pressekonferansen da hun la den frem, at hun tar til etterretning at dette blir vedtatt i Stortinget, men at de ønsker å gå enda lenger. Hva enda lenger er, er litt uklart for meg, for egentlig virker det ganske likt det Kvalitetsutvalget har foreslått, og det som vedtas her i dag.

Disse tolv elevene i basisgruppe som Kvalitetsutvalget snakker om, er jo til forveksling likt det tallet som stemmer med den faktiske lærertettheten i Norge. Det er 11–12 elever pr. lærer i gjennomsnitt i Norge. Slik sett kan man organisere elevene i så små grupper. Og det er også det vanlige i disse skolene som gjør dette, at én lærer har ansvaret for kanskje maks 15 elever – altså en mindre gruppe enn den vanlige klassen.

Rolf Reikvam (SV): Bare en liten kommentar. Dette er ikke et kompromiss fra vår side. Hvis en leser Dokument nr. 8-forslaget vårt, vil en se at dette er egentlig det vi ønsker: større lokal frihet og å sikre ressursene. Vi har fått det som vi ønsker i forhold til Dokument nr. 8-forslaget vårt.

Så til statsråden: Jeg har lyst til å stresse dette med individuelle planer. Jeg følte at statsråden var litt vag i forhold til dette, og regnet med at nye måter å organisere på vil gjøre det lettere å ta vare på den enkelte elev og gi tilpasset opplæring. Og det tror jeg også, faktisk. Så det er jeg enig med henne i.

Men min utfordring var at tilsynsmyndighetene og andre blir mer opptatt av at dette med individuelle planer blir gjort rundt omkring på skolene. For noe av det som evalueringen av L97 påviser, er at dette er en mangel. Og jeg tror at vi har en kjempeutfordring i å få til dette, og at skolene tar på alvor – våre skoler tar det aller meste på alvor, for all del, det er ikke det at de ikke tar ting på alvor – å få etablert den tilpassede opplæringen, med individuelle læreplaner for hver enkelt elev, der en setter læringsmål og andre utviklingsmål for elevene. Så vet en hva en har å strekke seg etter, og elevene sammen med lærerne, skolen og foreldrene er klar over hvilke mål de skal nå. Jeg synes at statsråden skal stresse den biten litt mer i forhold til tilsynsmyndighetene og i forhold til skolene.

Statsråd Kristin Clemet: Som jeg sa, det skjer på mange skoler. Og jeg kan godt si at jeg gjerne skal være mer opptatt av det og «stresse» det mer, som representanten Reikvam sa.

Når jeg er litt varsom med å love for mye, er det fordi jeg faktisk ikke er klar over hvor forsømt dette området er. Jeg vet ikke hvor stort dette lerretet er i forhold til å bleke, så jeg vil ikke være altfor skråsikker på hva man kan få til på kort tid. Men jeg registrerer at det i særlig grad skjer på disse skolene som organiserer seg mer fleksibelt. Jeg synes det er veldig positivt, og jeg tar det gjerne med meg også videre vis-à-vis tilsynsmyndighetene.

Så har jeg lyst til å kommentere den forrige replikken, siden jeg ikke rakk dette med «pedagogisk forsvarlig». Etter min mening er det et veldig godt begrep. Det er et skjønnsmessig uttrykk, men det er ikke et negativt ladet ord for bl.a. jurister og for dem som skal føre tilsyn. Det er en reguleringsform som etter min mening er svært tjenlig på livsområder som er kompliserte, som er mangfoldige, og der standardløsninger ikke virker. Og er det noe evalueringen av Reform 97 viser oss, så er det at standardløsningene ikke virker, for der greier vi ikke å ivareta ulike elevers behov for ulike løsninger. Når det ligger en skjønnsmessig bestemmelse til grunn, må det konkret prøves i det enkelte tilfellet, og det er mye mer forsvarlig enn bare å telle elever.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.
Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 6.
(Votering, se side 993)

S a k n r . 7

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om tillegg til Ot.prp. nr. 33 (2002-2003) om lov om frittstående skolar (friskolelova) (Innst. O. nr. 127 (2002-2003), jf. Ot.prp. nr. 80 (2002-2003))

Presidenten: Etter ønske fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 10 minutter til Høyre og 5 minutter til hver av de øvrige gruppene.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til tre replikker med svar etter innlegg av hovedtalerne fra hver av gruppene og fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre vil presidenten foreslå at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Arne Lyngstad (KrF) (ordfører for saken): Hovedtemaer for denne innstillingen er forslag til nytt finansieringssystem for friskolene, bestemmelser om kontroll og tilsyn med bruk av tilskuddsmidlene og bestemmelser om innhenting av opplysninger.

Det er en samlet komite som går inn for å lovfeste plikten til å delta i nasjonale prøver. Både offentlige og frittstående skoler får dette pålegget, og prøvene skal kartlegge elevenes grunnleggende ferdigheter. En samlet komite ber Regjeringen legge fram en vurdering av personvernet i forbindelse med opprettelse av informasjonsbaser over elevenes prøvingsresultater på individnivå. Jeg viser i denne forbindelse til merknadene i innstillingen.

Et flertall i komiteen, alle partiene unntatt Fremskrittspartiet, er tilfreds med at departementet i forslaget til friskolelov viderefører dagens forbud mot at kommersielle skoler skal motta statsstøtte. Det blir nå presisert i loven at offentlige tilskudd og skolepenger skal komme elevene til gode, noe som hindrer eierne i å ta utbytte fra skolene. Det blir også krav om registrering i Enhetsregisteret, noe som definerer hvem som skal motta statstilskuddet og stå som eiere. De presiseringer vi nå foretar, vil etter Kristelig Folkepartis vurdering sikre at pengene blir brukt på elevene, og gjøre det mindre interessant for store utdanningskonserner å etablere friskoledrift.

Når det gjelder valg av tilskuddsmodeller, deler komiteen seg, og jeg regner med at hvert parti vil begrunne sine standpunkter. For Kristelig Folkepartis del er vi enig i Regjeringens forslag om å beholde en statlig utbetaling. Vi har allerede etablert et velfungerende system for slik utbetaling, som med letthet kan videreføres. Videre synliggjør dette statens finansielle ansvar for å sikre mindretallets rettigheter. Jeg er tilfreds med at et flertall gir tilslutning til statlig utbetaling.

Kristelig Folkeparti er også enig med Regjeringen når man ønsker å endre tilskuddsgrunnlaget fra et nasjonalt gjennomsnitt til et kommunespesifikt tilskuddsgrunnlag som er relatert til skolestørrelse. Dette vil gi økt likebehandling av friskoler og offentlige skoler også i tilskuddsammenheng. En slik omlegging innebærer at friskolenes økonomi vil reflektere økonomien i kommunene og i de offentlige skolene. Dette vil hindre etableringer av økonomiske årsaker, eller at kommunene får incitament til å overlate skoledriften til frittstående aktører. Det vil innebære forskjeller i tilskudd mellom friskolene, men likebehandlingen med de offentlige skolene i nærmiljøet må være avgjørende.

Under arbeidet i komiteen har det vært vanskelig å finne flertall for en lovmessig overgang til et kommunespesifikt tilskuddsgrunnlag. Jeg har imidlertid lagt merke til at både Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet legger til grunn et slikt prinsipp, selv om de ønsker kommunal utbetaling. Det burde derfor være mulig for disse partiene å støtte Regjeringens forslag subsidiært når deres primære modell blir nedstemt. Noe annet ville bety at dagens system med statlig utbetaling på bakgrunn av et nasjonalt gjennomsnittsgrunnlag blir videreført. Jeg er derfor tilfreds med at regjeringspartiene i debatten og ved votingen i dag sannsynligvis får subsidiær støtte fra Sosialistisk Venstreparti til § 6-1, som nettopp hjemler et kommunalt tilskuddsgrunnlag.

Kristelig Folkeparti er i dag medforslagsstiller til tre nye forslag. Her ber vi Regjeringen legge til grunn at gratisprinsippet skal omfatte frittstående grunnskoler, i den forstand at det ikke tillates egenbetalinger utover fastsatte grenser for foreldrebetalingen. Videre ber vi Regjeringen legge til grunn at endringene i tilskuddet til den enkelte skole i den nye tilskuddsordningen skal ligge innenfor en maksimal ramme på pluss/minus 7 pst. i forhold til dagens ordning. Dette betyr at utslagene av omleggingen til det kommunespesifikke tilskuddsgrunnlaget blir mindre, det gir friskolene større stabilitet og forutsigbarhet, samtidig som det kan gi mindre incitament til å etablere friskoler i kommuner som bruker store økonomiske ressurser på offentlige skoler. Når omleggingen blir mindre, reduseres også behovet for en femårig overgangsperiode, og vi begrenser denne til tre år.

Vi fremmer også forslag som går inn i det skjønnsrom som finnes i godkjenningen av friskolene. Her ber vi Regjeringen ved behandling av søknader om etablering av friskoler legge vesentlig vekt på kommunens uttalelse når kommunen påviser bestemte forhold gjengitt i forslagsteksten. Videre ber vi om at Regjeringen utvikler faste prosedyrer for søknadsbehandlinger, herunder tidsfrister.

Det er politisk uenighet om friskoleloven. Uenigheten ligger mest på godkjenningsgrunnlaget. I dag behandler vi finansieringssystemet, det burde være mindre kontroversielt. Jeg er tilfreds med at Regjeringens forslag får støtte. Når det gjelder selve tilskuddsnivået, er sannsynligvis forskjellene fortsatt der. Men dette er spørsmål som hører hjemme i budsjettbehandlingene. Kristelig Folkeparti vil i disse sammenhengene fortsatt arbeide for å innføre tilskudd til kapitalkostnader og økte driftstilskudd.

Jeg anbefaler med dette innstillingen, og tar opp de forslagene som Kristelig Folkeparti er medforslagsstiller til.

Presidenten: Representanten Arne Lyngstad har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Karita Bekkemellem Orheim (A): Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV har hele tiden ment at komitebe-

handlingen av denne saken har vært for rask, og at Stortinget burde ha satt den i en bredere sammenheng. Hele innstillingen bærer også preg av dette, og vi ser at regjeringspartiene ikke klarer å skape flertall for noen modell i den fremlagte innstillingen.

Selv om SV i dag gjør det kjent at de gir støtte til Regjeringens forslag, modell 3b, med statlig utbetaling og et sammenligningsgrunnlag med skolestørrelsen ved den enkelte skolen, har ikke regjeringspartiene i løpet av den tiden vi har jobbet med saken, klart å skape et flertall. Jeg mener at hadde vi hatt mer tid, kunne det vært skapt et solid flertall i denne saken.

Men jeg har konkrete spørsmål. Hva vil forslag nr. 15 innebære? Jeg har lyst til å spørre hvorfor en nettopp i dag har kommet fram til en modell som handler om en endring pluss/minus 7 pst. i forhold til dagens ordning. Når det gjelder forslagene nr. 14 og 16, ser jeg at det betyr mye av det samme som Arbeiderpartiet har sagt i innstillingen, og vi kan støtte de to forslagene, men jeg ønsker et konkret svar på hvorfor en kommer fram til det en gjør i forslag nr. 15.

Arne Lyngstad (KrF): Vi har i hele vår behandlet friskolelovgivning. Også tilskuddskapitlet har vært en oppfølging av dette, og vi har kjent til Regjeringens forslag siden i slutten av april. Vi mener derfor at det har vært rimelig tid til også å jobbe med tilskuddsmodellen.

Når det gjelder forslag nr. 15, sa jeg i mitt innlegg at dette betyr at utslagene av omleggingen til det kommunespesifikke tilskuddsgrunnlaget i forhold til dagens nasjonale snitt, blir mindre enn hvis en ikke hadde lagt begrensninger. For enkelte kommuner er forskjellene større, og når en legger inn en pluss/minus på 7 pst., har en begrenset intervallene som utslaget av den omleggingen gir, slik at det er nærmere et nasjonalt snitt for enkelte kommuner enn det som et rent kommunespesifikt tilskuddsgrunnlag ville bety.

André Kvakkestad (FrP): Kristelig Folkeparti ønsker at friskolene skal få tilskudd etter vertskommunens kostnader parallelt, altså blir det forskjell mellom friskoler i nabokommuner. Det blir følgelig ekstra viktig å etablere friskolene i de kommuner som selv benytter mest pr. elev, altså motsatt av det Lyngstad tror.

Spørsmålet blir da: Anbefaler Lyngstad at f.eks. de kristne friskolene etablerer seg også i nabokommunene, slik at de ved sine årlige inntak kan sluse elevene inn på den friskolen som vil få størst betaling pr. elev?

Arne Lyngstad (KrF): Svaret er nei, et klinkende klart nei. En skole skal fungere i et nærmiljø, og skoler må etablere seg i det nærmiljøet der en ønsker å jobbe sammen med elevene. Det er jo nettopp foreldrene og barna i nærmiljøet en skal betjene. Hvis en har en konserntankegang knyttet til skoledrift, så blir André Kvakkestads spørsmål logisk. Men i Kristelig Folkeparti tenker vi ikke skole slik. Vi ønsker det ikke heller. Vi ønsker at skole skal komme ut fra et engasjement for å utdanne elever, og at skolen har en rolle i sitt nærmiljø. Da

skal dét ligge til grunn når en etablerer, og ikke hvor en kan tjene mest penger.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Karita Bekkemellem Orheim (A): En undersøkelse fra det svenske utdanningsdepartementet viser at valgfriheten har sin pris. En rapport Skolverket la fram i går, konkluderer med at fritt skolevalg og større innslag av private skoler fører til økte skiller i den svenske grunnskolen. Dette har vi advart mot tidligere.

Grunnlaget for Arbeiderpartiets standpunkt i saken i dag er at det fremmes forslag om endringer i regelverk og i styringssystemer for grunnopplæringen, uten at de ulike tiltakene vurderes i sammenheng. Endringer i skolen bør behandles under ett av Stortinget, spesielt som en oppfølging av arbeidet i Kvalitetsutvalget og stortingsmeldingen om ressursituasjonen i grunnskolen.

Dette er ikke heldig for en helhetlig utvikling av skolen, verken for de private eller for de offentlige skoler.

Vi står nå overfor viktige veivalg i skolepolitikken. Arbeiderpartiet mener at vi må bygge opp et godt offentlig tilbud, og at vi er nødt til å gi alle barna våre, uansett hvilken kommune man bor i, et likeverdig og godt tilbud der kvalitet er hovedmålet.

Vi deler oppfatningen til en rekke høringsinstanser om at de fremlagte modellene for finansiering ikke utgjør et tilstrekkelig grunnlag for å kunne avgjøre hva som utgjør det beste alternativet. Spørsmålet til departementet er et uttrykk for dette. I tillegg forsterkes dette inntrykket i svaret fra departementet.

Dette bringer meg over til komitebehandlingen av denne innstillingen. Det har vært usikkerhet rundt de enkelte forslag til finansiering. Vi ser også at modell 3 egentlig er en modell 3a og 3b, når vi har sett svaret fra departementet. Vi avviser alle de tre modellene og ønsker primært at de øremerkede midlene til private skoler i sin helhet overføres til kommunenes rammer – nettopp fordi kommunene etter opplæringsloven har et ansvar for å gi skoletilbud til alle elevene i kommunen. Det er viktig at kommunene her gis en reell frihet samt muligheten til å kunne se grunnskoletilbudet i kommunene som en helhet.

Arbeiderpartiet vil kjempe for å bevare og utvikle den moderne skolen. Vi er i en situasjon at over halvparten av landets kommuner sier at de vil kutte i skolebudsjettet. Årsaken er bl.a. dårlig kommuneøkonomi. Og dette handler ikke om tillit, som vi gjentatte ganger har hørt. Dette handler ikke om at våre lokalpolitikere ikke klarer å velge å prioritere skolen. Tvert imot er det gjentatte eksempler på at den kommunalpolitiske virkeligheten i Kommune-Norge er at det ikke er nok ressurser til å satse på alle de oppgavene som man gjerne skulle ha satset penger på. Uansett finansieringsmodell er det en realitet at det offentlige blir tappet for ressurser som vi mener burde ha vært brukt i den offentlige skolen. Hvis det er slik at Norge er på verdenstoppen i bruk av penger på skole, men at vi ikke får noe igjen for pengene, hvorfor

(Bekkemellem Orheim)

da åpne for et slikt frislepp? Det kan virke som en strategi for å kunne kutte i den offentlige skolen.

Vi er alle opptatt av at våre barn skal få best mulig undervisning, og at kvaliteten i skolen skal bli så bra som mulig. Utfordringen er hvordan vi skal sikre god kvalitet. Evalueringen av Reform 97 viser at skolen får generelt god omtale av både elever, foreldre og lærere. Videre viser evalueringen at det er forskjeller mellom klasser og mellom skoler med hensyn til hvordan læreplanen praktiseres, og hvordan skolemiljøet fungerer. Noe av dette forklarer forskjellene i de faglige resultater til elevene. Vår utfordring er hvordan vi til enhver tid skal sikre en god kvalitet i skolen.

Den kommunale styringsretten er viktig. Kommunene bør få avgjørelsesmyndighet ved spørsmål om opprettelse av private skoler. Derfor fremmer vi forslag om dette. Det er derfor forunderlig å se hvor lett SV har gitt opp dette ved valg av finansieringsmodell. Samtidig stemmer SV i dag for full garanti av pensjonene til de ansatte i de private skolene, men man har ikke den samme tryggheten for de ansatte i offentlig skole.

Jeg har også merket meg at departementet ønsker å behandle eventuelle endringer i tilskuddsprosenten i statsbudsjettssammenheng, og at departementet i sine forslag til ny lov om private skoler og endringer i denne påpeker at loven vil medføre at flere private skoler vil bli etablert.

Dagens utfordring i den offentlige skolen løses ikke ved å bruke sårt tiltrengte penger på å etablere flere private skoler som vil være i konkurranse med den offentlige skolen.

Jeg tar opp de forslagene Arbeiderpartiet er medforlagsstiller til, og benytter anledningen til å si at vi støtter de to forslagene som jeg redegjorde for i replikken til Arne Lyngstad.

Å s a E l v i k hadde her teke over presidentplassen.

Presidenten: Representanten Karita Bekkemellem Orheim har teke opp dei forslaga ho refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Jan Olav Olsen (H): Også dette er en sak som etter Arbeiderpartiets mening behandles for raskt, også denne bør skyves framover i tid, hører vi. Det er da tydelig at hadde Arbeiderpartiet hatt flertall i denne salen, hadde norsk skole stått i stampe. Også nå snakkes det om redsel for at friskoler skal rasere den offentlige skole. Representanten Bekkemellem Orheim brukte uttrykket «frislepp». Om dette ikke er mistillit til lokale politikere, må det vel i aller høyeste grad i hvert fall være mistillit til den norske offentlige skolen, og mistillit til at norsk offentlig skole har den kvalitet og kan utvikle den kvalitet som vi alle ønsker at den skal ha. Er det virkelig slik at representanten Bekkemellem Orheim og Arbeiderpartiet har så liten tillit til den offentlige skole at de mener at i det øyeblikk foreldre får en reell valgfrihet til å velge skole, vil det bli

et frislepp, og elever vil strømme over fra den offentlige skole til friskolene?

Karita Bekkemellem Orheim (A): En kan være fristet til å ta et lite historisk tilbakeblikk på hvilke reformer som har vært fremmet i forhold til skolen gjennom de siste tiårene. Hvis jeg ikke husker helt feil, er det vel ikke nettopp partiet Høyre som har gått i bresjen for å komme med nye reformer, verken i skolepolitikken eller i barne- og familiepolitikken.

Dette handler ikke om en generell mistillit til den offentlige skolen. Situasjonen er at dette handler om prioriteringer. Hadde det vært slik at det ble lagt inn nye friske midler, nye penger inn i den totale potten, så hadde situasjonen vært annerledes. Men det vi får rapport om fra Kommune-Norge, er at her er en nødt til å velge. Vi ser at det framlegg til budsjett som partiet til representanten har fremmet, handler om en veldig sterk betoning av de private skolene og en nedbygging av det offentlige tilbudet.

Vi har hatt den runden mange ganger i denne salen, og jeg ser ingen grunn til å gjenta dette nå på dette tidspunktet. Men, som sagt, jeg synes at Høyre må gå litt i seg selv når det handler om realiteter.

Arne Lyngstad (KrF): Arbeiderpartiet har fremmet forslag om en egen modell. Jeg må si at denne modellen som Arbeiderpartiet og SV har som utgangspunkt, er ganske lik modell 1, den som går på likebehandling, kommunalt tilskuddsgrunnlag og kommunal utbetaling. Den eneste forskjellen er at det her også er knyttet opp til en kommunal godkjenningsrett for friskolene. Det gir selvfølgelig kommunene en annen styringsmulighet i forhold til skolestruktur. Men i finansiell forstand er det ganske likt.

Jeg er imidlertid glad for at Arbeiderpartiet er med på å presisere loven i forhold til kommersielle interesser. Da vil jeg si at det største hinderet for at vi skulle få et frislepp av friskolene, er nettopp at vi luker bort de kommersielle interessene og skolekonsernene. Det er det som vil hindre frisleppet. Vi får litt flere skoler, ja, men frislepp får vi ikke.

Karita Bekkemellem Orheim (A): Det er mulig representanten Arne Lyngstad har rett. Men jeg tror det er slik at det også handler om hvilket tilbud den offentlige skolen faktisk kan gi, for at det vil lønne seg å etablere en privat skole. Man lager et marked for en privat etablering hvis det offentlige tilbudet er for dårlig. Det har vi sett gode eksempler på i forhold til helsevesenet, og jeg tror det samme vil kunne skje hvis ikke vi legger inn nok ressurser til å satse på den offentlige skolen.

Jeg har også lyst til å si, i forhold til det forrige spørsmålet og til det Arne Lyngstad nå var inne på, at det faktisk er slik at de undersøkelserne vi nå får fra Sverige, viser at fritt skolevalg og større innslag av private skoler fører til økte skiller i den svenske grunnskolen. Jeg hadde håpet at Arne Lyngstad også var opptatt av dette. Kristelig Folkeparti har i hvert fall tidligere hatt et hjerte for

disse tingene. Jeg er glad for den oppstrammingen som skjer i forhold til kommersialisering, men jeg hadde håpet at Kristelig Folkeparti stod litt mer oppreist i forhold til disse tingene i dag.

Presidenten: Replikkordskiftet er slutt.

Søren Fredrik Voie (H): Stortinget har nylig vedtatt lov om frittstående skoler, den såkalte friskoleloven. Etter å ha hørt på siste replikkordskifte er det fristende å si at det virket som om det fortsatt var den som var til debatt, og ikke finansieringen av konsekvensen av det vi tidligere har vedtatt.

Et av de grunnleggende prinsippene i denne loven er at det ikke lenger er nødvendig at skolen skal utgjøre et pedagogisk eller livssynsmessig alternativ for å kunne oppnå godkjenning som friskole. Faglig innhold og kvalitet er mye sterkere vektlagt i denne loven som framtidig godkjenningsskriterium.

Muligens vil denne lovendringen føre til noe større vekst i antall friskoler, forhåpentligvis også med noe større geografisk spredning enn hva som hittil har vært tilfellet.

I denne saken tas nå konsekvensene av dette, ved å endre finansieringssystemet i retning av prinsipiell likebehandling av offentlige og frittstående skoler. Når flertallets innstilling blir vedtatt, vil vi få et finansieringssystem basert på driftsutgiftene til øvrige skoler i kommunen der vedkommende friskole er etablert. De tilløp til diskusjoner som har funnet sted om urettferdighet i nåværende tilskuddssystem, basert på ulikheter i skolestruktur mellom kommunene, vil dermed kunne skrinlegges. Det er også positivt at dagens ordning med noe høyere tilskudd pr. elev til små skoler videreføres i det nye finansieringssystemet. Tilskuddet vil med andre ord bli relatert til skolestørrelse.

Fortsatt gjenstår spørsmålet om og behovet for å få innført tilskudd som også dekker kapitalkostnadene. Som kjent er dette et sterkt ønske fra friskolene, for derved å kunne oppnå reell økonomisk likebehandling med de offentlige skolene, men samtidig et finansieringsspørsmål som nødvendigvis må finne sin løsning ved framtidige budsjettbehandlinger i Stortinget.

Fra friskolene er det et sterkt ønske om at utbetalingene av tilskudd fortsatt må være et statlig ansvar. Dette ønsket blir imøtekommet, og dermed blir dagens retningslinjer og praksis på dette området videreført. Det gir en god trygghet for skolenes økonomiske fundament, forutsigbarhet med hensyn til rammer og vilkår og rimelig mulighet for planlegging av aktiviteter og virksomhet i kommende skoleår.

I rammeoverføringene til kommunene legges det inn en korreksjonsfaktor for de elever som reelt sett går på friskole, og som ikke lenger er kommunens finansielle ansvar. Her er det viktig å være oppmerksom på at det offentlige, kommunen i dette tilfellet, fortsatt beholder ansvaret for å kunne gi et godt og tilfredsstillende grunnskoletilbud til alle elever i sin kommune. Det innebærer at kommunen må ha kapasitet og mulighet til å gi under-

visning til elever som i spesielle tilfeller kan bli utsatt for at friskoler blir lagt ned, eller av andre grunner opphører. Av denne grunn forutsettes det også at uttrekket fra kommunene på grunn av friskoler blir noe mindre enn hva som ut fra en rent matematisk modell ville ha vært korrekt.

Siden statstilskuddet også med det nye systemet for finansiering ikke vil utgjøre mer enn 85 pst. av gjennomsnittskostnaden for en tilsvarende skolestørrelse i kommunen, er det fortsatt nødvendig for friskolene å basere sin fullfinansiering på skolepenger. Det framgår klart av de vedtak som fattes i dag, at skolepengene sammen med statstilskuddet ikke kan overstige utgiftene i tilsvarende offentlige skoler i samme kommune.

Arbeiderpartiets og Sosialistisk Venstrepartis frykt for kommersialisering, profittmaksimering og mulighetene for å ta ut utbytte er ikke bare overdrevet. Med de sterke begrensede muligheter for å kreve skolepenger som i dag vil bli vedtatt, er deres argumentasjon både død og maktesløs.

I forbindelse med registrering av data fra skolene på individnivå er det fra Høyres side viktig å understreke behovet for tilfredsstillende personvern. Ønsket om å samle inn og registrere identifiserbare individdata om læringsutbytte kan ha en klar vitenskapelig begrunnelse og verdi, ikke minst for å kunne gi god og pålitelig forskningsbasert informasjon om hva som fremmer kvalitet i skolen, og hvilke faktorer som i denne forbindelse bør stimuleres og forsterkes.

Men disse positive effektene av en slik registrering må kontinuerlig veies mot behovet for personvern. Jeg er derfor glad for at en samlet komite ber Regjeringen legge fram en vurdering av personvernet i forbindelse med opprettelse av informasjonsbaser over elevers prøvingsresultater på individnivå.

Med Stortingets tidligere behandling av friskoleloven og med dagens vedtak knyttet til finansiering av de samme skoler har vi fått et nytt bidrag til mangfold og kvalitetsløft i den norske grunnskolen.

Apropos den diskusjonen som her foregikk om Arbeiderpartiets finansieringsbekymringer, har det vært artig å registrere i en tidligere sak vi har behandlet, at Arbeiderpartiets alternativ er å skjære ned på finansieringen av friskolene for å overføre pengene til skolefritidsordningene.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Vidar Bjørnstad (A): Det gjelder statlig utbetaling. Det blir nok litt sammenblanding i forhold til den saken om friskoler som vi diskuterte for kort tid siden.

Det sies her igjen litt høverdige at også denne tilskuddsloven bygger på prinsippet om foreldrerett i henhold til internasjonale konvensjoner, og det blir brukt som argument for at man skal ha statlig utbetaling. Jeg går ut fra at vi følger opp internasjonale konvensjoner på mange andre områder, f.eks. om barns rettigheter, uten at alt som har med barn å gjøre, dermed skal finansieres fra statens side. Jeg går ut fra at barns rettigheter blir ivare-

tatt både i kommuner og fylkeskommuner. Jeg oppfatter at forslaget rett og slett er en måte å særbehandle private skoler på, i motsetning til øremerkingen over rammene på alle andre områder.

Men jeg vil gjerne igjen høre om man har noen dokumentasjon på at internasjonale konvensjoner brytes hvis vi bare følger den gamle privatskoleloven.

Søren Fredrik Voie (H): Hovedprinsippet ved den finansieringsformen som stortingsflertallet i dag vedtar, er å legge den kommunale gjennomsnittsbetraktningen til grunn for beregning av tilskuddet. Det er det som er hovedprinsippet, det bærende prinsippet, i den nye tilskuddsordningen. Det står selvfølgelig i grell kontrast til dagens system, basert på et landssnitt.

Med den negative holdning og politikk som Arbeiderpartiet har stått for – til en viss grad også SV, iallfall i tidligere tider, jeg er spent på framtiden – med hensyn til å gi tilskudd til private skoler og oppfylle de forpliktelse som Stortinget har påtatt seg overfor private skoler og friskoler heretter, hvor man kontinuerlig foreslår å redusere tilskuddet til disse skolene, må det være en betryggelse at stortingsflertallet vedtar at det fortsatt skal være et statlig ansvar å betale ut nødvendig tilskudd til disse skolene.

Ursula Evje (FrP): Jeg vil gratulere representanten Voie med et utmerket foredrag.

Imidlertid er det slik at en viktig valgkampsak for Høyre har vært at pengene skal følge eleven – en stykkpris. Nå har en Høyre-statsråd fremmet sak om at pengene ikke skal følge eleven, men vertskommunen. Jeg har merket meg det prinsipielle kvantespranget. Hva forårsaker denne kuvendingen? Og når skjedde den?

Søren Fredrik Voie (H): Man må kanskje være medlem av Fremskrittspartiet for å se at det her er noen kvantesprang i politiske holdninger fra Høyres side. Det er et minst like viktig Høyre-prinsipp at vi skal ha likebehandling. Og mest mulig likebehandling av elevene er også en forutsetning for de prinsipper om finansiering som i dag blir vedtatt. Derfor legger vi inn en kommunal gjennomsnittsbetraktning, et kommunalt snitt, med hensyn til likebehandling av elevene, enten de går på en friskole eller en offentlig kommunal skole. At pengene skal følge eleven som stykkprisfinansiering i den grad som Fremskrittspartiet går inn for, har aldri vært offisiell Høyre-politikk.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Dersom eg forstod det rett, var det her ein debatt om spørsmålet om det er i pakt med internasjonale konvensjonar å betala ut eit tilskot frå kommunen i staden for frå staten. Eg går ut frå at dei tre modellane som vart sende ut på høyring, var klarerte i forhold til internasjonale konvensjonar i forkant.

Men mitt spørsmål til Høyre går i forhold til kommunalt sjølvstyre, for no er det jo slik at Høyre har svinga seg stort i den seinare tida når det gjeld styrking av det

lokale sjølvstyret. Kva er det som gjer at Høyre i denne saka har så stor mistillit til kommunane at dei faktisk ikkje kan godta at kommunane betaler ut eit tilskot som er nedfelt i lova, fastsette reglar som kommunen ikkje kan fråvika? Korleis harmonerer det med å ha auka tillit til kommunane?

Søren Fredrik Voie (H): Det er helt korrekt oppfattet at Høyre har stor tillit til kommunesektoren og til det lokale selvstyret. Vi viser også i praksis, både gjennom vedtak og de forslag som kommer fra Regjeringen, gjennom program og øvrige politiske beslutninger som Høyre er med på, at vi delegerer stadig mer til kommunesektoren og reduserer antall øremerkede tilskudd – kanskje litt i motsetning til Senterpartiet, som ofte snakker om det samme, men lite får til i praksis.

Vi viderefører det samme prinsippet også her, ved at vi nå lar det kommunale snittet bli grunnlaget for tilskuddsberegningen, som absolutt har å gjøre med troen på at de gode lokalpolitikere er villige til å prioritere økonomiske ressurser til skolen framover. Men så tar vi samtidig med oss de signaler som kommer, både fra friskolene og fra annet hold, om at på utbetalingsområdet kan det være grunn til å skynde oss langsomt, fordi vi her – bl.a. ut fra den begrunnelsen som jeg gav i mitt replikkvar tidligere – har dårlige erfaringer med stortingsflertallet når det gjelder å følge opp de forpliktelse vi har overfor denne skoletypen.

Presidenten: Då er replikkordskiftet omme.

Ursula Evje (FrP): «Samarbeidsregjeringen vil sikre og fremme mangfoldet i skolen mellom skolealternativer. Privatskoleloven må forbedres, med sikte på en forenkling av kriteriene for godkjenning og en langt kortere saksbehandlingstid. Samarbeidsregjeringen vil innføre et eget tilskudd for kapitalkostnader, og vurdere en økning av driftstilskuddet. Hensikten er å sikre et bedre økonomisk grunnlag for foreldres/elevers valgmuligheter.»

Dette er et direkte sitat fra Sem-erklæringen, dokumentet som gav de private skolene grunn til å håpe at de endelig skulle kunne drive skoler med et minimum av utgifter for foreldrene, men det smuldret bort. Erklæringen, signert av partiet for de høyere verdier, som gav foreldre håp om at barna skulle få gode opplæringsmuligheter og litt attåt. Nytt løfte om håp for alle parter om en bedre økonomisk situasjon for friskoler, foreldre og elever kan fremmes igjen i neste valgkamp: «Med blanke ark og fargestifter til».

Forslag nr. 15, som er levert i salen i dag, sier at vi kan få en reduksjon på hele 7 pst. i tilskuddet til friskolene. Dersom Regjeringen blir sittende, kan vi kanskje få inntil 7 pst. økning, sågar. Det er ikke like sannsynlig å tro det over tid.

Forslag nr. 16, første del, synliggjør i beste fall at troen på å bli sittende i regjeringskontorene er meget sterk. Men er det sannsynlig? En enkel analyse i den

sammenheng kan være: SV ville ikke leke, og vi måtte ha flertall.

Er det virkelig så banalt enkelt? I så fall er det saksordføreren og de øvrige regjeringspartier som suverent velger å sette i gang aktiv torpedering av Sem-erklæringen, helt på egen hånd. Vi i Fremskrittspartiet er både forundret og triste, men det er jo ikke noe vi kan få gjort.

Tirsdag den 27. mai behandlet vi Innst. O. nr. 80 om friskoleloven. På side 5 i den innstillingen uttalte et flertall, bestående av Høyre, Kristelig Folkeparti, Venstre og Fremskrittspartiet, at det legges opp til å gi vertskommunen uttalerett i godkjenningssaker, men – som flertallet slo fast til slutt i merknaden – «at den» – retten – «ikke må få karakter av en kommunal vetorett. En slik vetorett til kommunene er flertallet motstandere av».

Forslag nr. 16 gir nettopp denne vetoretten.

Dette var regjeringspartienes ærlige og oppriktige mening den 27. mai – for 17 dager siden. Det er lov å skifte mening, men troverdigheten til det enkelte parti taper stort når politiske overbevisninger og løfter ikke er holdbare i ferskvaredisken i mer enn 14 dager, når velgerne kjøper en holdbarhet som burde være minst fire år.

Fremskrittspartiet ble i en skolesak beskyldt av representanten Elsa Skarbøvik for å være opphav til økt politikerforakt. Hennes observasjon om hva som avlet forakt, kan i dag framstå som både fremsynt og korrekt, men for andre konstallasjoner.

Når det gjelder forslag nr. 14, er dette mildt villedende, fordi man bruker ordet «gratisprinsippet» – i hermetegn – og knytter det opp til et bærende prinsipp om å tillate bruk av skolepenger. Dette fremmer en skole for de velbemidlede. Fremskrittspartiet, derimot, har stått for økonomisk likebehandling mellom offentlige og private skoler i mange år. Jeg vil minne Stortinget om at Fremskrittspartiet fremmet Dokument nr. 8:67 for 1998-99 om endring av privat-skoleloven. Dette dokumentet inneholdt lovendringer basert på 100 pst. økonomisk likebehandling av offentlige og private skoler. Kun Fremskrittspartiet stemte for dette kravet, og grunnen til det ser vi i dag.

Dersom det er mulig å se sakene i sammenheng, må det være krystallklart at med full offentlig finansiering basert på stykkpris fra staten vil foreldrebetaling ikke bli akseptert av Fremskrittspartiet. Har den kjente splinten i øyet blitt til en bjelke for enkelte?

Når Fremskrittspartiet fremmer forslag i dag om 90 pst. refusjon, er dette helt konkret et skritt på veien til å gi alle barn samme rett til å velge opplæring, uavhengig av familiens økonomi. Vi i Fremskrittspartiet har erfart at små skritt er bedre enn ingen skritt. Dette er et prinsipp som kun Fremskrittspartiet står bak, selv om også andre politiske partier verbalt maner fram krav om barns likeverd, uansett økonomi.

Med dette vil jeg ta opp forslagene fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen som er inntatt i innstillingen.

Presidenten: Representanten Ursula Evje har teke opp dei forslaga ho refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Eva M. Nielsen (A): Fremskrittspartiet har i merkna-dene i innstillinga brukt veldig mange ord om tilsyn og kontrollfunksjonen i frittstående skoler. Fremskrittspartiet foreslår bl.a. at det skal opprettes foreldreråd på den enkelte skole. Foreldrerådet skal ha en selvstendig myndighet og foreta tilsyn med skolen. Foreldrerådet skal lage rapporter, og de skal behandles videre i offentlige organer.

Man kan få inntrykk av at Fremskrittspartiet er mer opptatt av foreldreretten i den private skolen enn i den offentlige. Er det slik at den offentlige skolen er mindre viktig for Fremskrittspartiet, eller er det også slik at man i den private skolen har større behov for å få foreldretilsyn enn i den offentlige skolen? Er det, når alt kommer til alt, ikke samsvar mellom Fremskrittspartiets mantra om likebehandling mellom offentlig og privat skole likevel?

Ursula Evje (FrP): Det er ikke første gangen Fremskrittspartiet har mange ord, mange meninger og mange forslag når det gjelder kvalitetstilsyn, kontrollrutiner, objektivitet og etterprøvnbarhet. Det trodde jeg representanten Nielsen var klar over.

For å gjøre henne klar over ytterligere en ting: Skolen, uansett om den er offentlig eller privat, er foreldrenes hovedverktøy for å oppfylle sin plikt til å sørge for at barna får den opplæringen som loven tilsier. Og dersom foreldrene ikke har lov til å gå inn i skolen, lov til å føre tilsyn, lov til å føre kontroll, er faktisk det politiske ideologiske landskap med på å oppheve den retten som foreldrene helt åpenbart har etter barneloven § 30. Det trodde jeg ikke var noe som Arbeiderpartiet ville synes at Fremskrittspartiet burde gå inn på.

Søren Fredrik Voie (H): Formuleringen «å legge vesentlig vekt på kommunens uttalelse» betyr altså ikke kommunal vetorett, det kan verken leses eller forstås slik.

Men Fremskrittspartiet er uenig i at det kommunespesifikke tilskuddsgrunnlaget skal legges til grunn, som er hovedprinsippet i denne saken. Begrunnelsen er at det vil føre til større ulikheter når det gjelder offentlig finansiering av elever i norsk skole. Fremskrittspartiet ønsker å beholde dagens system, og mener at dagens system vil føre til større likhet mellom offentlige og private skoler. Men det er jo nettopp det som er flertallets begrunnelse for å gå over til kommunalt finansieringssystem, at man ønsker større likhet mellom friskolene og de offentlige skolene. Ser ikke Fremskrittspartiet at det systemet vi har i dag, og som de ønsker å videreføre, nettopp fører til det motsatte av det de selv bruker som begrunnelse.

Ursula Evje (FrP): Jeg bruker briller, og dermed kan det hende at jeg ser dårlig, men jeg hadde aldri trodd at noen i denne sal kunne få seg til å si at Fremskrittspartiet var en konservator for dagens skolefinansiering, men slik kunne man faktisk oppfatte representanten Voie.

Vårt syn er statlig stykkpris til alle barn, uansett om de går på en offentlig eller en privat skole, og stykkprisen beregnes ut fra det enkelte barns reelle behov for opplæ-

ring, altså den kan variere. Dette ville gitt, dersom det hadde fått flertall, 100 pst. likeverdig finansiering, og også de offentlige skolene ville hatt et vesentlig bedre økonomisk handlingsrom med vårt system, enn det de nå har med flertallets system.

Arne Lyngstad (KrF): Det var et ordspill her med hensyn til briller, og da har jeg lyst til å si at den som mener at regjeringspartiene torpederer Sem-erklæringen om friskolene, absolutt bør skifte briller. Vi arbeider jo faktisk med å oppfylle den, det er det vi holder på med.

Så har jeg lyst til å sitere meg selv fra mitt innlegg 27. mai i år, hvor jeg sa følgende:

«Ved søknad om godkjenning av friskoler skal kommunene uttale seg om hvilke konsekvenser det kan få for den offentlige skolen, men kommunene skal ikke ha noen vetorett. Her ligger det en skjønnsvurdering som i enkelte særlige tilfeller kan påvirke søknadsbehandlingen.»

Det er inn i dette skjønnsrommet forslag nr. 16 må leses, hvor vi understreker at ved behandling av søknader om etablering av friskoler kan en «legge vesentlig vekt på kommunens uttalelse». Dette er ingen vetorett, men det går inn i skjønnsrommet, som jeg erkjenner har vært der hele tiden.

Ursula Evje (FrP): På sidene 11 og 12 i innstillingen står det et forslag, nr. 10, som ville kunne ha medført en ganske rask oppfyllelse av Sem-erklæringen. Det lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem sak om innføring av et kapitaltilskudd med tilhørende lovendring i tillegg til driftstilskudd for frittstående skoler i forbindelse med statsbudsjettet for 2004.»

Det kunne regjeringspartiene stemt for, så ville dette ha vært i orden, og vi hadde spart et betydelig arbeid senere.

Til representanten Lyngstad. Når det gjelder dette å legge «vesentlig vekt» på kommunens uttalelse, er det kanskje noe mer enn en helt ordinær høringsrunde.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Rolf Reikvam (SV) (komiteens leder): Jeg skulle nok ønske at Ursula Evje hadde rett, og at det lå en vetorett i forslagsteksten, men det gjør det nok ikke. Det er lagt inn noen føringer i forhold til bruk av skjønn.

Kampen om privatskolene tapte vi 27. mai, og det beklager jeg. Jeg synes det var leit å tape dette, men jeg oppfatter det ikke som å være endelig. Vi kan jo love at hvis muligheten oppstår senere, så skal vi nok ta omkamp på den privatskoleloven som flertallet vedtok 27. mai. Men det er ikke nå vi tar omkampen, nå behandler vi en annen sak.

Når jeg hører på en del av innleggene, er jeg litt usikker på hva vi egentlig behandler nå. Det beste man kan si om Ot.prp. nr. 80 for 2002-2003, den saken vi behandler nå, er at den strammer litt til i forhold til det vi vedtok 27. mai. Den strammer til på området kommersialisering, og det er jeg veldig glad for. Jeg velger å tro at med den

lovparagrafen vi vedtar i dag, blir det umulig å drive kommersiell skole i Norge, og at vi har tettet de hullene og sett de hullene som er mulige. Jeg vil gi statsråden ros for at hun legger fram dette forslaget som gjør at vi tetter det hullet som lå åpent etter behandlingen den 27. mai – eller i hvert fall som lå der som en stor mulighet, så jeg er glad for at vi har tettet det. Jeg føler meg ikke helt trygg, for vi kjenner jo til hva som skjer etter hvert når vi skal begynne å praktisere dette. Så selv om vi nå vedtar en lovparagraf, må vi være på vakt mot kommersielle skoler, for det vil være en ulykke.

Den 27. mai vedtok flertallet også en § 6-1 om finansiering – SV var imot – som går på statlig finansiering og statlig gjennomsnitt. Av to dårlige modeller ser vi at den modellen som statsråden kom tilbake med, var noe bedre, hvor man opererer med kommunalt gjennomsnitt og statlig tilskudd og utbetaling. Vi har ikke noen sterke følelser eller noe sterkt engasjement – egentlig er ikke noe bra, vi liker ikke noe av dette. Men når vi skulle velge mellom to onder, så valgte vi å gå i dialog med Regjeringen, i og med at Regjeringen var opptatt av å få igjennom denne ene modellen sin, som de kom med nå. Det har vi gjort, og vi har snakket med regjeringspartiene om dette.

Vi har forhandlet oss fram til en del forslag som ligger på bordet i dag. Det går på at med «gratisprinsippet» skal ikke de private skolene gjennom egenbetalinger kunne tilsnike seg ekstra midler, slik at de blir ekstra attraktive, og at de får ekstra fine, flotte turer til både det ene og det andre stedet, og at vi prøver å sette et lokk på denne biten. Så prøver vi å hindre de store utslagene ved overgangen til det nye inntektssystemet, altså hindre de største utslagene, det som er pluss/minus 7 pst. Hvis vi går inn og ser på det som vi har fått oppgitt, så omfatter det en del kommuner. Vi tror faktisk at det er litt viktig, kanskje ikke dramatisk, men litt viktig.

Og så får vi inn dette forslag nr. 16, som etter vår oppfatning er ganske viktig, nemlig at vi prøver å gi føringer inn mot den skjønnsutøvelsen som statsråden i dette tilfellet skal foreta i tiden framover. Det skal legges vesentlig vekt på det kommunen sier, dersom en slik friskoleetablering får negative konsekvenser for kommunens skolestruktur og påfører kommunen økte utgifter av betydning. Det skal veie tungt når kommunene kan dokumentere dette. Når statsråden sitter med en søknad, og kommunen kan dokumentere dette, skal det veie tungt i hennes vurdering. Det samme gjelder om en etablering påfører elevene ekstra belastninger i form av økt reisetid. Om kommunen kan påvise og dokumentere at denne friskole- eller privatskoleetableringen vil få den konsekvensen at den offentlige skolen blir nedlagt, og at elevene får en vesentlig lengre skolevei, skal dette veie tungt når Regjeringen skal vurdere om denne skolen skal kunne etableres.

Vi følte at det var viktig å kunne få inn dette i en sak som i utgangspunktet var tapt for oss. Vi satt der med to onder, og så får vi inn det som er minst ondt, samtidig som vi får inn denne presiseringen. Da valgte vi faktisk å gjøre det. Når jeg hører på det som blir slengt ut om at vi

går inn for både det ene og det andre, så lurer jeg på om vi egentlig diskuterer samme sak. Og det er litt dumt hvis vi ikke diskuterer samme sak, for da kan ganske mange komme skjevt ut.

Jeg tar herved opp det forslaget vi står alene om, og de forslagene vi har sammen med andre.

Presidenten: Representanten Rolf Reikvam har teke opp dei forslaga som han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Vidar Bjørnstad (A): Denne replikken kunne jeg vel kanskje ha tatt også i forhold til andre, men det gjelder litt oss selv. Vi avgav innstillingen på tirsdag, der det framkom at det ikke var flertall for noe forslag, og det var heller ikke lansert noen subsidiær stemmegivning. Det kunne en kanskje forvente kom i løpet av dagen her.

Jeg tror noe av årsaken til det er den hastemåten regjeringspartiene og Fremskrittspartiet vil ha fram saker her i Stortinget på, noe som betyr at vi nesten bare kom fram til primærstandpunkter i innstillingen. Jeg tror det gjør godt om man bruker litt mer tid, og jeg tror at det kan danne basis for et bedre grunnlag for beslutninger her i Stortinget.

Så i dag – to dager etterpå – fremmes det fellesforslag fra regjeringspartiene og SV som forandrer på partienes standpunkter på flere punkter, og som også innfører nye ting i forhold til tallstørrelser. Det er altså ikke en subsidiær stemmegivning. Jeg synes dette er en uryddig måte å gjøre det på.

Når jeg tar replikk her, er det for å si at en komiteleder bør i hvert fall sikre at realitetene i partienes standpunkter kommer fram før den dagen saken skal behandles.

Rolf Reikvam (SV): Realitetene i saken har ligget der hele tiden, så alle som er i stand til å lese, er i stand til å se hva som er flertallsinnstillingen, og hva dette ville komme til å bli.

Det faktiske forhold er at 27. mai vedtok flertallet, Fremskrittspartiet sammen med regjeringspartiene, en finansieringsmodell som ville ha blitt stående i dag hvis ikke SV hadde gått sammen med regjeringspartiene og laget en annen modell, som er mindre vond for oss enn den som alt var bestemt. Så valgte vi å gjøre det, og så fikk vi i tillegg en del presiseringer som gikk i vår retning. Så valgte vi å ta dette. Vi inviterte flere partier til å være med i den dialogen, men vi ble stående alene. Det faktiske forholdet er at uansett hva vi hadde gjort i dag, hadde flertallet vedtatt et finansieringsopplegg den 27. mai som var verre enn det vi vedtar i dag. Jeg regnet med at det var dette vi skulle diskutere her og nå, men jeg er litt usikker på om det er det vi diskuterer.

Så er jeg er enig i at vi har hatt for dårlig tid. Vi burde hatt mer tid på denne saken. Denne saken tapte vi, og det er ikke noe å gnåle mer på.

Presidenten: Fleire har ikkje bede om ordet til replikk.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Den 14. mai i år inviterte statsministeren og kommunalministeren til ein eigen pressekonferanse. Dei presenterte noko dei kalla for ei historisk reform for lokalt sjølvstyre. Dei føreslo innlemming av 15 øyremerkte tilskot på til saman 8 milliardar kr. Barnehagetilskotet på 7, 6 milliardar kr var det eine. Det betyr altså at det var 14 tilskot til i denne potten på til saman 400 mill. kr.

Det vert ei avsporing å fokusera på desse 400 mill. kr og snakka om at det gir stor handlefridom til kommunane. Det gir nok fyrst og fremst ein handlefridom til å kutta på nokre sårbare område. Detaljane kom i kommuneproposisjonen dagen etter.

Bodskapen frå denne pressekonferansen står i sterk kontrast til den saka som vi behandlar no, forslag om eit nytt finansieringssystem for friskular. Det er ikkje til å koma forbi at dette forslaget osar av mistillit mot kommunane.

Kommunane har i samsvar med opplæringslova ansvaret for å gi tilbod til alle barn og unge i skulepliktig alder. Kommunane skulle vel òg då kunna ta eit heilskapleg ansvar for utbetaling av tilskot både til dei kommunale og til dei frittstående skulane. Men det ansvaret kan dei altså etter Regjeringa sitt syn ikkje ta.

Senterpartiet viser i innstillinga til at vi går inn for den såkalla modell 1. Vi kan ikkje sjå at ein modell med kommunal utbetaling av tilskot vil føra til auka uvisse for den einskilde frittstående skulen. Godkjende skular har rett til tilskot etter fastsette reglar som kommunane ikkje kan fråvika. Det må bety at friskulane sine interesser fullt ut blir tekne vare på gjennom ei kommunal utbetaling.

Vi legg vekt på at ein modell med kommunal utbetaling i tillegg ville medføra oppheving av ordninga med trekk i rammetilskotet. Det fører i dag til ein stor grad av utryggleik for dei kommunar som må gi frå seg elevar til private skular. Omsynet til kommunane sine behov som lokal skulemyndigheit tilseier at kommunen må verte gitt høve til å utarbeida ei heilskapleg utvikling av skuletilbodet i kommunen i eit samarbeid med dei frittstående skulane.

Ei direkte statleg finansiering av privatskulane må vera eit klart brot med Regjeringa si framstilling av å vilja auka det kommunale sjølvstyret. Vi skjønar ikkje korleis Regjeringa på den eine sida kan halda fram det dei kallar ei historisk reform for det kommunale sjølvstyret, og samtidig snevra inn kommunane sine ansvarsområde innanfor kommunesektoren sine kjerneoppgåver.

Endringar i lovverket i dag inneber òg endringar når det gjeld innhenting av opplysningar. Vi meiner departementet for lettvalt har gitt etter for forskarane sin iver etter å forska, og at det kan truga personvernet ved at departementet føreslår å nytta personnummer i registreringa. Senterpartiet sin skepsis har fått gjennomslag. Saksordførar har lagt til rette for ein merknad og eit forslag som tryggjar dette.

Vi synest òg det er viktig at det vert sagt frå fleirtalet si side at elevar med særskilde pedagogiske opplegg og behov må kunna søkja unnatak frå å delta i det nasjonale vurderingssystemet.

Til slutt til stemmegivinga. Vi oppfatar det slik at alle dei tre forslaga som er lagde fram i dag, er ei klar forbetring av den ordninga som er i dag, og det er ei klar forbetring av det som vart vedteke den 27. mai. Vi er spesielt glade for forslag nr. 16 og dei presiseringane som er gitt der, men vi kjem subsidiært til å støtta alle tre forslaga, både nr. 14, 15 og 16.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Arne Lyngstad (KrF): Jeg synes Senterpartiet både i arbeidet i komiteen og også her har opptrådt veldig logisk og forståelig ut fra utgangspunktet.

Nå hørte jeg jo at representanten Meltveit Kleppa hadde et veldig langt innlegg omkring det lokale selvstyret, og hun mente da at hun automatisk ut fra kommunens ansvar for skolesektoren også kunne utlede ut fra *det* at kommunene også har et finansielt ansvar for friskoler. Jeg er ikke så sikker på at det er noen logisk forbindelse mellom lokalt selvstyre og prinsippet om at en skal ha et finansielt ansvar også for friskolene.

Når jeg sier at jeg ikke er så overbevist om den logiske forbindelsen, henger det sammen med at friskoler ikke er en kommunal oppgave. Friskoler er noe som er bygd på en foreldrerettstenkning, som foreldregrupper starter på egen kjøl. Jeg tror faktisk at logikken blir feil!

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Senterpartiet har forsvart den gamle privatskulelova nettopp ut frå foreldreretten. Vi har vore urolege for godkjenninga av enkelte av skulane etter denne lova – det er så. Men vi har forsvart prinsippet og denne lova.

Vi er djupt ueinige i den endringa som no er gjord, og vi meiner at det faktisk kan innebera ei avgrensing i foreldreretten. Det kan faktisk bli slik at dei foreldra som i dag ynskjer ein god offentleg skule til sine ungar, kan måtta velja ein friskule fordi den offentlege skulen vert lagd ned som følgje av ein stram kommuneøkonomi. Difor er det viktig for oss å halda fram kommunane sitt ansvar for eit lokalt tilrettelagt tilbod. Difor er forslag nr. 16 viktig for oss. (Presidenten klubbar.)

Presidenten: Fleire har ikkje bede om replikk.

Statsråd Kristin Clemet: I denne proposisjonen, Ot.prp. nr. 33, har Regjeringen fremmet forslag om et nytt finansieringssystem for frittstående skoler, etter at vi i desember i fjor fremmet forslag om ny friskolelov.

Dagens finansieringssystem for de frittstående kommunale skolene er basert på ulike prinsipper. Det vil si at skoler i samme kommune som har like mange elever, vil kunne ha ulike økonomiske rammer, avhengig av hvem som eier skolen. Dette kan oppleves urettferdig av begge parter, og derfor er det behov for, etter min mening, en større grad av prinsipiell likebehandling for frittstående kommunale skoler i samme område. Jeg sier «prinsipiell» fordi vi ikke snakker om *finansiell* i betydningen tilskuddsnivå. Det er ikke til behandling i dag. Derfor foreslås det i forslaget å endre dagens tilskuddsmodell, som

baserer tilskuddsgrunnlaget på et landsgjennomsnitt, til en tilskuddsmodell som tar hensyn til driftsutgiftene til skolen i den kommunen som friskolen er lokalisert. Vi foreslår altså en tilskuddsmodell med et kommunespesifikt tilskuddsgrunnlag, og jeg har inntrykk av at det prinsipielt er ganske bred støtte til den tanken her i salen.

Samtidig sier vi at dagens korreksjonsordning i inntektssystemet må vurderes, herunder spesielt nivået på trekk-satsen. Denne vurderingen vil ikke føre til noen reduksjon av kommunesektorens samlede rammer. Trekk-satsen er et ledd i et nullsumsspill, der økninger eller reduksjoner kun påvirker fordelingen mellom kommuner, ikke totalrammen. Og dessuten er det rimelig, og grunn til å tro, at trekk-satsen fortsatt vil være lavere enn gjennomsnittskostnaden, selv om avvik i fremtiden vil kunne være mindre enn i dag.

Jeg har registrert at det foreligger tre forslag, som er lagt frem i dag, knyttet til en overgang til et kommunespesifikt tilskuddsgrunnlag. Jeg oppfatter forslag nr. 15 slik at det vil begrense utslagene ved overgang til kommunespesifikt tilskuddsgrunnlag. Jeg synes dette er akseptabelt, og det kan skje innenfor de foreslåtte bestemmelser som behandles i dag. Det begrenser utslagene, kan man si, både på godt og vondt for alle parter, avhengig av hvem som ser på dette.

Forslag nr. 16 sier at det skal legges vekt på kommunenes uttalelser. Det dreier seg ikke om en veto rett, men en understreking av noen faktorer som allerede ligger i proposisjonen om friskoleloven og i loven, og at det skal legges vekt på disse.

Forslag nr. 14 om gratisprinsippet synes jeg også er greit, selv om det er klart at det er lettere å realisere dette gratisprinsippet slik det er formulert i forslaget dersom tilskuddet til friskolene er høyt og ikke reduseres. Det er litt paradoksalt at de som er bekymret for gratisprinsippet, for å bruke det uttrykket, samtidig er opptatt av å redusere tilskuddet til friskolene, for da vil jo uvilkårlig en effekt av det kunne bli økte egenandeler.

Vi har også fremmet enkelte forslag til kontroll og tilsyn med bruk av tilskuddsmidler. Her merker jeg meg at det er tilslutning til Regjeringens forslag.

Og så fremsetter vi noen bestemmelser om innhenting av opplysninger.

Departementet trenger hjemmel for å kunne innhente opplysninger fra de nasjonale prøvene for å undersøke elevenes progresjon over tid. Denne informasjonen skal publiseres i kvalitetsportalen på skole- og skoleeie nivå. Innhenting av opplysninger vil også muliggjøre forskning omkring kvalitetsutvikling i skolen, og slike data vil bl.a. gi et bedre kunnskapsgrunnlag for tiltak spesielt rettet mot svake grupper.

Innhenting av opplysningene skal selvsagt være underlagt personopplysningsloven, som sikrer personvernet til elever og lærere. Jeg har merket meg at en samlet komite har bedt om at Regjeringen legger frem en vurdering av personvernet i forbindelse med opprettelsen av informasjonsbaser over elevers prøvingsresultater på individnivå, og dette vil jeg selvsagt etterkomme. La meg likevel presisere nå at allmennheten ikke vil få noen per-

sonidentifiserbar informasjon, at det kun er data om grunnleggende ferdigheter i basisfag og elevenes motivasjon, læringsstrategier og tiltro til egne ferdigheter i fagene som vil være tilgjengelig for lærere, skoleledere og skoleeier etter nærmere autorisasjon, og at å bruke personnummer for å koble til bakgrunnsvariabler kun vil skje til forskningsformål, etter en vurdering av hvert enkelt tilfelle. En slik kobling vil kun skje internt i Statistisk sentralbyrå. I begge tilfeller vil man forholde seg til datasikkerhetskrav som stilles for behandling av slike registerdata, og dette er ikke noe uvanlig for Statistisk sentralbyrå. Men dette kan vi utdype nærmere når vi kommer tilbake med en sak etter anmodning fra komiteen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Karita Bekkemellem Orheim (A): Det er sterk uenighet mellom partiene om hvem som skal utbetale støtten til privatskolen. Departementet ønsker at utbetalingen fortsatt skal skje fra staten.

I forrige sak hørte vi statsråden prise det kommunale selvstyret, og at lokalpolitikerne vet best i mange sammenhenger. Begrunnelsen for dette er jo at en kommunal utbetaling oppleves som mer usikker og uforutsigbar for de private skolene, og at det er viktig å sikre rettighetene til dem som ønsker et privat tilbud. Da blir det forunderlig at Regjeringen ønsker å fjerne øremerkingen på de fleste andre områdene – jeg kan jo bare nevne leirskole, skolefritidsordning, musikk- og kulturskoler og landslinjer – og legge dette inn i rammene til kommunene. Når det så gjelder privatskoler, skal utbetalingen fortsatt være statlig. Hva er statsrådens begrunnelse for statlig utbetaling? Forstår statsråden at dette kan oppfattes som en særbehandling av den private skolen?

Statsråd Kristin Clemet: Den som eventuelt måtte ha lest vårt opprinnelige høringsforslag, vil se at vi der drøftet ulike modeller. Vi gikk inn for et kommunalt tilskuddsgrunnlag. Vi snakket om en likebehandlingsmodell og en gjennomsnittskostnadsmodell, og så drøftet vi statlig og kommunal utbetaling.

Jeg mener at det kan fremføres argumenter for det ene og for det andre. Men alt i alt har vi falt ned på at foreldreretten er det viktige her, og at det på en måte må bli styrende for utbetalingen. Det er ikke så mye knyttet til usikkerheten, for usikkerheten tror jeg mer er knyttet til tilskuddsgrunnlaget enn til utbetalingen. Det er mer en prinsipiell holdning, som representanten Arne Lyngstad var innom tidligere. Jeg kan slutte meg til de merknadene han gav på dette punkt. Men jeg sier åpent at det er mulig å føre argumenter for de ulike modellene.

André Kvakkestad (FrP): Etter Lyngstads svar på min replikk kunne det være greit å få en avklaring.

Dersom en ser at økte tilskudd gir rom for et bedre tilbud, er det intet galt i at en skoleeier ønsker å oppnå dette med tanke på sine elever. Er det noe i det fra Regjeringen foreslåtte regelverk som hindrer en skoleeier i å ha to skoler innenfor rimelig skysavstand for elevene, slik at

skoleeier ved inntak til skolene hindres i å fordele elevene slik at de får optimale økonomiske muligheter til å gi et best mulig tilbud?

Statsråd Kristin Clemet: Jeg tror det er mange som tar feil når det gjelder den nye friskoleloven, på ett vesentlig punkt, nemlig at det skal være økonomi som styrer etableringen av friskoler. I vårt opplegg ligger det ingen økonomiske incentiver til å starte en friskole. Det er snarere tvert om. Dette er ildsjelens lov. Dette krever store anstrengelser og ganske mye dugnadsarbeid. Jeg tror rett og slett ikke at folk flytter friskolen sin rundt omkring av hensyn til økonomi. Men hvis det er dyrere å drive skole i én kommune enn i en annen, skyldes det jo at det er dyrere. Det betyr ikke at det blir noe mer til overs. Men det er forhold ved den kommunen som gjør at det er dyrere å drive skole. Jeg tror ikke den type motiver vil styre etableringen av friskoler. Jeg tror det kommer til å være et vesentlig skille fra den svenske lovgivningen, som faktisk gir adgang til å ta ut utbytte. Der kan man tenke seg rent private, kommersielle firmaer som etablerer skoler, med store investeringer up front, fordi de regner med at de skal få det igjen siden. Det blir ikke mulig i Norge. Her vil det være ildsjeler knyttet til et lokalmiljø og til en brennende idé som etablerer en skole.

Rolf Reikvam (SV): Hensikten med gratisprinsippet er nettopp å sikre at skoler ikke skal kunne kreve ekstrabetalning fra foreldrene utover differansen mellom 85 pst. og 100 pst., slik at de på den måten kan framstå som mer attraktive enn de offentlige skolene, ved at de kan ha fine leirskoler og andre flotte opplegg som den offentlige skolen ikke har råd til. Derfor var det viktig for oss å understreke akkurat dette, i og med at vi har knesatt gratisprinsippet i den offentlige skolen.

Så til forslag nr. 16. Det har for så vidt to funksjoner, det er det viktig å være klar over. Den ene funksjonen er rettet mot kommunene, at de nå vet at de må skjerpe seg, og at de må begrunne sine vurderinger på en skikkelig måte. Når kommunene får en søknad om etablering av en privatskole, må de gjøre en skikkelig jobb. De må gå inn og kunne påvise og dokumentere. Det er viktig å si til kommunene at hvis dere gjør det, så skal det skjønnets som statsråden skal utøve, ta hensyn til det dere kan påvise. Jeg vil gjerne at statsråden også bekrefter at forslag nr. 16 vil påvirke hennes skjønns muligheter.

Statsråd Kristin Clemet: Nå har jeg, i motsetning til tidligere statsråder og i og for seg meg selv også, ikke tenkt personlig å sitte og avgjøre disse søknadene. Jeg håper vi har fått en lov som kan forvaltes av et faglig organ underlagt Utdannings- og forskningsdepartementet.

Jeg synes det er viktig at kommunene er godt inne i dette, at det tillegges vekt, det kommunene mener innenfor de momentene som er nevnt i dette forslaget. Men jeg er også særdeles opptatt av at det skal være en god dialog. Jeg synes ikke at kommunene og friskolene skal se på hverandre som motstandere eller fiender, men at de skal se på seg selv som to parter som kan samarbeide om

å lage et best mulig skoletilbud i kommunen. Det tror jeg vi legger til rette for gjennom det som står i loven. Jeg synes også det er greit, det som fremsettes som et forslag her i dag, for det understreker en del av de forholdene som skal tas hensyn til og tillegges vekt, uten at det dermed har blitt en vetorett.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Eg vil gjerne be statsråden avklara to forhold. Det fyrste gjeld økonomien. Eg deler hennar oppfatning om at i motsetning til den svenske lova vil ikkje den norske stimulera til særleg etablering av frittstående skular for fortienesta sin del. Men ho innser vel at økonomi har noko å seia? Sjølv om kommunane har stramme rammer, har det allereie vorte etablert ei rekkje nye friskular, og fleire kan koma.

Det andre gjeld tilskotsgrunnlaget og lokalt sjølvstyre. Eg oppfattar det slik at hovudforskjellen mellom modell 1, som Arbeidarpartiet, SV og Senterpartiet går inn for, og modell 3b, som Regjeringa går inn for, er kven som skal betala ut tilskotet. Ser statsråden at det ein dag i mai å framstilla ei historisk reform for lokalt sjølvstyre, og så gi etter for friskulane fordi dei ikkje stolar på kommunane, kan verka nokså sjølvmotseiande?

Statsråd Kristin Clemet: Dette med utbetaling har jeg allerede kommentert. I den grad det foreligger noen selvmotsigelse her, tror jeg den er for ingenting å regne i forhold til en del av de andre selvmotsigelsene som oppstår i denne sal når det gjelder kommunalt selvstyre. Det har vært avholdt en rekke landsmøter i vår som har hyllet det kommunale selvstyre. Det skal bli spennende å se hvor mange som greier å følge det helt til mål.

Når det gjelder økonomien, tror jeg at om ti år vil denne debatten fremstå litt rar. Vi kan jo bare tenke på det barnehageforliket som er inngått nå, og spørre oss selv: Tar de private barnehagene som mottar offentlig støtte, noe fra de offentlige barnehagene? Jeg tror ikke vi tenker slik på det når det gjelder barnehager i dag, og slik vil det selvfølgelig heller ikke være med friskolene. En elev kan bare gå på én skole av gangen, friskoler mottar mindre enn offentlige skoler, og offentlige skoler skal trekkes for mindre enn det friskolene får.

Ursula Evje (FrP): Med referanse først til representanten Reikvams replikk, og så statsrådens svar: Stortinget kjenner i prinsippet kun statsråden, og ikke hennes embetsverk. Derfor må vi i det alt vesentlige forholde oss til det hun sier, og ikke ha noen tro- og synsemening om noe annet.

Representanten Kvakkestad fikk på sitt spørsmål til statsråden ikke et klart og fyllestgjørende svar. Han fikk et svar som lød omtrent slik: Det ligger ingen forbud i loven, men synsing fra regjering og regjeringspartiene ut fra prinsippet om at det ikke ville være slik at idealister laget en skole i hver kommune, for så å sluse elevene mellom de kommunene som finansierte skolen best.

Det jeg ønsker nå, er ikke synsing, men: Kan statsråden si ja eller nei til om dette er mulig i henhold til lovverket?

Statsråd Kristin Clemet: Jeg er selvfølgelig klar over at Stortinget bare kjenner statsråden. Grunnen til at jeg tillot meg å nevne det, var at det var et tema i forbindelse med behandlingen av friskoleloven, hvorvidt man skulle legge godkjenningen til et uavhengig underliggende organ. Det var simpelthen et tema i innstillingen ved behandlingen den gangen, og derfor tillot jeg meg å nevne det. Det har også vært ganske mye omtalt hvorledes det store politiske skjønnet med den nåværende privatskoleloven kan medføre problemer, spesielt når det er hyppige regjeringsskifter og statsrådene har ulike meninger om private skoler.

Jeg må ærlig talt innrømme at jeg vet ikke helt om jeg forstår Fremskrittspartiets spørsmål når det gjelder å sluse elever mellom skoler og kommuner. For meg høres det veldig underlig ut at noen foreldre skulle la seg være med på et eller annet som innebærer å sluse elever til og fra. De som vil etablere en skole, må søke, så må kriteriene oppfylles, og så vil det bli godkjent. Om det står en montessoriskole eller noen annen bak – samme forbund står jo bak en rekke skoler i en rekke kommuner – ser jeg ikke helt hva som er problemstillingen, for de vil da motta forskjellige tilskudd etter den nye modellen.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme. Dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

Jan Simonsen (uav): Jeg må innrømme at jeg ble ganske forbauset da jeg så de forslagene som lå på bordet i morges. Ikke så mye over at forslagene kom nå og ikke i innstillingen, men over at Høyre går sammen med Sosialistisk Venstreparti om et forslag som undergraver friskolene ved å gjøre det vanskeligere enn nødvendig å få tillatelse til å gå i gang. Høyre vil i dette forslaget legge «vesentlig vekt på» en del ting. Selv om det kanskje ikke er en ren vetorett for kommunene, er «vesentlig vekt på» et meget sterkt uttrykk, så det er ikke så veldig langt fra.

Hva er det Høyre vil at det skal legges vesentlig vekt på når en skole søker om tillatelse? Jo, det er kommunens skolestruktur, kommunens utgifter, og avstanden til de offentlige skolene. Tidligere trodde jeg det faktisk var slik at Høyre la vesentlig vekt på helt andre ting, nemlig kvaliteten i skolen og det faglige innholdet i undervisningen. Det kan ikke være noen tvil om at med dette forslaget gir Høyre SV ikke bare lillefingeren, men hele hånden. Dette forslaget, hvis det blir vedtatt, vil bli brukt for alt det er verdt i årene framover, av alle politikere som er motstandere av en utvikling i retning av flere privatskoler.

Med dette vedtaket i hånden kan et flertall i et kommunestyre, eksempelvis bestående av Arbeiderpartiet og SV, presse departementet til å avslå søknaden fra en skole som kan tilby verdens beste faglige opplegg, og begrunne det med at det kan få negative konsekvenser for kommunens skolestruktur, og påføre kommunen en del ekstra utgifter. Dette er å sette hensynet til kommuneøkonomien foran hensynet til faglig innhold og kvalitet. Det setter Høyres fagre valgløfter om å satse på kvalitet i skolen i et underlig lys. Dette forslaget skriker etter en

forklaring, som jeg ikke har fått hittil i dag. Og den forklaringen bør være god hvis Høyre ønsker å beholde sin troverdighet som et parti som setter kvalitet som det aller, aller viktigste i sin skolepolitikk. Vi bør nå få en skikkelig forklaring fra representanten Voie, eller andre i Høyre, på hvorfor det er så viktig å gi departementet denne instruksjonen om å vektlegge kommunenes skolestruktur høyere enn kvalitet.

Karin Andersen (SV): SV er fornøyd med det vedtaket som ligger på bordet i dag. Det tror jeg også at ministeren og regjeringspartiene er, for hvis vi husker tilbake til den debatten vi hadde om friskolene sist, understreket SV at vi valgte å ta statsråden på ordet, at hun også var opptatt av kvaliteten i den offentlige skolen. Det er jo det dette dreier seg om, at man skal ha en balanse her, og at man skal være opptatt av at kvaliteten ikke skal forringes i den offentlige skolen. Vi har en felles, stor jobb å gjøre der for at den offentlige skolen skal bli så god at den kan konkurrere med hvem som helst, og at alle vil ha barna sine der.

Men grunnen til at jeg tok ordet, var at statsråden hadde en utfordring i forhold til lokalt sjølstyrte. Jeg har da bare litt lyst til å minne statsråden om at den barnehageavtalen som vi inngikk her, er det enighet om nå, så det er vel ikke noe grunn til å polemisere mot den.

Men det kan kanskje være grunn til å minne statsråden om at der man virkelig har tatt kjempepetak og løftet ting ut av de lokale folkevalgte organene, er sjukehusreformen. Og når man har sagt A når det gjelder sjukehusreformen, følger det en del bokstaver etter det, som flere av oss i ettertid har stemt for, fordi vi har vært nødt til det når man har bestemt dette. Hvis vi sammenligner størrelsen på dette og noe av det småtteriet som man nå holder på og liksom skal lage en stor debatt om, det lokale sjølstyrte og noen småtterier av noen øremerkede midler, blir det – for å si det mildt, og for å returnere påstanden til statsråden – for puslete. Hvis man virkelig skal snakke om frihet for kommunesektoren, må man sørge for at det er samsvar mellom de oppgavene og de inntektene man har. Det ønsker SV. Da blir det en reell frihet for kommunene, men det blir også frihet for den befolkningen som skal kunne få tjenester den faktisk har bruk for, av en kvalitet som et moderne samfunn kan være bekjent av. Så jeg syns kanskje at det ikke er grunn til å ta den tonen når det dreier seg om hvem det er som sørger for at det er lokalt handlingsrom i norske kommuner og fylkeskommuner.

Søren Fredrik Voie (H): Representanten Karita Bekkemellem Orheim startet sitt innlegg med å si at vi nå åpner for et frislipp av private skoler og friskoler. Representanten Simonsen sier det stikk motsatte, at vi nå fremmer et forslag som undergraver friskolene. Begge kan umulig ha rett samtidig. Men det kan jo hende at her ligger sannheten, virkeligheten, et sted imellom.

Det er ikke slik at Høyre og Regjeringen prioriterer hensynet til kommuneøkonomien foran kvalitet og kreativitet. Vi ønsker å prioritere kommuneøkonomien for å

styrke den offentlige skolen, og samtidig som vi styrker kommuneøkonomien og den offentlige skolen, gir vi muligheter for å imøtekomme friskolenes behov for stabile rammebetingelser, for god og sikker økonomi, for å ha mulighet til både å etablere en ny skole og å drive den med et økonomisk fundament på lik linje med de offentlige skolene. Derfor synes jeg den – til dels – tiraden av kritikk og påståtte endringer i Høyres politikk som kom fra representanten Simonsen når det gjelder den politikk som både Regjeringen og Høyre fører i forhold til friskoler og satsing på kvalitet i skolen i det hele, skyter langt over mål og ikke er i tråd med virkeligheten.

Når det gjelder realitetene i forslag nr. 16, har jo også medforslagsstilleren fra SV bekreftet at forslaget innebærer ingen kommunal vetorett. Det var faktisk det representanten Simonsen stod sammen med regjeringspartiene om da vi behandlet friskoleloven, ved nettopp å understreke at her måtte det ikke innføres noen kommunal vetorett. Og det gjøres det heller ikke i dag med det forslaget som nå ligger på bordet.

Men at departementet og Regjeringen får en mulighet til å vurdere de synspunkter og innspill som kommer fra kommunen, og også legger avgjørende vekt på disse synspunktene, synes vi er både rimelig og riktig i den fasen vi går inn i. Da ivaretar vi faktisk mange av hensyene, og også synspunktene, som kritikerne av friskoleloven framfører. På mange måter er det en god måte å imøtekomme opposisjonen på også.

Og siden nå Rolf Reikvam fra SV i et tidligere innlegg i dag gav ros til regjeringspartiene for godt samarbeid når det gjelder å forbedre kvaliteten i skolen, har jeg lyst til å si at det er jo hyggelig at iallfall ett parti på Stortinget ser behov for å sikre friskolenes stabile rammevilkår – i tillegg til regjeringspartiene.

Statsråd Kristin Clemet: Jeg skal forsøke ikke å forlenge debatten. Jeg følte bare behov for å oppklare det som kanskje kunne virke som en misforståelse i forhold til representanten Karin Andersens innlegg.

Jeg mente ikke å polemisere mot barnehageavtalen, det var snarere tvert om. Det jeg mente, var å bruke det som en illustrasjon på en kanskje dristig spådom for fremtiden. I dag er det jo slik at de fleste vil mene at det er fint å gi tilskudd til private barnehager, og at det ikke stjeler noe fra offentlige barnehager. Man er opptatt av en viss likebehandling mellom private og offentlige barnehager. Det var bare det som var mitt poeng, at det kanskje kan bli et moment i fremtiden når det gjelder friskolene – bare for å oppklare at jeg altså ikke har kritisert noe forlik som nå nylig er inngått her i Stortinget.

En ting til til Karin Andersen. Jeg er helt enig i at det aller viktigste vi kan gjøre, og det som står øverst på min agenda, er å styrke den offentlige skolen og bedre kvaliteten der. Det er der over 98 pst. av elevene går. Av alle de utdannings saker vi har behandlet her siden jeg ble minister – noen mener at det er altfor mange – har altså bare to dreid seg om friskoler eller private skoler, den ene er friskoleloven og den andre er finansieringen av dem. Resten dreier seg om den offentlige skolen. Senest behandlet

vi – rett forut for denne saken – en sak som dreier seg om den offentlige skolen, og som jeg tror SV og regjeringspartiene er enige om er en meget viktig kvalitetsutviklingssak for skolen, nemlig den om bl.a. klassedelingsregler. Så bare la meg bruke det som et eksempel. Den er veldig viktig.

André Kvakkestad (FrP): Statsråden nevnte Montessoriforbundet som et forbund som har flere privatskoler. Dette er typisk skoler som har elever fra flere kommuner. Da er det, slik jeg har forstått, intet i veien for at Montessoriforbundet kan ha to skoler i nærheten av hverandre, i forskjellige kommuner. Foreldrene kan da velge å sende barnet sitt dit hvor det gis best tilbud eller størst statstilskudd. Jeg går ut fra at statsråden mener foreldrene bør velge det undervisningstilbud som er best for deres barn, altså en oppfordring til å sende barnet dit hvor staten gir rom for et best mulig faglig tilbud. Det har jeg forstått at statsråden mener regelverket åpner for.

Så til spørsmålet om kommunal uttalelse, eller nærmest veto. Det som forunder meg mest i den sammenhengen, er at hvis regjeringspartiene syntes at tingene var klare og greie for 17 dager siden, hva er da behovet for et nytt vedtak som skaper uklarhet i dag?

Vi er vant til som lovgivende forsamling å skille mellom «kan», «bør» og «skal». Jeg går ut fra at det også er mulig for enkelte å skille mellom «å legge vekt på», «å bli hørt» og «å legge vesentlig vekt på». «Vesentlig vekt på» betyr at det skal mye til for å komme til en annen konklusjon. Da er det vel slik å forstå at når noe skal tillegges «vesentlig vekt», skal det altså legges mer vekt på enn dersom man hadde kommet til at dette bare er ett av flere innspill. Da må det vel være slik at regjeringspartiene mener det er viktigere å etterkomme kommunenes ønsker i dag, enn det var for 17 dager siden.

Jan Simonsen (uav): Jeg synes ikke jeg fikk noen god forklaring fra representanten Voie på hvorfor det er så viktig og nødvendig å komme med de instruksjonene til departementet som ligger i forslag nr. 16. Det nærmeste han kom, var å si at det var en god måte å imøtekomme opposisjonen på. Ja, det skal jammen være sikkert! Noen bedre måte å imøtekomme den sosialistiske opposisjonen i Stortinget på, kunne man knapt finne – de kan jo sprette champagneflasken i dag. Hadde jeg vært medlem av SV eller Arbeiderpartiet, ville jeg gått og fått tak i en utskrift av representanten Voies forrige innlegg, og så ville jeg satt en tykk strek under der han sier at man skal legge «avgjørende vekt på» kommunenes synspunkter. For representanten Voie sa jo ikke bare at man skal åpne for en mulighet til å vurdere synspunktene fra kommunene, men han la til at man skal legge «avgjørende vekt på» kommunenes synspunkter. Det er mange kommuner i dette landet som styres av Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet. Der kommer det ikke til å bli mange friskoler etter dette.

Arne Lyngstad (KrF): Representanten Simonsen og representantene fra Fremskrittspartiet drar i gang et par

debatter her som jeg stiller meg litt spørrende til, for det første at foreldre vil velge å sende sine barn til skoler med størst statstilskudd. Det er faktisk en parallell til at folk bosetter seg i kommuner som bruker mest på skoler. Men det som er poenget i forhold til friskoleloven og prinsippet der, er at hver enkelt skole er et selvstendig rettssubjekt. Hvorfor skulle da skoler samarbeide om å sende elever bort fra seg? Det ville jo ødelegge det økonomiske grunnlaget for egen drift. Skolen ville ikke bli etablert av foreldregruppen hvis det bare var økonomiske resonnement som lå til grunn. Men det er ikke bare økonomiske resonnement som ligger til grunn når man etablerer en skole. Man har en genuin interesse av å drive opplæring av barn i området. Jeg synes at dette er en veldig merkelig problemstilling, som jeg opplever som mer teoretisk enn reell.

Så har jeg også lyst til å si til representanten Simonsen når det gjelder hvorfor vi er med på forslag nr. 16, at det er ganske enkelt fordi det går inn i det skjønnsrommet, og presiserer skjønn, som har ligget i proposisjonen. Og så har vi fått flertall for en tilskuddsmodell som vi ønsker, som er ganske viktig for oss.

Sosialistisk Venstreparti var villig til å gå inn i den dialogen. Som saksordfører har jeg fridd til alle andre partier for å finne en løsning, men har ikke merket noen vilje. Sosialistisk Venstreparti tok utfordringen til slutt, og vi fant en løsning som vi kan leve med, og som SV kan leve med, og som gir et godt finansieringssystem for friskolene.

Presidenten: Søren Fredrik Voie har hatt ordet to ganger og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Søren Fredrik Voie (H): For at det ikke skal være tvil om formuleringen her, står det da i forslaget vitterlig «å legge vesentlig vekt på kommunens uttalelse der kommunen påviser» osv., slik at det er oppklart, hvis jeg kom i skade i sted for å bruke ordet «avgjørende» i stedet for «vesentlig».

Jeg synes Arne Lyngstad avklarte greit hva som er realiteten her. Her har både representanten Simonsen og Fremskrittspartiet meldt seg ut av den politiske diskusjon ved å si at man ikke vil være med på å forhandle fram en løsning som gjør at friskolene får et finansieringssystem som de kan leve med framover. Når man da er nødt til å gå til et annet parti for å oppnå den løsningen som er helt nødvendig, skulle det bare mangle at man gjennom forhandlinger ikke kommer fram med noen kompromissforslag som vil avvike en smule fra den mest ideelle løsning, som vi sikkert kunne ønsket oss, flere enn Simonsen.

André Kvakkestad (FrP): Når det gjelder spørsmålet om «vesentlig vekt», som Voie nå har kommet med diverse utlegninger om hva betyr – tror jeg – er det vel slik at jeg undres litt på om regjeringspartiene kan finne noe som helst sterkere uttrykk som kan gi kommunen en sterkere avgjørelsesmyndighet i slike saker, enn at det skal legges «vesentlig vekt på». Da må det være «avgjø-

rende» betydning. Det er altså så sterkt man kan si det uten å legge alle andre begrunnelser totalt døde. Men uansett hvor langt man mener at «vesentlig vekt» strekker seg, strekker det seg i hvert fall betydelig lenger enn det som var flertallet for 17 dager siden. Det skal selv Voie ha problemer med å forklare seg bort fra.

Når det gjelder Lyngstads synspunkter, at skoler skal være egne rettssubjekter, er det ingenting som er problematisk ved det. Men det er fortsatt ingenting som hindrer foreldrene i å velge hvilket av de selvstendige rettssubjektene de ønsker å sende sine barn til. I den sammenheng finnes det faktisk områder i kongeriket som er relativt tett befolket, hvor avstandene ikke nødvendigvis er svært lange, og hvor det slik sett kan være ganske likegyldig, transportmessig, hvilken skole man velger. Hvis da Montessoriforbundet er en seriøs aktør, går jeg ut fra at de også ønsker å gi et best mulig tilbud til alle sine elever, uansett hvor de nå skulle bo. Slik jeg har forstått regelverket, og det har i hvert fall ikke blitt avkrefte, har foreldrene full mulighet til å velge den av friskolene de selv ønsker, med mindre det ligger noen regler om boikottvirksomhet som skolen har muligheter til, som jeg ikke kan se.

Presidenten: Jan Simonsen har hatt ordet to ganger og får ordet til ein kort merknad avgrensa til 1 minutt.

Jan Simonsen (uav): Til representanten Voie: Jeg tror jo ikke han hadde kommet så veldig langt om han hadde klart å forhandle seg fram til en løsning med representanten Simonsen, dessverre. Når han da valgte SV istedenfor Fremskrittspartiet, skal ikke jeg fordele skyld med hensyn til hvorfor det ikke var mulig å få til en ordning med Fremskrittspartiet, noe som normalt ville vært mye mer naturlig. Men det er trist at regjeringspartiene har måttet samarbeide med Sosialistisk Venstreparti om en så viktig prinsipiell sak som finansieringsordningen for friskolene. Det er bare det at forslag nr. 16, som vi nå har diskutert grundig, faktisk ikke har noe som helst med finansieringsordningen å gjøre. Regjeringspartiene har altså da valgt å utvide sitt samarbeid med sosialistene langt utover det som var nødvendig for å få til en skikkelig finansieringsordning, og på en måte som kommer til å undergrave friskoleordningen.

Presidenten: Fleire har ikkje bede om ordet til sak nr. 7.

(Votering, sjå side 995)

S a k n r . 8

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om lov om endringer i lov 29. november 1996 nr. 72 om petroleumsvirksomhet (Innst. O. nr. 116 (2002-2003), jf. Ot.prp. nr. 46 (2002-2003))

Presidenten: Etter ønske frå energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletida blir avgrensa til 5 minutt til kvar gruppe.

Vidare vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til tre replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av Regjeringa innafor den fordelte taletida.

Vidare vil presidenten foreslå at dei som måtte teikne seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Presidenten ser det som vedteke.

Leif Frode Onarheim (H) (ordfører for saken): Olje- og energidepartementet foreslår i Ot.prp. nr. 46 noen endringer i petroleumsloven for å tilpasse den til situasjonen på norsk kontinentalsokkel og til de utfordringer man står overfor i petroleumsvirksomheten. Det viktigste grepet som tas, er at virkeområdet for petroleumsloven endres til også å omfatte utnyttelse av petroleum i anlegg som foregår på land, dersom utnyttelsen er nødvendig for eller inngår som en integrert del av utvinning eller transport av petroleum. Forslaget er en oppfølging av olje- og gassmeldingen, for å muliggjøre gjennomføring av de intensjoner som lå i den.

Komiteen har i hovedsak vært enig i lovendringene, dog med noen avvikende merknader og et konkret mindretallsforslag til endret lovtekst i en paragraf i loven. Jeg vil takke komiteens medlemmer for rask og effektiv behandling av denne sak.

Et eksempel på betydningen av å endre loven slik at også landanlegg omfattes, er Snøhvit-utbyggingen i Hammerfest. I den saken viser erfaringen at det er vanskelig å skille prosessen med å dele opp våtgass i ulike deler som butan og propan og nedkjøling av tørrgass til LNG, fra selve utvinningen av gassen. Det hele henger sammen.

Det er tydelig at det vil bli mer og mer aktuelt for utbyggere at en del av virksomheten som tidligere ble gjennomført på feltene, flyttes inn til anlegg på land. Dette kan gi mer effektiv drift og redusere investeringsomfanget.

Lovendringene tar sikte på å skape – og opprettholde – konkurranse i transportsystemene og andre installasjoner for olje og gass. Store investeringer i slike systemer blir ofte et naturlig monopol, og det legges derfor i loven opp til at myndighetene kan gå inn og regulere tredjeparts bruk av slike innretninger og derved hindre monopolprising av tjenestene. Ved å gi tredjepart adgang til installasjonene og hindre overprising av bruken vil vi kunne sikre høyest mulig verdiskaping på norsk sokkel. Komiteens flertall slutter seg til lovendringene, som fremmer en politikk hvor selskapenes fortjeneste fra petroleumsvirksomheten primært tas ut på feltet og ikke i infrastrukturen.

Komiteens flertall slutter seg også til Regjeringens forslag om at departementet kan gjøre endringer i tidligere godkjente tariffier og andre vilkår. Flertallet forutsetter imidlertid at dette ikke kommer i konflikt med den langsiktighet i rammebetingelser som er nødvendig for selskapenes planlegging.

Komiteens flertall peker også på at utvidelsen av petroleumslovens virkeområde ikke må føre til dårligere konkurransedyktighet for landanlegg som konkurrerer

nedstrøms i internasjonale markeder, som f.eks. Tjeldbergoddens metanolfabrikk.

Hensikten med lovforslagene er å sikre god konkurranse på norsk sokkel. Dette er viktig for også å gi nye operatører mulighet til å delta på sokkelen, noe som kan være særdeles viktig i forbindelse med haleproduksjon i modne felt, eller utvinning av små felt. Det er videre viktig for å sikre at den langsiktige utviklingsbanen som ble skissert i St.meld. nr. 38 for 2001-2002, kan realiseres.

Risikobildet for våre olje- og gassinstallasjoner har endret seg i den senere tid. Mens det tidligere var faren for krig som utgjorde den relevante trussel, er det i dag faren for bevisste skadehandlinger som terroraksjoner, spionasje og sabotasje i forskjellige former som er mest fremtredende. Lovendringsforslaget legger derfor en rekke plikter på rettighetshavere når det gjelder iverksetting av sikringstiltak, det å ha bevisste beredskapsplaner og stille sine innretninger til disposisjon for øvelser, etc. Dette er komiteen enig i. Dessverre er det jo slik at det ser ut til at det stadig blir mer nødvendig med slik beredskap.

Komiteen mener kravet om at operatørene på norsk sokkel skal ha kontor i Norge, har bidratt til å utvikle et sterkt petroleumsmiljø i Norge. Lovforslaget gir en åpning for å fravike dette kravet, men komiteens flertall peker på at det må være tungtveiende grunner for at slik dispensasjon skal gis. Komiteen peker også på viktigheten av at operatører og lisenshavere prioriterer HMS-arbeidet, og at vilkårene for de ulike aktørene på norsk sokkel er likeverdige.

Med dette viser jeg til komiteens tilråding.

Å g o t V a l l e hadde her overtatt presidentplassen.

Rolf Reikvam (SV): Til innstillingen foreligger det et avvikende forslag, og det er et forslag fra SV. Jeg tar herved forslaget opp.

Dessuten kommer vi til å stemme imot endringsforslaget til § 10-2, fordi vi ikke ønsker å gi Regjeringen hjemmel til å kunne svekke kravet om at rettighetshaver skal ha en organisasjon i Norge. Dette bryter grunnleggende med det som har vært noe av det mest vellykkede ved norsk oljepolitikk. Vi kan ikke se grunn for å gi denne hjemmelen til departementet og til Regjeringen, så vi ønsker å stemme mot endringsforslaget til § 10-2.

Presidenten: Representanten Rolf Reikvam har tatt opp det forslaget han refererte til.

Statsråd Einar Steensnæs: Jeg er selvfølgelig godt fornøyd med det syn som et solid flertall i energi- og miljøkomiteen har tilkjennegitt i denne saken.

Petroleumsloven skal legge til rette for å oppfylle målsettingen om en høyest mulig verdiskaping fra petroleumsvirksomheten. For å oppnå dette anser jeg det som svært viktig at petroleumsloven tilpasses situasjonen på norsk kontinentalsokkel og de utfordringer en står overfor i petroleumsvirksomheten i dag. I den siste oljemeldingen, St.meld. nr. 38 for 2001-2002, sammenliknes to

mulige utviklingsbaner for norsk petroleumspaner, forvittringsbanen og den langsiktige utviklingsbanen. Den langsiktige utviklingsbanen viser at det er ressursgrunnlag for en betydelig olje- og gassproduksjon fra norsk kontinentalsokkel fram mot og lenge etter 2050. En realisering av den langsiktige utviklingsbanen vil være i tråd med den sentrale målsettingen for petroleumsvirksomheten slik den er nedfelt i petroleumsloven, og i tråd med Regjeringens målsetting.

Jeg mener de forslagene til endringer i petroleumsloven som er fremmet, gir et godt bidrag til realisering av den langsiktige utviklingsbanen og vil sikre god ressursforvaltning.

Når det gjelder forslaget om å utvide petroleumslovens virkeområde på land, vil jeg bemerke at petroleumsloven allerede i dag gjelder for visse anlegg på land. Gjeldende avgrensning av lovens virkeområde har medført at enkelte anlegg på land som er viktige for utvinning av petroleum, har falt utenfor loven. Petroleumsloven er det sentrale lovverket for all petroleumsvirksomhet knyttet til undersjøiske petroleumforekomster, også når denne virksomheten foregår på land. Dette skal gi staten som ressurseier mulighet til å sikre at mest mulig petroleum på sokkelen produseres i samsvar med sunne økonomiske prinsipper.

I Ot.prp. nr. 46 har jeg også tatt initiativ til forslag om en rekke andre tilpasninger i petroleumsloven. Her skal jeg kun kort trekke fram enkelte av disse. Det foreslås å foreta enkelte endringer i forholdet mellom godkjennelse av plan for utbygging og drift av en petroleumforekomst etter § 4-2 og særskilt tillatelse til anlegg og drift av innretninger etter § 4-3 for bedre å tilpasse petroleumsloven dagens situasjon. Jeg ser en utvikling hvor stadig flere felt er avhengige av å bruke innretninger som opprinnelig er eller blir bygd for å betjene et annet felt. Jeg har på denne bakgrunn tatt initiativ til forslag om å endre § 4-3, slik at innretninger som skal eies av andre enn rettighetshaver til den utvinningstillatelse som innretningene skal betjene, kan gjøres til gjenstand for en særskilt tillatelse, uten hensyn til om de er knyttet til utvinning eller utnyttelse. Det er ikke riktig at denne endringen av § 4-3 fører til at en mister hjemmelen en har i § 4-2 annet og tredje ledd til å få en plan som beskriver økonomiske, ressursmessige, tekniske, sikkerhetsmessige, nærings- og miljømessige forhold, herunder miljømessige konsekvenser for et større område samlet. Gjennom § 4-3 siste ledd og bestemmelser i petroleumsforskriften § 29 vil helt tilsvarende bestemmelser få anvendelse også for særskilt tillatelse etter § 4-3. Endringen i § 4-2 og § 4-3 innebærer altså på ingen måte en miljømessig svekkelse, slik det framgår av en mindretallsmerknad fra SVs side.

Videre har jeg tatt initiativ til forslag om å endre lovens § 4-8 om fastsettelse av tariffen og andre vilkår for å klargjøre departementets adgang til å gripe inn dersom tidligere fastsatte tariffen og vilkår utgjør en urimelig hindring for gjennomføring av ellers gode samfunnsøkonomiske prosjekter. Dette vil også styrke incentivene til leting og vil kunne bidra til økt utvinning fra produsende felt. I denne sammenheng vil jeg likevel påpeke at

§ 4-8 fastsetter at eier skal gis en rimelig fortjeneste bl.a. ut fra investering og risiko ved en slik inngripen i tidligere fastsatte tariffier eller vilkår. Jeg mener således at bestemmelsen også gir nødvendige incentiver til investering i slike anlegg, og sikrer nødvendig langsiktighet i rammebetingelsene for utbygger og eier.

Det fremmes videre forslag om å gi fullmakt for departementet til å fravike kravet i lovens § 10-2 første ledd om egen organisasjon i Norge. Jeg vil understreke at det kun vil være aktuelt å fravike kravet til organisasjon i Norge overfor selskaper som har eierandeler med et lite økonomisk omfang.

Til slutt: Som påpekt av komiteen er endringsforslagene en naturlig oppfølging av St.meld. nr. 38 for 2001-2002, slik også saksordfører understrekte. Både selskaper og myndigheter må imidlertid også se på ytterligere tiltak for å sikre realisering av den langsiktige utviklingsbanen som er skissert i denne stortingsmeldingen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 8. (Votering, se side 1000)

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte **presidenten:** Odelstinget skal votere i sakene nr. 1–8.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten har Sonja Irene Sjøli på vegne av Høyre og Kristelig Folkeparti satt fram følgende forslag:

«Dokument nr. 8:99 (2002-2003) – forslag fra stortingsrepresentant Øystein Hedstrøm om lov om endring i lov 11. juni 1993 nr. 65 om konkurranse i ervervsvirksomhet (konkurranseloven) (ny § 3-12) – vedlegges protokollen.»

Det vil bli votert alternativt mellom dette forslaget og innstillingen fra komiteen.

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt
v e d t a k t i l l o v
om endring i lov 11. juni 1993 nr. 65 om konkurranse i ervervsvirksomhet (konkurranseloven)

I

I lov 11. juni 1993 nr. 65 om konkurranse i ervervsvirksomhet (konkurranseloven) gjøres følgende endring:

Ny § 3-12 skal lyde:

§ 3-12 Unntak ved nordisk eller europeisk marked

Dersom en eller flere aktører på det norske marked er så dominerende at konkurranse hindres, skal Konkurransetilsynet likevel ikke etter § 3-11 gripe inn dersom det i bransjen foreligger et velfungerende nordisk eller europeisk marked, forutsatt at dominansen ikke virker negativt for de norske kunder.

II

Loven trer i kraft straks.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Høyre og Kristelig Folkeparti bifaltes innstillingen med 46 mot 29 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 21.24.57)

Presidenten: Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten er det satt fram ti forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Karin S. Woldseth på vegne av Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 2 og 3, fra Karin S. Woldseth på vegne av Fremskrittspartiet
- forslagene nr. 4–10, fra Magnar Lund Bergo på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at det avsettes en årlig andel på inntil 1,0 pst. av spilleoverskuddet til forskning, informasjon, forebygging og opplysningsvirksomhet i forhold til spillavhengighet.»

Forslag nr. 3, fra Fremskrittspartiet, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utforme reglene for lotteri på en slik måte at de humanitære og samfunnsnyttige formål gis likeverdige muligheter til å drive.»

Forslag nr. 4, fra Sosialistisk Venstreparti, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen foreta en utredning av konsekvenser og de etiske sidene av markedsføringen av spill i Norge.»

Forslag nr. 5, fra Sosialistisk Venstreparti, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede muligheter for å forby spill på Internett.»

Forslag nr. 6, fra Sosialistisk Venstreparti, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede muligheter for å forby spill pr. mobiltelefon.»

Forslag nr. 7, fra Sosialistisk Venstreparti, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen innføre øvre gevinstgrense på spilleautomater på kr 300.»

Forslag nr. 8, fra Sosialistisk Venstreparti, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om at spilleautomater kun skal utstyres med myntinnkast, slik at spill med sedler, evt. kredittkort ikke er mulig.»

Forslag nr. 9, fra Sosialistisk Venstreparti, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at det maksimalt utplasseres 5 000 pengespillautomater i Norge.»

Forslag nr. 10, fra Sosialistisk Venstreparti, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede behovet for generell regel om aldersgrense for enkelte, eventuelt alle typer pengespill.»

Disse forslagene blir i samsvar med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slike vedtak:

A .

L o v

om endringer i pengespill- og lotterilovgivningen

Presidenten: Presidenten vil først ta opp forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet, til § 3. Forslaget lyder:

«I lov av 24. februar 1995 nr. 11 om lotterier skal § 3 annet ledd første punktum lyde:

Departementet kan ved forskrift bestemme at det skal betales årsavgift for oppstilling av varegevinstautomater og underholdningsautomater.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 62 mot 13 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.26.15)

Videre var innstillet:

I

I lov 28. august 1992 nr. 103 om pengespill m.v. gjøres følgende endringer:

§ 1 skal lyde:

Loven gjelder

- a) pengespill i forbindelse med idrettskonkurranser og andre konkurranser, som ikke er regulert i andre lover,
- b) tallspillet lotto,
- c) *lotterispill som avholdes ved bruk av utbetalingsautomater, jf. lov 24. februar 1995 nr. 11 om lotterier m.v. § 1 første ledd bokstav e, og*
- d) andre pengespill som Kongen bestemmer at loven skal gjelde for.

Denne loven gjelder også på Svalbard.

Loven skal sikre at pengespill avholdes i betryggende former under offentlig kontroll, med sikte på å forebygge negative konsekvenser av pengespill, samtidig som det legges til rette for at overskuddet fra spillene kan gå til formål som nevnt i § 10.

Ny § 9 a skal lyde:

Et datterselskap kan også være spilleselskap. Også for dette selskapet gjelder §§ 3 til 9. Morselskapet skal likevel eie alle aksjene i selskapet, og styret i morselskapet tilsetter administrerende direktør og fastsetter direktørens lønn og andre tilsetningsvilkår.

§ 10 skal lyde:

Overskuddet fra spillevirksomheten i selskapet og datterselskap fordeles med 45,5 % til idrettsformål, 36,5 % til kulturformål og 18 % til samfunnsnyttige eller humanitære organisasjoner som ikke er tilknyttet Norges Idrettsforbund og Norges Olympiske Komite. Midlene til idrettsformål og samfunnsnyttige eller humanitære organisasjoner som ikke er tilknyttet Norges Idrettsforbund og Norges Olympiske Komite fordeles av Kongen. Av midlene til kulturformål fordeles 2/3 av Stortinget og 1/3 av Kongen.

Det årlige beløp til fordeling etter første ledd fastsettes etter at det er foretatt fondsavsetninger, og etter at det er foretatt særskilt avsetning til forskning, informasjon, forebygging og behandling i forhold til spilleavhengighet fastsatt av Kongen.

§ 11 nytt annet ledd skal lyde:

For spill på utbetalingsautomat er aldersgrensen 18 år. Departementet kan fastsette aldersgrenser for deltakelse i andre spill som nevnt i § 1.

II

I lov 24. februar 1995 nr. 11 om lotterier m.v. gjøres følgende endringer:

Ny § 1 a skal lyde:

§ 1 a Lovens formål

Formålet med loven er å sikre at lotterier avholdes i betryggende former under offentlig kontroll, med sikte på å forebygge negative sosiale konsekvenser av lotterier, samtidig som det legges til rette for at lotterier kan være en god inntektskilde for samfunnsnyttig og humanitært arbeid.

§ 3 annet ledd første punktum skal lyde:

Departementet kan ved forskrift bestemme at det skal betales årsavgift for oppstilling av varegevinstautomater og underholdningsautomater og at det skal betales særskilt avgift for hvert lotteriarrangement.

§ 4 d første punktum skal lyde:

Godkjenning og autorisasjon gitt i medhold av §§ 4 b og 4 c samt tillatelser til oppstilling av varegevinstautomater og underholdningsautomater skal registreres i et sentralt register.

§ 5 annet og nytt tredje ledd skal lyde:

Første ledd gjelder likevel ikke for:

- a) *lotteri i møter hvor allmennheten ikke har adgang, når lotteriet ikke er hovedhensikten med møtet.*
- b) *lotteri som avholdes innenfor et avgrenset område når trekningen foregår uten bruk av mekaniske eller elektroniske innretninger (basarer), forutsatt at gevinstenes verdi er begrenset etter nærmere bestemmelse fastsatt av Kongen i forskrift.*

Kongen kan i forskrift fastsette at lotterier som nevnt i § 7 første ledd bokstav a og b kan holdes til inntekt for andre formål enn nevnt i første ledd over.

§ 7 første ledd skal lyde:

Følgende lotterier trenger ikke tillatelse:

- a) *Varegevinstautomater etter nærmere bestemmelse fastsatt av Kongen i forskrift.*
- b) *Forhåndstrukne og etterhåndstrukne lotterier med en begrenset omsetning etter nærmere bestemmelse fastsatt av Kongen i forskrift, når lotteriet ikke er overlatt en medhjelper mot betaling.*
- c) *Lotterier som nevnt i § 5 annet ledd, når lotteriet ikke er overlatt en medhjelper mot betaling.*

§ 7 annet ledd oppheves. Nåværende tredje ledd blir annet ledd.

§ 8 a skal lyde:

§ 8 a Aldersgrenser

Departementet kan i forskrift fastsette aldersgrenser for deltakelse i lotterier.

§ 9 annet ledd oppheves.

§ 10 oppheves.

Ny § 15 skal lyde:

§ 15 Utbetalingsautomater

Lotteri ved bruk av utbetalingsautomat kan avholdes av spilleselskap som nevnt i lov 28. august 1992 nr. 103 om pengespill m.v. § 3, jf. § 9 a. For slikt lotteri gjelder ikke loven her. Det er forbudt for andre å avholde lotteri ved bruk av utbetalingsautomat.

III

1. Loven her gjelder fra den tid Kongen fastsetter. De enkelte bestemmelser kan settes i kraft fra ulik tid.
2. Kongen kan gi nærmere overgangsregler.

Presidenten: Fremskrittspartiet har varslet at de går imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 62 mot 13 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 21.26.39)

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Presidenten regner med at Fremskrittspartiet vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes med 61 mot 13 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 21.27.03)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Videre var innstillet:

B.

Stortinget ber Regjeringen utarbeide forskrifter som sikrer lokale lag og foreninger tildeling av tippeoverskuddet som kompenserer for bortfall av inntekter fra dagens spilleautomater.

Presidenten: Presidenten vil gjøre oppmerksom på at bokstaven B er falt ut foran anmodningen til slutt i innstillingen.

B blir i samsvar med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Under debatten har Aud Gaundal på vegne av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet satt fram følgende forslag:

«Stortinget ber Regjeringen ta en ny gjennomgang av de praktiske og økonomiske konsekvensene av å nedlegge papirdelen av Norsk lysingsblad, og på egnet måte komme tilbake til Stortinget.»

Dette forslaget blir i samsvar med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slike vedtak:

A .

L o v

om endringer i rettsgebyrloven mv. og i selskapslovgivinga (kunngjeringsreglar)

I

I lov 17. desember 1982 nr. 86 om rettsgebyr skal det gjerast desse endringane:

§ 4 skal lyde:

Gebyrplikten for tvistemål, skjønn, tvangsfullbyrdelse og midlertidig sikring inntreer når saken er ført inn i saklisten og for overprøving ved høyere instans innføring i denne sakliste. Ved tinglysing er påføringen av attest for tinglysing avgjørende for *gebyrplikten*. For bobehandling gjelder de særlige regler i kapittel 5.

§ 21 skal lyde:

For tinglysing, registrering eller anmerkning i *grunnboken og kraftledningsregisteret* betales 2 ganger rettsgebyret, med mindre annet følger av annet ledd eller er bestemt i § 22.

For tinglysing eller registrering av pantobligasjon eller skadesløsbrev betales 2,5 ganger *rettsgebyret*.

Det skal betales fullt gebyr for hvert register og for hver rettskrets et dokument skal tinglyses eller registreres i.

§ 21 a blir oppheva.

§ 23 første ledd skal lyde:

For særskilt pantattest og annen attestert registerutskrift som *gjelder grunnbok eller kraftledningsregisteret*, betales en femtedels rettsgebyr. Det betales ett gebyr for hver registerenhet utskriften omfatter.

§ 24 blir oppheva.

II

I lov 7. juni 1935 nr. 2 om tinglysing skal § 34 nytt fjerde og femte ledd lyde:

For tinglysing, registrering eller anmerkning i Løsøreregisteret skal det betales gebyr. Departementet gir regler om gebyrenes størrelse og innkrevingsform.

Departementet gir også regler om hvordan informasjon i Løsøreregisteret skal gjøres tilgjengelig, og kan bestemme at det skal betales gebyr for tjenestene.

III

I lov 12. desember 1975 nr. 59 om dokumentavgift skal det gjerast desse endringane:

§ 13 blir oppheva.

§ 14 blir oppheva.

IV

I lov 21. juni 1985 nr. 78 om registrering av foretak skal det gjerast desse endringane:

§ 4-1 nytt tredje ledd skal lyde:

For første gangs registrering i Foretaksregisteret skal det betales gebyr. Det kan også kreves gebyr for andre meldinger som skal registreres. Departementet gir nærmere regler om gebyrenes størrelse og innkrevingsform.

§ 6-2 første ledd skal lyde:

Etter registrering av en førstegangsmelding om norsk foretak skal registerføreren kunngjøre følgende opplysninger i *Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon*:

1. Foretakets navn og organisasjonsnummer
2. Foretakets formål eller virksomhetsbeskrivelse
3. Foretakets forretningskommune
4. Navnet på medlemmene av foretakets styre og daglige leder når dette er meldt
5. Navnet på innehaver for *enkelpersonsforetak* og samtlige ansvarlige deltakere i ansvarlig selskap og i kommandittselskap.

§ 8-1 første ledd skal lyde:

Enhver har rett til å gjøre seg kjent med det som er registrert i foretaksregisteret og få utskrift av dette. Dette gjelder likevel ikke fødselsnummer. Offentlighetslovens bestemmelser gjelder for opplysninger som ikke er registrert. *Departementet gir regler om hvordan opplysningene skal gjøres tilgjengelige, og kan bestemme at det skal betales gebyr for tjenestene.*

V

I lov 31. mai 1918 nr. 4 om avslutning av avtaler, om fullmakt og om ugyldige viljeserklæringer skal § 17 andre ledd andre og tredje punktum lyde:

Finder denne myndighet, at begjæringen bør indvilges, utfærdiger den en erklæring om, at fullmagten skal være magtesløs, naar erklæringen har været indrykket i *Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon* og derefter en bestemt tid, høist fjorten dage, er gaat. Det kan i erklæringen bestemmes, at den ogsaa skal kundgjøres paa anden maate før indrykningen i *den elektroniske kunngjøringspublikasjonen*.

VI

I lov 4. februar 1960 nr. 1 om boligbyggelag skal det gjerast desse endringane:

§ 61 første ledd skal lyde:

Beslutningen om oppløsning skal avviklingsstyret straks anmelde til Foretaksregisteret. Dessuten skal beslutningen sammen med en oppfordring til kreditorene om å melde seg, innrykkes i *Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon* og to ganger i to aviser som er alminnelig lest på stedet. Fordringshavere med kjent oppholdssted skal så vidt mulig gis særskilt skriftlig underretning.

§ 63 første ledd skal lyde:

Utbetaling av overskudd skal ikke finne sted før lagets forpliktelser er dekket etter reglene i § 62 siste ledd og det er gått seks måneder siden *kunngjøringen i Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon* etter § 61.

§ 64 a andre ledd skal lyde:

Når registrering av fusjonsbeslutningen har funnet sted, skal Foretaksregisteret kunngjøre beslutningen og varsle lagets kreditorer om at de må melde fra til laget innen tre måneder fra *kunngjøringen i Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon* dersom de vil gjøre innsigelse mot at beslutningen settes i verk. Kunngjøringen skal rykkes inn i *Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon* og to ganger med minst en ukes mellomrom i en avis som er alminnelig lest på stedet.

VII

I lov 4. februar 1960 nr. 2 om borettslag skal det gjerast desse endringane:

§ 81 første ledd skal lyde:

Når det foreligger gyldig beslutning om oppløsning, skal avviklingsstyret straks anmelde beslutningen til Foretaksregisteret. Dessuten skal beslutningen sammen med en oppfordring til kreditorene om å melde seg, innrykkes i *Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon* og to ganger i to aviser som er alminnelig lest på stedet. Fordringshavere med kjent oppholdssted skal så vidt mulig gis særskilt skriftlig underretning.

§ 83 første ledd skal lyde:

Utbetaling av overskudd skal ikke finne sted før lagets forpliktelser er dekket etter reglene i § 82 og det er gått seks måneder siden *kunngjøringen i Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon* etter § 81.

§ 84 a andre ledd skal lyde:

Når registrering av fusjonsbeslutningen har funnet sted, skal Foretaksregisteret kunngjøre beslutningen og varsle lagets kreditorer om at de må melde fra til laget innen tre måneder fra *kunngjøringen i Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon* dersom de vil gjøre innsigelse mot at beslutningen settes i verk. Kunngjøringen skal rykkes inn i *Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon og to ganger med minst en ukes mellomrom* i en avis som er alminnelig lest på stedet.

VIII

I lov 24. mai 1961 nr. 1 om sparebanker skal § 47 første og andre ledd lyde:

Vedtaket om at en sparebank skal avvikle sin virksomhet, eller at den skal sluttes sammen med eller overdras til en annen bank, skal gjøres etter de regler som er fastsatt i § 5. Før et slikt vedtak blir godkjent, skal kommunestyret (kommunestyrene) ha hatt anledning til å uttale seg. Vedtaket skal meldes til Foretaksregisteret og kunngjøres i *Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon og to ganger* i de aviser som er vanlig lest i distriktet.

Sammenslutning med eller overdragelse til annen bank kan ikke foretas uten at alle kjente skyldnader er sikret, og kan ikke gjennomføres før tre måneder etter *kunngjøringen i Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon*.

IX

I lov 21. juni 1985 nr. 83 om ansvarlige selskaper og kommandittselskaper (selskapsloven) skal det gjerast desse endringane:

§ 2-39 andre ledd skal lyde:

(2) Foretaksregisteret skal samtidig med registrering kunngjøre beslutningen eller avgjørelsen og varsle selskapets kreditorer om at de må melde seg til selskapet innen 6 måneder regnet fra *kunngjøringen i Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon*. Kunngjøringen skal rykkes inn i *Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon og to ganger med minst en ukes mellomrom* i en avis som er alminnelig lest på stedet.

§ 3-20 første ledd skal lyde:

(1) Skal nedsettingsbeløpet anvendes i samsvar med § 3-19 første ledd bokstav a, trer kapitalnedsettingen i kraft ved registreringen. Skal beløpet anvendes i samsvar med § 3-19 første ledd bokstav b, c eller d, skal Foretaks-

registeret så snart beslutningen om kapitalnedsetting er registrert kunngjøre innholdet av beslutningen og varsle selskapets kreditorer om at de må melde fra til selskapet innen tre måneder fra *kunngjøringen i Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon*, dersom de vil gjøre innsigelse mot at nedsettingen settes i kraft. Kunngjøringen skal rykkes inn i *Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon og to ganger med minst en ukes mellomrom* i en avis som er alminnelig lest på stedet.

X

I lov 10. juni 1988 nr. 39 om forsikringsvirksomhet skal § 12-6 tredje ledd lyde:

Ved nedleggelse av filialen kan det deponerte beløp ikke frigis før selskapet har dekket alle sine kjente forpliktelser etter forsikringsavtaler inngått gjennom filialen. Før beløpet frigis, skal det innrykkes i *Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon* en oppfordring til mulige rettighetshavere om å melde seg innen en av Kredittilsynet fastsatt frist.

XI

I lov 30. august 1991 nr. 71 om statsforetak skal § 50 lyde:

§ 50 Melding til Foretaksregisteret og kreditorvarsel

Avviklingsstyret skal straks gi melding til Foretaksregisteret om at foretaket er besluttet oppløst. Foretaksregisteret skal samtidig med registrering av meldingen kunngjøre beslutningen og varsle foretakets fordringshavere om at de må melde seg til foretaket innen en frist fastsatt av avviklingsstyret som regnes fra *kunngjøringen i Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon*. Fristen skal være på minst en måned og ikke lenger enn tre måneder. Kunngjøringen skal rykkes inn i *Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon og to ganger med minst en ukes mellomrom* i en avis som er alminnelig lest på stedet.

XII

I lov 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper (aksjeloven) skal det gjerast desse endringane:

§ 2-13 tredje ledd skal lyde:

(3) Ved forsinkelse med oppgjøret av krav på innskudd skal styret i rekommandert brev oppfordre aksjeeieren til å gjøre opp innen sju dager regnet fra avsendelsen av brevet. I brevet skal aksjeeieren gjøres kjent med følgene av at fristen oversittes, jf femte ledd. Har aksjeeieren ikke kjent adresse, skal betalingsoppfordringen kunngjøres i *Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon*.

§ 4-11 andre ledd skal lyde:

(2) Varselet etter første ledd skal senest to måneder før registreringen sendes alle som ifølge aksjeeierboken er aksjeeiere, og kunngjøres i *Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon* og i minst én avis

som er alminnelig lest på selskapets forretningssted. Kunngjøringen i avisen kan gjengis i en forkortet form med henvisning til *den elektroniske kunngjøringen*.

§ 4-26 tredje ledd skal lyde:

(3) Morselskapet skal gi aksjeeierne et tilbud om lønningssum. Dersom tilbudet rettes skriftlig på papir til alle aksjeeiere med kjent adresse, og i tillegg kunngjøres i *Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon* og i en avis som er alminnelig lest på selskapets forretningssted, kan det fastsettes en frist for den enkelte aksjeeier til å komme med innsigelser mot eller avslå tilbudet. Dersom slik innsigelse ikke kommer frem til selskapet innen utløpet av fristen, anses aksjeeieren for å ha akseptert tilbudet. Fristen kan ikke settes kortere enn to måneder fra *den elektroniske kunngjøringen*. I den skriftlige henvendelsen og i kunngjøringene skal aksjeeierne gjøres oppmerksom på fristen og følgene av å overskride den.

§ 12-6 første ledd nr. 1 skal lyde:

1. Foretaksregisteret skal, så snart beslutningen om kapitalnedsetting er registrert, kunngjøre beslutningen og varsle selskapets kreditorer om at innsigelse mot at nedsettingen settes i kraft, må meldes til selskapet innen to måneder fra *kunngjøringen i Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon*. Kunngjøringen skal rykkes inn i *Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon og to ganger med minst en ukes mellomrom* i en avis som er alminnelig lest på selskapets forretningssted. Kunngjøringen i avisen kan gjengis i kortform med henvisning til *den elektroniske kunngjøringen*.

§ 13-14 første og andre ledd skal lyde:

(1) Foretaksregisteret skal kunngjøre beslutningene om fusjon og varsle selskapenes kreditorer om at innsigelse mot fusjonen må meldes til selskapet innen to måneder fra *kunngjøringen i Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon*.

(2) Kunngjøringen skal rykkes inn i *Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon og to ganger med minst en ukes mellomrom* i en avis som er alminnelig lest på selskapets forretningssted. Kunngjøringen i avisen kan gjengis i kortform med henvisning til *den elektroniske kunngjøringen*.

§ 13-21 andre ledd skal lyde:

(2) Er beslutningen om fusjonen meldt til Foretaksregisteret etter § 13-13, skal retten uten opphold melde dommen til Foretaksregisteret, som kunngjør dommen på selskapets kostnad i *Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon* og i en avis som er alminnelig lest på selskapets forretningssted. Kunngjøringen i avisen kan gjengis i kortform med henvisning til *den elektroniske kunngjøringen*.

§ 16-4 andre ledd skal lyde:

(2) Kunngjøringen skal rykkes inn i *Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon og to ganger med minst en ukes mellomrom* i en avis som er alminnelig lest på selskapets forretningssted. Kunngjøringen i avisen kan gjengis i kortform med henvisning til *den elektroniske kunngjøringen*.

§ 16-16 andre ledd skal lyde:

(2) Har selskapet ikke brakt forholdet i orden ved fristens utløp, skal Foretaksregisteret eller Regnskapsregisteret gjenta varselet ved kunngjøring i *Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon* og i kortform i en avis som er alminnelig lest på selskapets forretningssted. I kunngjøringen skal det angis at vilkårene for oppløsning av selskapet er oppfylt, og at selskapet har en frist på fire uker fra *den elektroniske kunngjøringen* til å bringe forholdet i orden. Følgene av at fristen oversittes skal også angis.

XIII

I lov 13. juni 1997 nr. 45 om allmennaksjeselskaper (allmennaksjeloven) skal det gjerast desse endringane:

§ 2-13 tredje ledd skal lyde:

(3) Ved forsinkelse med oppgjøret av krav på innskudd skal styret i rekkommandert brev oppfordre aksjeeieren til å gjøre opp innen sju dager regnet fra avsendelsen av brevet. I brevet skal aksjeeieren gjøres kjent med følgene av at fristen oversittes, jf. femte ledd. Har aksjeeieren ikke kjent adresse, skal betalingsoppfordringen kunngjøres i *Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon*.

§ 4-25 tredje ledd skal lyde:

(3) Morselskapet skal gi aksjeeierne et tilbud om lønningssum. Dersom tilbudet rettes skriftlig på papir til alle aksjeeiere med kjent adresse, og i tillegg kunngjøres i *Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon* og i en avis som er alminnelig lest på selskapets forretningssted, kan det fastsettes en frist for den enkelte aksjeeier til å komme med innsigelser mot eller avslå tilbudet. Dersom slik innsigelse ikke kommer frem til selskapet innen utløpet av fristen, anses aksjeeieren for å ha akseptert tilbudet. Fristen kan ikke settes kortere enn to måneder fra *den elektroniske kunngjøringen*. I den skriftlige henvendelsen og i kunngjøringene skal aksjeeierne gjøres oppmerksom på fristen og følgene av å overskride den.

§ 12-6 første ledd nr. 1 skal lyde:

1. Foretaksregisteret skal, så snart beslutningen om kapitalnedsetting er registrert, kunngjøre beslutningen og varsle selskapets kreditorer om at innsigelse mot at nedsettingen settes i kraft, må meldes til selskapet innen to måneder fra *kunngjøringen i Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon*. Kunngjøringen skal rykkes inn i *Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon og to ganger med minst en ukes mellomrom* i en avis som er

alminnelig lest på selskapets forretningssted. Kunngjøringen i avisen kan gjengis i kortform med henvisning til *den elektroniske kunngjøringen*.

§ 13-13 tredje ledd skal lyde:

(3) Kunngjøring skal skje i *Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon* og i en avis som er alminnelig lest på selskapets forretningssted. Kunngjøringen i avisen kan gjengis i kortform med henvisning til *den elektroniske kunngjøringen*.

§ 13-15 første og andre ledd skal lyde:

(1) Foretaksregisteret skal kunngjøre beslutningene om fusjon og varsle selskapenes kreditorer om at innsigelse mot fusjonen må meldes til selskapet innen to måneder fra *kunngjøringen i Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon*.

(2) Kunngjøringen skal rykkes inn i *Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon* og *to ganger med minst en ukes mellomrom* i en avis som er alminnelig lest på selskapets forretningssted. Kunngjøringen i avisen kan gjengis i kortform med henvisning til *den elektroniske kunngjøringen*.

§ 13-22 andre ledd skal lyde:

(2) Er beslutningen om fusjonen meldt til Foretaksregisteret etter § 13-14, skal retten uten opphold melde dommen til Foretaksregisteret, som kunngjør dommen på selskapets kostnad i *Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon* og i en avis som er alminnelig lest på selskapets forretningssted. Kunngjøringen i avisen kan gjengis i kortform med henvisning til *den elektroniske kunngjøringen*.

§ 16-4 andre ledd skal lyde:

(2) Kunngjøringen skal rykkes inn i *Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon* og *to ganger med minst en ukes mellomrom* i en avis som er alminnelig lest på selskapets forretningssted. Kunngjøringen i avisen kan gjengis i kortform med henvisning til *den elektroniske kunngjøringen*.

§ 16-16 andre ledd skal lyde:

(2) Har selskapet ikke brakt forholdet i orden ved fristens utløp, skal Foretaksregisteret eller Regnskapsregisteret gjenta varselet ved kunngjøring i *Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon* og i kortform i en avis som er alminnelig lest på selskapets forretningssted. I kunngjøringen skal det angis at vilkårene for oppløsning av selskapet er oppfylt, og at selskapet har en frist på fire uker fra *den elektroniske kunngjøringen* til å bringe forholdet i orden. Følgene av at fristen oversittes skal også angis.

XIV

I lov 29. januar 1999 nr. 6 om interkommunale selskaper skal § 33 fjerde ledd lyde:

Straks avviklingsstyret er oppnevnt, plikter det å sende melding om oppløsningsvedtaket og oppnevningen av

avviklingsstyre til Foretaksregisteret. Det skal fremgå av meldingen at departementet har godkjent oppløsningen. Foretaksregisteret skal samtidig med at registrering finner sted, kunngjøre beslutningen og varsle selskapets kreditorer om at de må melde seg til selskapet innen seks måneder fra *kunngjøringen i Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon*. Kunngjøringen skal rykkes inn i *Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon* og *to ganger med minst en ukes mellomrom* i en avis som er alminnelig lest på stedet.

XV

I lov 15. juni 2001 nr. 59 om stiftelser (stiftelsesloven) skal § 52 andre ledd lyde:

Stiftelsestilsynet skal kunngjøre vedtaket om å oppheve stiftelsen. I kunngjøringen skal stiftelsens kreditorer varsles om at de må melde sine krav til avviklingsstyrets leder innen to måneder fra *kunngjøringen i Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon*. Navn og adresse til avviklingsstyrets leder skal fremgå av kunngjøringen. Kunngjøringen skal rykkes inn i *Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon* og *to ganger med minst en ukes mellomrom* i en avis som er alminnelig lest på stedet. Kunngjøringen i avisen kan gjengis i kortform med henvisning til *den elektroniske kunngjøringen*. Alle kreditorer med kjent adresse skal så vidt mulig ha særskilt varsel.

XVI

I lov 15. juni 2001 nr. 93 om helseforetak m.m. (helseforetaksloven) skal § 47 tredje ledd lyde:

Beslutning om oppløsning skal straks meldes til Foretaksregisteret. Foretaksregisteret skal samtidig med registrering av meldingen kunngjøre beslutningen og varsle foretakets fordringshavere om at de må melde seg til foretaket innen to måneder. Fristen regnes fra *kunngjøringen i Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon*. Kunngjøringen skal rykkes inn i *Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon* og *to ganger med minst en ukes mellomrom* i en avis som er alminnelig lest på stedet.

XVII

I lov om bustadsbyggjelag (bustadsbyggjelagslova) – jf. Besl. O. nr. 84 (2002-2003) – skal det gjerast desse endringane:

§ 9-9 andre ledd skal lyde:

(2) Kunngjeringa skal setjast inn i *Brønnøysundregistra sin elektroniske kunngjøringspublikasjon* og *to ganger med minst ei veker mellomrom* i ei avis som er vanleg lesen på forretningsstaden for laget. Kunngjeringa i avisa kan takast inn i kortform med tilvising til *den elektroniske kunngjeringa*.

§ 9-13 fjerde ledd skal lyde:

Er vedtaket om samanslåinga meldt til Foretaksregisteret etter § 9-11, skal retten utan opphald melde dommen til Foretaksregisteret, som skal kunngjere dommen

på lagets kostnad i *Brønnøysundregistra sin elektroniske kunngjeringspublikasjon* og i ei avis som er vanleg lesen på forretningsstaden for laget.

Kunngjeringa i avisa kan takast inn i kortform med tilvising til *den elektroniske kunngjeringa*.

§ 10-4 andre ledd skal lyde:

(2) Kunngjeringa skal setjast inn i *Brønnøysundregistra sin elektroniske kunngjeringspublikasjon* og to gonger med minst ei veker mellomrom i ei avis som er vanleg lesen på forretningsstaden for laget. Kunngjeringa i avisa kan takast inn i kortform med tilvising til *den elektroniske kunngjeringa*.

§ 10-15 andre ledd skal lyde:

(2) Har laget ikkje retta tilhøvet når fristen går ut, skal Føretaksregisteret eller Rekneskapsregisteret ta opp igjen varselet ved kunngjering i *Brønnøysundregistra sin elektroniske kunngjeringspublikasjon* og i kortform i ei avis som er vanleg lesen på forretningsstaden for laget. I kunngjeringa skal det opplysast at vilkåra for oppløysing av laget er oppfylte, og at laget har ein frist på fire veker frå kunngjeringa i *Brønnøysundregistra sin elektroniske kunngjeringspublikasjon* til å rette tilhøvet. Følgjene av at fristen ikkje blir halden, skal også opplysast.

XVIII

I lov om burettslag (burettslagslova) – jf. Besl. O. nr. 85 (2002-2003) – skal det gjerast desse endringane:

§ 10-3 tredje ledd skal lyde:

(3) Kunngjeringa skal setjast inn i *Brønnøysundregistra sin elektroniske kunngjeringspublikasjon* og to gonger med minst ei veker mellomrom i ei avis som er vanleg lesen på forretningsstaden for laget. Kunngjeringa i avisa kan takast inn i kortform med tilvising til *den elektroniske kunngjeringa*.

§ 11-4 andre ledd skal lyde:

(2) Kunngjeringa skal setjast inn i *Brønnøysundregistra sin elektroniske kunngjeringspublikasjon* og to gonger med minst ei veker mellomrom i ei avis som er vanleg lesen på forretningsstaden for laget. Kunngjeringa i avisa kan takast inn i kortform med tilvising til *den elektroniske kunngjeringa*.

XIX

Ikraftsetjing og overgangsreglar

1. Lova gjeld frå den tid Kongen fastset.
2. Endringane knytt til gebyrheimlar skal berre gjelde for meldingar som er mottekne ved Brønnøysundregistra etter at lova har teke til å gjelde.
3. Endringane knytt til kunngjering av registreringar i registra skal berre gjelde for kunngjering av meldingar som er registrert i Brønnøysundregistra etter at lova har teke til å gjelde.
4. Endringane knytt til selskapa sine egne kunngjeringsplikter skal berre gjelde for kunngjeringar som skal gjerast etter at lova har teke til å gjelde.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Videre var innstillet:

B.

Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2004 komme tilbake med en nærmere beskrivelse av de praktiske og økonomiske konsekvensene for Norsk lysingsblad ved overgangen til elektronisk kunngjøring.

Presidenten: B blir i samsvar med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Votering i sak nr. 4

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til:

I o v

om endringer i lov 9. juni 1903 nr. 7 om Statskontrol med Skibes Sjødygtighed m.v. og sjømannslov 30. mai 1975 nr. 18

I

I lov 9. juni 1903 nr. 7 om Statskontrol med Skibes Sjødygtighed m.v. gjøres følgende endringer:

§ 3 a skal lyde:

Når et skip ankommer norsk sjøterritorium på vei til norsk havn, skal det kunne dokumenteres at det oppfyller krav i relevante internasjonale regler om sikkerhet, vern av det marine miljø, samt helse og arbeidsmiljø om bord. Hvis slik dokumentasjon ikke gis, kan skipet nektes anløp til norsk havn. *Kongen kan gi forskrift om at skip som oppfyller vilkårene i første punktum likevel kan nektes anløp til norsk havn på bakgrunn av tidligere tilbakeholdelser i havn og forhold ved skipets flaggstat.*

Det skal rapporteres dersom skipet ved havnestatskontroll i en annen stat er funnet ikke å tilfredsstillende krav til dokumentasjon som nevnt i første ledd *eller ved slik kontroll har fått anløpsforbud til en annen havn.* Hvis slik rapportering ikke gis, kan skipet nektes anløp til norsk havn. Med havnestatskontroll menes kontroll av utenlandske skip for å påse at disse oppfyller krav som nevnt i første ledd.

Kongen kan gi forskrifter med nærmere bestemmelser om gjennomføringen av denne paragraf.

§ 4 første ledd skal lyde:

Sjøfartsdirektoratet og andre forvaltningsorganer som er tillagt myndighet i henhold til § 3, kan utøve denne ved hjelp av:

- a) sjøfartsinspektører
- b) *tjenestepersonell* i Sjøfartsdirektoratet og personer som nevnt i § 8
- c) *Direktoratet for brann- og elsikkerhet* samt andre offentlige institusjoner
- d) konsuler
- e) *besiktigelsesinstitusjoner godkjent av departementet* (jfr. § 9)
- f) andre private institusjoner eller personer og
- g) fremmede lands myndigheter.

II

I sjømannslov 30. mai 1975 nr. 18 gjøres følgende endringer:

§ 1 andre ledd nytt siste punktum skal lyde:

Statsborgere i land som omfattes av EØS-avtalen skal regnes likt med norske statsborgere.

§ 2 litra a skal lyde:

- a) at de bestemmelser i loven som bare gjelder for sjømann som er norsk statsborger eller som har sitt bosted i Norge, *eller er statsborger i land som omfattes av EØS-avtalen*, helt eller delvis også skal gjelde for annen sjømann.

III

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 5

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

I o v

om overtakelse av formuesposisjoner mv. ved endret ansvarsfordeling i matforvaltningen

§ 1 Formål

Formålet med loven er å regulere statens overtakelse av matforvaltning fra kommunene og de tvister som kan oppstå i den forbindelse.

§ 2 Formuesposisjoner

Fra og med ikrafttredelse av denne loven har staten rett og plikt til å overta alle formuesposisjonene, herunder rettigheter og plikter, som hovedsakelig kan knyttes til kommunens virksomhet innen tilsyn med næringsmidler og kjøttkontroll, med unntak av de formuesposisjoner som fremgår av annet ledd.

Staten har ikke rett og plikt til å overta tomter, bygninger og lokaler fra kommunene. I de tilfeller hvor staten ikke overtar tomter, bygninger og lokaler fra kommunene, skal staten ha rett til å disponere de tomter, bygninger og lokaler som fortrinnsvis kan knyttes til kommunens virksomhet innen tilsyn med næringsmidler og kjøttkontroll.

Lov 6. april 1984 nr. 17 om vederlag ved oreigning av fast eiendom, får ikke anvendelse på overtakelsen.

§ 3 Forholdet til fordringshavere og andre rettighetshavere

Dersom det i forbindelse med overføring til staten av rettigheter og plikter, som nevnt i § 2, overføres gjeld eller andre forpliktelser, er det frigjørende for kommunen.

Fordringshavere og andre rettighetshavere kan ikke motsette seg overføringen eller gjøre gjeldende at overføringen utgjør en bortfallsgrunn for rettsforholdet.

§ 4 Innsyn

Kommunene skal gi staten nødvendig innsyn i og tilgang til kommunens virksomhet innen matforvaltning.

§ 5 Gebyr- og avgiftsfritak

Det skal ikke betales dokumentavgift etter § 6 i lov 12. desember 1975 nr. 59 om dokumentavgift, omregistreringsavgift etter § 1 i lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende kjøretøy og båter eller rettsgebyr etter §§ 21 og 24 i lov 17. desember 1982 nr. 86 om rettsgebyr i forbindelse med statens overtakelse av formuesposisjoner som er en direkte følge av denne loven.

§ 6 Tvisteløsning

Både staten og vedkommende kommune kan kreve at spørsmål som gjelder nærmere klargjøring og konkretisering av hvilke formuesposisjoner staten har rett og plikt til å overta fra den enkelte kommune etter § 2, skal avgjøres av en nemnd. Nemnda vurderer ikke hvilke konkrete gjeldsforpliktelser staten har rett og plikt til å tre inn i.

Både staten og vedkommende kommune kan kreve at spørsmålet om hvilken årsverkramme som skal legges til grunn for overføring av personell fra den enkelte kommune, skal avgjøres av nemnda.

Nemnda skal ha fem medlemmer. Departementet oppnevner to medlemmer og varamedlemmer for disse til nemnda. Kommunenes Sentralforbund oppnevner to medlemmer og varamedlemmer for disse til nemnda. I tillegg utpeker førstelagmannen i Borgarting leder for nemnda og leders varamedlem. Nemndas leder og leders

varamedlem skal ha de egenskapene som er foreskrevet for dommere, se domstolsloven § 53, jf. § 54 annet ledd.

Nemndas avgjørelse, som treffes ved kjennelse, skal være begrunnet.

Utgiftene til nemndas virksomhet dekkes i henhold til bestemmelsene i tvistemålsloven kapittel 13.

Departementet kan gi nærmere regler for nemndas virksomhet.

Spørsmål om rettigheter og plikter etter § 2 kan ikke bringes inn for de alminnelige domstoler før muligheten til å få saken avgjort av nemnd er nyttet. Søksmål om statens rettigheter eller plikter etter § 2 har ikke oppsettende virkning.

§ 7 Nærmere overgangsbestemmelser

Kongen kan gi nærmere overgangsbestemmelser.

§ 8 Ikraftsetting

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 6

Presidenten: Under debatten er det satt fram fem forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Eva M. Nielsen på vegne av Arbeiderpartiet
- forslagene nr. 2–5, fra Ursula Evje på vegne av Fremskrittspartiet og representanten Jan Simonsen

Forslag nr. 5, fra Fremskrittspartiet og representanten Jan Simonsen, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem egen sak om organisering av godkjenning og tilsyn med alle grunnskoler og videregående skoler.»

Dette forslag blir i samsvar med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slike vedtak:

A .
L o v

om endringer i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den videregående opplæringa (opplæringslova)

Presidenten: Presidenten vil først ta opp forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet. Forslaget lyder:

«Opplæringsloven § 2-5, § 5-5, § 8-2, § 8-3, § 8-4, § 9-1, § 11-3, § 11-12, § 13-7 opprettholdes inntil Stortinget har behandlet St.meld. nr. 33 (2002-2003) Om ressursituasjonen i grunnopplæringen m.m., Regjeringens oppfølging av Kvalitetsutvalgets innstilling og egen sak om godkjenning og tilsyn for alle grunnskoler og videregående skoler.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble med 54 mot 20 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.30.09)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 2 og 3, fra Fremskrittspartiet og representanten Jan Simonsen.

Forslag nr. 2 lyder:

«§ 9-1 skal lyde:

Kvar skole skal ha ein forsvarleg fagleg, pedagogisk og administrativ leining. Fleire skolar kan ha felles leining.»

Forslag nr. 3 lyder:

«§ 11-1 første ledd første punktum skal lyde:

Ved kvar grunnskole skal det vere eit samarbeidsutval med to representantar for undervisningspersonalet, ein for andre tilsette, seks for foreldrerådet, to for elevane og to for kommunen.

Annet ledd nytt annet punktum skal lyde:

Samarbeidsutvalet skal behandle halvårlege rapportar frå skoleleiinga om ressursituasjonen, kvaliteten i undervisninga og læringsresultata ved skolen.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet og representanten Jan Simonsen ble med 62 mot 13 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.30.34)

Videre var innstillet:

I

I lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den videregående opplæringa (opplæringslova) blir det gjort følgende endringer:

§ 2-5 fjerde ledd skal lyde:

Når minst ti elever på eitt av klassetrinna 1-7 i ein kommune ønskjer skriftleg oppøring på eit anna hovudmål enn det kommunen har vedteke, har dei rett til å *tilhøre ei eiga elevgruppe*. Retten gjeld så lenge det er minst seks elever igjen i *denne gruppa*. Når elevane er spreidde på fleire skolar i kommunen, vedtek foreldra med vanleg fleirtal kva skole tilbodet skal givast ved.

§ 2-12 tredje ledd skal lyde:

For private grunnskolar gjeld også §§ 2-2, 2-5 første, andre, tredje og sjette ledd, 2-9, 2-10, 2-11, 8-2, 9-1, 9-2, 9-3, 9-4, 9-5, kapittel 9a, §§ 10-1, 10-6, 10-9, 11-1, 11-2, 11-3, 11-4, 11-7, 11-10, 13-10, 14-1, 15-3 og 15-4.

§ 3-3 tredje ledd skal lyde:

Fagopplæringa omfattar normalt to års opplæring i skole og eitt års opplæring i bedrift. Når opplæring i bedrift blir kombinert med verdiskaping i bedrifta, kan opplæringa strekkje seg over to år. *Fylkeskommunen kan i det enkelte tilfellet godkjenne lærekontrakt/opplæringskontrakt som fastset at heile opplæringa, eller ein større del av opplæringa enn det som følgjer av læreplanen, skal skje i bedrift.*

§ 4A-4 første ledd skal lyde:

For opplæringa etter dette kapitlet gjeld §§ 13-1 til 13-3a og 13-10.

§ 5-5 andre ledd skal lyde:

Skolen skal kvart halvår utarbeide skriftleg oversikt over den opplæringa eleven har fått, og ei vurdering av utviklinga til eleven. Skolen sender oversikta og vurderingane til eleven eller til foreldra til eleven og til kommunen eller fylkeskommunen.

§ 8-2 skal lyde:

§ 8-2. *Organisering av elevane i grupper*

Elevane kan delast i grupper etter behov. Gruppene må ikkje vere større enn det som er pedagogisk og tryggleiksmessig forsvarleg. Organiseringa skal vareta elevane sitt behov for sosialt tilhør. Til vanleg skal organiseringa ikkje skje etter fagleg nivå, kjønn eller etnisk tilhør.

Kvar elev skal vere knytt til ein lærar (kontaktlærar) som har særleg ansvar for dei praktiske, administrative og sosialpedagogiske gjeremåla som gjeld eleven, mellom anna kontakten med heimen.

§§ 8-3 og 8-4 blir oppheva.

Presidenten: Arbeiderpartiet har varslet at de går imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 55 mot 20 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 21.31.03)

Videre var innstillet:

§ 9-1 skal lyde:

§ 9-1. *Leiing*

Kvar skole skal ha ei forsvarleg fagleg, pedagogisk og administrativ leiing.

Opplæringa i skolen skal leiast av rektorar. Rektorane skal halde seg fortrulege med den daglege verksemda i skolane og arbeide for å vidareutvikle verksemda. Den som skal tilsetjast som rektor, må ha pedagogisk kompetanse og nødvendige leiaregenskapar.

Departementet kan etter søknad gjere unntak frå reglane i andre ledd og gi høve til andre måtar å organisere leiinga på.

Presidenten: Arbeiderpartiet har varslet at de går mot første, annet og tredje ledd. Senterpartiet går mot tredje ledd.

V o t e r i n g :

1. Komiteens innstilling til § 9-1 første og annet ledd bifaltes med 46 mot 29 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 21.31.33)
2. Komiteens innstilling til § 9-1 tredje ledd bifaltes med 51 mot 23 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 21.31.57)

Videre var innstillet:

§ 10-2 blir oppheva.

Presidenten: Arbeiderpartiet har her varslet at de ønsker å gå imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 55 mot 19 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 21.32.21)

Videre var innstillet:

§ 11-2 første ledd skal lyde:

Ved kvar grunnskole skal det for klassetrinna 5-7 og for klassetrinna 8-10 vere eit elevråd med *representantar* for elevane. Kommunen fastset talet på *elevrepresentantar*. Representantane skal veljast seinast tre veker etter at skolen har teke til om hausten.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

§ 11-3 blir oppheva.

Presidenten: Arbeiderpartiet har varslet at de går mot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 56 mot 19 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 21.32.47)

Videre var innstillet:

§ 13-7 skal lyde:

§ 13-7. *Skolefritidsordninga*

Kommunen skal ha eit tilbod om skolefritidsordning før og etter skoletid for 1.-4. klassetrinn, og for barn med særskilte behov på 1.-7. klassetrinn.

Skolefritidsordninga skal leggje til rette for leik, kultur- og fritidsaktivitetar med utgangspunkt i alder, funksjonsnivå og interesser hos barna. Skolefritidsordninga skal gi barna omsorg og tilsyn. Funksjonshemma barn skal givast gode utviklingsvilkår. Areal, både ute og inne, skal vere eigna for formålet.

Skolefritidsordninga skal ha vedtekter om

- a. eigarforhold
- b. kven som er opptaksmyndigheit
- c. opptakskriterium
- d. opptaksperiode og oppseiing av skolefritidslassen
- e. foreldrebetaling
- f. leike- og opphaldsareal
- g. dagleg opphaldstid og årleg opningstid
- h. bemanning og leiing

Når skolefritidsordninga er knytt til skolar, skal rektor til vanleg vere leiar. Departementet kan gjere unntak frå kravet.

Kommunen kan krevje utgiftene til skolefritidsordninga dekte gjennom eigenbetaling frå foreldra.

Regelen i § 10-9 første og tredje ledd gjeld for tilsetjing i skolefritidsordninga.

Kommunen kan nytte andre til å oppfylle plikta til å ha eit tilbod om skolefritidsordning, dersom dei elles oppfyller vilkåra i denne paragrafen. Kommunen fører tilsyn med private skolefritidsordningar.

Departementet kan gi nærmare forskrifter om skolefritidsordninga.

Presidenten: Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti har varslet at de går imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 45 mot 30 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 21.33.13)

Videre var innstillet:

Ny § 13-10 skal lyde:

§ 13-10. Ansvarsomfang

Kommunen/fylkeskommunen og skoleeigaren for privat skole etter § 2-12 har ansvaret for at krava i opplæringslova og forskriftene til lova blir oppfylte, under dette å stille til disposisjon dei ressursane som er nødvendige for at krava skal kunne oppfyllest.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Presidenten vil her la votere over forslag nr. 4, fra Fremskrittspartiet og representanten Jan Simonsen. Forslaget lyder:

«Ikrafttredelse av endring i § 2-5 fjerde ledd, § 2-12 tredje ledd, § 5-5 andre ledd, ny § 8-2, oppheving av §§ 8-3 og 8-4, endring i § 11-2 og oppheving av § 11-3 avgjøres ved behandling av ny lovproposisjon og

etter at Stortinget har behandlet St.meld. nr. 33 (2002-2003) Om ressursituasjonen i grunnopplæringen m.m., Regjeringens oppfølging av Kvalitetsutvalgets innstilling og egen sak om godkjenning og tilsyn for alle grunnskoler og videregående skoler.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet og representanten Jan Simonsen ble med 62 mot 13 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 21.33.45)

Videre var innstillet:

II

Lovendringane trer i kraft på det tidspunkt Kongen fastset. Dei enkelte føresegnene kan setjast i verk til ulik tid.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Videre var innstillet:

B.

Stortinget ber Regjeringen gjennom tilsynsordningen påse at oppheving av delingstallet ikke blir brukt som et sparetiltak. Klassedelingstallet skal ligge til grunn som minstenivå for ressurstildeling også etter at bestemmelsen om klassedelingstall er opphevet.

Stortinget ber Regjeringen i den annonserte stortingsmelding på grunnlag av Kvalitetsutvalgets innstilling å vurdere ulike modeller for ressurstildeling til skolene.

C.

Stortinget ber Regjeringen komme tilbake med lovforslag om elevdemokrati og foreldremedvirkning og forutsetter at intensjon og bestemmelser i dagens kapittel 11 i opplæringsloven videreføres inntil videre.

Presidenten: B og C blir i samsvar med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Votering i sak nr. 7

Presidenten: Under debatten er det satt fram 16 forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Karita Bekkemellem Orheim på vegne av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet
- forslagene nr. 2–4, fra Karita Bekkemellem Orheim på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti.
- forslagene nr. 5–11, fra Ursula Evje på vegne av Fremskrittspartiet og representanten Jan Simonsen
- forslag nr. 12, fra Rolf Reikvam på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet
- forslag nr. 13, fra Rolf Reikvam på vegne av Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 14–16, fra Arne Lyngstad på vegne av Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Venstre

Forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge til grunn at overgangsordningen for dagens privatskoler skal ha en tidsramme på tre år.»

Forslag nr. 3, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge fram en sak som gir kommunene avgjørelsesmyndighet ved etableringer av private skoler.»

Forslag nr. 4, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om å legge de øremerkede tilskuddene til privatskolene inn i rammetilskuddet til kommunene, beregnet ut i fra elevtall i kommunene.»

Forslag nr. 10, fra Fremskrittspartiet og representanten Jan Simonsen, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem sak om innføring av et kapitaltilskudd med tilhørende lovendring i tillegg til driftstilskudd for frittstående skoler i forbindelse med statsbudsjettet for 2004.»

Forslag nr. 11, fra Fremskrittspartiet og representanten Jan Simonsen, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem egen sak om ordningen med reduksjon i kommunenes rammetilskudd for direkte statlige overføringer til frittstående skoler.»

Forslag nr. 13, fra Sosialistisk Venstreparti, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en evaluering og vurdering av konsekvensene før det eventuelt foretas endringer i trekkstatsen.»

Forslag nr. 14, fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Venstre, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge til grunn at «gratisprinsippet» skal omfatte frittstående grunnskoler, i den forstand at det ikke tillates egenbetalinger utover fastsatte grenser for foreldrebetaling.»

Forslag nr. 15, fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Venstre, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge til grunn at endringene i tilskuddet til den enkelte skole i den nye tilskuddsordningen for friskoler skal ligge innenfor en maksimal ramme på +/- 7 prosent i forhold til dagens

ordning. Overgangsperioden for allerede godkjente friskoler begrenses til 3 år.»

Forslag nr. 16, fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Venstre, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen ved behandling av søknader om etablering av friskoler å legge vesentlig vekt på kommunens uttalelse der kommunen påviser at:

- etablering av friskolen får negative konsekvenser for kommunens skolestruktur og påfører kommunen økte utgifter av betydning.
- etableringen kan føre til nedleggelse av en offentlig skole og derved påfører elevene vesentlige ulemper med økt reisetid til den offentlige skolen.

Videre ber Stortinget Regjeringen sørge for å utvikle faste prosedyrer for søknadsbehandlinger, herunder tidsfrister, som skaper forutsigbarhet for søkerne og kommunene.»

Disse forslagene blir i samsvar med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slike vedtak:

A .

L o v

om frittstående skolar (friskolelova)

I

Lov om frittstående skolar (friskolelova) endres slik:

§ 1-4 Verksemda til skolen skal lyde:

Skolen kan ikkje drive anna verksemd enn skole i samsvar med denne lova. Skolen kan likevel drive internat og skolefritidsordning som er knytte til den enkelte skolen.

For skolar som er godkjende etter lov 14. juni 1985 nr. 73 om tilskot til private grunnskular og private skular som gjev vidaregåande opplæring, tek første ledd til å gjelde to år etter at lova er sett i verk.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Presidenten vil her la votere over forslag nr. 2, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti til ny § 1-5. Forslaget lyder:

«Ny § 1-5 Skolefritidsordning skal lyde:

Skoleeier skal ha et tilbud om skolefritidsordning før og etter skoletid for 1.-4. klassetrinn, og for barn med særskilte behov på 1.-7. klassetrinn.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 45 mot 30 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 21.35.54)

Videre var innstillet:

§ 2-1 Godkjenning av grunnskolar fjerde og femte ledd skal lyde:

Skolen må være registrert i Einingsregisteret, jf. lov 3. juni 1994 nr. 15, eller i tilsvarande register.

For skolar som er godkjende etter lov 14. juni 1985 nr. 73 om tilskot til private grunnskular og private skular som gjev vidaregåande opplæring, tek fjerde ledd til å gjelde frå det tidspunktet departementet fastset.

§ 2-2 Godkjenning av vidaregåande skolar fjerde og femte ledd skal lyde:

Skolen må være registrert i Einingsregisteret, jf. lov 3. juni 1994 nr. 15, eller i tilsvarande register.

For skolar som er godkjende etter lov 14. juni 1985 nr. 73 om tilskot til private grunnskular og private skular som gjev vidaregåande opplæring, tek fjerde ledd til å gjelde frå det tidspunktet departementet fastset.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Presidenten vil her la votere over forslag nr. 12, fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet til § 4-1. Forslaget lyder:

«§ 4-1 andre ledd skal lyde:

Kvar skole skal ha ein rektor som fagleg, pedagogisk og administrativ leiar.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ble med 60 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.36.27)

Videre var innstillet:

Kapittel 6 Offentlege tilskot og skolepengar skal lyde:

§ 6-1 Offentlege tilskot til grunnskolar

Frittstående grunnskolar som er godkjende etter § 2-1 får offentleg tilskot etter reglane i denne paragrafen.

1. *Grunnskolar får tilskot av staten med 85 pst. av vanlege driftsutgifter til all godkjend undervisning som går inn under lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova). Utgifter til pensjonsinnskot skal likevel innarbeidast i tilskotsgrunnlaget slik at tilskota dekkjer 100 pst. av gjennomsnittlege utgifter til pensjonsinnskot i offentlege skolar. Tilskotet vert rekna ut på grunnlag av ein normalsats pr. elev, særskilt for barnesteget og ungdomssteget. Tilskotsgrunnlaget vert fastsett av Stortinget. Ved utrekninga av normalsatsen skal dei gjennomsnittlege utgiftene i den offentlege grunnskulen til dei typar utgifter som går inn i tilskotsgrunnlaget, leggjast til grunn. Det skal likevel takast omsyn til skilnaden*

mellom utgiftene i den kommunen skolen ligg og utgiftene på landsbasis.

Departementet kan gi forskrifter.

2. *Norske grunnskolar i utlandet får statstilskot med 85 pst. av vanlege driftsutgifter til all godkjend undervisning som går inn under lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova). Utgifter til pensjonsinnskot skal likevel innarbeidast i tilskotsgrunnlaget slik at tilskota dekkjer 100 pst. av gjennomsnittlege utgifter til pensjonsinnskot i offentlege skolar. Tilskotsgrunnlaget blir fastsett av Stortinget. Tilskotet blir knytt til ein normalsats pr. elev særskilt for barnesteget og ungdomssteget rekna ut for grunnskolar i Noreg.*

Skolane får statstilskot med 85 pst. til skyss og innlosjering. Departementet gir forskrifter om utrekning av skyssfråstand og utgiftsgrunnlag for skyss og innlosjering.

Presidenten: Her foreligger et avvikende forslag, nr. 5, fra Fremskrittspartiet og representanten Jan Simonsen.

Presidenten har forstått at Arbeiderpartiet og Senterpartiet ønsker å stemme mot innstillingen.

Det voteres derfor først over forslaget fra Fremskrittspartiet og representanten Jan Simonsen. Forslaget lyder:

«§ 6-1 Offentlege tilskot til grunnskolar skal lyde:

Frittstående grunnskolar som er godkjende etter § 2-1 får offentleg tilskot etter reglane i denne paragrafen.

1. *Grunnskolar får tilskot av staten med 90 pst. av vanlege driftsutgifter til all godkjend undervisning som går inn under lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova). Utgifter til pensjonsinnskot skal likevel innarbeidast i tilskotsgrunnlaget slik at tilskota dekkjer 100 pst. av gjennomsnittlege utgifter til pensjonsinnskot i offentlege skolar. Tilskotet vert rekna ut på grunnlag av ein normalsats pr. elev, særskilt for barnesteget og ungdomssteget. Tilskotsgrunnlaget vert fastsett av Stortinget. Ved utrekninga av normalsatsen, skal dei gjennomsnittlege utgiftene i den offentlege grunnskulen til dei typar utgifter som går inn i tilskotsgrunnlaget, leggjast til grunn. Departementet kan gi forskrifter.*

2. *Norske grunnskolar i utlandet får statstilskot med 90 pst. av vanlege driftsutgifter til all godkjend undervisning som går inn under lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova). Utgifter til pensjonsinnskot skal likevel innarbeidast i tilskotsgrunnlaget slik at tilskota dekkjer 100 pst. av gjennomsnittlege utgifter til pensjonsinnskot i offentlege skolar. Tilskotsgrunnlaget blir fastsett av Stortinget. Tilskotet blir knytt til ein normalsats per elev særskilt for barnesteget og ungdomssteget rekna ut for grunnskolar i Noreg.*

Skolane får statstilskot med 90 pst. til skyss og innlosjering. Departementet gir forskrifter om utrekning av skyssfråstand og utgiftsgrunnlag for skyss og innlosjering.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet og representanten Jan Simonsen ble med 61 mot 13 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 21.37.12)

Presidenten: Så voteres det over innstillingen.

Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Senterpartiet har varslet at de går imot. Sosialistisk Venstreparti støtter innstillingen subsidiært.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 39 mot 36 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 21.37.41)

Videre var innstillet:

§ 6-2 Elevane og dei offentlege tilskota, skolepengar

Alle offentlege driftstilskot og eigendelar frå elevane skal kome elevane til gode. Dette inneber mellom anna at skolen ikkje kan

- a) gi utbytte eller på annan måte overføre overskot til eigarane eller deira nærståande verken når skolen er i drift eller om drifta opphører.
- b) pådra seg kostnader i form av leigeutgifter for eigendom eller lokale som tilhører skolens eigarar eller deira nærståande eller på anna måte pådra seg kostnader som kan innebere at alle offentlege tilskot eller eigendelar frå elevane ikkje kjem elevane til gode.

Skolar som tek imot offentlege tilskot som fullt ut dekkjer driftsutgiftene, kan ikkje krevje inn skolepengar.

Skolar som tek imot offentlege tilskot som ikkje dekkjer alle driftsutgifter, kan krevje inn skolepengar. Styret fastset storleiken på skolepengane. Skolepengane må ikkje setjast høgare enn det som trengst for saman med tilskotet å dekkje driftsutgifter som svarar til utgiftsnivået ved ein tilsvarande offentleg skole i kommunen det er naturleg å samanlikne seg med. Dersom styret fastset høgare skolepengar, trengst det godkjenning av departementet.

Departementet kan gi forskrifter, mellom anna om krav om vedtektsfesting av forbod mot utbytte eller anna overføring som nemnt i første ledd bokstav a.

§ 6-3 Offentleg tilskot til vidaregåande skolar

Frittståande vidaregåande skolar som er godkjende etter § 2-2, får offentleg tilskot etter reglane i denne paragrafen.

1. For vidaregåande skolar som kan godkjennast etter § 2-2 bokstav a, b eller d, blir 85 pst. av dei utgiftene som kjem inn under tilskotsgrunnlaget, dekte ved statstilskot. Tilskotet blir rekna ut frå ein normalsats. Ved utrekninga av normalsatsen skal dei gjennomsnittlege utgiftene i den offentlege vidaregåande skolen leggast til grunn.
2. For vidaregåande skolar som er godkjende etter § 2-2 bokstav e, blir 75 pst. av dei driftsutgiftene som kjem inn under tilskotsgrunnlaget, dekte ved statstilskot.

Tilskotet blir rekna ut frå ein normalsats. Føresetnaden er at elevane får undervisning som minst svarar til eit halvt skoleår.

3. Godkjende norske vidaregåande skolar i utlandet får statstilskot med 85 pst. av ein normalsats pr. elev. Ved utrekninga av normalsatsen skal dei gjennomsnittlege utgiftene i den offentlege vidaregåande skolen leggast til grunn.
Departementet kan gi forskrifter.

§ 6-4 Elevane og dei offentlege tilskota, skolepengar for elevar i vidaregåande skolar

Alle offentlege driftstilskot og eigendelar frå elevane skal kome elevane til gode. Dette inneber mellom anna at skolen ikkje kan

- a) gi utbytte eller på annan måte overføre overskot til eigarane eller deira nærståande verken når skolen er i drift eller om drifta opphører.
- b) pådra seg kostnader i form av leigeutgifter for eigendom eller lokale som tilhører skolens eigarar eller deira nærståande eller på anna måte pådra seg kostnader som kan innebere at alle offentlege tilskot eller eigendelar frå elevane ikkje kjem elevane til gode.
Skolar som tek imot offentlege tilskot som fullt ut dekkjer alle driftsutgifter, kan ikkje krevje inn skolepengar.

Skolar som tek imot offentlege tilskot som ikkje dekkjer alle driftsutgifter, kan krevje inn skolepengar. Styret fastset storleiken på skolepengane. Skolepengane må ikkje setjast høgare enn det som trengst for saman med statstilskotet å dekkje driftsutgifter som svarer til utgiftsnivået ved tilsvarande offentleg skole som det er naturleg å samanlikne med. Dersom styret fastset høgare skolepengar, trengst det godkjenning av departementet.

Departementet kan gi forskrifter, mellom anna om krav om vedtektsfesting av forbod mot utbytte eller anna overføring som nemnt i første ledd bokstav a.

Nåværende § 6-3 Offentleg tilskot til kompletterande undervisning og skolepengar, blir § 6-5.

Nåværende § 6-4 Offentleg tilskot til skolar for funksjonshemma elevar, blir § 6-6.

Presidenten: Her foreligger det tre avvikende forslag, nr. 6, nr. 7 og nr. 8, fra Fremskrittspartiet og representanten Jan Simonsen.

Det vil bli votert alternativt mellom komiteens innstilling og disse forslagene.

Forslag nr. 6 lyder:

«§ 6-2 Elevane og dei offentlege tilskota, skolepengar skal lyde:

Alle offentlege driftstilskot og eigendelar frå elevane skal kome elevane til gode. Også skolar som tek imot offentlege tilskot som dekkjer driftsutgifter og kapitalutgifter, kan krevje inn skolepengar. Styret fastset storleiken på skolepengane. Skolepengane må ikkje setjast høgare enn det som trengst for at dei saman med statstilskotet anten dekkjer dei samla drifts- og kapital-

utgiftene som svarer til utgiftsnivået ved tilsvarende offentlig skole som det er naturleg å samanlikne med, eller dei drifts- og kapitalutgiftene som naturleg følgjer av skolen sitt formål og/eller pedagogikk. Dersom styret fastset skolepengar baserte på ei utgiftsramme på meir enn 1/8 utover utgiftsnivået ved offentlig skole som det er naturleg å samanlikne med, trengst det godkjenning av departementet.»

Forslag nr. 7 lyder:

«§ 6-3 Offentleg tilskot til kompletterande undervisning og skolepengar skal lyde:

Frittstående vidaregåande skolar som er godkjende etter § 2-2, får offentlig tilskot etter reglane i denne paragrafen.

1. For vidaregåande skolar som kan godkjennast etter § 2-2 bokstav a, b eller d, blir 90 pst. av dei utgiftene som kjem inn under tilskotsgrunnlaget, dekte ved statstilskot. Tilskotet blir rekna ut frå ein normalsats. Ved utrekninga av normalsatsen skal dei gjennomsnittlege utgiftene i den offentlege vidaregåande skolen leggjast til grunn.
2. For vidaregåande skolar som er godkjende etter § 2-2 bokstav e, blir 90 pst. av dei driftsutgiftene som kjem inn under tilskotsgrunnlaget, dekte ved statstilskot. Tilskotet blir rekna ut frå ein normalsats. Føresetnaden er at elevane får undervisning som minst svarar til eit halvt skoleår.
3. Godkjende, norske vidaregåande skolar i utlandet får statstilskot med 90 pst. av ein normalsats per elev. Ved utrekninga av normalsatsen skal dei gjennomsnittlege utgiftene i den offentlege vidaregåande skolen leggjast til grunn.

Departementet kan gi forskrifter.»

Forslag nr. 8 lyder:

«§ 6-4 Elevane og dei offentlege tilskota, skolepengar for elevar i vidaregåande skolar skal lyde:

Alle offentlege driftstilskot og eigendelar frå elevane skal kome elevane til gode. Også skolar som tek imot offentlege tilskot som dekker driftsutgifter og kapitalutgifter, kan krevje inn skolepengar. Styret fastset storleiken på skolepengane. Skolepengane må ikkje setjast høgare enn det som trengst for at dei saman med statstilskotet anten dekkjer dei samla drifts- og kapitalutgiftene som svarer til utgiftsnivået ved tilsvarende offentlig skole som det er naturleg å samanlikne med, eller dei drifts- og kapitalutgiftene som naturleg følgjer av skolen sitt formål og/eller pedagogikk. Dersom styret fastset skolepengar baserte på ei utgiftsramme på meir enn 1/8 utover utgiftsnivået ved offentlig skole som det er naturleg å samanlikne med, trengst det godkjenning av departementet.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslagene fra Fremskrittspartiet og representanten Jan Simonsen bifaltes innstillingen med 62 mot 13 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 21.38.17)

Videre var innstillet:

§ 7-1 Budsjett, regnskap og revisjon skal lyde:

Skolane må leggje fram budsjett, rekneskap og revisjon etter forskrifter fastsette av departementet.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

§ 7-2 Tilsyn m.m. skal lyde:

Departementet fører tilsyn med skolar godkjende etter denne lova og skal i den samanheng ha tilgjenge til skoleanlegg og dokumentasjon.

Dersom det blir oppdaga forhold som står i strid med denne lova, i strid med forskrifter gitt med heimel i lova eller i strid med føresetnadene for godkjenninga, kan departementet gi pålegg om å rette på forholda.

Departementet kan halde attende tilskotet eller dra godkjenninga attende dersom vilkåra i denne lova, vilkår i forskrifter gitt med heimel i lova eller føresetnadene for godkjenninga ikkje blir fylte. Departementet kan óg krevje attende for mykje utbetalt tilskot, og tilskotsmidlar som er brukte i strid med denne lova, i strid med forskrifter gitt med heimel i lova eller i strid med føresetnadene for godkjenninga.

Ved opphør av skoledrifta kan departementet i alle tilfelle krevje tilbakeført gjenstående midlar som skriv seg frå det offentlege tilskotet.

Departementet kan gi forskrifter som pålegg dei ansvarlege for opplæringsverksemd etter denne lova og dei som mottar slik opplæring å gi opplysningar og delta i evalueringar og rapportere om forhold som er av betydning for evaluering av opplæringsverksemda som er omfatta av denne lova.

Presidenten: Her foreligger det et avvikende forslag, nr. 9, fra Fremskrittspartiet og representanten Jan Simonsen. Forslaget lyder:

«§ 7-2 Tilsyn m.m. skal lyde:

NOKUT fører tilsyn med skolar godkjende etter denne lova samt private skolar godkjende etter opplæringslovas § 2-12, og skal i den samanhengen ha tilgjenge til skoleanlegg og dokumentasjon.

Dersom det blir oppdaga forhold som står i strid med denne lova eller forskrifter gjevne med heimel i lova, kan NOKUT gi pålegg om å rette på forholda.

NOKUT varslar departementet om at tilskot skal haldast tilbake dersom pålegg om korrigeringar ikkje blir fylgde opp eller at godkjenning skal trekkjast tilbake med tilhøyrande bortfall av offentlig tilskot.

Foreldrerådet har myndigheit til å føre foreldretilsyn ved skolen ved valde representantar. Rapport frå foreldretilsyn skal behandlast av skolen sitt styre. Foreldrerådet kan også sende rapport frå eige tilsyn til offentlig tilsynsorgan.

NOKUT fører også tilsyn med heimeundervisning der det nyttast godkjende tilsynskyndige.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet og representanten Jan Simonsen bifaltes innstillingen med 61 mot 13 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 21.38.49)

Videre var innstillet:

Overskriften til nytt kapittel 8 skal lyde:
Kapittel 8 Sluttføresegner

§ 7-7 blir § 8-1

§ 7-8 blir § 8-2

§ 7-9 blir § 8-3

I § 8-2 Endringer i andre lover gjøres følgende endring:

I lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa skal § 14-1 fjerde ledd lyde:

Departementet kan gi forskrifter *som pålegg dei ansvarlege for opplæringsverksemd etter denne lova og dei som mottar slik opplæring å gi opplysningar og delta i evalueringar og rapportere om forhold som er av betydning for evaluering av opplæringsverksemda som er omfatta av denne lova.*

II

Lova tek til å gjelde frå 1. oktober 2003.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Videre var innstillet.

B.

Stortinget ber Regjeringen legge elevtall pr. 1. oktober hvert år til grunn for elevtelling i frittstående grunnskoler ved beregning av tilskudd, og å innføre slik telling snarest mulig.

C.

Stortinget ber Regjeringen foreta endring av regnskapsforskriftene for frittstående skoler vedrørende etablering av investeringsfond og overføring av driftstilskudd fra et år til et annet, jf. Innst. S. nr. 3 (1998-1999).

D.

Stortinget ber Regjeringen legge fram en vurdering av personvernet i forbindelse med opprettelse av informasjonsbaser over elevens prøvingsresultater på individnivå.

Presidenten: B, C og D blir i samsvar med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Votering i sak nr. 8

Presidenten: Under debatten har Rolf Reikvam satt fram et forslag på vegne av Sosialistisk Venstreparti.

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

I o v

om endringer i lov 29. november 1996 nr. 72 om petroleumsvirksomhet

I

I lov 29. november 1996 nr. 72 om petroleumsvirksomhet gjøres følgende endringer:

§ 1-4 annet ledd skal lyde:

Loven *gjelder utnyttelse* av utvunnet petroleum *som foregår* på norsk landterritorium eller sjøgrunn underlagt privat eiendomsrett, *kun når slik utnyttelse er nødvendig for eller utgjør en integrert del av utvinning eller transport av petroleum.*

§ 1-4 sjettede ledd skal lyde:

Kongen kan *ved forskrift* gi nærmere regler til utfylling og avgrensning av bestemmelsene i denne paragraf, *herunder om hvilken utnyttelse som anses nødvendig for eller utgjør en integrert del av utvinning eller transport av petroleum som nevnt i annet ledd. Kongen kan i tvils- tilfelle bestemme om en innretning eller virksomhet omfattes av loven eller ikke.*

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Presidenten vil her la votere over forslaget fra Sosialistisk Venstreparti til § 3-3. Forslaget lyder: «I lov 29. november 1996 nr. 72 om petroleumsvirksomhet skal § 3-3 lyde:

En utvinningstillatelse gir enerett til undersøkelse og leteboring av petroleumforekomster på områder som omfattes av tillatelsen. Rettighetshaver blir eier av den petroleum som produseres, dersom Stortinget ved-

tar plan for utbygging av drift av petroleumsforekomstene.»

Voteringstavlene viste at 66 representanter stemte mot forslaget og 9 stemte for.
(Voteringsutskrift kl. 21.40.00)

Inge Ryan (SV) (fra salen): President! Jeg stemte feil, jeg skulle ha stemt for forslaget.

Presidenten: Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti er da med 65 mot 10 stemmer ikke bifalt.

Videre var innstillet:

§ 3-7 nytt fjerde ledd skal lyde:

Denne bestemmelse får tilsvarende anvendelse i forhold til særskilt tillatelse til anlegg og drift av innretninger etter § 4-3.

Votering:

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

§ 4-2 første ledd skal lyde:

Beslutter rettighetshaver å bygge ut en petroleumsforekomst, skal rettighetshaver forelegge for departementet til godkjenning en plan for utbygging og drift av petroleumsforekomsten.

§ 4-2 syvende ledd skal lyde:

Departementet skal underrettes om og godkjenne vesentlig avvik eller endring av forutsetningene for fremlagt eller godkjent plan og vesentlige endringer av innretninger. Departementet kan kreve fremlagt ny eller endret plan for godkjenning.

§ 4-3 skal lyde:

§ 4-3 Særskilt tillatelse til anlegg og drift av innretninger
Departementet kan på nærmere bestemte vilkår gi særskilt tillatelse til anlegg og drift av innretning når retten til anlegg og drift ikke følger av en godkjent plan for utbygging og drift i medhold av § 4-2.

Det skal fremlegges en søknad med plan for bygging, plassering, drift og bruk av innretninger som nevnt i første ledd, herunder avskjningsanlegg, rørledninger, nedkjølingsanlegg, anlegg for produksjon og overføring av elektrisk energi og andre innretninger for transport eller utnyttelse av petroleum.

Tillatelse kan gis for en bestemt periode, og kan etter søknad fra rettighetshaver forlenges av departementet.

Bestemmelsene i § 4-2, unntatt første og femte ledd, gjelder tilsvarende med mindre departementet bestemmer noe annet.

Presidenten: Sosialistisk Venstreparti har varslet at de går imot.

Votering:

Komiteens innstilling bifaltes med 64 mot 10 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 21.40.38)

Videre var innstillet:

§ 4-8 annet ledd skal lyde:

Avtale om bruk av innretninger som omfattes av § 4-2 og § 4-3, skal forelegges departementet til godkjenning med mindre departementet bestemmer noe annet. Departementet kan ved godkjenning av avtale etter første punktum eller hvis det ikke oppnås enighet om slik avtale innen rimelig tid, samt ved pålegg etter første ledd, fastsette tariff og andre vilkår eller senere endre de vilkårene som er blitt godkjent eller fastsatt, for å sikre at prosjekter blir gjennomført ut fra hensynet til ressursforvaltning og at eieren av innretningen gis en rimelig for tjeneste blant annet ut fra investering og risiko.

§ 4-9 skal lyde:

§ 4-9 Særlig operatøransvar for den helhetlige driften av oppstrøms gassrørledningsnett mv.

Departementet kan utpeke den som skal ha et særlig operatøransvar for den helhetlige driften av oppstrøms gassrørledningsnett og tilknyttede anlegg, herunder foreta skifte av operatør når særlige grunner tilsier det.

Den helhetlige driften av oppstrøms gassrørledningsnett og tilknyttede anlegg skal skje i samsvar med forsvarlige tekniske og sunne økonomiske prinsipper. Den som har det særlige operatøransvar som nevnt i første ledd, skal opptre nøytralt og ikke-diskriminerende.

Kongen kan gi nærmere regler om ansvar som nevnt i første og annet ledd, herunder bestemme at den som skal ha dette ansvaret, også skal treffe avgjørelser vedrørende adgang til oppstrøms gassrørledningsnett, og at den kan gi pålegg til eiere og brukere av oppstrøms gassrørledningsnett og tilknyttede anlegg og til rettighetshavere til utvinningstillatelser hvor det utvinnes petroleum, om å tilpasse sin virksomhet. Slikt pålegg skal kunne gis for å sikre en forsvarlig ressursforvaltning og effektiv drift av det aktuelle oppstrøms gassrørledningsnett.

Kongen kan bestemme at lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningsaker og lov 19. juni 1970 nr. 69 om offentlighet i forvaltningen ikke skal gjelde for den som har et særlig operativansvar etter første ledd.

Nåværende §§ 4-9, 4-10, 4-11 og 4-12 blir henholdsvis §§ 4-10, 4-11, 4-12 og ny 4-13.

§ 9-3 skal lyde:

§ 9-3 Beredskap mot bevisste anslag

Rettighetshaver skal iverksette og opprettholde sikringstiltak for å bidra til å hindre bevisste anslag mot innretninger samt til enhver tid ha beredskapsplaner for slike anslag.

Rettighetshaver skal stille innretninger til disposisjon for offentlige myndigheter til øvelser og i nødvendig grad delta i slike øvelser.

Departementet kan gi pålegg om gjennomføring av tiltak som nevnt i første og annet ledd.

Nåværende §§ 9-3, 9-4, 9-5 og 9-6 blir henholdsvis §§ 9-4, 9-5, 9-6 og ny 9-7

§ 9-4 første ledd skal lyde:

Rundt og over innretninger skal det være en sikkerhetssone med mindre departementet bestemmer noe annet. Ifare- og ulykkessituasjoner kan departementet opprette eller utvide sikkerhetssoner. Utstrekning av soner som nevnt i første og annet punktum bestemmes av Kongen. Denne bestemmelse får ikke anvendelse for rørledninger og kabler.

§ 9-4 fjerde ledd skal lyde:

Departementet kan bestemme at det skal være sikkerhetssone rundt og over etterlatte eller dumpede innretninger, eller deler av slike innretninger.

Nåværende § 9-3 syvende ledd oppheves, og nåværende åttende ledd blir § 9-4 syvende ledd.

§ 10-1 første ledd første punktum skal lyde:

Petroleumsvirksomhet etter denne lov skal foregå på en forsvarlig måte og i samsvar med gjeldende regelverk for slik petroleumsvirksomhet.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

§ 10-2 første ledd første punktum skal lyde:

Rettighetshaver skal, med mindre departementet bestemmer noe annet, ha en organisasjon som er i stand til selvstendig å lede petroleumsvirksomheten fra Norge.

Presidenten: Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti har varslet at de går imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 60 mot 15 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 21.41.11)

Videre var innstillet:

II

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan fastsette overgangsbestemmelser.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

S a k n r . 9

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Møtet hevet kl. 21.45.